

**СЪВЕТ НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

**Брюксел, 28 май 2010 г.
(OR. en)**

**6655/2/08
REV 2**

Относно: Консолидирани текстове на Договора за Европейския съюз и на Договора за функционирането на Европейския съюз и Харта на основните права на Европейския съюз

СЪОБЩЕНИЕ ЗА ЧИТАТЕЛИТЕ

Тази публикация съдържа консолидираните текстове на Договора за Европейския съюз и на Договора за функционирането на Европейския съюз с протоколите и приложенията към тях, в които са отразени измененията, направени с Договора от Лисабон, подписан на 13 декември 2007 г. в Лисабон и влязъл в сила на 1 декември 2009 г. Тя съдържа също декларациите, приложени към заключителния акт на Междуправителствената конференция, която прие Договора от Лисабон.

Както беше посочено в съобщението за читателите на предходната публикация на консолидираните текстове (ОВ С 115, 9.5.2008 г., стр. 1), настоящата публикация съдържа приетите междуременно поправки.

Тази публикация съдържа и Хартата на основните права на Европейския съюз, прогласена в Страсбург на 12 декември 2007 г. от Европейския парламент, Съвета и Комисията (ОВ С 303, 14.12.2007 г., стр.1). Този текст възпроизвежда, като адаптира Хартата, прогласена на 7 декември 2000 г. и я заменя от 1 декември 2009 г., датата на влизане в сила на Договора от Лисабон. В съответствие с член 6, параграф 1, първа алинея от Договора за Европейския съюз, Хартата, прогласена през 2007 г. има същата юридическа сила като Договорите.

Този текст е средство за документиране и не ангажира отговорността на институциите.

КОНСОЛИДИРАНИ ТЕКСТОВЕ

НА ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

И

НА ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

*****

ХАРТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ
СЪЮЗ

Съдържание

ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ.....	18
ПРЕАМБЮЛ.....	19
ДЯЛ I ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ	21
ДЯЛ II РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ДЕМОКРАТИЧНИТЕ ПРИНЦИПИ	26
ДЯЛ III РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ИНСТИТУЦИИТЕ	29
ДЯЛ IV РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ЗАСИЛЕНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО.....	37
ДЯЛ V ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА И СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ОБЩАТА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ	38
Глава 1 Общи разпоредби относно външната дейност на Съюза	38
Глава 2 Специфични разпоредби относно общата външна политика и политика на сигурност	41
Раздел 1 Общи разпоредби	41
Раздел 2 Разпоредби, свързани с общата политика за сигурност и отбрана	52
ДЯЛ VI ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	57

КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ НА ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ.....	62
ПРЕАМБЮЛ.....	63
ЧАСТ ПЪРВА ПРИНЦИПИ	65
ДЯЛ I КАТЕГОРИИ И ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ НА СЪЮЗА.....	65
ДЯЛ II РАЗПОРЕДБИ С ОБЩО ПРИЛОЖЕНИЕ.....	69
ЧАСТ ВТОРА НЕДИСКРИМИНАЦИЯ И ГРАЖДАНСТВО НА СЪЮЗА	73
ЧАСТ ТРЕТА ВЪТРЕШНИ ПОЛИТИКИ И ДЕЙНОСТИ НА СЪЮЗА	77
ДЯЛ I ВЪТРЕШЕН ПАЗАР	77
ДЯЛ II СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА СТОКИ.....	78
Глава 1 Митнически съюз.....	78
Глава 2 Митническо сътрудничество	79
Глава 3 Забрана за количествени ограничения между държавите-членки ...	80
ДЯЛ III СЕЛСКО СТОПАНСТВО И РИБАРСТВО	81
ДЯЛ IV СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА ХОРА, УСЛУГИ И КАПИТАЛИ	86
Глава 1 Работници	86
Глава 2 Право на установяване	88
Глава 3 Услуги	92
Глава 4 Капитали и плащания	94

ДЯЛ V	ПРОСТРАНСТВО НА СВОБОДА, СИГУРНОСТ И ПРАВОСЪДИЕ	96
Глава 1	Общи разпоредби	96
Глава 2	Политики относно контрола по границите, убежището и имиграцията.....	100
Глава 3	Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси.....	103
Глава 4	Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси.....	105
Глава 5	Полицейско сътрудничество.....	110
ДЯЛ VI	ТРАНСПОРТ	112
ДЯЛ VII	ОБЩИ ПРАВИЛА ОТНОСНО КОНКУРЕНЦИЯТА, ДАНЪЧНОТО ОБЛАГАНЕ И СБЛИЖАВАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВАТА.....	117
Глава 1	Правила относно конкуренцията.....	117
Раздел 1	Правила, приложими по отношение на предприятията	117
Раздел 2	Държавни помощи	121
Глава 2	Данъчни разпоредби	124
Глава 3	Сближаване на законодателствата	125
ДЯЛ VIII	ИКОНОМИЧЕСКА И ПАРИЧНА ПОЛИТИКА	128
Глава 1	Икономическа политика.....	129
Глава 2	Парична политика	135
Глава 3	Институционални разпоредби	139
Глава 4	Специфични разпоредби за държавите-членки, чиято парична единица е еврото	140
Глава 5	Преходни разпоредби	142
ДЯЛ IX	ЗАЕТОСТ	147
ДЯЛ X	СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА.....	150

ДЯЛ XI	ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД	157
ДЯЛ XII	ОБРАЗОВАНИЕ, ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ, МЛАДЕЖ И СПОРТ.....	158
ДЯЛ XIII	КУЛТУРА	160
ДЯЛ XIV	ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ	161
ДЯЛ XV	ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ	163
ДЯЛ XVI	ТРАНСЕВРОПЕЙСКИ МРЕЖИ	164
ДЯЛ XVII	ПРОМИШЛЕНОСТ	166
ДЯЛ XVIII	ИКОНОМИЧЕСКО, СОЦИАЛНО И ТЕРИТОРИАЛНО СБЛИЖАВАНЕ.....	167
ДЯЛ XIX	НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ, И КОСМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО	169
ДЯЛ XX	ОКОЛНА СРЕДА.....	174
ДЯЛ XXI	ЕНЕРГЕТИКА	177
ДЯЛ XXII	ТУРИЗЪМ.....	178
ДЯЛ XXIII	ГРАЖДАНСКА ЗАЩИТА.....	178
ДЯЛ XXIV	АДМИНИСТРАТИВНО СЪТРУДНИЧЕСТВО.....	179
ЧАСТ ЧЕТВЪРТА	АСОЦИИРАНЕ НА ОТВЪДМОРСКИТЕ СТРАНИ И ТЕРИТОРИИ.	180
ЧАСТ ПЕТА	ВЪНШНА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА	183
ДЯЛ I	ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА	183
ДЯЛ II	ОБЩА ТЪРГОВСКА ПОЛИТИКА.....	183

ДЯЛ III	СЪТРУДНИЧЕСТВО С ТРЕТИ СТРАНИ И ХУМАНИТАРНА ПОМОЩ	185
Глава 1	Сътрудничество за развитие	185
Глава 2	Икономическо, финансово и техническо сътрудничество с трети страни	187
Глава 3	Хуманитарна помощ	188
ДЯЛ IV	ОГРАНИЧИТЕЛНИ МЕРКИ	189
ДЯЛ V	МЕЖДУНАРОДНИ СПОРАЗУМЕНИЯ	190
ДЯЛ VI	ОТНОШЕНИЯ НА СЪЮЗА С МЕЖДУНАРОДНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ТРЕТИ СТРАНИ И ДЕЛЕГАЦИИ НА СЪЮЗА	193
ДЯЛ VII	КЛАУЗА ЗА СОЛИДАРНОСТ	194
ЧАСТ ШЕСТА	ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И ФИНАНСОВИ РАЗПОРЕДБИ	196
ДЯЛ I	ИНСТИТУЦИОНАЛНИ РАЗПОРЕДБИ	196
Глава 1	Институции	196
Раздел 1	Европейски парламент	196
Раздел 2	Европейски съвет	201
Раздел 3	Съвет	202
Раздел 4	Комисия	204
Раздел 5	Съд на Европейския съюз	207
Раздел 6	Европейска централна банка	219
Раздел 7	Сметна палата	221

Глава 2	Правни актове на Съюза, процедури за приемане и други разпоредби	225
Раздел 1	Правни актове на Съюза.....	225
Раздел 2	Процедури за приемане на актовете и други разпоредби	228
Глава 3	Консултативни органи на Съюза.....	233
Раздел 1	Икономически и социален комитет.....	233
Раздел 2	Комитет на регионите.....	235
Глава 4	Европейска инвестиционна банка	236
ДЯЛ II	ФИНАНСОВИ РАЗПОРЕДБИ	238
Глава 1	Собствени ресурси на Съюза	239
Глава 2	Многогодишна финансова рамка	239
Глава 3	Годишен бюджет на Съюза.....	240
Глава 4	Изпълнение на бюджета и освобождаване от отговорност	244
Глава 5	Общи разпоредби	245
Глава 6	Борба с измамите.....	247
ДЯЛ III	ЗАСИЛЕНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	248
ЧАСТ СЕДМА	ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	252

ПРОТОКОЛИ	262
ПРОТОКОЛ (№ 1)	ОТНОСНО РОЛЯТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРЛАМЕНТИ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ..... 263
ПРОТОКОЛ (№ 2)	ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ПРИНЦИПИТЕ НА СУБСИДИАРНОСТ И НА ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ 267
ПРОТОКОЛ (№ 3)	ОТНОСНО СТАТУТА НА СЪДА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ..... 271
ПРОТОКОЛ (№ 4)	ЗА УСТАВА НА ЕВРОПЕЙСКАТА СИСТЕМА НА ЦЕНТРАЛНИТЕ БАНКИ И НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА 300
ПРОТОКОЛ (№ 5)	ЗА УСТАВА НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА..... 327
ПРОТОКОЛ (№ 6)	ЗА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА СЕДАЛИЩАТА НА ИНСТИТУЦИИТЕ И НЯКОИ ОРГАНИ, СЛУЖБИ И АГЕНЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ..... 345
ПРОТОКОЛ (№ 7)	ЗА ПРИВИЛЕГИИТЕ И ИМУНИТЕТИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ..... 347
ПРОТОКОЛ (№ 8)	ОТНОСНО ЧЛЕН 6, ПАРАГРАФ 2 ОТ ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ОТНОСНО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО НА СЪЮЗА КЪМ ЕВРОПЕЙСКАТА КОНВЕНЦИЯ ЗА ЗАЩИТА НА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА И ОСНОВНИТЕ СВОБОДИ 356
ПРОТОКОЛ (№ 9)	ОТНОСНО РЕШЕНИЕТО НА СЪВЕТА ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ЧЛЕН 16, ПАРАГРАФ 4 ОТ ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ЧЛЕН 238, ПАРАГРАФ 2 ОТ ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ МЕЖДУ 1 НОЕМВРИ 2014 Г. И 31 МАРТ 2017 Г., ОТ ЕДНА СТРАНА, И СЛЕД 1 АПРИЛ 2017 Г., ОТ ДРУГА СТРАНА..... 357

ПРОТОКОЛ (№ 10)	ОТНОСНО ПОСТОЯННОТО СТРУКТУРИРАНО СЪТРУДНИЧЕСТВО, УСТАНОВЕНО С ЧЛЕН 42 ОТ ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ.....	358
ПРОТОКОЛ (№ 11)	ОТНОСНО ЧЛЕН 42 ОТ ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ.....	361
ПРОТОКОЛ (№ 12)	ОТНОСНО ПРОЦЕДУРАТА ПРИ ПРЕКОМЕРЕН ДЕФИЦИТ.....	362
ПРОТОКОЛ (№ 13)	ОТНОСНО КРИТЕРИИТЕ ЗА КОНВЕРГЕНЦИЯ.....	364
ПРОТОКОЛ (№ 14)	ОТНОСНО ЕВРОГРУПАТА	366
ПРОТОКОЛ (№ 15)	ЗА НЯКОИ РАЗПОРЕДБИ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ	367
ПРОТОКОЛ (№ 16)	ЗА НЯКОИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ДАНИЯ.....	370
ПРОТОКОЛ (№ 17)	ОТНОСНО ДАНИЯ	371
ПРОТОКОЛ (№ 18)	ОТНОСНО ФРАНЦИЯ	372
ПРОТОКОЛ (№ 19)	ОТНОСНО ДОСТИЖЕНИЯТА НА ПРАВОТО ОТ ШЕНГЕН, ВКЛЮЧЕНИ В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ	373
ПРОТОКОЛ (№ 20)	ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА НЯКОИ АСПЕКТИ НА ЧЛЕН 26 ОТ ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ СПРЯМО ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО И ИРЛАНДИЯ...	377
ПРОТОКОЛ (№ 21)	ОТНОСНО ПОЗИЦИЯТА НА ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО И ИРЛАНДИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРОСТРАНСТВОТО НА СВОБОДА, СИГУРНОСТ И ПРАВОСЪДИЕ.....	379
ПРОТОКОЛ (№ 22)	ОТНОСНО ПОЗИЦИЯТА НА ДАНИЯ.....	384
ПРОТОКОЛ (№ 23)	ЗА ВЪНШНИТЕ ОТНОШЕНИЯ НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕКОСЯВАНЕТО НА ВЪНШНИТЕ ГРАНИЦИ	391

ПРОТОКОЛ (№ 24)	ОТНОСНО УБЕЖИЩЕТО, ПРЕДОСТАВЯНО НА ГРАЖДАНИТЕ НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ.....	392
ПРОТОКОЛ (№ 25)	ОТНОСНО УПРАЖНЯВАНЕТО НА ОБЛАСТИТЕ НА СПОДЕЛЕНА КОМПЕТЕНТНОСТ.....	394
ПРОТОКОЛ (№ 26)	ОТНОСНО УСЛУГИТЕ ОТ ОБЩ ИНТЕРЕС	395
ПРОТОКОЛ (№ 27)	ОТНОСНО ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР И КОНКУРЕНЦИЯТА.....	396
ПРОТОКОЛ (№ 28)	ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ТЕРИТОРИАЛНОТО СБЛИЖАВАНЕ.....	397
ПРОТОКОЛ (№ 29)	ЗА СИСТЕМАТА НА ПУБЛИЧНОТО РАДИОРАЗПРЪСКВАНЕ В ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ	399
ПРОТОКОЛ (№ 30)	ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ХАРТАТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ КЪМ ПОЛША И КЪМ ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО.....	400
ПРОТОКОЛ (№ 31)	ОТНОСНО ВНОСА В СЪЮЗА НА ПЕТРОЛНИ ПРОДУКТИ, РАФИНИРАНИ В НИДЕРЛАНДСКИТЕ АНТИЛИ.....	402
ПРОТОКОЛ (№ 32)	ОТНОСНО ПРИДОБИВАНЕТО НА НЕДВИЖИМА СОБСТВЕНОСТ В ДАНИЯ.....	406
ПРОТОКОЛ (№ 33)	ОТНОСНО ЧЛЕН 157 ОТ ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ.....	407
ПРОТОКОЛ (№ 34)	ЗА СПЕЦИАЛНИЯ РЕЖИМ, ПРИЛОЖИМ ЗА ГРЕНЛАНДИЯ....	408
ПРОТОКОЛ (№ 35)	ОТНОСНО ЧЛЕН 40.3.3 ОТ КОНСТИТУЦИЯТА НА ИРЛАНДИЯ	409
ПРОТОКОЛ (№ 36)	ОТНОСНО ПРЕХОДНИТЕ РАЗПОРЕДБИ.....	410
ПРОТОКОЛ (№ 37)	ОТНОСНО ФИНАНСОВИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОТ ИЗТИЧАНЕТО НА СРОКА НА ДОГОВОРА ЗА ЕОВС И ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИЯ ФОНД ЗА ВЪГЛИЩА И СТОМАНА.....	419

ПРИЛОЖЕНИЯ	421
ПРИЛОЖЕНИЕ I	СПИСЪК ПО ЧЛЕН 38 ОТ ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ..... 422
ПРИЛОЖЕНИЕ II	ОТВЪДМОРСКИ СТРАНИ И ТЕРИТОРИИ, СПРЯМО КОИТО СЕ ПРИЛАГАТ РАЗПОРЕДБИТЕ НА ЧАСТ ЧЕТВЪРТА ОТ ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ..... 426
ДЕКЛАРАЦИИ, ПРИЛОЖЕНИ КЪМ ЗАКЛЮЧИТЕЛНИЯ АКТ НА МЕЖДУПРАВИТЕЛСТВЕНАТА КОНФЕРЕНЦИЯ, КОЯТО ПРИЕ ДОГОВОРА ОТ ЛИСАБОН ПОДПИСАН НА 13 ДЕКЕМВРИ 2007 Г. 427	
A.	ДЕКЛАРАЦИИ ОТНОСНО ОПРЕДЕЛЕНИ РАЗПОРЕДБИ НА ДОГОВОРИТЕ .. 428
1.	Декларация относно Хартата на основните права на Европейския съюз ... 428
2.	Декларация по член 6, параграф 2 от Договора за Европейския съюз 428
3.	Декларация по член 8 от Договора за Европейския съюз..... 428
4.	Декларация относно състава на Европейския парламент 428
5.	Декларация относно политическото съгласие в Европейския съвет относно проекта на решение за състава на Европейския парламент..... 429
6.	Декларация по член 15, параграфи 5 и 6, член 17, параграфи 6 и 7 и член 18 от Договора за Европейския съюз 429
7.	Декларация по член 16, параграф 4 от Договора за Европейския съюз и член 238, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз 429

8.	Декларация относно практическите мерки, които следва да се вземат при влизането в сила на Договора от Лисабон по отношение на председателството на Европейския съвет и на Съвета по външни работи	432
9.	Декларация относно член 16, параграф 9 от Договора за Европейския съюз относно решението на Европейския съвет относно председателството на Съвета.....	432
10.	Декларация по член 17 от Договора за Европейския съюз.....	434
11.	Декларация по член 17, параграфи 6 и 7 от Договора за Европейския съюз	434
12.	Декларация по член 18 от Договора за Европейския съюз.....	435
13.	Декларация относно общата външна политика и политика на сигурност .	435
14.	Декларация относно общата външна политика и политика на сигурност .	436
15.	Декларация по член 27 от Договора за Европейския съюз.....	436
16.	Декларация по член 55, параграф 2 от Договора за Европейския съюз	436
17.	Декларация относно предимството на правото	437
18.	Декларация относно разграничаването на областите на компетентност ...	437
19.	Декларация по член 8 от Договора за функционирането на Европейския съюз	438
20.	Декларация по член 16 от Договора за функционирането на Европейския съюз	438
21.	Декларация относно защитата на личните данни в областта на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси и полицейското сътрудничество.....	439
22.	Декларация по членове 48 и 79 от Договора за функционирането на Европейския съюз	439

23.	Декларация по член 48, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз	439
24.	Декларация относно юридическата правосубектност на Европейския съюз	439
25.	Декларация по членове 75 и 215 от Договора за функционирането на Европейския съюз	440
26.	Декларация относно неучастието на държава-членка в мярка, основана на дял V, трета част, от Договора за функционирането на Европейския съюз.....	440
27.	Декларация по член 85, параграф 1, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз.....	440
28.	Декларация по член 98 от Договора за функционирането на Европейския съюз	441
29.	Декларация по член 107, параграф 2, буква в) от Договора за функционирането на Европейския съюз.....	441
30.	Декларация по член 126 от Договора за функционирането на Европейския съюз	441
31.	Декларация по член 156 от Договора за функционирането на Европейския съюз	442
32.	Декларация по член 168, параграф 4, буква в) от Договора за функционирането на Европейския съюз.....	443
33.	Декларация по член 174 от Договора за функционирането на Европейския съюз	443
34.	Декларация по член 179 от Договора за функционирането на Европейския съюз	443
35.	Декларация по член 194 от Договора за функционирането на Европейския съюз	443

36.	Декларация по член 218 от Договора за функционирането на Европейския съюз за воденето на преговори и сключването на международни споразумения от държавите-членки в областта на пространството на свобода, сигурност и правосъдие	444
37.	Декларация по член 222 от Договора за функционирането на Европейския съюз	444
38.	Декларация по член 252 от Договора за функционирането на Европейския съюз за броя на генералните адвокати в Съда	444
39.	Декларация по член 290 от Договора за функционирането на Европейския съюз	445
40.	Декларация по член 329 от Договора за функционирането на Европейския съюз	445
41.	Декларация по член 352 от Договора за функционирането на Европейския съюз	445
42.	Декларация по член 352 от Договора за функционирането на Европейския съюз	446
43.	Декларация по член 355, параграф 6 от Договора за функционирането на Европейския съюз	446
Б.	ДЕКЛАРАЦИИ ОТНОСНО ПРОТОКОЛИТЕ, ПРИЛОЖЕНИ КЪМ ДОГОВОРИТЕ	446
44.	Декларация по член 5 от Протокола относно достиженията на правото от Шенген, включени в рамките на Европейския съюз	446
45.	Декларация по член 5, параграф 2 от Протокола относно достиженията на правото от Шенген, включени в рамките на Европейския съюз.....	447
46.	Декларация по член 5, параграф 3 от Протокола относно достиженията на правото от Шенген, включени в рамките на Европейския съюз.....	447

47.	Декларация по член 5, параграфи 3, 4 и 5 от Протокола относно достиганията на правото от Шенген, включени в рамките на Европейския съюз	447
48.	Декларация относно Протокола относно позицията на Дания.....	447
49.	Декларация относно позицията на Италия	448
50.	Декларация по член 10 от Протокола относно преходните разпоредби	449
В.	ДЕКЛАРАЦИИ НА ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ	449
51.	Декларация на Кралство Белгия относно националните парламенти	449
52.	Декларация на Кралство Белгия, Република България, Федерална република Германия, Република Гърция, Кралство Испания, Италианската република, Република Кипър, Република Литва, Великото херцогство Люксембург, Република Унгария, Република Малта, Република Австрия, Португалската република, Румъния, Република Словения и Словашката република относно символите на Европейския съюз	450
53.	Декларация на Чешката република относно Хартата на основните права на Европейския съюз	450
54.	Декларация на Федерална република Германия, Ирландия, Република Унгария, Република Австрия и Кралство Швеция	451
55.	Декларация на Кралство Испания и на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия	451
56.	Декларация на Ирландия относно член 3 от Протокола относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие	451
57.	Декларация на Италианската република относно състава на Европейския парламент	452

58.	Декларация на Република Латвия, Република Унгария и Република Малта относно изписването на наименованието на единната парична единица в Договорите.....	452
59.	Декларация на Кралство Нидерландия относно член 312 от Договора за функционирането на Европейския съюз.....	453
60.	Декларация на Кралство Нидерландия относно член 355 от Договора за функционирането на Европейския съюз.....	453
61.	Декларация на Република Полша относно Хартата на основните права на Европейския съюз	453
62.	Декларация на Република Полша относно Протокола относно прилагането на Хартата на основните права на Европейския съюз спрямо Полша и Обединеното кралство	453
63.	Декларация на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия относно определението на понятието „граждани“	454
64.	Декларация на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия относно правото на глас при изборите за Европейски парламент	454
65.	Декларация на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия по член 75 от Договора за функционирането на Европейския съюз	454
ТАБЛИЦИ НА СЪОТВЕТСТВИЕТО.....		455
Договор за Европейския съюз.....		455
Договор за функционирането на Европейския съюз.....		460

ХАРТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ	480
ПРЕАМБЮЛ.....	480
ДЯЛ I ДОСТОЙНСТВО.....	481
ДЯЛ II СВОБОДИ.....	484
ДЯЛ III РАВЕНСТВО	491
ДЯЛ IV СОЛИДАРНОСТ	494
ДЯЛ V ГРАЖДАНСТВО	499
ДЯЛ VI ПРАВОСЪДИЕ.....	503
ДЯЛ VII ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ТЪЛКУВАНЕТО.....	505

КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ
НА
ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ПРЕАМБЮЛ

НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛЯТ НА БЕЛГИЙЦИТЕ, НЕЙНО ВЕЛИЧИСТВО КРАЛИЦАТА НА ДАНИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ИРЛАНДИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА РЕПУБЛИКА ГЪРЦИЯ, НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛЯТ НА ИСПАНИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ФРЕНСКАТА РЕПУБЛИКА, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ИТАЛИАНСКАТА РЕПУБЛИКА, НЕГОВО КРАЛСКО ВИСОЧЕСТВО ВЕЛИКИЯТ ХЕРЦОГ НА ЛЮКСЕМБУРГ, НЕЙНО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛИЦАТА НА НИДЕРЛАНДИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ПОРТУГАЛСКАТА РЕПУБЛИКА, НЕЙНО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛИЦАТА НА ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ,¹

РЕШЕНИ да поставят началото на нов етап в процеса на европейска интеграция, започнат със създаването на Европейските общности,

ВДЪХНОВЕНИ от културното, религиозното и хуманистичното наследство на Европа, от което са се развили универсалните ценности на ненакърнимите и неотчуждими права на човешката личност, както и свободата, демокрацията, равенството и правовата държава,

КАТО НАПОМНЯТ историческото значение на края на разделението на европейския континент и необходимостта да се създаде стабилна основа за изграждането на бъдеща Европа,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ своята привързаност към принципите на свободата, демокрацията и зачитането правата на човека и основните свободи, както и принципа на правовата държава,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ, че зачитат основните социални права, определени в Европейската социална харта, подписана в Торино на 18 октомври 1961 г. и в Хартата на Общността за основните социални права на работниците от 1989 г.,

КАТО ЖЕЛАЯТ да задълбочат солидарността между своите народи, при зачитане на тяхната история, култура и традиции,

---

¹ Република България, Чешката република, Република Естония, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Австрия, Република Полша, Румъния, Република Словения, Словашката република, Република Финландия и Кралство Швеция междуременно станаха членки на Европейския съюз.

КАТО ЖЕЛАЯТ да засилят демократичното и ефикасно функциониране на институциите, така че да им дадат възможност, в единна институционална рамка, по-успешно да осъществяват поверените им задачи,

РЕШЕНИ да постигнат укрепването и конвергенцията на своите икономики и да създадат икономически и паричен съюз, включващ, в съответствие с разпоредбите на настоящия договор и на Договора за функционирането на Европейския съюз, единна и стабилна валута,

ТВЪРДО РЕШЕНИ да насърчават икономическия и социалния напредък на своите народи, отчитайки принципа на устойчивото развитие и, в контекста на изграждането на вътрешния пазар и на засилено единство и защита на околната среда, както и да осъществяват политики, които гарантират успореден напредък в икономическата интеграция и в останалите области,

РЕШЕНИ да създадат общо гражданство за гражданите на своите държави,

РЕШЕНИ да осъществяват обща политика в областта на външните отношения и сигурността, включително постепенното изработване на обща отбранителна политика, която би могла да доведе до обща отбрана в съответствие с разпоредбите на член 42 и да укрепват по този начин европейската идентичност и нейната независимост с цел насърчаване на мира, сигурността и напредъка в Европа и в света,

РЕШЕНИ да улеснят свободното движение на хора и същевременно да гарантират безопасността и сигурността на своите народи, като установят пространство на свобода, сигурност и правосъдие в съответствие с разпоредбите на настоящия договор и на Договора за функционирането на Европейския съюз,

РЕШЕНИ да продължат процеса на създаване на все по-тесен съюз между народите на Европа, в който решенията се приемат възможно най-близо до гражданите в съответствие с принципа на субсидиарност,

С ОГЛЕД да бъдат предприети по-нататъшни стъпки за напредъка на европейска интеграция,

РЕШИХА да създадат Европейски съюз, като за тази цел посочиха за свои упълномощени представители:

(Списъкът на упълномощените представители не е възпроизведен)

КОИТО, след като си размениха установените за валидни и съставени в надлежна форма пълномощни, СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1 (предишен член 1 от ДЕС)¹

С настоящия договор високодоговарящите се страни създават помежду си ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ, наричан по-нататък „Съюзът“, на който държавите-членки предоставят области на компетентност, за да бъдат постигнати общите им цели.

Настоящият договор бележи нов етап в процеса на изграждане на все по-тесен съюз между народите на Европа, в който решенията се вземат при възможно най-голямо зачитане на принципа на откритост и възможно най-близо до гражданите.

Съюзът се основава на настоящия договор и на Договора за функционирането на Европейския съюз (наричани по-нататък „Договорите“). Тези два договора имат еднаква юридическа сила. Съюзът заменя Европейската общност и е неин правопреемник.

Член 2

Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства. Тези ценности са общи за държавите-членки в общество, чиито характеристики са плурализмът, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равенството между жените и мъжете.

---

¹ Тази препратка има информативен характер. За по-точна информация виж таблиците на съответствието между предишната и новата номерация на Договорите.

Член 3
(предишен член 2 от ДЕС)

1. Съюзът има за цел да насърчава мира, ценностите си и благоденствието на своите народи.
2. Съюзът предоставя на своите граждани пространство на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници, в което е гарантирано свободното движение на хора в съчетание с подходящи мерки по отношение на контрола на външните граници, убежището, имиграцията, както и предотвратяването и борбата с престъпността.
3. Съюзът установява вътрешен пазар. Той работи за устойчивото развитие на Европа, основаващо се на балансиран икономически растеж и ценова стабилност, силно конкурентна социална пазарна икономика, която има за цел пълна заетост и социален прогрес, и високо равнище на защита и подобряване качеството на околната среда. Той насърчава научния и техническия прогрес.

Той се бори срещу социалното изключване и дискриминациите и насърчава социалната справедливост и закрила, равенството между жените и мъжете, солидарността между поколенията и защитата на правата на детето.

Той насърчава икономическото, социалното и териториалното сближаване, както и солидарността между държавите-членки.

Той зачита богатството на своето културно и езиково многообразие и следи за опазването и развитието на европейското културно наследство.
4. Съюзът установява икономически и паричен съюз, чиято парична единица е еврото.
5. В отношенията си с останалата част от света Съюзът утвърждава и насърчава своите ценности и интереси и допринася за защитата на своите граждани. Той допринася за мира, сигурността, устойчивото развитие на планетата, солидарността и взаимното уважение между народите, свободната и справедлива търговия, премахването на бедността и защитата на правата на човека и в частност тези на детето, както и за стриктното спазване и развитието на международното право, и по-специално зачитането на принципите на Устава на Организацията на обединените нации.

6. Съюзът преследва своите цели чрез подходящи средства, в зависимост от областите на компетентност, които са му предоставени с Договорите.

Член 4

1. В съответствие с член 5, всички области на компетентност, които не са предоставени на Съюза в Договорите, принадлежат на държавите-членки.

2. Съюзът зачита равенството на държавите-членки пред Договорите, както и националната им идентичност, присъща на техните основни политически и конституционни структури, включително по отношение на местното и регионалното самоуправление. Той зачита съществените функции на държавата и по-специално онези, които имат за цел да осигуряват нейната териториална цялост, да поддържат обществения ред и да опазват националната сигурност. По-специално, националната сигурност остава единствено в рамките на отговорността на всяка държава-членка.

3. По силата на принципа на лоялното сътрудничество, Съюзът и държавите-членки при пълно взаимно зачитане си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите.

Държавите-членки вземат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнението на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза.

Държавите-членки съдействат на Съюза при изпълнението на неговите задачи и се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Съюза.

Член 5

(предишен член 5 от ДЕО)

1. Принципът на предоставената компетентност определя границите на компетентност на Съюза. Принципите на субсидиарност и на пропорционалност определят упражняването на тази компетентност.

2. По силата на принципа на предоставената компетентност, Съюзът действа единствено в границите на компетентност, която държавите-членки са му предоставили с Договорите, с оглед постигане на поставените в тези Договори цели. Всяка компетентност, която не е предоставена на Съюза с Договорите, принадлежи на държавите-членки.

3. По силата на принципа на субсидиарност, в областите, които не попадат в неговата изключителна компетентност, Съюзът действа само в случай и доколкото целите на предвиденото действие не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки, както на централно, така и на регионално и местно равнище, а поради обхвата или последиците от предвиденото действие могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза.

Институциите на Съюза прилагат принципа на субсидиарност в съответствие с Протокола относно прилагането на принципите на субсидиарност и на пропорционалност. Националните парламенти следят за спазването на принципа на субсидиарност в съответствие с процедурата, предвидена в този протокол.

4. По силата на принципа на пропорционалност, съдържанието и формата на дейност на Съюза не надхвърлят необходимото за постигане на целите на Договорите.

Институциите на Съюза прилагат принципа на пропорционалност в съответствие с Протокола относно прилагането на принципите на субсидиарност и на пропорционалност.

Член 6 (предишен член 6 от ДЕС)

1. Съюзът зачита правата, свободите и принципите, определени в Хартата на основните права на Европейския съюз от 7 декември 2000 г., адаптирана на 12 декември 2007 г. в Страсбург, която има същата юридическа сила като Договорите.

Разпоредбите на Хартата не разширяват по никакъв начин определения в Договорите области на компетентност на Съюза.

Правата, свободите и принципите, съдържащи се в Хартата, се тълкуват съгласно общите разпоредби на дял VII на Хартата, уреждащи нейното тълкуване и прилагане, и като надлежно се вземат предвид разясненията в Хартата, които посочват източниците на тези разпоредби.

2. Съюзът се присъединява към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Това присъединяване не променя областите на компетентност на Съюза, така както са определени в Договорите.

3. Основните права, както са гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и както произтичат от общите конституционни традиции на държавите-членки, са част от правото на Съюза в качеството им на общи принципи.

Член 7 (предишен член 7 от ДЕС)

1. По мотивирано предложение на една трета от държавите-членки, на Европейския парламент или на Европейската комисия Съветът, с мнозинство от четири пети от своите членове, след като получи одобрение от Европейския парламент, може да констатира наличието на очевиден риск от тежко нарушение от държава-членка на ценностите, посочени в член 2. Преди да направи тази констатация, Съветът изслушва въпросната държава-членка и може да отправи препоръки към нея, като действа съгласно същата процедура.

Съветът редовно проверява дали основанията за такава констатация продължават да са налице.

2. Европейският съвет, като действа с единодушие, по предложение на една трета от държавите-членки или на Европейската комисия, след като получи одобрение от Европейския парламент, може да установи наличието на тежко и продължаващо нарушение на ценностите, посочени в член 2 от страна на дадена държава-членка, след като покани тази държава-членка да представи своята позиция.

3. Когато е направена констатация по параграф 2, Съветът може с квалифицирано мнозинство да вземе решение за спирането на някои права, произтичащи от прилагането на Договорите по отношение на въпросната държава-членка, включително и на правото на глас на представителя на правителството на тази държава-членка в Съвета. Като прави това, Съветът взема под внимание възможните последици от такова спиране върху правата и задълженията на физическите и юридическите лица.

Във всеки случай задълженията на въпросната държава-членка според Договорите продължават да бъдат обвързващи за нея.

4. Съветът може впоследствие с квалифицирано мнозинство да вземе решение да измени или отмени мерките, взети въз основа на параграф 3, в отговор на промените в ситуацията, която е довела до тяхното налагане.

5. Условията и редът за гласуване, които, за целите на настоящия член, се прилагат за Европейския парламент, за Европейския съвет и за Съвета, са определени в член 354 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 8

1. Съюзът развива привилегирани отношения със съседните страни с оглед установяване на пространство на просперитет и добросъседство, основано на ценностите на Съюза и характеризиращо се с близки и мирни отношения, изградени на основата на сътрудничеството.

2. За целите на параграф 1 Съюзът може да сключва специфични споразумения със заинтересованите страни. Тези споразумения могат да съдържат реципрочни права и задължения, както и възможността за предприемане на съвместни действия. Тяхното прилагане е предмет на периодично съгласуване.

ДЯЛ II

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ДЕМОКРАТИЧНИТЕ ПРИНЦИПИ

Член 9

Във всички свои дейности Съюзът зачита принципа на равенство между неговите граждани, които се ползват с еднакво внимание от страна на неговите институции, органи, служби и агенции. Всяко лице, което притежава гражданство на държава-членка, е гражданин на Съюза. Гражданството на Съюза се добавя към, а не замества националното гражданство.

Член 10

1. Функционирането на Съюза се основава на представителната демокрация.
2. В рамките на Съюза гражданите се представляват пряко в Европейския парламент.

Държавите-членки се представляват в Европейския съвет от техните държавни или правителствени ръководители, а в Съвета — от техните правителства, които от своя страна са демократично отговорни пред националните си парламенти или пред гражданите си.

3. Всеки гражданин има право да участва в демократичния живот на Съюза. Решенията се вземат възможно най-открито и възможно най-близо до гражданите.
4. Политическите партии на европейско равнище допринасят за формирането на европейско политическо съзнание и за изразяването на волята на гражданите на Съюза.

Член 11

1. Институциите предоставят чрез подходящи средства на гражданите и представителните организации възможността да изразяват и обменят публично своите мнения във всички области на дейност на Съюза.
2. Институциите поддържат открит, прозрачен и редовен диалог с представителните организации и гражданското общество.
3. С цел да осигури съгласуваност и прозрачност на дейността на Съюза, Европейската комисия провежда широки консултации със заинтересованите страни.
4. Най-малко един милион граждани на Съюза, граждани на значителен брой държави-членки, могат да поемат инициативата да приканят Европейската комисия да представи подходящо предложение, в рамките на предоставените ☐ правомощия, по въпроси, за които тези граждани считат, че за целите на прилагането на Договорите е необходим юридически акт на Съюза.

Процедурите и условията, необходими за представяне на такава инициатива се определят в съответствие с член 24, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 12

Националните парламенти допринасят активно за доброто функциониране на Съюза:

- а) като биват информирани от институциите на Съюза и биват нотифицирани за проектите на законодателни актове на Съюза в съответствие с Протокола относно ролята на националните парламенти в Европейския съюз;
- б) като следят за спазването на принципа на субсидиарност в съответствие с процедурите, предвидени в Протокола относно прилагането на принципите на субсидиарност и на пропорционалност;
- в) като участват, в рамките на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, в механизмите за оценка на изпълнението на политиките на Съюза в това пространство, в съответствие с член 70 от Договора за функционирането на Европейския съюз и като участват в политическия контрол на Европол и в оценката на дейностите на Евроюст съгласно членове 88 и 85 от посочения договор;
- г) като участват в процедурите за преразглеждане на Договорите съгласно член 48 от настоящия договор;
- д) като биват информирани за молбите за присъединяване към Съюза съгласно член 49 от настоящия договор;
- е) като участват в междупарламентарното сътрудничество между националните парламенти и с Европейския парламент, в съответствие с Протокола относно ролята на националните парламенти в Европейския съюз.

ДЯЛ III

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ИНСТИТУЦИИТЕ

Член 13

1. Съюзът разполага с институционална рамка, която има за цел да насърчава неговите ценности, да преследва неговите цели, да служи на неговите интереси, на интересите на неговите граждани и на тези на държавите-членки, както и да осигурява съгласуваност, ефикасност и последователност на неговите политики и дейности.

Институциите на Съюза са:

- Европейският парламент,
- Европейският съвет,
- Съветът,
- Европейската комисия (по-нататък наричана „Комисията“),
- Съдът на Европейския съюз,
- Европейската централна банка,
- Сметната палата.

2. Всяка институция действа в кръга на правомощията, които са ☐ предоставени с Договорите, в съответствие с процедурите, условията и целите, предвидени в тях. Институциите осъществяват лоялно сътрудничество помежду си.

3. Разпоредбите относно Европейската централна банка и Сметната палата, както и подробни разпоредби за другите институции, са включени в Договора за функционирането на Европейския съюз.

4. Европейският парламент, Съветът и Комисията се подпомагат от Икономически и социален комитет и от Комитет на регионите, които осъществяват консултативни функции.

Член 14

1. Европейският парламент осъществява, съвместно със Съвета, законодателни и бюджетни функции. Той осъществява функции по политически контрол и консултативни функции в съответствие с условията, предвидени в Договорите. Той избира председателя на Комисията.

2. Европейският парламент се състои от представители на гражданите на Съюза. Техният брой не надвишава седемстотин и петдесет, плюс председателя. Представителството на гражданите е регресивно пропорционално, с минимален праг от шест представители за държава-членка. Никоя държава-членка не получава повече от деветдесет и шест места.

Европейският съвет приема с единодушие, по инициатива на Европейския парламент и с неговото одобрение, решение, с което се определя съставът на Европейския парламент при спазване на посочените в първа алинея принципи.

3. Членовете на Европейския парламент се избират за срок от пет години въз основа на всеобщо пряко избирателно право, при свободно и тайно гласуване.

4. Европейският парламент избира измежду членовете си председател и Бюро.

Член 15

1. Европейският съвет дава на Съюза необходимия тласък за неговото развитие и определя неговите общи политически насоки и приоритети. Той не изпълнява законодателни функции.

2. Европейският съвет се състои от държавните или правителствените ръководители на държавите-членки, председателя на Европейския съвет и председателя на Комисията. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност участва в неговата работа.

3. Европейският съвет заседава два пъти на шест месеца, като се свиква от неговия председател. Когато дневният ред го налага, членовете на Европейския съвет могат да решат да бъдат подпомагани от по един министър, а що се отнася до председателя на Комисията – от един член на Комисията. Когато обстоятелствата го налагат, председателят свиква извънредно заседание на Европейския съвет.
4. Европейският съвет се произнася с консенсус, освен в случаите, за които в Договорите е предвидено друго.
5. Европейският съвет избира своя председател с квалифицирано мнозинство за срок от две години и половина, като неговият мандат може да бъде подновен еднократно. В случай на невъзможност да изпълнява функциите си или ако извърши сериозно нарушение, Европейският съвет може да прекрати неговия мандат според същата процедура.
6. Председателят на Европейския съвет:
- а) председателства и ръководи работата на Европейския съвет;
  - б) в сътрудничество с председателя на Комисията и въз основа на работата на Съвета по общи въпроси осигурява подготовката и приемствеността на работата на Европейския съвет;
  - в) се стреми да улеснява сближаването и консенсуса в Европейския съвет;
  - г) представя пред Европейския парламент доклад след всяко заседание на Европейския съвет.

Председателят на Европейския съвет осигурява на своето равнище и в това си качество външното представителство на Съюза по въпросите, отнасящи се до общата външна политика и политика на сигурност, без да се засяга компетентността на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност.

Председателят на Европейския съвет не може да упражнява национален мандат.

Член 16

1. Съветът съвместно с Европейския парламент осъществява законодателни и бюджетни функции. Той осъществява функции по определяне на политиките и координиране, в съответствие с условията, предвидени в Договорите.
  2. Съветът се състои от по един представител на всяка държава-членка на ниво министри, който може да обвързва правителството на държавата-членка, която представлява и да упражнява нейното право на глас.
  3. Съветът действа с квалифицирано мнозинство, освен когато в Договорите е предвидено друго.
  4. От 1 ноември 2014 г. квалифицираното мнозинство се определя като мнозинство, формирано от гласовете на най-малко 55 % от членовете на Съвета, което включва най-малко петнадесет членове и представлява държави-членки, които обхващат население не по-малко от 65 % от населението на Съюза.
- Блокиращото малцинство трябва да включва най-малко четирима членове на Съвета, като в противен случай се приема, че е налице квалифицирано мнозинство.
- Останалите правила за гласуване с квалифицирано мнозинство са определени в член 238, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз.
5. Преходните разпоредби относно определението за квалифицирано мнозинство, които се прилагат до 31 октомври 2014 г., както и тези, които ще се прилагат между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г., са определени в Протокола относно преходните разпоредби.
  6. Съветът заседава в различни състави, чиито списък се приема в съответствие с член 236 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Съветът по общи въпроси осигурява съгласуваност в работата на различните състави на Съвета. Той подготвя заседанията на Европейския съвет и съвместно с председателя на Европейския съвет и с Комисията следи за изпълнението на взетите решения.

Съветът по външни работи разработва външната дейност на Съюза в съответствие със стратегическите насоки, определени от Европейския съвет, и осигурява съгласуваност в дейността на Съвета.

7. Комитетът на постоянните представители на правителствата на държавите-членки отговаря за подготовката на работата на Съвета.

8. Съветът заседава в открито заседание, когато обсъжда и гласува проекти на законодателни актове. За тази цел всяко заседание на Съвета се разделя на две части — посветени съответно на обсъждания на законодателни актове на Съюза и на незаконодателни дейности.

9. Председателството на съставите на Съвета, с изключение на този по външни работи, се поема от представителите на държавите-членки в Съвета според равнопоставена ротационна система при условията, определени съгласно член 236 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 17

1. Комисията допринася за общия интерес на Съюза и предприема подходящи инициативи в тази насока. Тя следи за прилагането на Договорите и на мерките, приети от институциите по силата на тези Договори. Тя съблюдава прилагането на правото на Съюза под контрола на Съда на Европейския съюз. Тя изпълнява бюджета и управлява програмите. Тя осъществява функции по координиране, изпълнение и управление съобразно условията, предвидени в Договорите. С изключение на общата външна политика и политика на сигурност и на другите предвидени в Договорите случаи, тя осигурява външното представителство на Съюза. Тя поема инициативите за годишното и многогодишното планиране в рамките на Съюза с цел постигане на междуинституционални споразумения.

2. Законодателен акт на Съюза може да бъде приет единствено по предложение на Комисията, освен ако в Договорите е предвидено друго. Другите актове се приемат по предложение на Комисията, когато това е предвидено в Договорите.

3. Мандатът на Комисията е пет години.

Членовете на Комисията се избират на основание на тяхната обща компетентност и ангажираност към европейската идея и измежду лица, чиято независимост е извън съмнение.

Комисията изпълнява своите задължения при пълна независимост. Без да се засягат разпоредбите на член 18, параграф 2, членовете на Комисията не могат да искат, нито да приемат инструкции от никое правителство, институция, орган, служба или агенция. Те се въздържат от всякакво действие, несъвместимо с техните функции или с изпълнението на техните задачи.

4. Комисията, назначена в периода между датата на влизане в сила на Договора от Лисабон и 31 октомври 2014 г., се състои от по един представител на всяка държава-членка, включително председателя на Комисията и върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който е един от заместник-председателите на Комисията.

5. От 1 ноември 2014 г. Комисията се състои от брой членове, включително нейния председател и върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който отговаря на две трети от броя на държавите-членки, освен ако Европейският съвет, като действа с единодушие не реши да промени този брой.

Членовете на Комисията се избират измежду гражданите на държавите-членки на основата на строго равнопоставена за държавите-членки ротационна система, която отразява демографското и географското многообразие на всички държави-членки на Съюза. Тази система се установява с единодушие от Европейския съвет в съответствие с член 244 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

6. Председателят на Комисията:

- а) определя насоките, в рамките на които Комисията изпълнява своите функции;
- б) взема решения за вътрешната ☐ организация, за да осигури последователност, ефективност и колективен характер на нейната дейност;
- в) назначава заместник-председателите, с изключение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, измежду членовете на Комисията.

Член на Комисията подава оставка, ако председателят му я поиска. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност подава оставка в съответствие с процедурата, предвидена в член 18, параграф 1, ако председателят му я поиска.

7. Като се вземат предвид изборите за Европейски парламент и след провеждане на съответни консултации, Европейският съвет, като действа с квалифицирано мнозинство предлага на Европейския парламент кандидат за длъжността председател на Комисията. Този кандидат се избира от Европейския парламент с мнозинството на членовете, които го съставляват. Ако този кандидат не получи необходимото мнозинство, Европейският съвет, като действа с квалифицирано мнозинство предлага в срок от един месец нов кандидат, който се избира от Европейския парламент според същата процедура.

Съветът, по общо съгласие с избрания председател, приема списъка на другите лица, които предлага да назначи за членове на Комисията. Изборът им се осъществява въз основа на предложенията, направени от държавите-членки в съответствие с критериите, предвидени в параграф 3, втора алинея и в параграф 5, втора алинея.

Председателят, върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и другите членове на Комисията колективно се подлагат на гласуване за одобрение от Европейския парламент. На основание на това одобрение Комисията се назначава от Европейския съвет, който действа с квалифицирано мнозинство.

8. Комисията колективно е отговорна пред Европейския парламент. В съответствие с член 234 от Договора за функционирането на Европейския съюз Европейският парламент може да гласува вот на недоверие на Комисията. Ако бъде приет такъв вот на недоверие, членовете на Комисията трябва да подадат колективно оставка и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност трябва също да подаде оставка по отношение на функциите, които осъществява в Комисията.

Член 18

1. Европейският съвет, като действа с квалифицирано мнозинство, със съгласието на председателя на Комисията, назначава върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност. Европейският съвет може да прекрати мандата му по същата процедура.

2. Върховният представител провежда общата външна политика и политика на сигурност на Съюза. Той допринася с предложенията си за разработването на тази политика и я изпълнява в качеството си на пълномощник на Съвета. Същото се отнася и за общата политика за сигурност и отбрана.

3.   Върховният представител председателства Съвета по външни работи.
4.   Върховният представител е един от заместник-председателите на Комисията. Той следи за съгласуваността на външната дейност на Съюза. Той е натоварен, в рамките на Комисията, с отговорностите, които са предоставени на последната в областта на външните отношения, и с координирането на другите аспекти на външната дейност на Съюза. При изпълнение на тези отговорности в рамките на Комисията, и само по отношение на тези отговорности, върховният представител е обвързан от процедурите, които уреждат функционирането на Комисията, доколкото това е съвместимо с параграфи 2 и 3.

Член 19

1.   Съдът на Европейския съюз се състои от Съд, Общ съд и специализирани съдилища. Той осигурява спазването на правото при тълкуването и прилагането на Договорите.

Държавите-членки установяват правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза.

2.   Съдът се състои от по един съдия от всяка държава-членка. Той се подпомага от генерални адвокати.

Общият съд включва поне по един съдия от държава-членка.

Съдиите и генералните адвокати на Съда и съдиите на Общия съд се избират измежду лица, чиято независимост е извън съмнение и които отговарят на условията, предвидени в членове 253 и 254 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Те се назначават по общо съгласие от правителствата на държавите-членки за срок от шест години. Съдиите и генералните адвокати, чийто мандат изтича, могат да бъдат преназначавани.

3.   Съдът на Европейския съюз се произнася в съответствие с Договорите:
  - а)   по искове, подадени от държава-членка, от институция или от физическо или юридическо лице;

- б) с преюдициални заключения, по искане на националните юрисдикции, относно тълкуването на правото на Съюза или относно действителността на актове, приети от институциите;
- в) в другите случаи, предвидени в Договорите.

ДЯЛ IV

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ЗАСИЛЕНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 20

(предишни членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС и
предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

1. Държавите-членки, които желаят да установят помежду си засилено сътрудничество в области, които не попадат в изключителната компетентност на Съюза, могат да ползват неговите институции и да упражняват тези области на компетентност, като прилагат съответните разпоредби на Договорите, в границите и по реда и условията, предвидени в настоящия член, както и в членове 326 – 334 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Засиленото сътрудничество има за цел да благоприятства осъществяването на целите на Съюза, да защитава неговите интереси и да засилва процеса на интеграция. То е отворено за всички държави-членки по всяко време съгласно член 328 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

2. Решението за установяване на засилено сътрудничество се приема от Съвета като крайна мярка, след като той установи, че целите на това сътрудничество не могат да бъдат постигнати в разумен срок от Съюза като цяло, и при условие че в него участват поне девет държави-членки. Съветът действа в съответствие с процедурата, предвидена в член 329 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

3. Всички членове на Съвета могат да участват в неговите обсъждания, но в гласуването участват само членовете на Съвета, представляващи държавите-членки, които вземат участие в засиленото сътрудничество. Редът и условията за гласуване са предвидени в член 330 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

4. Актовете, приети в рамките на засилено сътрудничество, обвързват единствено участващите държави-членки. Те не се считат за част от достиженията на правото, които трябва да бъдат приети от държавите-кандидатки за присъединяване към Съюза.

ДЯЛ V

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА И СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ОБЩАТА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ

ГЛАВА 1

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА

Член 21

1. Дейността на Съюза на международната сцена се ръководи от основополагащите принципи за неговото създаване, развитие и разширяване, които той цели да насърчава в останалата част от света: демокрацията, правовата държава, универсалността и неделимостта на правата на човека и на основните свободи, зачитането на човешкото достойнство, принципите на равенство и солидарност и зачитането на принципите на Устава на Организацията на обединените нации и на международното право.

Съюзът се стреми да развива отношения и да изгражда партньорства с трети страни и с международните, регионалните или световните организации, които споделят принципите, посочени в първа алинея. Той се стреми към намиране на решения на общите проблеми на многостранна основа, по-специално в рамките на Организацията на обединените нации.

2. Съюзът определя и провежда общи политики и действия и допринася за осигуряването на висока степен на сътрудничество във всички области на международните отношения, с цел:

- а) опазване на своите ценности и основни интереси, на своята сигурност, независимост и цялост;
- б) утвърждаване и укрепване на демокрацията, правовата държава, правата на човека и принципите на международното право;
- в) опазване на мира, предотвратяване на конфликти и укрепване на международната сигурност, съгласно целите и принципите на Устава на Организацията на обединените нации, както и на принципите на Заключителния акт от Хелзинки и целите на Парижката харта, включително тези, които се отнасят до външните граници;
- г) подпомагане на устойчивото развитие в икономическо и социално отношение и в областта на опазването на околната среда в развиващите се страни, с основна цел изкореняване на бедността;
- д) насърчаване на интеграцията на всички страни в световната икономика, включително чрез постепенно премахване на пречките пред международната търговия;
- е) допринасяне за разработването на международни мерки за опазване и подобряване на качеството на околната среда и устойчивото управление на световните природни ресурси, с цел осигуряване на устойчиво развитие;

- ж) подпомагане на населението, страните и регионите, пострадали от природни или причинени от човека бедствия; както и
- з) насърчаване на международна система, основана на засилено многостранно сътрудничество и добро глобално управление.

3. Съюзът спазва принципите и следва целите, изброени в параграфи 1 и 2, при разработването и провеждането както на външната си дейност в различните области, обхванати от настоящия дял и пета част на Договора за функционирането на Европейския съюз, така и на другите си политики в техните външни аспекти.

Съюзът следи за съгласуваността между различните области на външната си дейност, както и между тези области и другите си политики. Съветът и Комисията, подпомагани от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, осигуряват тази съгласуваност и си сътрудничат за тази цел.

Член 22

1. Въз основа на принципите и целите, изброени в член 21, Европейският съвет определя стратегическите интереси и цели на Съюза.

Решенията на Европейския съвет относно стратегическите интереси и цели на Съюза са свързани с общата външна политика и политика на сигурност, както и с други области на външната дейност на Съюза. Те могат да се отнасят до отношенията на Съюза с конкретна страна или регион, или да следват тематичен подход. В тях се определя продължителността им и средствата, които Съюзът и държавите-членки трябва да предоставят.

Европейският съвет действа с единодушие по препоръка на Съвета, която е приета от него по реда и условията, предвидени за всяка област. Решенията на Европейския съвет се прилагат съгласно процедурите, предвидени в Договорите.

2. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, по отношение на общата външна политика и политика на сигурност, и Комисията, по отношение на останалите области на външната дейност, могат да представят съвместни предложения пред Съвета.

ГЛАВА 2

СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ОБЩАТА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ

РАЗДЕЛ 1 ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 23

Дейността на Съюза на международната сцена, съгласно настоящата глава, се основава на принципите, преследва целите и се провежда в съответствие с общите разпоредби, предвидени в глава 1.

Член 24 (предишен член 11 от ДЕС)

1. Компетентността на Съюза в областта на общата външна политика и политика на сигурност обхваща всички области на външната политика, както и всички въпроси, свързани със сигурността на Съюза, включително постепенното формиране на обща отбранителна политика, която може да прерасне в обща отбрана.

Общата външна политика и политика на сигурност е предмет на специфични правила и процедури. Тя се определя и прилага от Европейския съвет и от Съвета, които решават с единодушие, освен в случаите, когато в Договорите е предвидено друго. Приемането на законодателни актове се изключва. Тази политика се изпълнява от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и от държавите-членки, в съответствие с Договорите. Конкретните роли на Европейския парламент и на Комисията в тази област се определят от Договорите. Съдът на Европейския съюз не е компетентен по отношение на тези разпоредби, с изключение на компетентността да следи за съответствието с член 40 от настоящия договор и да проверява законосъобразността на определени решения, посочени в член 275, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз.

2. В рамките на принципите и целите на своята външна дейност Европейският съюз провежда, определя и прилага обща външна политика и политика на сигурност, която се основава на развитието на взаимната политическа солидарност между държавите-членки, на определянето на въпросите от общ интерес и постигането на все по-висока степен на сближаване в действията на държавите-членки.

3. Държавите-членки подкрепят активно и безрезервно, в дух на лоялност и взаимна солидарност, външната политика и политика на сигурност на Съюза и зачитат дейността на Съюза в тази област..

Държавите-членки работят заедно за засилването и развиването на тяхната взаимна политическа солидарност. Те се въздържат от всяко действие, което е в противоречие с интересите на Съюза или може да накърни неговата ефикасност като свързваща сила в международните отношения.

Съветът и върховният представител осигуряват спазването на тези принципи.

Член 25
(предишен член 12 от ДЕС)

Съюзът провежда общата външна политика и политика на сигурност, като:

- а) определя общите насоки;
- б) приема решения, които определят:
  - i) действията, които Съюзът следва да предприеме;
  - ii) позициите, които Съюзът следва да заеме;
  - iii) реда и условията за прилагане на решенията, посочени в подточки i) и ii);
- и
- в) укрепва системното сътрудничество между държавите-членки за провеждането на тяхната политика.

Член 26
(предишен член 13 от ДЕС)

1. Европейският съвет определя стратегическите интереси на Съюза, набелязва целите и формулира общите насоки на общата външна политика и политика на сигурност, включително по въпросите, относими към отбраната. Той приема необходимите решения.

Ако международното събитие го изисква, председателят на Европейския съвет свиква извънредно заседание на Европейския съвет с цел да се определят стратегическите направления на политиката на Съюза по отношение на това събитие.

2. Съветът разработва общата външна политика и политика на сигурност и приема решенията, необходими за определянето и прилагането на тази политика въз основа на общите насоки и стратегическите направления, определени от Европейския съвет.

Съветът и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност следят за единството, съгласуваността и ефикасността на действията на Съюза.

3. Общата външна политика и политика на сигурност се изпълнява от върховния представител и от държавите-членки, като се използват както националните средства, така и средствата на Съюза.

Член 27

1. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който председателства Съвета по външни работи, допринася с предложенията си за разработването на общата външна политика и политика на сигурност и осигурява прилагането на решенията, приети от Европейския съвет и Съвета.

2. Върховният представител представлява Съюза по въпросите, отнасящи се до общата външна политика и политика на сигурност. Той води политическия диалог с трети страни от името на Съюза и изразява позицията на Съюза в международните организации, както и на международните конференции.

3. При изпълнението на функциите си върховният представител се подпомага от Европейска служба за външна дейност. Тази служба работи в сътрудничество с дипломатическите служби на държавите-членки и включва длъжностни лица от компетентните служби на генералния секретариат на Съвета и на Комисията, както и командирован персонал от националните дипломатически служби. Организацията и функционирането на Европейската служба за външна дейност се определят с решение на Съвета. Съветът действа по предложение на върховния представител след консултация с Европейския парламент и след одобрение от Комисията.

Член 28
(предишен член 14 от ДЕС)

1. Когато международното положение налага оперативно действие от страна на Съюза, Съветът приема необходимите решения. Те определят задачите, обхвата и средствата, които трябва да се предоставят на Съюза, условията за изпълнението им и, ако е необходимо, тяхната продължителност.

Когато е налице промяна в обстоятелствата, които имат съществено въздействие върху въпросния предмет на такова решение, Съветът преразглежда принципите и целите на това решение и приема необходимите решения.

2. Решенията, посочени в параграф 1 обвързват държавите-членки относно позициите, които приемат и провеждането на дейността им.

3. Когато се предвижда приемане на национална позиция или действие по прилагането на решение, посочено в параграф 1, се предоставя информация от съответната държава-членка в срокове, които да позволят, ако това е необходимо, предварително съгласуване в рамките на Съвета. Задължението за предоставяне на предварителна информация не се прилага към мерките, с които решенията на Съвета само се транспонират на национално ниво.

4. В случаите на неотложна нужда, произтичаща от промяна в ситуацията, и при липса на преразглеждане на решението на Съвета, посочено в параграф 1, държавите-членки могат да приемат необходимите спешни мерки, като отчитат общите цели на посоченото решение. Въпросната държава-членка уведомява незабавно Съвета за всяка такава мярка.

5. В случаи на значителни затруднения при прилагането на решението, посочено в настоящия член, държавата-членка сезира Съвета, който ги обсъжда и търси подходящите решения. Тези решения не могат да противоречат на целите на решението, посочено в параграф 1, нито да пречат ефикасността му.

Член 29
(предишен член 15 от ДЕС)

Съветът приема решения, които определят подхода на Съюза по отделен въпрос от географско или тематично естество. Държавите-членки следят техните национални политики да бъдат съобразени с позициите на Съюза.

Член 30
(предишен член 22 от ДЕС)

1. Всяка държава-членка, върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, или върховният представител с подкрепата на Комисията, може да сезира Съвета по всеки въпрос, отнасящ се до общата външна политика и политика на сигурност и може да внася, съответно, инициативи или предложения пред Съвета.
2. В случаите, изискващи бързо решение, върховният представител свиква извънредно заседание на Съвета служебно или по искане на държава-членка, в срок от четиридесет и осем часа, а при спешност – в по-кратък срок.

Член 31
(предишен член 23 от ДЕС)

1. Решенията по настоящата глава се вземат от Европейския съвет и от Съвета с единодушие, с изключение на случаите, когато в настоящата глава е предвидено друго. Приемането на законодателни актове се изключва.

Всеки член на Съвета, който гласува „въздържал се“ може да придружи вота си с изрична декларация по настоящата алинея. В този случай той не е задължен да прилага решението, но приема, че решението е обвързващо за Съюза. В дух на взаимна солидарност съответната държава-членка се въздържа от всякакво действие, което би могло да противоречи или да попречи на действието на Съюза, основаващо се на това решение, а останалите членки зачитат нейната позиция. Ако членовете на Съвета, придружили своето въздържане с такава декларация, представляват поне една трета от държавите-членки, обхващащи най-малко една трета от населението на Съюза, решението не се приема.

2. Чрез дерогация от разпоредбите на параграф 1, Съветът решава с квалифицирано мнозинство:

- когато приема решение, което определя действие или позиция на Съюза въз основа на решение на Европейския съвет относно стратегическите интереси и цели на Съюза, както е посочено в член 22, параграф 1;
- когато приема решение, което определя действие или позиция на Съюза по предложение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, представено вследствие на конкретно искане, което Европейският съвет му е отправил по собствена инициатива или по инициатива на върховния представител;
- когато приема каквото и да е решение за изпълнението на решение, което определя действие или позиция на Съюза;
- при назначаване на специален представител съгласно член 33.

Ако член на Съвета заяви, че поради жизненоважни причини, които излага, свързани с националната политика, възнамерява да се противопостави на приемането на решение, за което се изисква квалифицирано мнозинство, не се пристъпва към гласуване. Върховният представител, в тесни консултации със заинтересованата държава-членка, търси приемливо за нея решение. При липса на резултат Съветът, като действа с квалифицирано мнозинство, може да поиска Европейският съвет да бъде сезиран по въпроса, с оглед приемането на решението с единодушие.

3. Европейският съвет може с единодушие да приеме решение, според което Съветът действа с квалифицирано мнозинство в случаи, различни от посочените в параграф 2.
4. Параграфи 2 и 3 не се прилагат за решенията, отнасящи се до военни въпроси или до отбраната.
5. По процедурни въпроси Съветът решава с мнозинство от членовете си.

Член 32
(предишен член 16 от ДЕС)

Държавите-членки се консултират взаимно в рамките на Европейския съвет и на Съвета по всеки въпрос на външната политика и сигурността, който е от общ интерес, с оглед на определянето на общ подход. Преди да предприеме каквото и да е действие на международната сцена или да поеме какъвто и да е ангажимент, който би могъл да засегне интересите на Съюза, всяка държава-членка се консултира с другите в рамките на Европейския съвет или на Съвета. Държавите-членки гарантират, чрез сближаването на своите действия, че Съюзът е в състояние да отстоява интересите и ценностите си на международната сцена. Държавите-членки са солидарни помежду си.

Когато Европейският съвет или Съветът са определили общ подход на Съюза по смисъла на първата алинея, върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и министрите на външните работи на държавите-членки координират действията си в рамките на Съвета.

Дипломатическите представителства на държавите-членки и делегациите на Съюза в трети страни и в международните организации си сътрудничат и допринасят за формулирането и прилагането на общия подход.

Член 33
(предишен член 18 от ДЕС)

Съветът може, по предложение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, да назначава свой специален представител с мандат във връзка с отделни политически въпроси. Специалният представител упражнява своя мандат под ръководството на върховния представител.

Член 34
(предишен член 19 от ДЕС)

1. Държавите-членки координират своите действия в международни организации и на международни конференции. Те защитават в тях позициите на Съюза. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност осигурява организирането на тази координация.

В международни организации и на международни конференции, в които не участват всички държави-членки, държавите-участнички защитават позициите на Съюза.

2. В съответствие с член 24, параграф 3, държавите-членки, представени в международни организации или на международни конференции, в които не участват всички държави-членки, информират последните, както и върховния представител за всеки въпрос от общ интерес.

Държавите-членки, които са членки и на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации, съгласуват действията си и информират подробно останалите държави-членки, както и върховния представител. Държавите-членки, които са членки на Съвета за сигурност, защитават, при изпълнението на своите функции, позициите и интересите на Съюза, без това да засяга техните отговорности по силата на разпоредбите на Устава на Организацията на обединените нации.

Когато Съюзът е определил позиция по тема, включена в дневния ред на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации, държавите-членки, които заседават в него, поставят искане върховният представител да бъде поканен, за да изложи позицията на Съюза.

Член 35
(предишен член 20 от ДЕС)

Дипломатическите и консулските мисии на държавите-членки и делегациите на Съюза в трети страни и на международните конференции, както и техните представителства в международните организации, си сътрудничат, за да осигурят спазването и изпълнението на решенията, които определят позициите и действията на Съюза, приети по силата на настоящата глава.

Те засилват сътрудничеството си като обменят информация и правят съвместни оценки.

Те допринасят за осъществяване на правото на защита на гражданите на Съюза на територията на трети страни, посочено в член 20, параграф 2, буква в) от Договора за функционирането на Европейския съюз, както и за приетите мерките съгласно член 23 от посочения договор.

Член 36
(предишен член 21 от ДЕС)

Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност се консултира редовно с Европейския парламент по главните аспекти и основните решения в областта на общата външна политика и политика на сигурност и общата политика за сигурност и отбрана, като го информира за развитието на тези политики. Той гарантира, че възгледите на Европейския парламент надлежно са взети предвид. Специалните представители могат да участват в информирането на Европейския парламент.

Европейският парламент може да отправя запитвания или да изготвя препоръки до Съвета и до върховния представител на Съюза. Той провежда два пъти годишно дебати по постигнатия напредък в изпълнението на общата външна политика и политика на сигурност, включително общата политика за сигурност и отбрана.

Член 37
(предишен член 24 от ДЕС)

Съюзът може да сключва споразумения с една или няколко държави или международни организации в областите, които попадат в обхвата на настоящата глава.

Член 38
(предишен член 25 от ДЕС)

Без да се засяга член 240 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Комитетът за политика и сигурност следи международното положение в областите, обхванати от общата външна политика и политиката на сигурност и допринася за определянето на политиката посредством представянето на становища в Съвета, по искане на Съвета, на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност или по негова собствена инициатива. Той също така наблюдава прилагането на съгласуваните политики, без да се засягат правомощията на върховния представител.

В обхвата на настоящата глава Комитетът по политика и сигурност упражнява, под ръководството на Съвета и на върховния представител, политически контрол и стратегическо ръководство на операциите за управление на кризи, посочени в член 43.

В рамките на определените от Съвета цели и времетраене на дадена операция за управление на кризисна ситуация, Съветът може да оправомощи Комитета да взема необходимите решения във връзка с политическия контрол и стратегическото ръководство на операцията.

Член 39

В съответствие с член 16 от Договора за функционирането на Европейския съюз и чрез дерогация от параграф 2 от него, Съветът приема решение, с което се определят правилата за защита на физическите лица по отношение на обработката на личните данни от държавите-членки при извършване на дейности, попадащи в обхвата на настоящата глава, както и по отношение на свободното движение на тези данни. Спазването на тези правила е предмет на контрол от страна на независими органи.

Член 40

(предишен член 47 от ДЕС)

Осъществяването на общата външна политика и политика на сигурност не засяга прилагането на процедурите и съответния обхват на правомощията на институциите, предвидени в Договорите с оглед упражняването на областите на компетентност на Съюза, посочени в членове 3 – 6 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

По същия начин осъществяването на политиките, посочени в тези членове, не засяга прилагането на процедурите и съответния обхват на правомощията на институциите, предвидени в Договорите с оглед упражняването на областите на компетентност на Съюза съгласно настоящата глава.

Член 41

(предишен член 28 от ДЕС)

1. Административните разходи, възникнали за институциите от прилагането на настоящата глава, се осигуряват от бюджета на Съюза.

2. Оперативните разходи, възникващи при прилагането на настоящата глава, също се осигуряват от бюджета на Съюза, с изключение на разходите за военни операции или в областта на отбраната, както и в случаите, когато Съветът с единодушие е решил друго.

В случаите, когато даден разход не се осигурява от бюджета на Съюза, той се поема от държавите-членки в съответствие с размера на брутният национален продукт, освен ако Съветът с единодушие не е решил друго. По отношение на разходите, възникващи от военни операции или в областта на отбраната, държавите-членки, чиито представители в Съвета са направили официална декларация по смисъла на член 31, параграф 1, втора алинея, не са задължени да участват в тяхното финансиране.

3. Съветът приема решение, което установява специфичните процедури за гарантиране на бърз достъп до бюджетните кредити на Съюза, предназначени за спешно финансиране на инициативи в рамките на общата външна политика и политика на сигурност и по-конкретно за дейностите по подготовка на мисия, посочена в член 42, параграф 1 и член 43. Той действа след консултация с Европейския парламент.

Дейностите по подготовка на мисиите, посочени в член 42, параграф 1 и член 43, които не са за сметка на бюджета на Съюза, се финансират от начален фонд, набира от вноски на държавите-членки.

Съветът приема с квалифицирано мнозинство, по предложение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, решения, които установяват:

- а) реда и условията за сформироване и финансиране на началния фонд, по-конкретно отпуснатите на фонда финансови средства;
- б) реда и условията за управление на началния фонд;
- в) реда и условията на финансовия контрол.

Когато мисията, планирана в съответствие с член 42, параграф 1 и член 43, не може да бъде за сметка на бюджета на Съюза, Съветът упълномощава върховния представител да използва този фонд. Върховният представител докладва на Съвета за изпълнението на този мандат.

РАЗДЕЛ 2

РАЗПОРЕДБИ, СВЪРЗАНИ С ОБЩАТА ПОЛИТИКА ЗА СИГУРНОСТ И ОТБРАНА

Член 42

(предишен член 17 от ДЕС)

1. Общата политика за сигурност и отбрана е неразделна част от общата външна политика и политика на сигурност. Тя осигурява на Съюза оперативен капацитет, който почива на граждански и военни средства. Съюзът може да прибегне до тях при изпълнение на мисии извън територията на Съюза, с цел да осигури поддържането на мира, предотвратяването на конфликти и укрепването на международната сигурност, в съответствие с принципите на Устава на Организацията на обединените нации. Изпълнението на тези задачи се основава на капацитета, предоставен от държавите-членки.

2. Общата политика за сигурност и отбрана включва постепенното определяне на обща политика на отбрана на Съюза. Тя ще доведе до обща отбрана от момента, в който Европейският съвет, като действа с единодушие, вземе това решение. В такъв случай, той препоръчва на държавите-членки да приемат решение в този смисъл в съответствие с конституционните им изисквания.

Политиката на Съюза по смисъла на настоящия раздел не засяга специфичния характер на политиката за сигурност и отбрана на определени държави-членки, тя зачита задълженията, произтичащи от Северноатлантическия договор на определени държави-членки, които виждат осъществяването на тяхната обща отбрана в рамките на Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО) и е съвместима с общата политика за сигурност и отбрана, приета в тази рамка.

3. Държавите-членки предоставят на разположение на Съюза, с оглед прилагането на общата политика за сигурност и отбрана, граждански и военни способности, за да допринесат за реализиране на определените от Съвета цели. Държавите-членки, които сформират помежду си многонационални сили, могат също да ги предоставят на разположение на общата политика за сигурност и отбрана.

Държавите-членки се задължават постепенно да подобряват своите военни способности. Агенцията в областта на развитието на отбранителните способности, научните изследвания, придобиването на военна техника и въоръжаване (наричана по-нататък „Европейска агенция по отбраната“) определя оперативните нужди, насърчава мерки за удовлетворяването им, допринася за определянето и при необходимост за изпълнението на всички необходими мерки за засилване на производствената и технологична база в сектора на отбраната, участва в определянето на европейска политика в областта на способностите и въоръжаването, и подпомага Съвета при оценката на подобряването на военните способности.

4. Решенията, свързани с общата политика за сигурност и отбрана, включително тези, които се отнасят до започване на мисия, посочена в настоящия член, се приемат от Съвета, като действа с единодушие, по предложение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност или по инициатива на държава-членка. Върховният представител може да предложи да се прибегне до национални средства, както и до инструментите на Съюза, при необходимост съвместно с Комисията.

5. Съветът може да повери изпълнението на мисия в рамките на Съюза на група държави-членки с оглед защитата на ценностите на Съюза и отстояването на неговите интереси. Изпълнението на такава мисия се урежда от член 44.

6. Държавите-членки, чиито военни способности отговарят на по-високи критерии и които са поели по-обвързващи ангажменти в тази област с оглед на най-отговорните мисии, установяват постоянно структурирано сътрудничество в рамките на Съюза. Това сътрудничество се урежда с член 46. То не засяга разпоредбите на член 43.

7. В случай, когато държава-членка стане обект на въоръжено нападение на нейната територия, другите държави-членки са задължени да ☐ окажат помощ и съдействие с всички средства, с които разполагат, в съответствие с член 51 от Устава на Организацията на обединените нации. Това не засяга специфичния характер на политиката за сигурност и отбрана на някои държави-членки.

Ангажиментите и сътрудничеството в тази област са съвместими с ангажиментите, поети в рамките на Организацията на Северноатлантическия договор, която остава за държавите, които членуват в нея, основа на колективната им отбрана и главна инстанция за нейното осъществяване.

Член 43

1. Мисиите, посочени в член 42, параграф 1, при които Съюзът може да прибегне до използването на граждански и военни средства, включват съвместни действия в областта на разоръжаването, хуманитарни и евакуационни мисии, мисии за съвет и помощ във военната област, мисии за предотвратяване на конфликти и поддържане на мира, мисии на военни сили за управление на кризи, включително умиротворителни мисии и стабилизиращи операции след края на конфликти. Всички тези мисии могат да допринесат за борбата срещу тероризма, включително чрез подкрепата, оказвана на трети страни, за да се борят с тероризма на своя територия.
2. Съветът приема решения относно мисиите, посочени в параграф 1, като определя тяхната цел и обхват, както и общите условия за изпълнението им. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, под ръководството на Съвета и в непосредствен и постоянен контакт с Комитета по политика и сигурност, следи за координирането на гражданските и военните аспекти на тези мисии.

Член 44

1. В рамките на решенията, приети съгласно член 43, Съветът може да повери изпълнението на дадена мисия на група държави-членки, които желаят това и разполагат с необходимия капацитет за такава мисия. Тези държави-членки, заедно с върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, се споразумяват помежду си относно ръководството на мисията.
2. Държавите-членки, които участват в изпълнението на мисията, информират редовно Съвета за напредъка на мисията по своя собствена инициатива или по искане на друга държава-членка. Участващите държави-членки незабавно сезират Съвета, ако изпълнението на мисията има значителни последици или изисква изменение на целта, обхвата или условията на мисията, определени в решенията, посочени в параграф 1. В такива случаи Съветът приема необходимите решения.

Член 45

1. Европейската агенция по отбраната, посочена в член 42, параграф 3 и под ръководството на Съвета, има следните задачи:

- а) да допринася за определяне целите на военните способности на държавите-членки и да оценява спазването на поетите от държавите-членки ангажименти относно тези способности;
- б) да насърчава хармонизирането на оперативните нужди и възприемането на ефективни и съвместими методи на снабдяване;
- в) да предлага многостранни проекти за изпълнение на целите в областта на военните способности, да осигурява координирането на програмите, изпълнявани от държавите-членки, както и управлението на специфични програми за сътрудничество;
- г) да подкрепя научните изследвания в областта на отбранителните технологии, да координира и планира съвместни научно-изследователски дейности и разработки на технически решения, съответстващи на бъдещите оперативни нужди;
- д) да допринася за определянето и при необходимост да прилага всяка полезна мярка за укрепване на производствената и технологичната база в сектора на отбраната и с оглед подобряването на ефективността на военните разходи.

2. Европейската агенция по отбраната е отворена за всички държави-членки, които желаят да участват в нея. Съветът, като действа с квалифицирано мнозинство, приема решение, което определя статута, седалището и реда и условията за дейността на Агенцията. Това решение отчита степента на ефективно участие в действията на Агенцията. В рамките на Агенцията се формират специфични групи, обединяващи държави-членки, които осъществяват съвместни проекти. Агенцията изпълнява своите задачи, като при необходимост поддържа връзка с Комисията.

Член 46

1. Държавите-членки, които желаят да участват в постоянното структурирано сътрудничество, посочено в член 42, параграф 6, които отговарят на критериите и поемат ангажиментите в областта на военния капацитет съгласно Протокола относно постоянното структурирано сътрудничество, нотифицират за своето намерение Съвета и върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност.

2. В срок от три месеца след нотификацията, посочена в параграф 1, Съветът приема решение, с което се установява постоянното структурирано сътрудничество и се определя списъкът на участващите държави-членки. Съветът действа с квалифицирано мнозинство след консултация с върховния представител.

3. Всяка държава-членка, която пожелае на по-късен етап да участва в постоянното структурирано сътрудничество, нотифицира за намерението си Съвета и върховния представител.

Съветът приема решение, което потвърждава участието на съответната държава-членка, която отговаря на критериите и поема ангажиментите, посочени в членове 1 и 2 от Протокола относно постоянното структурирано сътрудничество. Съветът действа с квалифицирано мнозинство след консултация с върховния представител. В гласуването участват само членове на Съвета, които представляват участващите държави-членки.

Квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

4. Ако участваща държава-членка престане да отговаря на критериите или вече не е в състояние да изпълнява ангажиментите си, посочени в членове 1 и 2 от Протокола относно постоянното структурирано сътрудничество, Съветът може да приеме решение за спиране на участието на тази държава-членка.

Съветът действа с квалифицирано мнозинство. В гласуването участват само членове на Съвета, които представляват участващите държави-членки, с изключение на заинтересованата държава-членка.

Квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

5. Ако участваща държава-членка желае да се оттегли от постоянното структурирано сътрудничество, тя нотифицира за решението си Съвета, който взема под внимание преустановяването на участието на въпросната държава-членка.

6. Решенията и препоръките на Съвета в рамките на постоянното структурирано сътрудничество, различни от предвидените в параграфи 2—5, се приемат с единодушие. За целите на настоящия параграф, единодушие се формира само от гласовете на представителите на участващите държави-членки.

ДЯЛ VI

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 47

Съюзът има юридическа правосубектност.

Член 48

(предишен член 48 от ДЕС)

1. Договорите могат да бъдат изменени в съответствие с обикновена процедура за преразглеждане. Те могат също така да бъдат изменени в съответствие с опростени процедури за преразглеждане.

Обикновена процедура за преразглеждане

2. Правителството на всяка държава-членка, Европейският парламент или Комисията могат да представят пред Съвета проекти за преразглеждане на Договорите. Тези проекти могат, наред с другото, да имат за цел да разширят или да намалят областите на компетентност, предоставени на Съюза с Договорите. Тези проекти се внасят от Съвета в Европейския съвет и се уведомяват националните парламенти.

3. Ако Европейският съвет след консултация с Европейския парламент и Комисията приеме с обикновено мнозинство решение в полза на разглеждането на предлаганите изменения, председателят на Европейския съвет свиква Конвент, съставен от представители на националните парламенти, на държавните или правителствените ръководители на държавите-членки, на Европейския парламент и на Комисията. С Европейската централна банка също се провеждат консултации в случай на институционални изменения в паричната област. Конвентът разглежда проектите за преразглеждане и приема с консенсус препоръка към Конференцията на представителите на правителствата на държавите-членки, както е предвидено в параграф 4.

Европейският съвет може да реши с обикновено мнозинство след одобрение от Европейския парламент да не свиква Конвент, ако обхватът на измененията не оправдава това. В последния случай Европейският съвет определя мандат за Конференция на представителите на правителствата на държавите-членки.

4. Конференция на представителите на правителствата на държавите-членки се свиква от председателя на Съвета, за да се приемат с общо съгласие измененията, които следва да се внесат в Договорите.

Измененията влизат в сила, след като бъдат ратифицирани от всички държави-членки в съответствие с конституционните им изисквания.

5. Ако след изтичане на двегодишен срок от подписването на договора за изменение на Договорите четири пети от държавите-членки са го ратифицирали, а една или повече държави-членки са срещнали трудности по ратифицирането, Европейският съвет се сезира по въпроса.

Опростени процедури за преразглеждане

6. Правителството на всяка държава-членка, Европейският парламент или Комисията могат да представят на Европейския съвет проекти за преразглеждане на всички или част от разпоредбите на третата част на Договора за функционирането на Европейския съюз, които се отнасят до вътрешните политики и дейности на Съюза.

Европейският съвет може да приеме решение за изменение на всички или на част от разпоредбите на третата част на Договора за функционирането на Европейския съюз. Европейският съвет действа с единодушие след консултация с Европейския парламент и Комисията, както и с Европейската централна банка в случай на институционални изменения в паричната област. Това решение влиза в сила едва след като бъде одобрено от държавите-членки в съответствие с конституционните им изисквания.

Решението, посочено във втора алинея не може да разшири областите на компетентност, предоставени на Съюза с Договорите.

7. Когато Договорът за функционирането на Европейския съюз или дял V от настоящия договор предвиждат Съветът да действа с единодушие в дадена област или в определен случай, Европейският съвет може да приеме решение, с което на Съвета се разрешава да действа с квалифицирано мнозинство в тази област или в този случай. Настоящата алинея не се прилага за решенията, които имат отражение във военната област или в областта на отбраната.

Когато Договорът за функционирането на Европейския съюз предвижда Съветът да приема законодателни актове в съответствие със специална законодателна процедура, Европейският съвет може да приеме решение, с което се разрешава приемането на тези актове в съответствие с обикновената законодателна процедура.

За всяка инициатива, поета от Европейския съвет въз основа на първа или втора алинея, се уведомяват националните парламенти. В случай на несъгласие на национален парламент, нотифицирано в срок от шест месеца след уведомяването му, решението, посочено в първа или втора алинея, не се приема. При липса на несъгласие Европейският съвет може да приеме решението.

За приемането на решенията, посочени в първа или втора алинея, Европейският съвет действа с единодушие след одобрение от Европейския парламент, който се произнася с мнозинство от съставляващите го членове.

Член 49 (предишен член 49 от ДЕС)

Всяка европейска държава, която зачита ценностите, посочени в член 2, и се ангажира да ги насърчава, може да поиска да членува в Съюза. Европейският парламент и националните парламенти се информират за тази молба. Държавата заявител подава молбата си до Съвета, който се произнася с единодушие, след консултация с Комисията и след одобрението на Европейския парламент, прието с мнозинство от неговите членове. Вземат се предвид критериите за присъединяване, одобрени от Европейския съвет.

Условията за приемане на нови членове и налагащите се от това приемане изменения на Договорите, върху които се основава Съюзът, се уреждат в споразумение между държавите-членки и държавата, подала молба за членство. Това споразумение подлежи на ратификация от всички договарящи държави съгласно съответните им конституционни изисквания.

Член 50

1. Всяка държава-членка може да реши, в съответствие със своите конституционни изисквания, да се оттегли от Съюза.
2. Държавата-членка, която реши да се оттегли, нотифицира за намерението си Европейския съвет. В съответствие с насоките, дадени от Европейския съвет, Съюзът договаря и сключва споразумение с тази държава, с което се определят редът и условията за нейното оттегляне, като се вземат предвид рамките на бъдещите ☐ отношения със Съюза. Това споразумение се договаря в съответствие с член 218, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Съветът сключва споразумението от името на Съюза, като действа с квалифицирано мнозинство след одобрение от Европейския парламент.

3. Договорите престават да се прилагат спрямо засегнатата държава от датата на влизане в сила на споразумението за оттегляне, или при липса на такова, две години след нотификацията, посочена в параграф 2, освен ако Европейският съвет в съгласие със засегнатата държава-членка не реши с единодушие да продължи този срок.

4. За целите на параграфи 2 и 3, членът на Европейския съвет и на Съвета, който представлява оттеглящата се държава-членка, не участва нито в обсъжданията, нито в решенията на Европейския съвет и на Съвета, които се отнасят до нея.

Квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква б) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

5. Ако оттеглилата се от Съюза държава поиска да се присъедини отново, по отношение на нейната молба се прилага процедурата, посочена в член 49.

Член 51

Протоколите и приложенията към Договорите представляват неразделна част от тях.

Член 52

1. Договорите се прилагат към Кралство Белгия, Република България, Чешката република, Кралство Дания, Федерална република Германия, Република Естония, Ирландия, Република Гърция, Кралство Испания, Френската република, Италианската република, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Великото херцогство Люксембург, Република Унгария, Република Малта, Кралство Нидерландия, Република Австрия, Република Полша, Португалската република, Румъния, Република Словения, Словашката република, Република Финландия, Кралство Швеция и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия.

2. Териториалният обхват на Договорите е уточнен в член 355 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 53
(предишен член 51 от ДЕС)

Настоящият договор се сключва за неограничен срок.

Член 54
(предишен член 52 от ДЕС)

1. Настоящият договор подлежи на ратификация от високодоговарящите се страни съгласно съответните им конституционни изисквания. Ратификационните инструменти се депозират при правителството на Италианската република.
2. Настоящият договор влиза в сила на 1 януари 1993 г., при условие, че всички ратификационни инструменти са били депозирани, или ако това условие не е изпълнено, на първия ден от месеца, следващ този на депозиране на ратификационния инструмент от последната подписваща държава, предприела тази стъпка.

Член 55
(предишен член 53 от ДЕС)

1. Настоящият договор, съставен в единствен оригинал на английски, български, гръцки, датски, естонски, ирландски, испански, италиански, латвийски, литовски, малтийски, немски, нидерландски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, унгарски, фински, френски, чешки и шведски език, като текстовете на всеки от тези езици са еднакво автентични, ще бъде депозиран в архивите на правителството на Италианската република, което ще изпрати заверено копие до всяко от правителствата на другите подписали държави.
2. Настоящият договор може да бъде превеждан и на всеки друг език, определен от държавите-членки, измежду тези езици, които по силата на конституционния ред на тези държави-членки се ползват със статут на официален език за цялата или за част от тяхната територия. Заинтересованата държава-членка предоставя заверено копие на тези преводи, което се депозира в архивите на Съвета.

В ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА КОЕТО, долуподписаните упълномощени представители подписаха настоящия договор.

Съставено в Маастрихт на седмия ден от месец февруари, хиляда деветстотин деветдесет и втора година.

(Списъкът на упълномощените представители не е възпроизведен)

КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ
НА
ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ПРЕАМБЮЛ

НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛЯТ НА БЕЛГИЙЦИТЕ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ФРЕНСКАТА РЕПУБЛИКА, ПРЕЗИДЕНТЪТ НА ИТАЛИАНСКАТА РЕПУБЛИКА, НЕЙНО КРАЛСКО ВИСОЧЕСТВО ВЕЛИКАТА ХЕРЦОГИНЯ НА ЛЮКСЕМБУРГ, НЕЙНО ВЕЛИЧЕСТВО КРАЛИЦАТА НА НИДЕРЛАНДИЯ,¹

ТВЪРДО РЕШЕНИ да положат основите на един все по-тесен съюз между народите на Европа,

РЕШЕНИ да осигурят икономически и социален прогрес на своите държави, като посредством общи действия премахнат бариерите, които разделят Европа,

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ, че основната цел на техните усилия е постоянното усъвършенстване на условията за живот и труд на техните народи,

КАТО ПРИЗНАВАТ, че премахването на съществуващите пречки изисква съгласувано действие, за да се гарантира стабилен растеж, балансирана търговия и лоялна конкуренция,

ЗАГРИЖЕНИ да укрепват единството на техните икономики и да осигуряват тяхното хармонично развитие посредством намаляване на различията, съществуващи между различните региони и изостаналостта на по-слабо развитите региони,

КАТО ЖЕЛАЯТ да допринесат посредством обща търговска политика за постепенното премахване на ограниченията в международната търговия,

КАТО ИМАТ НАМЕРЕНИЕ да потвърдят солидарността, която свързва Европа и отвъдморските страни и като желаят да гарантират развитието на техния просперитет, в съответствие с принципите на Устава на Организацията на обединените нации,

РЕШЕНИ, чрез обединяването на своите ресурси, да запазят и укрепят мира и свободата и обръщайки се с призив към другите народи в Европа, които споделят техния идеал, да се присъединят към техните усилия,

---

¹ Република България, Чешката република, Кралство Дания, Република Естония, Ирландия, Република Гърция, Кралство Испания, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Австрия, Република Полша, Португалската република, Румъния, Република Словения, Словашката република, Република Финландия, Кралство Швеция и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия междувременно станаха членки на Европейския съюз.

ТВЪРДО РЕШЕНИ да насърчават развитието на възможно най-високо ниво на познание за техните народи чрез широк достъп до образование и чрез непрекъснатото му осъвременяване,

ОПРЕДЕЛИХА за свои упълномощени представители:

(списъкът на упълномощените представители не е възпроизведен)

КОИТО, след като си размениха установените за валидни и съставени в надлежна форма пълномощни, се споразумяха за следното:

ЧАСТ ПЪРВА

ПРИНЦИПИ

Член 1

1. Настоящият договор урежда функционирането на Съюза и определя областите, границите, условията и реда за упражняване на неговата компетентност.
2. Настоящият договор и Договорът за Европейския съюз представляват договорите, на които се основава Съюзът. Тези два договора, които имат еднаква юридическа сила, се назовават с термина „Договорите“.

ДЯЛ I

КАТЕГОРИИ И ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ НА СЪЮЗА

Член 2

1. Когато Договорите предоставят на Съюза изключителна компетентност в определена област, само Съюзът може да законодателства и да приема правно обвързващи актове, докато държавите-членки имат тази възможност, единствено ако са оправомощени за това от Съюза или с цел прилагането на актовете на Съюза.
2. Когато Договорите предоставят на Съюза компетентност, споделена с държавите-членки в определена област, Съюзът и държавите-членки могат да законодателстват и да приемат правно обвързващи актове в тази област. Държавите-членки упражняват своята компетентност, доколкото Съюзът не е упражнил своята. Държавите-членки упражняват отново своята компетентност, доколкото Съюзът е решил да спре да упражнява своята.
3. Държавите-членки координират икономическите си политики и политиките си по заетостта при условията и по реда, предвидени в настоящия договор, за чието определяне Съюзът разполага с компетентност.

4. Съюзът разполага с компетентност, в съответствие с разпоредбите на Договора за Европейския съюз, за определяне и осъществяване на обща външна политика и политика на сигурност, включително и за постепенното формиране на обща отбранителна политика.

5. В определени области и при условията, предвидени от Договорите, Съюзът разполага с компетентност да провежда действия за подкрепа, координиране или допълване на действията на държавите-членки, без при това да замества тяхната компетентност в тези области.

Правно обвързващите актове на Съюза, приети въз основа на разпоредбите на Договорите в тези области, не могат да предвиждат хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.

6. Обхватът, условията и редът за упражняване на компетентността на Съюза са определени от разпоредбите на Договорите по отношение на всяка отделна област.

Член 3

1. Съюзът разполага с изключителна компетентност в следните области:

- а) митнически съюз;
- б) установяване на правила относно конкуренцията, необходими за функциониране на вътрешния пазар;
- в) парична политика на държавите-членки, чиято парична единица е еврото;
- г) опазване на морските биологични ресурси в рамките на общата политика в областта на рибарството;
- д) обща търговска политика.

2. Съюзът разполага също с изключителна компетентност за сключване на международни споразумения, когато това е предвидено в законодателен акт на Съюза или е необходимо, за да му позволи да упражнява своята вътрешна компетентност, или доколкото може да засегне общите правила или да промени техния обхват.

Член 4

1. Съюзът разполага с компетентност, споделена с държавите-членки, когато Договорите му предоставят компетентност, която не се отнася до областите, посочени в членове 3 и 6.
2. Споделената компетентност между Съюза и държавите-членки, се прилага в следните основни области:
  - а) вътрешен пазар;
  - б) социална политика, що се отнася до аспектите, определени в настоящия договор;
  - в) икономическо, социално и териториално сближаване;
  - г) селско стопанство и рибарство, с изключение на опазването на морските биологични ресурси;
  - д) околна среда;
  - е) защита на потребителите;
  - ж) транспорт;
  - з) трансевропейски мрежи;
  - и) енергетика;
  - й) пространство на свобода, сигурност и правосъдие;
  - к) общи проблеми на сигурността в областта на общественото здраве, за аспектите, определени в настоящия договор.
3. В областите на научните изследвания, технологичното развитие и космическото пространство Съюзът разполага с компетентност да предприема действия, и по-специално да разработва и изпълнява програми, като упражняването на тази компетентност не може да възпрепятства държавите-членки да упражняват своята компетентност.

4. В областите на сътрудничеството за развитие и хуманитарната помощ Съюзът разполага с компетентност да предприема действия и да води обща политика, като упражняването на тази компетентност не може да възпрепятства държавите-членки да упражняват своята компетентност.

Член 5

1. Държавите-членки координират своите икономически политики в рамките на Съюза. За тази цел Съветът приема мерки, и по-специално общите насоки на тези политики.

Прилагат се специфични разпоредби спрямо държавите-членки, чиято парична единица е еврото.

2. Съюзът предприема мерки, за да гарантира координирането на политиките по заетостта на държавите-членки, и по-специално чрез определяне на основните насоки на тези политики.

3. Съюзът може да предприема инициативи, за да гарантира координирането на социалните политики на държавите-членки.

Член 6

Съюзът разполага с компетентност да предприема действия за подкрепа, координиране или допълване на действията на държавите-членки. Областите на тези действия, в тяхното европейско измерение, са:

- а) опазване и подобряване на човешкото здраве;
- б) промишленост;
- в) култура;
- г) туризъм;
- д) образование, професионално обучение, младеж и спорт;
- е) гражданска защита;
- ж) административно сътрудничество.

ДЯЛ II

РАЗПОРЕДБИ С ОБЩО ПРИЛОЖЕНИЕ

Член 7

Съюзът следи за съгласуваността между различните си политики и действия, като отчита всички свои цели и се придържа към принципа на предоставената компетентност.

Член 8

(предишен член 3, параграф 2 от ДЕО)¹

Във всички негови дейности, Съюзът полага усилия за премахването на неравенствата и за насърчаване на равенството между мъжете и жените.

Член 9

При определянето и осъществяването на своите политики и дейности Съюзът взема предвид изискванията, свързани с насърчаването на висока степен на заетост, с осигуряването на адекватна социална закрила, с борбата срещу социалното изключване, както и с постигане на високо равнище на образование, обучение и опазване на човешкото здраве.

Член 10

При определянето и осъществяването на своите политики и дейности Съюзът се стреми да се бори срещу всяка форма на дискриминация, основана на пол, раса или етническа принадлежност, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация.

Член 11

(предишен член 6 от ДЕО)

Изискванията за защита на околната среда трябва да бъдат включени в определянето и изпълнението на политиките и действията на Съюза, в частност, за да се насърчи устойчивото развитие.

---

¹ Тази препратка има информативен характер. За по-точна информация виж таблиците на съответствието между предишната и новата номерация на Договорите.

Член 12
(предишен член 153, параграф 2 от ДЕО)

Изискванията за защита на потребителите се вземат под внимание при определянето и осъществяването на другите политики и действия на Съюза.

Член 13

При изработването и осъществяването на политиката на Съюза в областта на селското стопанство, рибарството, транспорта, вътрешния пазар, научните изследвания и технологичното развитие и космическото пространство, Съюзът и държавите-членки държат изцяло сметка за изискванията за хуманно отношение към животните като същества с усещания, като същевременно спазват законовите или административните разпоредби и съществуващите практики в държавите-членки, по-специално по въпросите, свързани с религиозните обреди, културните традиции и регионалното наследство.

Член 14
(предишен член 16 от ДЕО)

Без да се засяга член 4 от Договора за Европейския съюз и членове 93, 106 и 107 от настоящия договор и като се има предвид мястото на услугите от общ икономически интерес в общите ценности на Съюза, както и тяхната роля за социалното и териториалното сближаване на Съюза, Съюзът и държавите-членки, всеки в рамките на своята компетентност и в рамките на приложното поле на Договорите, следят тези услуги да се осъществяват съобразно принципи и при условия, по-специално икономически и финансови, които да им позволяват да изпълняват своите задачи. Европейският парламент и Съветът, чрез регламенти в съответствие с обикновената законодателна процедура, установяват тези принципи и определят тези условия, без да се засяга компетентността на държавите-членки, при спазване на Договорите, да предоставят, възлагат изпълнението и финансират тези услуги.

Член 15
(предишен член 255 от ДЕО)

1. За да се насърчи доброто управление и да се осигури участието на гражданското общество, институциите, органите, службите и агенциите на Съюза работят при възможно най-голямо зачитане на принципа на откритост.
2. Заседанията на Европейския парламент са публични, както и на Съвета при обсъждането и гласуването по даден проект на законодателен акт.
3. Всеки гражданин на Съюза, както и всяко физическо или юридическо лице, което пребивава или има седалище според устройствения му акт в държава-членка, има право на достъп до документите на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, независимо от вида на техния носител, при спазване на принципите и условията, които следва да бъдат определени в съответствие с настоящия параграф.

Общите принципи и ограничения, основани на публичния или личния интерес, които регламентират упражняването на правото на достъп до документите, се определят чрез регламенти от Европейския парламент и Съвета, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедурата.

Всяка институция, орган, служба или агенция гарантира прозрачността на работата си и изготвя свой процедурен правилник със специфични разпоредби, отнасящи се до достъпа до нейните документи, в съответствие с регламентите, посочени във втора алинея.

Настоящият параграф се прилага спрямо Съда на Европейския съюз, Европейската централна банка и Европейската инвестиционна банка, само когато те изпълняват административни функции.

Европейският парламент и Съветът осигуряват оповестяването на документите, отнасящи се до законодателните процедури, при условията, предвидени от регламентите, посочени във втора алинея.

Член 16
(предишен член 286 от ДЕО)

1. Всеки има право на защита на личните му данни.

2. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, определят правилата за защита на физическите лица по отношение на обработката на личните данни от страна на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, както и от държавите-членки при извършване на дейности, които попадат в обхвата на правото на Съюза, както и по отношение на свободното движение на тези данни. Спазването на тези правила е предмет на контрол от страна на независими органи.

Правилата, приети въз основа на настоящия член, не засягат специфичните правила, предвидени в член 39 от Договора за Европейския съюз.

Член 17

1. Съюзът зачита и не засяга статута, от който се ползват църквите и религиозните сдружения или общности в държавите-членки съгласно националното законодателство.

2. Съюзът зачита също така статута, от който се ползват съгласно националното законодателство философските и неконфесионалните организации.

3. Като признава тяхната идентичност и техния специфичен принос, Съюзът поддържа открит, прозрачен и редовен диалог с тези църкви и организации.

ЧАСТ ВТОРА

НЕДИСКРИМИНАЦИЯ И ГРАЖДАНСТВО НА СЪЮЗА

Член 18

(предишен член 12 от ДЕО)

В обхвата на приложение на Договорите и без да се засягат специалните разпоредби, съдържащи се в него, се забранява всякаква дискриминация на основание гражданство.

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да приемат правила, с които да забранят тази дискриминация.

Член 19

(предишен член 13 от ДЕО)

1. Без да се засягат другите разпоредби на Договорите и в рамките на правомощията, които те предоставят на Съюза, Съветът може с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура и след одобрение от Европейския парламент, да приема необходимите мерки за борба с дискриминацията, основана на пола, расата или етническия произход, религията или убежденията, наличието на физическо или умствено увреждане, възрастта или сексуалната ориентация.
2. Чрез дерогация от параграф 1, Европейският парламент и Съветът могат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, да приемат основните принципи на мерките за стимулиране на Съюза, с изключение на хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки за подкрепа на действията на държавите-членки по осъществяването на целите, посочени в параграф 1.

Член 20

(предишен член 17 от ДЕО)

1. Създава се гражданство на Съюза. Всяко лице, което притежава гражданство на държава-членка, е гражданин на Съюза. Гражданството на Съюза се добавя към, а не замества националното гражданство.

2. Гражданите на Съюза се ползват с правата и имат задълженията, предвидени от Договорите. Те имат, *inter alia*:

- а) правото да се движат и пребивават свободно на територията на държавите-членки;
- б) правото да избират и да бъдат избирани в изборите за Европейски парламент, както и в общинските избори в държавата-членка, в която пребивават, при същите условия, както и гражданите на тази държава;
- в) правото да се ползват, на територията на трета страна, в която държавата-членка, на която те са граждани, няма представителство, от закрилата на дипломатическите и консулските власти на всяка държава-членка при същите условия, както и гражданите на тази държава;
- г) правото да отправят петиции до Европейския парламент, да подават жалби до Европейския омбудсман, както и правото да се обръщат към институциите и към консултативните органи на Съюза на някой от езиците на Договорите и да получават отговор на същия език.

Тези права се упражняват при условията и в границите, определени от Договорите и от мерките, приети по тяхното прилагане.

Член 21
(предишен член 18 от ДЕО)

1. Всеки гражданин на Съюза има право свободно да се движи и да пребивава в рамките на територията на държавите-членки при спазване на ограниченията и условията, предвидени в Договорите, и на мерките, приети за тяхното осъществяване.

2. Ако се окаже необходимо Съюзът да предприеме действия за постигането на тази цел и Договорите не са предвидили необходимите правомощия, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да приемат разпоредби с оглед улесняване на упражняването на правата, посочени в параграф 1.

3. За същите цели като посочените в параграф 1, и доколкото Договорите не предвиждат правомощия за тази цел, Съветът, като действа в съответствие със специална законодателна процедура, може да приема мерки в областта на социалната сигурност или социалната закрила. Съветът действа с единодушие след консултация с Европейския парламент.

Член 22
(предишен член 19 от ДЕО)

1. Всеки гражданин на Съюза, пребиваващ в държава-членка, на която не е гражданин, има право да избира и да бъде избран в местни избори в държава-членка, на територията на която пребивава, при същите условия, както и гражданите на тази държава. Това право се упражнява при спазване на подробните разпоредби, които са приети от Съвета с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура и след консултация с Европейския парламент; тези условия могат да предвиждат и дерогации, оправдани от специфични за държава-членка проблеми.

2. Без да се засягат разпоредбите на член 223, параграф 1 и приетите за прилагането му разпоредби, всеки гражданин на Съюза, пребиваващ в държава-членка, чийто гражданин не е, има право да избира и да бъде избран в изборите за Европейски парламент в държавата-членка, където пребивава при същите условия, както и гражданите на тази държава. Това право се упражнява при спазване на подробните разпоредби, които са приети от Съвета, с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура и след консултация с Европейския парламент; тези разпоредби могат да предвиждат дерогации, когато са оправдани от проблеми, специфични за държава-членка.

Член 23
(предишен член 20 от ДЕО)

Всеки гражданин на Съюза на територията на трета страна, където държавата-членка, чийто гражданин е той, няма представителство, се ползва от закрилата на дипломатическите и консулските представителства на всяка държава-членка при същите условия, както и гражданите на тази държава. Държавите-членки вземат необходимите мерки и започват необходимите международни преговори за осигуряване на тази закрила.

Съветът, като действа в съответствие със специална законодателна процедура и след консултация с Европейския парламент, може да приема директиви за установяване на мерките за координиране и сътрудничество, необходими за улесняването на тази закрила.

Член 24
(предишен член 21 от ДЕО)

Европейският парламент и Съветът, чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат разпоредби относно процедурите и условията, необходими за представянето, от страна на гражданите, на инициатива по смисъла на член 11 от Договора за Европейския съюз, както и минималния брой държави-членки, от които трябва да произхождат тези граждани.

Всеки гражданин на Съюза има право да подава петиции до Европейския парламент, в съответствие с член 227.

Всеки гражданин на Съюза може да се обръща към омбудсмана, предвиден в член 228.

Всеки гражданин на Съюза може да се обръща писмено към всяка от институциите или органите, посочени в настоящия член или в член 13 от Договора за Европейския съюз, на един от езиците, посочени в член 55, параграф 1 от посочения договор и да получава писмен отговор на същия език.

Член 25
(предишен член 22 от ДЕО)

На всеки три години Комисията изготвя доклад до Европейския парламент, до Съвета и до Икономическия и социален комитет относно прилагането на разпоредбите от настоящата част. Този доклад отчита развитието на Съюза.

На тази основа, без да се накърняват останалите разпоредби на Договорите, Съветът като действа с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура и след одобрение от Европейския парламент, може да приеме разпоредбите, целящи да допълнят правата, изброени в член 20, параграф 2. Тези разпоредби влизат в сила, след като бъдат одобрени от държавите-членки в съответствие с техните конституционни изисквания.

ЧАСТ ТРЕТА

ВЪТРЕШНИ ПОЛИТИКИ И ДЕЙНОСТИ НА СЪЮЗА

ДЯЛ I

ВЪТРЕШЕН ПАЗАР

Член 26 (предишен член 14 от ДЕО)

1. Съюзът приема мерките, предназначени за установяване или осигуряване на функционирането на вътрешния пазар, съгласно съответните разпоредби от Договорите.
2. Вътрешният пазар обхваща пространство без вътрешни граници, в което свободното движение на стоки, хора, услуги и капитали е осигурено в съответствие с разпоредбите на Договорите.
3. Съветът, по предложение на Комисията, определя насоките и условията, необходими за осигуряването на балансиран напредък във всички засегнати сектори.

Член 27 (предишен член 15 от ДЕО)

При изготвяне на своите предложения, с оглед постигане на целите, изложени в член 26, Комисията взема под внимание мащаба на усилието, което някои показващи различия в развитието икономики ще трябва да положат за създаването на вътрешния пазар и тя може да предложи подходящи разпоредби.

Ако тези разпоредби са под формата на дерогации, те трябва да са с временен характер и трябва да оказват възможно най-малкото смущение върху функционирането на вътрешния пазар.

ДЯЛ II

СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА СТОКИ

Член 28

(предишен член 23 от ДЕО)

1. Съюзът включва митнически съюз, който обхваща цялата търговия със стоки и който включва забрана на митата върху вноса и износа между държавите-членки, и на всички такси с равностоеен на мито ефект, както и приемането на обща митническа тарифа при техните отношения с трети страни.
2. Разпоредбите на член 30 и на глава 2 от настоящия дял се прилагат по отношение на стоките с произход от държавите-членки, и на стоките, идващи от трети страни, които се намират в свободно обращение в държавите-членки.

Член 29

(предишен член 24 от ДЕО)

Стоките, идващи от трета страна се считат като намиращи се в свободно обращение в държава-членка, ако формалностите по вноса са били изпълнени и всички мита или такси с равностоеен на мито ефект, които е трябвало да бъдат платени, са били начислени в тази държава-членка и ако те не са се ползвали от цялостно или частично възстановяване на такива мита или такси.

ГЛАВА 1

МИТНИЧЕСКИ СЪЮЗ

Член 30

(предишен член 25 от ДЕО)

Забраняват се митата по вноса и износа и такси с равностоеен ефект между държавите-членки. Тази забрана се прилага също така спрямо митата с фискален характер.

Член 31
(предишен член 26 от ДЕО)

Митата от Общата митническа тарифа се определят от Съвета, по предложение на Комисията.

Член 32
(предишен член 27 от ДЕО)

При осъществяване на задачите, възложени ѝ в съответствие с настоящата глава, Комисията се ръководи от:

- а) необходимостта да се развива търговия между държавите-членки и трети страни;
- б) подобряването на условията за конкуренция в рамките на Съюза, доколкото то води до подобряване на конкурентоспособността на предприятията;
- в) изискванията на Съюза, отнасящи се до доставката на суровини и полуфабрикати; в тази връзка Комисията се стреми да предотврати изкривяването на условията за конкуренция между държавите-членки по отношение на готовите изделия;
- г) необходимостта да се избягнат сериозни смущения в икономиките на държавите-членки и да се осигури рационалното развитие на производството и разширяването на потреблението в рамките на Съюза.

ГЛАВА 2

МИТНИЧЕСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 33
(предишен член 135 от ДЕО)

В рамките на приложното поле на Договорите, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат мерки за засилване на митническото сътрудничество между държавите-членки и между тях и Комисията.

ГЛАВА 3

ЗАБРАНА ЗА КОЛИЧЕСТВЕНИ ОГРАНИЧЕНИЯ МЕЖДУ ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ

Член 34

(предишен член 28 от ДЕО)

Количествените ограничения върху вноса и всички мерки, имащи равностоеен ефект се забраняват между държавите-членки.

Член 35

(предишен член 29 от ДЕО)

Количествените ограничения на износа между държавите-членки, както и всички мерки с равностоеен ефект, се забраняват.

Член 36

(предишен член 30 от ДЕО)

Разпоредбите на членове 34 и 35 не са пречка за налагането на забрани или ограничения върху вноса, износа или транзитното преминаване на стоки, основаващи се на съображенията за обществен морал, обществен ред или обществена сигурност; за закрила на здравето и живота на хората, животните или растенията; за закрила на националните богатства с художествена, историческа или археологическа стойност; за закрила на индустриалната и търговската собственост. При все това тези забрани или ограничения не трябва да представляват средство за произволна дискриминация или прикрито ограничение на търговията между държавите-членки.

Член 37

(предишен член 31 от ДЕО)

1. Държавите-членки привеждат в съответствие съществуващите държавни монополи с търговски характер, така че да се гарантира, че няма да съществува дискриминация между гражданите на държавите-членки по отношение на условията, при които стоките се доставят и търгуват.

Разпоредбите на настоящия член се прилагат по отношение на всеки орган, посредством който държава-членка юридически или фактически, пряко или непряко контролира, определя или чувствително влияе на вноса или износа между държавите-членки. Тези разпоредби се прилагат също и спрямо монополните функции, които държавата е делегирала на други органи.

2. Държавите-членки се въздържат от въвеждането на всякакви нови мерки, които противоречат на принципите, предвидени в параграф 1 или които ограничават обхвата на разпоредбите, регулиращи забраната на митата и количествените ограничения между държавите-членки.

3. Ако държавният монопол с търговски характер съдържа правила, които са предназначени да улеснят пускането на пазара на селскостопански продукти или получаването на най-изгодната цена за тях, уместно е, в приложение на разпоредбите на настоящия член, да се осигурят равностойни гаранции за заетостта и жизнения стандарт на засегнатите производители.

ДЯЛ III

СЕЛСКО СТОПАНСТВО И РИБАРСТВО

Член 38

(предишен член 32 от ДЕО)

1. Съюзът определя и прилага обща политика в областта на селското стопанство и на рибарството.

Вътрешният пазар обхваща селското стопанство, рибарството и търговията със селскостопански продукти. Понятието „селскостопански продукти“ означава продукти на почвата, на животновъдството, на рибарството, както и продукти след първична преработка, пряко свързани с тези продукти. Позоваванията на общата селскостопанска политика или селското стопанство и използването на понятието „селскостопански“ се разбират като отнасящи се и до рибарството, като се имат предвид специфичните особености на този сектор.

2. Предвидените правила за създаването или функционирането на вътрешния пазар се прилагат и по отношение на селскостопанските продукти, освен ако в членове 39 – 44 е предвидено друго.

3. Продуктите, предмет на разпоредбите на членове 39 – 44, са посочени в приложение I.

4. Функционирането и развитието на вътрешния пазар на селскостопански продукти трябва да бъдат съпроводени от създаване на обща селскостопанска политика.

Член 39
(предишен член 33 от ДЕО)

1. Целите на Общата селскостопанска политика са:

- а) да се увеличава селскостопанската производителност чрез подкрепа на техническия прогрес и осигуряването на рационално развитие на селскостопанското производство, както и оптимално използване на производствените фактори, по-специално на работната сила;
- б) по този начин да се осигури приемлив жизнен стандарт за хората, занимаващи се със селско стопанство, в частност посредством увеличаването на индивидуалните доходи на лицата, осъществяващи тази дейност;
- в) да се стабилизируют пазарите;
- г) да се гарантира снабдяването;
- д) да се гарантира, че доставяните продукти достигат до потребителите на разумни цени.

2. При изработването на Обща селскостопанска политика и специфичните методи за нейното прилагане се взема предвид:

- а) специфичният характер на селскостопанската дейност, произтичащ от социалната структура на селското стопанство и от структурните и естествени неравенства между различните селскостопански райони;
- б) необходимост да се извършват постепенно подходящите промени;
- в) фактът, че в държавите-членки селското стопанство представлява сектор, тясно свързан с икономиката като цяло.

Член 40
(предишен член 34 от ДЕО)

1. За постигане на целите, заложи в член 39, се създава обща организация на селскостопанските пазари.

Тази организация приема една от следните форми, в зависимост от съответния продукт:

- а) общи правила на конкуренцията;
- б) задължителна координация на организираните по различен начин национални пазари;
- в) организация на европейския пазар.

2. Общата организация, създадена в съответствие с параграф 1, може да обхваща всички мерки, необходими за постигането на целите, предвидени в член 39, в частност регулирането на цените, помощите за производство и пускането на пазара на различни продукти, мерките за съхраняване и мерките при отлагане на доставките, както и общ механизъм за стабилизиране на вноса или износа.

Общата организация се ограничава само до осъществяването на целите, предвидени в член 39, и изключва дискриминацията между производителите или потребителите в рамките на Съюза.

Всяка обща ценова политика се основава на общи критерии и единни методи за изчисление.

3. С оглед да се даде възможност на общата организация, посочена в параграф 1, да постигне целите си, могат да бъдат създадени един или повече фондове за насочване и за гарантиране на селскостопанското производство.

Член 41
(предишен член 35 от ДЕО)

За да се даде възможност за осъществяването на целите, предвидени в член 39, в рамките на общата селскостопанска политика могат да бъдат предвидени разпоредби относно мерки като:

- а) ефективно координиране на усилията в областта на професионалното обучение, на научноизследователската дейност и на разпространението на селскостопански знания; това може да включва съвместно финансиране на проекти или институции;

- б) съвместни мерки за поощряване на потреблението на определени продукти.

Член 42
(предишен член 36 от ДЕО)

Разпоредбите на главата, отнасяща се до правилата на конкуренцията, се прилагат по отношение на производството и търговията със селскостопански продукти само доколкото това е решено от Европейския парламент и Съвета в рамките на разпоредбите и в съответствие с процедурата, предвидена в член 43, параграф 2, като се вземат предвид целите, посочени в член 39.

Съветът, по предложение на Комисията, може да разреши предоставянето на помощ:

- а) за защита на предприятия, изпаднали в затруднение поради структурни или природни фактори;
- б) в рамките на програмите за икономическо развитие.

Член 43
(предишен член 37 от ДЕО)

1. Комисията представя предложения за изработването и прилагането на Обща селскостопанска политика, включително за замяна на националните организации с една от формите на обща организация, предвидена в член 40, параграф 1, както и за прилагането на мерките, посочени в настоящия дял.

Предложенията отчитат взаимната зависимост между селскостопанските проблеми, споменати в настоящия дял.

2. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет, създават общата организация на селскостопанските пазари, предвидена в член 40, параграф 1, и приемат останалите разпоредби, необходими за постигането на целите на общата селскостопанска политика и общата политика в областта на рибарството.

3. Съветът, по предложение на Комисията, приема мерки за определяне на цените, налозите, помощите и количествените ограничения, както и за определянето и разпределянето на възможностите за риболов.
4. В съответствие с параграф 1, националните пазарни организации могат да бъдат заменени от общата организация, предвидена в член 40, параграф 2, ако:
- а) общата организация предлага на държавите-членки, които се противопоставят на тази мярка, и които имат своя собствена организация за съответното производство равностойни гаранции за заетостта и жизнения стандарт на засегнатите производители, като се вземат предвид възможните промени и специализацията, която ще бъде необходима с течение на времето;
  - б) тази организация осигурява условия за търговия в рамките на Съюза подобни на онези, които съществуват на националния пазар.
5. Ако се създаде обща организация за някои суровини без да е налице обща организация за съответните преработени продукти, тези суровини, които са предназначени за производството на преработени продукти за износ в трети страни могат да бъдат внасяни и от страни извън Съюза.

Член 44
(предишен член 38 от ДЕО)

Когато в някоя в държава-членка даден продукт е предмет на национална организация на пазара или на вътрешни правила, имащи равностоен ефект, и този продукт засяга конкурентното положение на подобно производство в друга държава-членка, държавите-членки прилагат компенсаторни мерки към вноса на този продукт, идващ от държавата-членка, в която съществува такава организация или правила, освен ако тази държава прилага компенсаторна такса върху износа.

Комисията фиксира размера на тези такси на нивото, необходимо за възстановяване на баланса; тя може също така да разреши други мерки при условия и елементи, определени от нея.

ДЯЛ IV

СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА ХОРА, УСЛУГИ И КАПИТАЛИ

ГЛАВА 1

РАБОТНИЦИ

Член 45

(предишен член 39 от ДЕО)

1. Свободното движение на работници се гарантира в рамките на Съюза.
2. Тази свобода на движение налага премахването на всякаква дискриминация, основаваща се на гражданство, между работниците от държавите-членки, що се отнася до заетост, възнаграждение и други условия на труд.
3. Тя включва и правото, при спазване на ограниченията, основаващи се на съображения за обществен ред, обществена сигурност и обществено здраве:
  - а) да се приемат действително направени предложения за наемане на работа;
  - б) да се придвижва свободно на територията на държавите-членки за тази цел;
  - в) да престоява в държава-членка за целите на заетостта, в съответствие с разпоредбите, уреждащи заетостта на гражданите от тази държава, предвидени в закони, подзаконови или административни разпоредби;
  - г) да остава на територията на държава-членка след наемане на работа в тази държава, при условията, които се предвиждат в регламенти, съставени от Комисията.
4. Разпоредбите на настоящия член не се прилагат по отношение на заетостта в публичната администрация.

Член 46
(предишен член 40 от ДЕО)

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет, приемат, с директиви или регламенти, необходимите мерки с оглед осъществяването на свободното движение на работници, така както то е определено в член 45, и по-специално:

- а) посредством осигуряването на тясно сътрудничество между националните служби по заетостта;
- б) посредством премахване на онези административни процедури и практики, както и сроковете за получаване на достъп до налични работни места, които произтичат от националното законодателство или от споразумения, сключени преди това между държави-членки, чието запазване представлява пречка за либерализацията на движението на работници;
- в) посредством премахване на всички срокове за получаване на достъп и други ограничения, съдържащи се в националното законодателство или в споразумения, сключени преди това между държавите-членки, налагащи на работниците от други държави-членки условия при свободния избор на работа, които се различават от предвидените за работниците от съответната държава;
- г) посредством създаването на подходящ механизъм за свързване на страните при предлагането и търсенето на работа, и улесняване постигането на баланс между търсенето и предлагането на пазара на труда по такъв начин, че да се избегнат сериозни заплахи за жизнения стандарт и нивото на заетостта в различните територии и отрасли.

Член 47
(предишен член 41 от ДЕО)

Държавите-членки в рамките на съвместна програма насърчават обмена на млади работници.

Член 48
(предишен член 42 от ДЕО)

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат такива мерки в областта на социалната сигурност, които са необходими за гарантиране на свободно движение на работниците; за тази цел той създава условия, за да осигури на заетите и самостоятелно заетите работници-мигранти и на лицата на тяхна издръжка:

- а) сумиране на всички периоди, които се зачитат по съответните национални законодателства, за придобиване и запазване на правото на обезщетение и за изчисляване на размера на обезщетението;
- б) изплащане на обезщетенията на лицата, пребиваващи на териториите на държавите-членки;

Когато член на Съвета заяви, че проект на законодателен акт, посочен в първата алинея, би засегнал важни аспекти на системата за социална сигурност в неговата държава, по-специално по отношение на приложното поле, разходите или финансовата структура, или би засегнал финансовото ☐ равновесие, той може да поиска отнасянето на този въпрос до Европейския съвет. В такъв случай обикновената законодателна процедура се спира. След разискване, в срок от четири месеца от спирането, Европейският съвет:

- а) отнася проекта обратно до Съвета, с което се прекратява спирането на обикновената законодателна процедура, или
- б) не предприема действия или отправя искане до Комисията да представи ново предложение; в този случай първоначално предложеният акт се счита за неприет.

ГЛАВА 2

ПРАВО НА УСТАНОВЯВАНЕ

Член 49

(предишен член 43 от ДЕО)

В рамките на следващите разпоредби ограниченията върху свободата на установяване на граждани на държава-членка на територията на друга държава-членка се забраняват. Тази забрана се прилага също и по отношение на ограниченията за създаване на търговски представителства, клонове или дъщерни дружества от граждани на всяка държава-членка, установили се на територията на друга държава-членка.

Свободата на установяване включва правото на достъп до и упражняване на дейност като самостоятелно заето лице, както и да се създават и ръководят предприятия, в частност дружества по смисъла на член 54, втора алинея при условията, определени от правото на държавата, където се извършва установяването за нейните собствени граждани, при спазването на разпоредбите на главата относно капиталите.

Член 50
(предишен член 44 от ДЕО)

1. За да се постигне свободата на установяване в определена дейност, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет, приемат директиви.
2. Европейският парламент, Съветът и Комисията изпълняват функциите, които са им възложени в съответствие с предходните разпоредби в частност:
  - а) като отдават, като общо правило, приоритетно значение на дейностите, при които свободата на установяване е от особено съществено значение за развитието на производството и търговията;
  - б) като осигуряват тясно сътрудничество между компетентните органи в държавите-членки с цел уточняване на специфичното положение на различни дейности в рамките на Съюза;
  - в) като отменят тези административни процедури и практики, които произтичат или от националното законодателство, или от споразумения, сключени преди това между държавите-членки, чието запазване би представлявало пречка за осъществяването на свободата на установяване;
  - г) като гарантират, че работниците от една държава-членка, заети на работа на територията на друга държава-членка, могат да останат на тази територия с цел започването на дейност като самостоятелно заети лица, когато те отговарят на условията, на които би се изисквало да отговарят, ако влизаха в тази държава по времето, когато са имали намерение да започнат осъществяването на такава дейност;
  - д) като предоставят възможност на гражданин на една държава-членка да придобива и ползва земи и сгради на територията на друга държава-членка, доколкото това не противоречи на принципите, предвидени в член 39, параграф 2.

- е) като осъществяват постепенно премахване на ограниченията върху свободата на установяване във всеки вид дейност, както по отношение условията за създаване на търговски представителства, клонове или дъщерни дружества на територията на държава-членка, така и до условията за назначаването на персонал, който принадлежи към главното предприятие на мениджърски или контролни длъжности в такива търговски представителства, клонове или дъщерни дружества;
- ж) посредством координирането до необходимата степен на гаранциите, които се изискват от държавите-членки от дружествата по смисъла на член 54, втора алинея, за да се защитят интересите на техните членове и на третите лица, с оглед тези гаранции да станат равностойни в целия Съюз;
- з) като се уверят взаимно, че условията на установяване не се нарушават от помощи, предоставяни от държавите-членки.

Член 51
(предишен член 45 от ДЕО)

Разпоредбите на настоящата глава не се прилагат, доколкото те засягат някоя държава-членка, по отношение на дейности, които в тази държава са свързани, макар и епизодично, с упражняването на публична власт.

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да изключат определени дейности от приложението на разпоредбите на настоящата глава.

Член 52
(предишен член 46 от ДЕО)

1. Разпоредбите на настоящата глава и мерките, взети в съответствие с нея не засягат прилагането на законовите, подзаконовите или административните разпоредбите, които предвиждат специален режим за чуждите граждани по съображения за обществен ред, обществена сигурност и обществено здраве.

2. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат директиви относно координирането на горепосочените разпоредби.

Член 53
(предишен член 47 от ДЕО)

1. За да се улесни започването и упражняването на дейност като самостоятелно заето лице, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, издават директиви, които имат за цел взаимното признаване на дипломи, удостоверения и други доказателства за официални квалификации, както и за координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки относно достъпа до и упражняването на дейности като самостоятелно заети лица.
2. По отношение на медицинските, парамедицинските и фармацевтичните професии, постепенното премахване на ограниченията ще зависи от координацията на условията за тяхното упражняване в различните държави-членки.

Член 54
(предишен член 48 от ДЕО)

Дружествата, създадени в съответствие със законодателството на държава-членка, които имат седалище, централно управление или основно място на дейност в рамките на Съюза, за целите на тази глава се третира по същия начин като физическите лица, които са граждани на държавите-членки.

„Дружества“ означава дружества, създадени в съответствие с гражданското или търговското право, включително кооперации и други юридически лица, които се регулират от публичното или частното право, с изключение на тези с нестопанска цел.

Член 55
(предишен член 294 от ДЕО)

Държавите-членки предоставят на гражданите на другите държави-членки третиране, еднакво с това на техните собствени граждани, що се отнася до участието в капитала на дружествата по смисъла на член 54, без да се засяга прилагането на други разпоредби от Договорите.

ГЛАВА 3

УСЛУГИ

Член 56 (предишен член 49 от ДЕО)

В следващите разпоредби се забраняват ограничения на свободното предоставяне на услуги в рамките на Съюза по отношение на гражданите на държавите-членки, които са се установили в държава-членка, различна от тази, в която се намира лицето, за което са предназначени услугите.

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да разширят обхвата на прилагането на разпоредбите на тази глава по отношение на граждани от трети държави, които предоставят услуги и които са се установили на територията на Съюза.

Член 57 (предишен член 50 от ДЕО)

Услугите се считат за „услуги“ по смисъла на Договорите, ако те обикновено се предоставят срещу възнаграждение, доколкото не са регулирани от разпоредбите, отнасящи се до свободата на движение на стоки, капитали и хора.

По-конкретно „услугите“ включват:

- а) дейности от промишлен характер;
- б) дейности от търговски характер;
- в) дейности на занаятчиите;
- г) дейности на свободните професии.

Без да се засягат разпоредбите на главата относно правото на установяване, лицата които предлагат услуги имат право, за да ги осъществяват, временно да упражняват своята дейност в държавата-членка, където се предоставя услугата, при същите условия, каквито тази държава прилага спрямо своите собствени граждани.

Член 58
(предишен член 51 от ДЕО)

1. Свободното предоставяне на услуги в областта на транспорта се регулира от разпоредбите на дяла, отнасящ се до транспорта.
2. Либерализирането на банковите и застрахователните услуги, свързани с движението на капитали, се осъществява заедно с либерализирането на движението на капитали.

Член 59
(предишен член 52 от ДЕО)

1. За постигане на либерализиране по отношение на определена услуга, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет, приемат директиви.
2. Що се отнася до директивите, посочени в параграф 1, като правило приоритет следва да се отдава на онези услуги, които пряко засягат производствените разходи или тези, чието либерализиране спомага за развитието на търговията със стоки.

Член 60
(предишен член 53 от ДЕО)

Държавите-членки полагат усилие да осъществят либерализация на услугите в степен, по-голяма от необходимата съгласно директивите, приети в съответствие с член 59, параграф 1, ако общата икономическа ситуация и ситуацията в съответния икономически сектор позволяват това.

За тази цел Комисията приема препоръки до съответните държави-членки.

Член 61
(предишен член 54 от ДЕО)

Докато не бъдат отменени ограниченията върху свободното предлагане на услуги всяка държава-членка има право да прилага такива ограничения, без да прави разлика на основание гражданство или пребиваване на всички лица, които предлагат услуги по смисъла на член 56, първа алинея.

Член 62
(предишен член 55 от ДЕО)

Разпоредбите на членове 51 – 54 се прилагат по отношение на материята, уредена от настоящата глава.

ГЛАВА 4
КАПИТАЛИ И ПЛАЩАНИЯ

Член 63
(предишен член 56 от ДЕО)

1. В рамките на разпоредбите на настоящата глава, всички ограничения върху движението на капитали между държавите-членки и между държавите-членки и трети страни се забраняват.
2. В рамките на разпоредбите на настоящата глава всички ограничения върху плащанията между държавите-членки и между държавите-членки и трети страни се забраняват.

Член 64
(предишен член 57 от ДЕО)

1. Разпоредбите на член 63 не накърняват прилагането спрямо трети страни на всяко от ограниченията, действащи към 31 декември 1993 г. по силата на националното право или на правото на Съюза, които са приети по отношение на движението на капитали от и към трети страни, свързано с преки инвестиции, включително инвестициите в недвижимо имущество, установяването, предоставянето на финансови услуги или допускането на ценни книжа на капиталовите пазари. По отношение на ограниченията, които съществуват по силата на националните законодателства на България, Естония и Унгария, съответната дата ще бъде 31 декември 1999 г.

2. В стремежа си да постигне целта – свободно движение на капитали между държавите-членки и трети страни във възможно най-голяма степен и без да се накърняват останалите глави на Договорите, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат мерки за движението на капитали от и към трети страни, свързано с преки инвестиции, включително инвестиции в недвижимо имущество, установяване, предоставяне на финансови услуги или допускане на ценни книжа на капиталовите пазари.

3. Чрез дерогация от параграф 2, единствено Съветът, като действа в съответствие със специална законодателна процедура, с единодушие и след консултация с Европейския парламент, може да приема мерки, които представляват крачка назад в правото на Съюза по отношение на либерализацията на движението на капитали към или от трети страни.

Член 65
(предишен член 58 от ДЕО)

1. Разпоредбите на член 63 не накърняват правото на държавите-членки:
  - а) да прилагат съответните разпоредби на тяхното данъчно законодателство, които провеждат разграничение между данъкоплатци, които не са в еднакво положение що се отнася до тяхното място на пребиваване или място на инвестиране на капитала;
  - б) да вземат всички необходими мерки за предотвратяване на нарушенията на националните законови и подзаконови норми, в частност в данъчната област и областта на надзора за благоразумие на финансовите институции, или да предвидят процедури за деклариране на движението на капитали за целите на административната или статистическата информация, или да вземат мерки, които са оправдани от съображения за обществен ред или обществена сигурност.
2. Разпоредбите на настоящата глава не накърняват приложимостта на ограниченията на правото на установяване, които са съвместими с Договорите.
3. Мерките и процедурите, посочени в параграфи 1 и 2 не представляват средство за произволна дискриминация или прикрито ограничение на свободното движение на капитали и плащания по смисъла на член 63.

4. При липса на мерки за прилагане на член 64, параграф 3, Комисията, или при липса на решение от страна на Комисията в тримесечен срок от отправянето на искането от съответната държава-членка, Съветът може да приеме решение, според което рестриктивните данъчни мерки, предприети от държава-членка по отношение на една или повече трети страни, се считат за съответстващи на Договорите, доколкото са обосновани по отношение на някоя от целите на Съюза и съвместими с правилното функциониране на вътрешния пазар. Съветът действа с единодушие по искане на държава-членка.

Член 66
(предишен член 59 от ДЕО)

Когато при изключителни обстоятелства, движението на капитали към и от трети страни причинява или заплашва да причини сериозни затруднения за функционирането на икономическия и паричния съюз, Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейската централна банка, може да вземе предпазни мерки по отношение на трети страни за срок, не по-дълъг от шест месеца, ако тези мерки са строго необходими.

ДЯЛ V

ПРОСТРАНСТВО НА СВОБОДА, СИГУРНОСТ И ПРАВОСЪДИЕ

ГЛАВА 1

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 67
(предишен член 61 от ДЕО и предишен член 29 от ДЕС)

1. Съюзът представлява пространство на свобода, сигурност и правосъдие, в което се зачитат основните права и различните правни системи и традиции на държавите-членки.

2. Той осигурява отсъствието на контрол на лицата на вътрешните граници и развива единна политика по въпросите на убежището, имиграцията и контрола на външните граници, която се основава на солидарността между държавите-членки и е справедлива спрямо гражданите на трети страни. По смисъла на настоящия дял апатридите се считат за граждани на трети страни.

3. Съюзът допринася за осигуряването на високо равнище на сигурност чрез мерки за предотвратяване на престъпността, расизма и ксенофобията, както и за борба с тях, чрез мерки за координиране и сътрудничество между полицейските и съдебните органи и другите компетентни органи, както и чрез взаимното признаване на съдебните решения по наказателни дела и, ако е необходимо, чрез сближаването на наказателните законодателства.

4. Съюзът улеснява достъпа до правосъдие, по-специално чрез принципа на взаимното признаване на съдебните и извънсъдебните решения по граждански дела.

Член 68

Европейският съвет определя стратегическите насоки на законодателното и оперативно планиране в пространството на свобода, сигурност и правосъдие.

Член 69

Националните парламенти следят, по отношение на законодателните предложения и инициативи, представени в рамките на глави 4 и 5, за зачитането на принципа на субсидиарност, съгласно Протокола относно прилагането на принципите на субсидиарност и на пропорционалност.

Член 70

Без да се засягат разпоредбите на членове 258, 259 и 260, Съветът, по предложение на Комисията, може да приема мерки за установяване на реда и условията, при които държавите-членки, в сътрудничество с Комисията, правят обективна и безпристрастна оценка на прилагането, от страна на органите на държавите-членки, на посочените в настоящия дял политики на Съюза, и по-конкретно с цел да се насърчава пълното прилагане на принципа на взаимното признаване. Европейският парламент и националните парламенти биват информирани за съдържанието и резултатите от тази оценка.

Член 71
(предишен член 36 от ДЕС)

В рамките на Съвета се създава постоянен комитет, за да се осигури, в границите на Съюза, насърчаването и засилването на оперативното сътрудничество в областта на вътрешната сигурност. Без да се засягат разпоредбите на член 240, той подпомага координирането на действията на компетентните органи на държавите-членки. Представителите на съответните органи, служби и агенции на Съюза могат да бъдат приобщени към работата на комитета. Европейският парламент и националните парламенти биват информирани за неговата работа.

Член 72
(предишен член 64, параграф 1 от ДЕО и предишен член 33 от ДЕС)

Настоящият дял не засяга изпълнението на задълженията, които имат държавите-членки по поддържането на обществения ред и опазването на вътрешната сигурност.

Член 73

Държавите-членки могат да организират, помежду си и под своя отговорност, форми на сътрудничество и координация, които считат за подходящи, между компетентните служби на техните администрации, натоварени с опазването на националната сигурност.

Член 74
(предишен член 66 от ДЕО)

Съветът приема мерки за осигуряване на административно сътрудничество между компетентните служби на държавите-членки в областите, посочени в настоящия дял, както и между тези служби и Комисията. Той действа по предложение на Комисията при спазване на член 76 и след консултация с Европейския парламент.

Член 75
(предишен член 60 от ДЕО)

Когато е необходимо за постигане на целите, посочени в член 67, по отношение на предотвратяването на тероризма и свързаните с него дейности, както и на борбата с тези явления, Европейският парламент и Съветът определят, чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура, рамка от административни мерки относно движението на капитали и плащанията, като например замразяване на финансови средства, на финансови активи или на икономически приходи, които принадлежат на физически или юридически лица, на групи или недържавни образувания, или са в тяхно владение или притежание.

Съветът приема, по предложение на Комисията, мерки за прилагане на посочената в първа алинея рамка.

Актовете, посочени в настоящия член, съдържат необходимите разпоредби в областта на правните гаранции.

Член 76

Актовете, посочени в глави 4 и 5, както и мерките, посочени в член 74, които осигуряват административно сътрудничество в областите, посочени в тези глави, се приемат:

- а) по предложение на Комисията, или
- б) по инициатива на една четвърт от държавите-членки.

ГЛАВА 2

ПОЛИТИКИ ОТНОСНО КОНТРОЛА ПО ГРАНИЦИТЕ, УБЕЖИЩЕТО И ИМИГРАЦИЯТА

Член 77

(предишен член 62 от ДЕО)

1. Съюзът развива политика, която има за цел:
  - а) да се гарантира отсъствие на всякакъв контрол на лицата, без оглед на тяхното гражданство, при преминаване на вътрешните граници;
  - б) да се осигурят контролът на лицата и ефективното наблюдение при преминаването на външните граници;
  - в) постепенно да се въведе интегрирана система за управление на външните граници.
2. За целите на параграф 1 Европейският парламент и Съветът приемат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, мерки в областта на:
  - а) общата политика по отношение на визите и другите разрешения за краткосрочно пребиваване;
  - б) контрола, на който подлежат лицата, преминаващи външните граници;
  - в) условията, при които гражданите на трети страни могат да се движат свободно на територията на Съюза за кратък период от време;
  - г) всички необходими мерки за постепенното въвеждане на интегрирана система за управление на външните граници;
  - д) отсъствие на всякакъв контрол на лицата, без оглед на тяхното гражданство, при преминаване на вътрешните граници.

3. В случай че дадено действие на Съюза изглежда необходимо, за да се улесни упражняването на правото, посочено в член 20, параграф 2, буква а), и освен ако Договорите не предвиждат правомощия за тази цел, Съветът, като действа в съответствие със специална законодателна процедура, може да приема разпоредби относно паспортите, личните карти, разрешенията за пребиваване и всички други подобни документи. Съветът действа с единодушие след консултация с Европейския парламент.

4. Настоящият член не засяга компетентността на държавите-членки по отношение на географското определяне на техните граници в съответствие с международното право.

Член 78

(предишни член 63, точки 1 и 2, и член 64, параграф 2 от ДЕО)

1. Съюзът развива обща политика в областта на убежището, субсидиарната закрила и временната закрила, чиято цел е да предостави подходящ статут на всеки гражданин на трета страна, който се нуждае от международна закрила, както и да гарантира зачитането на принципа на забрана за връщане. Тази политика трябва да бъде съобразена с Женевската конвенция от 28 юли 1951 г. и с Протокола за статута на бежанците от 31 януари 1967 г., както и с другите съответни договори.

2. За целите на параграф 1 Европейският парламент и Съветът приемат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, мерки за обща европейска система за убежище, която включва:

- а) единен статут на бежанец за гражданите на трети страни, който да е валиден в целия Съюз;
- б) единен статут на субсидиарна закрила за гражданите на трети страни, които, без да получават европейско убежище, се нуждаят от международна закрила;
- в) обща система за временна закрила на разселени лица в случай на масов приток на бежанци;
- г) общи процедури за предоставяне или отнемане на единен статут на бежанец или на субсидиарна закрила;
- д) критерии и механизми за определяне на държавата-членка, отговорна за разглеждането на молбите за убежище или субсидиарна закрила;

- е) правила относно условията за приемане на лица, търсещи убежище или субсидиарна закрила;
- ж) партньорство и сътрудничество с трети страни за управлението на потоците от лица, търсещи убежище или субсидиарна или временна закрила.

3. В случай че една или повече държави-членки се намират в извънредна ситуация, характеризираща се с внезапен приток на граждани на трети страни, Съветът, по предложение на Комисията, може да приема временни мерки в полза на засегнатата(ите) държава(и)-членка(и). Той действа след консултация с Европейския парламент.

Член 79

(предишен член 63, точки 3 и 4 от ДЕО)

1. Съюзът развива обща имиграционна политика, целяща да гарантира, на всички етапи, ефективно управление на миграционните потоци, справедливо третиране на гражданите на трети страни, пребиваващи законно в държавите-членки, както и предотвратяване на незаконната имиграция и трафика на хора и засилена борба с тези явления.
2. За целите на параграф 1 Европейският парламент и Съветът приемат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, мерки в следните области:
  - а) условията за влизане и пребиваване, както и правилата за издаване от държавите-членки на визи и разрешения за дългосрочно пребиваване, включително с цел събиране на семейства;
  - б) определянето на правата на гражданите на трети страни, пребиваващи законно в дадена държава-членка, включително условията за свобода на движение и пребиваване в другите държави-членки;
  - в) нелегалната имиграция и незаконното пребиваване, включително експулсирането и репатрирането на незаконно пребиваващите лица;
  - г) борбата срещу трафика на хора, по-специално на жени и деца.

3. Съюзът може да сключва с трети страни споразумения за обратно приемане в страните по произход или страните, от които идват, на граждани на трети страни, които не отговарят или са престанали да отговарят на условията за влизане, присъствие или пребиваване на територията на една от държавите-членки.

4. Европейският парламент и Съветът могат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, да установят мерки за поощряване и подкрепа на действията на държавите-членки за насърчаване на интеграцията на граждани на трети страни, пребиваващи законно на тяхна територия, като се изключва всякакво хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.

5. Настоящият член не засяга правото на държавите-членки да определят капацитета за прием на граждани на трети страни, идващи от трети страни, на тяхната територия с цел да търсят работа като заети или самостоятелно заети лица.

Член 80

Политиките на Съюза, посочени в настоящата глава, и тяхното прилагане се ръководят от принципа на солидарност и на справедливо разпределение на отговорностите между държавите-членки, включително във финансово отношение. Винаги когато е необходимо, актовете на Съюза, приети по силата на настоящата глава, съдържат подходящи мерки за прилагането на този принцип.

ГЛАВА 3

СЪДЕБНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ГРАЖДАНСКОПРАВНИ ВЪПРОСИ

Член 81

(предишен член 65 от ДЕО)

1. Съюзът развива съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение, което се основава на принципа на взаимно признаване на съдебните и извънсъдебните решения. Това сътрудничество може да включва приемането на мерки за сближаване на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.

2. За целите на параграф 1 Европейският парламент и Съветът приемат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, по-специално когато това е необходимо за правилното функциониране на вътрешния пазар, мерки, които целят да осигурят:

- а) взаимно признаване между държавите-членки на съдебните и извънсъдебните решения и тяхното изпълнение;
  - б) трансгранично връчване и уведомяване за съдебните и извънсъдебните актове;
  - в) съвместимост на правилата, приложими в държавите-членки по отношение на сътолковение на закони и на юрисдикции;
  - г) сътрудничество при събирането на доказателства;
  - д) ефективен достъп до правосъдие;
  - е) премахване на пречките пред правилното протичане на гражданските производства, като при необходимост се насърчава съвместимостта на гражданскопроцесуалните правила, приложими в държавите-членки;
  - ж) разработване на алтернативни методи за разрешаване на спорове;
- 3) подкрепа за обучението на магистрати и съдебни служители.

3. Чрез дерогация от параграф 2 мерките, свързани със семейното право, които имат трансгранично значение, се определят от Съвета в съответствие със специална законодателна процедура. Съветът действа с единодушие след консултация с Европейския парламент.

Съветът, по предложение на Комисията, може да приеме решение за определяне на аспектите на семейното право с трансгранично значение, които биха могли да бъдат предмет на актове, приемани съгласно обикновената законодателна процедура. Съветът действа с единодушие след консултация с Европейския парламент.

Посоченото във втората алинея предложение се предава на националните парламенти. Ако национален парламент нотифицира своето несъгласие в срок от шест месеца след предаването, решението не се приема. При липса на несъгласие Съветът може да приеме това решение.

ГЛАВА 4

СЪДЕБНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО НАКАЗАТЕЛНОПРАВНИ ВЪПРОСИ

Член 82

(предишен член 31 от ДЕС)

1. Съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси в Съюза се основава на принципа на взаимното признаване на присъдите и съдебните решения и включва сближаването на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки в областите, посочени в параграф 2 и в член 83.

Европейският парламент и Съветът приемат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, мерки за:

- а) установяване на правила и процедури, които осигуряват признаването, в целия Съюз, на всички видове присъди и съдебни решения;
- б) предотвратяване и разрешаване на спорове за компетентност между държавите-членки;
- в) подкрепа за обучението на магистрати и съдебни служители;
- г) улесняване на сътрудничеството между съдебните или равностойни на тях органи на държавите-членки във връзка с наказателните производства и изпълнението на решенията.

2. Доколкото това е необходимо за улесняване на взаимното признаване на присъдите и съдебните решения, както и на полицейското и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси с трансгранично измерение, Европейският парламент и Съветът, като приемат директиви в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да установят минимални правила. Тези минимални правила отчитат различията между правните традиции и системи на държавите-членки.

Те обхващат:

- а) взаимната допустимост на доказателства между държавите-членки;

- б) правата на лицата в наказателното производство;
- в) правата на жертвите на престъпления;
- г) други специфични аспекти на наказателното производство, които Съветът определя предварително чрез решение; за приемането на това решение Съветът действа с единодушие след одобрение от Европейския парламент.

Приемането на минималните правила, посочени в настоящия параграф, не възпрепятства държавите-членки да запазят или да въведат по-високо ниво на закрила на лицата.

3. Когато член на Съвета счита, че проект за директива, посочена в параграф 2, би засегнал основни аспекти на наказателноправната система на неговата държава, той може да поиска отнасянето на този въпрос до Европейския съвет. В такъв случай обикновената законодателна процедура се спира. След разискване и при наличие на консенсус Европейският съвет, в срок от четири месеца от спирането, отнася проекта обратно до Съвета, с което се прекратява спирането на обикновената законодателна процедура.

В същия срок, при наличие на разногласие и ако най-малко девет държави-членки желаят да установят засилено сътрудничество въз основа на въпросния проект за директива, те информират за това Европейския парламент, Съвета и Комисията. В такъв случай разрешението да се пристъпи към засилено сътрудничество, посочено в член 20, параграф 2 от Договора за Европейския съюз и член 329, параграф 1 от настоящия договор, се счита за предоставено и се прилагат разпоредбите за засилено сътрудничество.

Член 83 (предишен член 31 от ДЕС)

1. Европейският парламент и Съветът, чрез директиви, в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да установят минимални правила относно определянето на престъпленията и на санкциите в областта на особено тежката престъпност с трансгранично измерение, произтичащо от естеството или последиците на тези деяния или от особена необходимост за общо противодействие.

Тези области на престъпност са следните: тероризъм, трафик на хора и сексуална експлоатация на жени и деца, незаконен трафик на наркотици, незаконен трафик на оръжия, изпиране на пари, корупция, фалшифициране на платежни средства, компютърна престъпност и организирана престъпност.

В зависимост от развитието на престъпността Съветът може да приеме решение за определяне на други области на престъпност, които отговарят на критериите, посочени в настоящия параграф. Той действа с единодушие след одобрение от Европейския парламент.

2. Когато сближаването на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки в областта на наказателното право е належащо, за да се осигури ефективното прилагане на политика на Съюза в област, в която са приети мерки за хармонизиране, чрез директиви могат да се установят минимални правила относно определянето на престъпленията и на санкции в съответната област. Тези директиви се приемат съгласно обикновена или специална законодателна процедура, идентична на тази, използвана за приемането на въпросните мерки за хармонизиране, без да се засягат разпоредбите на член 76.

3. Когато член на Съвета счита, че проект за директива, посочена в параграф 1 или 2, би засегнал основни аспекти на наказателноправната система на неговата държава, той може да поиска този въпрос да бъде отнесен до Европейския съвет. В такъв случай обикновената законодателна процедура се спира. След разискване и при наличие на консенсус Европейският съвет, в срок от четири месеца от спирането, отнася проекта обратно до Съвета, с което се прекратява спирането на обикновената законодателна процедура.

В същия срок, при наличие на разногласие и ако най-малко девет държави-членки желаят да установят засилено сътрудничество въз основа на въпросния проект за директива, те информират за това Европейския парламент, Съвета и Комисията. В такъв случай разрешението да се пристъпи към засилено сътрудничество, посочено в член 20, параграф 2 от Договора за Европейския съюз и член 329, параграф 1 от настоящия договор, се счита за предоставено и се прилагат разпоредбите за засилено сътрудничество.

Член 84

Европейският парламент и Съветът могат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, да установят мерки за насърчаване и подкрепа на действията на държавите-членки в областта на предотвратяването на престъпността, като се изключва всякакво хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.

Член 85
(предишен член 31 от ДЕС)

1. Мисията на Евроюст е да подкрепя и засилва координацията и сътрудничеството между националните органи за разследване и съдебно преследване по отношение на тежката престъпност, засягаща две или повече държави-членки, или изискваща съдебно преследване върху обща основа, на базата на извършените оперативни действия и на информацията, предоставена от органите на държавите-членки и от Европол.

В това отношение Европейският парламент и Съветът, чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура, определят структурата, функционирането, областта на действие и задачите на Евроюст. Тези задачи могат да включват:

- а) започване на разследвания, както и предложението за възбуждане на наказателни преследвания от компетентните национални органи, по-конкретно онези, които се отнасят до престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза;
- б) координиране на разследванията и наказателните преследвания, посочени в буква а);
- в) засилване на съдебното сътрудничество, включително чрез разрешаването на спорове за компетентност и чрез тясно сътрудничество с Европейската съдебна мрежа.

Тези регламенти определят освен това и реда и условията за участие на Европейския парламент и на националните парламенти в оценяването на дейността на Евроюст.

2. В рамките на наказателните преследвания, посочени в параграф 1, и без да се засягат разпоредбите на член 86, официалните действия по съдебната процедура се извършват от компетентните национални длъжностни лица.

Член 86

1. В борбата с престъпленията, засягащи финансовите интереси на Съюза, Съветът, чрез регламенти, в съответствие със специална законодателна процедура, може да учреди Европейска прокуратура на основата на Евроюст. Съветът действа с единодушие след одобрение от Европейския парламент.

При липса на единодушие група от най-малко девет държави-членки може да поиска отнасянето на проекта за регламент до Европейския съвет. В този случай процедурата в Съвета се спира. След разискване и при наличие на консенсус Европейският съвет, в срок от четири месеца от спирането, отнася проекта обратно до Съвета за приемане.

В същия срок, при наличие на разногласие и ако най-малко девет държави-членки желаят да установят засилено сътрудничество въз основа на въпросния проект за регламент, те информират за това Европейския парламент, Съвета и Комисията. В такъв случай разрешението да се пристъпи към засилено сътрудничество, посочено в член 20, параграф 2 от Договора за Европейския съюз и член 329, параграф 1 от настоящия договор, се счита за предоставено и се прилагат разпоредбите за засилено сътрудничество.

2. Европейската прокуратура е компетентна да извършва издирване, наказателно преследване и предаване на съдебните органи, при необходимост в сътрудничество с Европол, на извършителите и съучастниците в престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза, както са определени от регламента, предвиден в параграф 1. Тя упражнява пред компетентните юрисдикции на държавите-членки функциите на обвинението във връзка с тези престъпления.

3. Регламентите, посочени в параграф 1, определят статута на Европейската прокуратура, условията за упражняване на функциите □, процедурния правилник, приложим спрямо дейността □, както и правилата, уреждащи допустимостта на доказателствата, и правилата, приложими по отношение на съдебната проверка на процесуалните актове, които тя приема при изпълнението на своите функции.

4. Европейският съвет може, по същото време или впоследствие, да приеме решение за изменение на параграф 1 с цел да се разширят правомощията, предоставени на Европейската прокуратура по отношение на борбата срещу тежката престъпност с трансгранично измерение, и което да измени съответно параграф 2 относно извършителите и съучастниците в тежки престъпления, засягащи няколко държави-членки. Европейският съвет действа с единодушие, след одобрение от Европейския парламент и след консултация с Комисията.

ГЛАВА 5

ПОЛИЦЕЙСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 87 (предишен член 30 от ДЕС)

1. Съюзът развива полицейско сътрудничество, което обединява всички компетентни органи на държавите-членки, включително полицейските, митническите и други специализирани правоприлагащи служби в областта на предотвратяването или разкриването на престъпления, както и на действията по разследване.
2. За целите на параграф 1 Европейският парламент и Съветът могат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, да установят мерки относно:
  - а) събирането, съхраняването, обработването, анализа и обмена на подходяща информация;
  - б) подкрепа за обучението на служители, както и сътрудничество в обмена на служители, в областта на оборудването и в научните изследвания в сферата на криминалистиката;
  - в) общите следствени методи, свързани с разкриването на тежки форми на организирана престъпност.
3. Съветът може, в съответствие със специална законодателна процедура, да установи мерки за оперативно сътрудничество между органите, посочени в настоящия член. Съветът действа с единодушие след консултация с Европейския парламент.

При липса на единодушие група от най-малко девет държави-членки може да поиска отнасянето на проекта за мерки до Европейския съвет. В този случай процедурата в Съвета се спира. След разискване и при наличие на консенсус Европейският съвет, в срок от четири месеца от спирането, отнася проекта обратно до Съвета за приемане.

В същия срок, при наличие на разногласие и ако най-малко девет държави-членки желаят да установят засилено сътрудничество въз основа на този проект за мерки, те информират за това Европейския парламент, Съвета и Комисията. В такъв случай разрешението да се пристъпи към засилено сътрудничество, посочено в член 20, параграф 2 от Договора за Европейския съюз и член 329, параграф 1 от настоящия договор, се счита за предоставено и се прилагат разпоредбите за засилено сътрудничество.

Специфичната процедура, предвидена във втората и третата алинея, не се прилага спрямо актове, които представляват развитие на достиженията на правото от Шенген.

Член 88
(предишен член 30 от ДЕС)

1. Мисията на Европол е да подкрепя и засилва дейността на полицейските органи и на другите правоприлагащи служби на държавите-членки, както и взаимното им сътрудничество, в предотвратяването на тежката престъпност, засягаща две или повече държави-членки, на тероризма и на формите на престъпност, засягащи общ интерес, който е предмет на политика на Съюза, както и борбата срещу тях.
2. Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура, определят структурата, функционирането, областта на действие и задачите на Европол. Тези задачи могат да включват:
  - а) събирането, съхранението, обработката, анализа и обmena на информация, предадена по-конкретно от органите на държавите-членки или от трети страни или организации;
  - б) координирането, организирането и провеждането на следствени и оперативни действия съвместно с компетентните органи на държавите-членки или в рамките на съвместни следствени екипи, при необходимост в сътрудничество с Евроюст.

Тези регламенти определят освен това реда и условията за контрол на действията на Европол от страна на Европейския парламент, като в този контрол участват и националните парламенти.

3. Всяко оперативно действие на Европол трябва да бъде извършвано във връзка със и със съгласието на органите на държавата(ите)-членка(и), чиято територия е засегната. Прилагането на принудителни мерки е от изключителната компетентност на съответните национални органи.

Член 89
(предишен член 32 от ДЕС)

Съветът определя, в съответствие със специална законодателна процедура, условията и границите, в които компетентните органи на държавите-членки, посочени в членове 82 и 87, могат да действат на територията на друга държава-членка, заедно и със съгласието на органите на тази държава. Съветът действа с единодушие след консултация с Европейския парламент.

ДЯЛ VI

ТРАНСПОРТ

Член 90
(предишен член 70 от ДЕО)

Целите на Договорите, свързани с въпросите, уредени в настоящия дял, се осъществяват в рамките на обща транспортна политика.

Член 91
(предишен член 71 от ДЕО)

1. За целите на прилагането на член 90, като се вземат предвид специалните аспекти на превозите, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите, установяват:

- а) общи правила, приложими към международния транспорт от и към територията на държава-членка или преминаване през територията на дадена държава-членка;

- б) условията, при които превозвачите, които не пребивават в държава-членка, могат да извършват транспортни услуги в тази държава;
- в) мерки за подобряване на безопасността на транспорта;
- г) други необходими разпоредби.

2. При приемането на мерките, посочени в параграф 1, се вземат предвид случаите, при които тяхното прилагане би могло сериозно да засегне жизненото равнище и нивото на заетост в определени региони, както и експлоатацията на транспортното оборудване.

Член 92
(предишен член 72 от ДЕО)

До приемането на разпоредбите, посочени в член 91, параграф 1, никоя държава-членка не може, без приемането от Съвета, с единодушие, на мярка за дерогация, да изменя действащи към 1 януари 1958 г. или, за присъединяващите се държави, към датата на тяхното присъединяване, разпоредби, които уреждат тази материя, така че те по своите преки или косвени последици да бъдат по-неблагоприятни за превозвачите от други държави-членки, отколкото за собствените ѝ превозвачи.

Член 93
(предишен член 73 от ДЕО)

Съвместими с Договорите са помощите, които отговарят на нуждата от координация на транспорта или които представляват компенсация за изпълнението на някои задължения, които са присъщи на понятието за публична услуга.

Член 94
(предишен член 74 от ДЕО)

Всички мерки, предприети в рамките на Договорите по отношение на тарифите и условията за транспорт, вземат предвид икономическото положение на превозвачите.

Член 95
(предишен член 75 от ДЕО)

1. По отношение на транспорта в рамките на Съюза се забранява дискриминацията, съществуваща под формата на различни цени и условия за превоз за едни и същи стоки, по един и същ маршрут, основани на държава на произход или местоназначение на стоките.
2. Параграф 1 не е пречка Европейският парламент и Съветът да предприемат други мерки в съответствие с член 91, параграф 1.
3. Съветът, по предложение на Комисията и след като се консултира с Европейския парламент и Икономическия и социален комитет, приема правила за прилагането на разпоредбите на параграф 1.

Съветът може в частност да утвърди разпоредби, необходими за да позволят на институциите на Съюза да се съобразят с предвидените в параграф 1 разпоредби и да дадат възможност на потребителите да се възползват изцяло от тях.

4. Комисията по собствена инициатива или по искане на държава-членка разследва всички случаи на дискриминация, попадащи в обхвата на параграф 1, и след като се консултира със съответната държава-членка, приема необходимите решения в рамките на правилата, приети в съответствие с разпоредбите на параграф 3.

Член 96
(предишен член 76 от ДЕО)

1. Забранява се налагането от страна на държава-членка, във връзка с транспортната дейност, осъществявана в рамките на Съюза, на цени и условия, които съдържат елемент на подкрепа или на защита на интересите на едно или повече определени предприятия или производства, освен ако това не е разрешено от Комисията.

2. Комисията по своя инициатива или по искане на държава-членка проверява условията и цените, посочени в параграф 1, като от една страна взема предвид по-специално необходимостта от съответна регионална икономическа политика, нуждите на по-слабо развитите райони и проблемите на райони, сериозно засегнати от политически обстоятелства, а от друга – отражението на тези цени и условия върху конкуренцията между различните видове транспорт.

Комисията приема необходимите решения след като се консултира с всяка заинтересована държава-членка.

3. Предвидената в параграф 1 забрана не се прилага по отношение на тарифите, които са определени в отговор на конкуренцията.

Член 97
(предишен член 77 от ДЕО)

Таксите или налозите във връзка с пресичането на границите, с които превозвачът се облага в допълнение към транспортните разходи, не могат да превишават една разумна граница, като се вземат предвид действително направените разходи.

Държавите-членки се стремят да намаляват постепенно тези разходи.

Комисията може да отправя препоръки до държавите-членки относно прилагането на настоящия член.

Член 98
(предишен член 78 от ДЕО)

Разпоредбите на настоящия дял не представляват пречка за прилагането на мерки, предприети във Федерална република Германия, доколкото те са необходими с оглед компенсиране на предизвиканите от разделянето на Германия неизгодни икономически обстоятелства в икономиката на някои области на Федералната република, засегнати от това разделяне. Пет години след влизането в сила на Договора от Лисабон, Съветът, по предложение на Комисията, може да приеме решение за отмяна на настоящия член.

Член 99
(предишен член 79 от ДЕО)

Към Комисията се създава Консултативен комитет от експерти, определени от правителствата на държавите-членки. Когато Комисията счита, че това е желателно, тя се консултира с комитета относно транспортни проблеми.

Член 100
(предишен член 80 от ДЕО)

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат по отношение на железопътния, автомобилния и вътрешния воден транспорт.
2. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да приемат съответните разпоредби относно морския и въздушния транспорт. Те действат след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите.

ДЯЛ VII

ОБЩИ ПРАВИЛА ОТНОСНО КОНКУРЕНЦИЯТА, ДАНЪЧНОТО ОБЛАГАНЕ И СБЛИЖАВАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВАТА

ГЛАВА 1

ПРАВИЛА ОТНОСНО КОНКУРЕНЦИЯТА

РАЗДЕЛ 1

ПРАВИЛА, ПРИЛОЖИМИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА

Член 101

(предишен член 81 от ДЕО)

1. Забраняват се като несъвместими с вътрешния пазар всички споразумения между предприятия, решения на сдружения на предприятия и съгласувани практики, които биха могли да засегнат търговията между държавите-членки и които имат за своя цел или резултат предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията в рамките на вътрешния пазар, и в частност такива, които:
- а) пряко или косвено определят покупни или продажни цени или други условия на търговията;
  - б) ограничават или контролират производството, пазарите, технологичното развитие или инвестициите;
  - в) осъществяват подялба на пазари или на доставчици;
  - г) прилагат различни условия по отношение на еквивалентни сделки с други търговски партньори, като по този начин ги поставят при сравнително по-неблагоприятни условия;
  - д) поставят сключването на договорите в зависимост от приемането на допълнителни задължения, които по своя характер или в съответствие с търговската практика нямат връзка с предмета на тези договори.

2. Всички споразумения или решения, които са забранени в съответствие с настоящия член, са нищожни.

3. Разпоредбите на параграф 1 могат да бъдат обявени за неприложими по отношение на:

- всяко споразумение или определен вид споразумения между предприятия;
- всяко решение или определен вид решения на сдружения на предприятия;
- всяка съгласувана практика или определен вид съгласувани практики,

които допринасят за подобряване на производството или разпространението на стоки или за развитието на техническия или икономическия прогрес, като при това предоставят на потребителите справедлив дял от получените ползи, без:

- а) да налагат на участващите предприятия ограничения, които не са абсолютно необходими за постигането на тези цели;
- б) да дават възможност на такива предприятия да елиминират конкуренцията по отношение на съществена част от съответните стоки.

Член 102
(предишен член 82 от ДЕО)

Забранена като несъвместима с вътрешния пазар е всяка злоупотреба от страна на едно или повече предприятия с господстващо положение в рамките на вътрешния пазар или в съществена част от него, доколкото тя може да повлияе върху търговията между държавите-членки.

Такава злоупотреба в частност може да се изразява в:

- а) пряко или косвено налагане на нелоялни покупни или продажни цени или на други несправедливи условия за търговия;
- б) ограничаване на производството, пазарите или технологичното развитие във вреда на потребителите;

- в) прилагане на различни условия по отношение на еквивалентни сделки с други търговски партньори, като по този начин ги поставя в сравнително по-неблагоприятно положение;
- г) поставяне на сключването на договори в зависимост от приемането на допълнителни задължения от другите страни, които по своя характер или в съответствие с търговската практика нямат връзка с предмета на тези договори.

Член 103
(предишен член 83 от ДЕО)

1. Регламентите или директивите, необходими за прилагането на принципите, залегнали в членове 101 и 102, се приемат от Съвета, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент.
2. Разпоредбите, посочени в параграф 1, са предназначени в частност:
  - а) да гарантират спазването на забраните, предвидени в член 101, параграф 1 и член 102, като предвидят глоби и периодични имуществени санкции;
  - б) да предвидят подробни правила за прилагането на член 101, параграф 3, като се вземе предвид необходимостта да се осигури от една страна ефективен контрол, и от друга опростяването на административните процедури в максималната възможна степен;
  - в) да се определят, ако съществува необходимост от това в различните отрасли от икономиката, обхвата на приложение на членове 101 и 102;
  - г) да определят съответните функции на Комисията и на Съда на Европейския съюз, при прилагането на разпоредбите на настоящия параграф;
  - д) да определят отношението между националните законодателства и разпоредбите на настоящия раздел или приетите въз основа на настоящия член разпоредби.

Член 104
(предишен член 84 от ДЕО)

До влизането в сила на разпоредбите, приети в съответствие с член 103, компетентните органи в държавите-членки се произнасят относно допустимостта на споразумения, решения и съгласувани практики, както и относно злоупотребата с господстващо положение във вътрешния пазар, в съответствие с тяхното национално право и в частност разпоредбите на член 101, параграф 3 и на член 102.

Член 105
(предишен член 85 от ДЕО)

1. Без да се засягат разпоредбите на член 104, Комисията осигурява прилагането на принципите, предвидени в членове 101 и 102. По искане на държава-членка или по своя собствена инициатива и в сътрудничество с компетентните органи в държавите-членки, които ѝ оказват съответната помощ, Комисията разследва случаите на предполагаемо нарушение на тези принципи. Ако установи, че има такова нарушение, тя предлага съответните мерки за неговото преустановяване.
2. Ако нарушението не бъде преустановено, Комисията отбелязва нарушаването на принципите в мотивирано решение. Комисията може да публикува своето решение и да овласти държавите-членки да предприемат мерките, необходими за прекратяването на това положение, чиито условия и подробности определя тя.
3. Комисията може да приема регламенти относно категориите споразумения, за които Съветът е приел регламент или директива, съгласно член 103, параграф 2, буква б).

Член 106
(предишен член 86 от ДЕО)

1. В случаите на публични предприятия и на предприятия, на които държавите-членки са предоставили специални или изключителни права, държавите-членки нямат право нито да приемат, нито да запазят съществуването на какъвто и да е акт, който противоречи на разпоредбите, съдържащи се в Договорите, и в частност на разпоредбите, предвидени в член 18 и членове 101 – 109.

2. Предприятията, които са натоварени с функцията да оказват услуги от общ икономически интерес или които имат характер на фискален монопол, се подчиняват на разпоредбите, съдържащи се в Договорите, и в частност на правилата на конкуренцията, доколкото прилагането на тези правила не пречат юридически или фактически изпълнението на специфичните задачи, които са им възложени. Развитието на търговията не трябва да се засяга до степен, която би била в противоречие с интересите на Съюза.
3. Комисията осигурява прилагането на разпоредбите на настоящия член и адресира, когато е необходимо, съответни директиви или решения към държавите-членки.

РАЗДЕЛ 2

ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ

Член 107

(предишен член 87 от ДЕО)

1. Освен когато е предвидено друго в Договорите, всяка помощ, предоставена от държава-членка или чрез ресурси на държава-членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите-членки, е несъвместима с вътрешния пазар.
2. За съвместими с вътрешния пазар се считат:
- а) помощи със социален характер, предоставени на отделни потребители при условие, че тези помощи се предоставят, без да се прави разграничение по отношение на произхода на засегнатите стоки;
  - б) помощи за отстраняване на щети, причинени от природни бедствия или други извънредни събития;
  - в) помощи, предоставени на икономиката в отделни региони на Федерална република Германия, които са засегнати от разделението на Германия, доколкото тези помощи са необходими, за да се компенсират икономическите затруднения, предизвикани от това разделение. Пет години след влизането в сила на Договора от Лисабон, Съветът, по предложение на Комисията, може да приеме решение за отмяна на настоящата буква.

3. За съвместими с вътрешния пазар могат да се приемат:
- а) помощите за насърчаване на икономическото развитие на региони, където жизненото равнище е необичайно ниско или където има високо равнище на непълна заетост, както и на регионите, посочени в член 349, като се вземе предвид структурната, икономическата и социалната ситуация в тях;
  - б) помощите за насърчаване изпълнението на важен проект от общоевропейски интерес или за преодоляването на сериозни затруднения в икономиката на държава-членка;
  - в) помощите, които имат за цел да улеснят развитието на някои икономически дейности или на някои икономически региони, доколкото тези помощи не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес;
  - г) помощите за насърчаване на културата и опазване на наследството, доколкото тези помощи не засягат условията на търговия и конкуренция в рамките на Съюза в степен, противоречаща на общия интерес;
  - д) такива други видове помощи, каквито могат да бъдат определени с решение на Съвета, по предложение на Комисията.

Член 108
(предишен член 88 от ДЕО)

1. Комисията, в сътрудничество с държавите-членки държи под постоянно наблюдение всички системи за предоставяне на помощ, съществуващи в тези държави. Тя предлага на последните всички подходящи мерки, които са необходими за последователно развитие или функциониране на вътрешния пазар.

2. Ако Комисията, след като е уведомила всички заинтересовани страни да представят своите мнения, установи, че помощта, предоставена от държавата или чрез ресурси на държавата, е несъвместима с вътрешния пазар в съответствие с член 107, или че тази помощ е била използвана не по предназначение, тя взема решение, че съответната държава-членка е задължена да отмени или измени тази помощ в срок, който Комисията определя.

Ако съответната държава не се съобрази с това решение в определения срок Комисията или всяка друга заинтересована държава може, чрез дерогация от разпоредбите на членове 258 и 259, да отнесе въпроса пряко до Съда на Европейския съюз.

По искане на държава-членка, Съветът с единодушие може да реши, че помощта, която държавата предоставя или има намерение да предостави, се счита за съвместима с вътрешния пазар, чрез дерогация от разпоредбите на член 107 или от предвидените в член 109 регламенти, ако такова решение може да бъде оправдано с извънредни обстоятелства. Що се отнася до въпросната помощ, ако Комисията вече е започнала процедурата, предвидена в първа алинея от настоящия параграф фактът, че заинтересованата държава е отправила искане до Съвета води до спирането на тази процедура, докато Съветът вземе отношение по въпроса.

Ако Съветът не е изразил отношението си в срок от три месеца от подаването на молбата, Комисията се произнася по случая.

3. Комисията следва да бъде информирана в разумен срок, който да й даде възможност да представи своето становище по отношение на всякакви планове за предоставянето или изменението на помощта. Ако тя счита, че такъв план е несъвместим с вътрешния пазар, като се позовава на член 107, тя без забавяне започва процедурата, предвидена в параграф 2. Заинтересованата държава-членка не може да започне прилагането на предложените мерки, докато тази процедура не доведе до постановяването на окончателно решение.

4. Комисията може да приема регламенти относно категориите държавни помощи, за които Съветът е определил, в съответствие с член 109, че могат да бъдат освободени от процедурата, предвидена в параграф 3 от настоящия член.

Член 109
(предишен член 89 от ДЕО)

Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент, може да приема подходящи регламенти за прилагането на членове 107 и 108 и в частност може да определя условията, при които се прилага член 108, параграф 3, както и категориите помощи, които са изключени от тази процедура.

ГЛАВА 2

ДАНЪЧНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 110

(предишен член 90 от ДЕО)

Нито една държава-членка не може да налага, пряко или косвено, каквито и да било вътрешни данъци върху стоките на други държави-членки, които надвишават наложените пряко или косвено върху подобните местни стоки.

Освен това никоя държава-членка не може да налага върху стоките от други държави-членки вътрешни данъци от такъв характер, че да дава косвена закрила на други стоки.

Член 111

(предишен член 91 от ДЕО)

Когато стоките се експортират на територията на друга държава-членка размерът на подлежащите на възстановяване платени данъци не може да превишава размера на налаганите върху тях вътрешни данъци нито пряко, нито косвено.

Член 112

(предишен член 92 от ДЕО)

В случай на налози, различни от данък върху оборота, акцизи и други форми на косвено данъчно облагане, не може да се извършва освобождаване или възстановяване при износ в други държави-членки и не могат да се налагат компенсационни такси по отношение на вноса от други държави-членки, без планираните мерки да са били предварително одобрени за ограничен период от Съвета, по предложение на Комисията.

Член 113
(предишен член 93 от ДЕО)

Съветът, с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура и след консултация с Европейския парламент и с Икономическия и социален комитет, приема разпоредби за хармонизиране на законодателството относно данъците върху оборота, акцизите и другите форми на косвено данъчно облагане, в степента, в която такава хармонизация е необходима за осигуряване създаването и функционирането на вътрешния пазар и за предотвратяване на нарушаването на конкуренцията.

ГЛАВА 3
СБЛИЖАВАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВАТА

Член 114
(предишен член 95 от ДЕО)

1. Освен ако в Договорите не е предвидено друго, следващите разпоредби се прилагат за постигане на целите, заложи в член 26. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, след консултация с Икономическия и социален комитет, приемат мерките за сближаване на законовите, подзаконовите или административните разпоредби на държавите-членки, които имат за цел създаването или функционирането на вътрешния пазар.
2. Параграф 1 не се прилага за данъчни разпоредби, за разпоредби, отнасящи се до свободното движение на хора, нито пък за тези, отнасящи се до правата и интересите на заетите лица.
3. В своите предложения, предвидени в параграф 1, в областта на здравето, сигурността, защитата на околната среда и защитата на потребителите, Комисията приема за база високо равнище на защита, като взема под внимание, по-специално, всяко ново развитие, основаващо се на научните факти. В рамките на съответните си правомощия, Европейският парламент и Съветът също ще полагат усилия да постигнат тази цел.

4. Ако след приемане от Европейския парламент и Съвета, от Съвета или от Комисията, на мярка за хармонизиране, една държава-членка счете за необходимо да запази националните си разпоредби, на основание значими нужди, посочени в член 36 или отнасящи се до защитата на околната или работната среда, тя уведомява Комисията за тях и посочва основанията за тяхното запазване.

5. Освен това, без да се засягат разпоредбите на параграф 4, ако след приемането от Европейския парламент и Съвета, от Съвета или от Комисията, на мярка за хармонизиране, държава-членка счете за необходимо да въведе национални разпоредби, основаващи се на нови научни доказателства, свързани със защитата на околната или работната среда поради специфичен проблем на тази държава-членка, който е възникнал след приемането на мярката за хармонизиране, тя уведомява Комисията за предприетите мерки и за основанията за тяхното приемане.

6. В срок от шест месеца след уведомяванията, посочени в параграфи 4 и 5, Комисията одобрява или отхвърля въпросните национални разпоредби, след като установи дали те представляват или не представляват средство за произволна дискриминация или прикрито ограничение на търговията между държавите-членки, и дали пречат или не пречат функционирането на вътрешния пазар.

При липса на решение на Комисията в този срок националните разпоредби, посочени в параграфи 4 и 5, се считат за одобрени.

Когато това е оправдано поради сложността на въпроса и при липса на опасност за човешкото здраве, Комисията може да уведоми заинтересованата държава-членка, че срокът, посочен в настоящия параграф, може да бъде продължен за нов период от шест месеца.

7. Когато, в съответствие с параграф 6, на държава-членка е разрешено да запази или да въведе национална разпоредба, дерогираща прилагането на мярката за хармонизиране, Комисията незабавно преценява дали да предложи привеждането в съответствие на тази мярка.

8. Когато държава-членка повдигне специфичен проблем, свързан с общественото здраве в област, която е била обект на предходни мерки за хармонизиране, тя уведомява Комисията, която незабавно преценява дали да предложи подходящи мерки на Съвета.

9. Чрез дерогация от процедурата, предвидена в членове 258 и 259, Комисията и всяка държава-членка могат пряко да сезират Съда на Европейския съюз, ако счита, че друга държава-членка упражнява неправомерно правомощията, предвидени в настоящия член.

10. Посочените по-горе мерки за хармонизиране съдържат, в съответните случаи, защитна клауза, предоставяща на държавите-членки правото да приемат временни мерки, основаващи се на една или повече неикономически причини, посочени в член 36 и подчинени на процедура на контрол от Съюза.

Член 115
(предишен член 94 от ДЕО)

Без да се засягат разпоредбите на член 114, Съветът, с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура и след консултация с Европейския парламент и с Икономическия и социален комитет, приема директиви относно сближаването на онези разпоредби, предвидени в закони, подзаконови или административни разпоредби на държавите-членки, които пряко се отнасят до създаването или функционирането на вътрешния пазар.

Член 116
(предишен член 96 от ДЕО)

Когато Комисията установи, че съществуваща разлика между законовите, подзаконовите или административните разпоредби на държавите-членки, нарушава условията на конкуренция във вътрешния пазар и че произтичащото нарушение трябва да бъде отстранено, тя се консултира със съответната държава-членка.

Ако тази консултация не доведе до споразумение за отстраняване на въпросното нарушение, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат необходимите директиви. Могат да се приемат всички други необходими мерки, предвидени от Договорите.

Член 117
(предишен член 97 от ДЕО)

1. Когато съществува основателно опасение, че приемането или изменението на законова, подзаконова или административна разпоредба би могло да предизвика нарушаване по смисъла на член 116, държавата-членка, която има желание да осъществи тази стъпка, се консултира с Комисията. След като се консултира с държавите-членки, Комисията препоръчва на заинтересованите държави мерки, които биха били подходящи за предотвратяването на това нарушение.

2. Ако държавата, която желае да приеме или измени национални разпоредби, не се съобрази с препоръката, адресирана до нея от Комисията, другите държави-членки не са длъжни, в съответствие с член 116, да изменят своите национални разпоредби, за да прекратят това нарушаване. Ако държавата-членка, която е пренебрегнала препоръката на Комисията, предизвика нарушаване на конкуренцията, което има вредни последици само за нея, разпоредбите на член 116 не се прилагат.

Член 118

В рамките на установяването или функционирането на вътрешния пазар Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, установяват мерки за създаване на европейски права на интелектуална собственост с цел гарантиране на единна защита на правата върху интелектуалната собственост в Съюза, и за въвеждане на централизирани режими за издаване на разрешения, координация и контрол на равнището на Съюза.

Съветът, в съответствие със специална законодателна процедура, установява чрез регламенти езиковите режими на европейските права на интелектуална собственост. Съветът действа с единодушие след консултация с Европейския парламент.

ДЯЛ VIII

ИКОНОМИЧЕСКА И ПАРИЧНА ПОЛИТИКА

Член 119

(предишен член 4 от ДЕО)

1. С оглед целите, посочени в член 3 от Договора за Европейския съюз, дейността на държавите-членки и на Съюза включва, при условията, предвидени в Договорите, въвеждането на икономическа политика, която се основава на тясно координиране на икономическите политики на държавите-членки, на вътрешния пазар и на определянето на общи цели, и се осъществява в съответствие с принципа за отворена пазарна икономика и свободна конкуренция.

2. Едновременно с гореизложеното, при условията и съгласно процедурите, предвидени от Договорите, тази дейност включва единна парична единица, еврото, както и създаването и осъществяването на единна парична политика и политика на обменния курс, като основна цел и на двете е да поддържат ценова стабилност и, без да се накърнява тази цел, да подпомагат общите икономически политики в рамките на Съюза, в съответствие с принципа за отворена пазарна икономика, при свободна конкуренция.

3. Тази дейност на държавите-членки и на Съюза включва съблюдаването на следните ръководни принципи: ценова стабилност, стабилни публични финанси и парични условия и устойчивост на платежния баланс.

ГЛАВА 1

ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА

Член 120

(предишен член 98 от ДЕО)

Държавите-членки провеждат техните икономически политики с оглед допринасяне за постигането на целите на Съюза, определени в член 3 от Договора за Европейския съюз, и в контекста на общите насоки, посочени в член 121, параграф 2. Държавите-членки и Съюза действат в съответствие с принципа на отворена пазарна икономика, при свободна конкуренция, като благоприятстват ефективното разпределяне на ресурси, в съответствие с принципите, предвидени в член 119.

Член 121

(предишен член 99 от ДЕО)

1. Държавите-членки провеждат икономическите си политики като въпрос от общо значение и ги координират в рамките на Съвета, в съответствие с разпоредбите на член 120.

2. Съветът, по препоръка на Комисията, формулира проект на общите насоки на икономическите политики на държавите-членки и на Съюза, и докладва констатациите си на Европейския съвет.

Европейският съвет, като действа на основата на доклад от Съвета, обсъжда заключение относно общите насоки за икономическите политики на държавите-членки и на Съюза.

На основата на това заключение Съветът приема препоръка, определяща тези общи насоки. Съветът съобщава препоръката на Европейския парламент.

3. За да осигури тясната координация на икономическите политики и устойчивата конвергенция на икономическите показатели на държавите-членки, Съветът, на основата на доклади, представени от Комисията, прави преглед на икономическото развитие на всяка от държавите-членки и на Съюза, както и на съгласуваността между икономическите политики и общите насоки, посочени в параграф 2, и регулярно извършва цялостна оценка.

За целите на това многостранно наблюдение, държавите-членки предават на комисията информация относно взетите от тях важни мерки в областта на икономическата им политика и всяка друга информация, която считат за необходима.

4. Когато се установи, в рамките на процедурата, посочена в параграф 3, че икономическите политики на дадена държава-членка не са съобразени с общите насоки, посочени в параграф 2, или че могат да нарушат правилното функциониране на икономическия и паричен съюз, Комисията може да отправи предупреждение до съответната държава-членка. Съветът, по препоръка на Комисията, може да отправи необходимите препоръки до съответната държава-членка. Съветът може, по предложение на Комисията, да реши да публикува препоръките си.

Съгласно разпоредбите на настоящия параграф Съветът действа, без да взема предвид вота на члена на Съвета, представляващ съответната държава-членка.

Квалифицираното мнозинство на останалите членове на Съвета се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а).

5. Председателят на Съвета и Комисията докладват на Европейския парламент резултатите от многостранното наблюдение. Председателят на Съвета може да бъде поканен да се яви пред компетентна комисия на Европейския парламент, ако Съветът е публикувал препоръките си.

6. Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да приемат реда и условията за процедурата за многостранно наблюдение, посочена в параграфи 3 и 4.

Член 122
(предишен член 100 от ДЕО)

1. Без да се засягат останалите процедури, предвидени в Договорите, Съветът, по предложение на Комисията, може да вземе решение, в дух на солидарност между държавите-членки, относно мерките, съобразени с икономическата ситуация, и по-конкретно ако възникнат сериозни затруднения при снабдяването с определени продукти, а именно в областта на енергетиката.
2. Когато дадена държава-членка изпитва трудности или е сериозно застрашена от тежки трудности, причинени от природни бедствия или извънредни обстоятелства извън нейния контрол, Съветът, по предложение на Комисията, може да предостави, при определени условия, финансова помощ от Съюза на съответната държава-членка. Председателят на Съвета информира Европейския парламент за взетото решение.

Член 123
(предишен член 101 от ДЕО)

1. Забранява се предоставянето на овърдрафти или други видове кредитни улеснения от Европейската централна банка или централните банки на държавите-членки, наричани по-нататък „национални централни банки“, в полза на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза, централното управление, регионалните, местни или други органи на публична власт, на други органи, регулирани от публичното право, или на публични предприятия на държавите-членки, както и закупуването пряко от тях на дългови инструменти от Европейската централна банка или от националните централни банки.
2. Параграф 1 не се прилага спрямо кредитни институции, които са публична собственост, които, при предоставянето на резерви от централните банки, се третират от националните централни банки и от Европейската централна банка като частни кредитни институции.

Член 124
(предишен член 102 от ДЕО)

Забраняват се всички необосновани от разумни съображения мерки, които създават привилегирован достъп на институции, органи, служби или агенции на Съюза, органи на централната власт, регионални, местни или други органи на публична власт, други органи, регулирани от публичното право, или публични предприятия на държавите-членки до финансови институции.

Член 125
(предишен член 103 от ДЕО)

1. Съюзът не носи отговорност за и не поема задълженията на органите на централната власт, регионалните, местни или други органи на публична власт, на други органи, регулирани от публичното право, или на публични предприятия на държавите-членки, без с това да се засягат взаимните финансови гаранции за съвместно изпълнение на даден проект. Една държава-членка не носи отговорност за и не поема задълженията на органите на централната власт, регионалните, местни или други органи на публична власт, на други органи, регулирани от публичното право, или на публични предприятия на друга държава-членка, без с това да се засягат взаимните финансови гаранции за съвместно изпълнение на даден проект.
2. Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент, може при необходимост да уточни определенията за прилагане на забраните, посочени в членове 123 и 124, както и в настоящия член.

Член 126
(предишен член 104 от ДЕО)

1. Държавите-членки избягват прекомерен бюджетен дефицит.
2. Комисията наблюдава развитието на състоянието на бюджета и на съществуващия държавен дълг в държавите-членки, с оглед установяването на очевидни грешки. По-специално тя следи за спазването на бюджетната дисциплина на основата на следните два критерия:
  - а) дали съотношението на планирания или фактическия бюджетен дефицит спрямо брутният вътрешен продукт надвишава референтната стойност, освен ако
    - или съотношението съществено и трайно е намаляло и е достигнало ниво, близко до референтната стойност;
    - или, алтернативно, излишъкът над референтната стойност е налице само по изключение и временно и съотношението остава близко до референтната стойност;

- б) дали съотношението на държавния дълг спрямо brutния вътрешен продукт надвишава референтната стойност, освен ако съотношението е достатъчно намаляващо и достига референтната стойност със задоволителни темпове.

Референтните стойности се определят в Протокола относно процедурата при прекомерен дефицит, приложен към Договорите.

3. Ако дадена държава-членка не изпълнява изискванията по един или и по двата критерия, Комисията изготвя доклад. Докладът на Комисията взема предвид дали бюджетният дефицит надвишава държавните инвестиционни разходи, както и всички останали съответни фактори, включително средносрочното икономическо и бюджетно състояние на държавата-членка.

Комисията може също така да изготви доклад, ако въпреки изпълнението на изискванията по критериите, тя е на мнение, че съществува риск от прекомерен дефицит в някоя държава-членка.

4. Икономическият и финансов комитет дава становище по доклада на Комисията.

5. Ако Комисията счита, че в държава-членка съществува или може да възникне прекомерен дефицит, тя изпраща становище до съответната държава-членка и информира за това Съвета.

6. Съветът, по предложение на Комисията, и след като е обсъдил всички съображения, представени от заинтересованата държава-членка, решава след цялостна оценка, дали е налице прекомерен дефицит.

7. Когато Съветът, в съответствие с параграф 6, реши, че е налице прекомерен дефицит, той приема, без ненужно отлагане и по препоръка на Комисията, препоръките, които отправя до съответната държава-членка, за да сложи тя край на тази ситуация в определен срок. С изключение на разпоредбите на параграф 8, тези препоръки не се публикуват.

8. Когато установи, че в отговор на неговите препоръки не са били предприети ефективни действия в определения срок, Съветът може да публикува препоръките.

9. Ако някоя държава-членка продължава да не привежда в действие препоръките на Съвета, той може да реши да даде предизвестие на държавата-членка, в определен срок да изпълни мерки за намаляване на дефицита, считани от Съвета за необходими за справяне със ситуацията.

В този случай, Съветът може да поиска от съответната държава-членка да представя по определен график доклади, чрез които да се преценят положените от нея усилия за коригиране на положението.

10. Правото да се предявят искове по членове 258 и 259 не може да бъде упражнено в рамките на параграфи 1 – 9 на настоящия член.

11. Докато дадена държава-членка не изпълнява решение, взето в съответствие с параграф 9, Съветът може да реши да приложи или, според случая – да засили една или повече от следните мерки:

- да изиска от съответната държава да публикува, преди издаването на облигации и ценни книжа, определена от Съвета допълнителна информация;
- да прикани Европейската инвестиционна банка да преразгледа кредитната си политика спрямо тази държава-членка;
- да изиска от съответната държава-членка да направи безлихвен депозит в подходящ размер в Съюза, докато, по мнението на Съвета, прекомерния дефицит бъде коригиран;
- да наложи глоби с подходящ размер.

Председателят на Съвета уведомява Европейския парламент за взетите решения.

12. Съветът отменя някои или всичките си решения или препоръки, посочени в параграфи 6 – 9 и 11, в степента в която прекомерния дефицит на съответната държава-членка е бил, по мнението на Съвета, коригиран. Ако Съветът вече е публикувал препоръки, веднага след отмяната на решението по параграф 8, той прави публично изявление, че прекомерният дефицит в съответната държава-членка вече не съществува.

13. Когато Съветът взема решения или препоръки по параграфи 8, 9, 11 и 12, той се произнася по препоръка на Комисията.

Когато Съветът приема мерките, посочени в параграфи 6 – 9, 11 и 12, той действа, без да взема предвид вота на члена на Съвета, представляващ съответната държава-членка.

Квалифицираното мнозинство от останалите членове на Съвета се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а).

14. Допълнителни разпоредби относно прилагането на процедурата, описана в настоящия член, се съдържат в Протокола относно процедурата при прекомерен дефицит, приложен към Договорите.

Съветът с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура и след консултация с Европейския парламент и с Европейската централна банка, приема подходящи разпоредби, които ще заменят горепосоченият протокол.

При спазване на останалите разпоредби на настоящия параграф, Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент, определя подробни правила и определения за прилагането на разпоредбите на горепосочения протокол.

ГЛАВА 2

ПАРИЧНА ПОЛИТИКА

Член 127

(предишен член 105 от ДЕО)

1. Основната цел на Европейска система на централните банки, наричана по-нататък „ЕСЦБ“, е да поддържа ценова стабилност. Без да се накърнява тази цел, ЕСЦБ подкрепя основните икономически политики на Съюза с цел да допринесе за постигането на неговите цели, както са посочени в член 3 от Договора за Европейския съюз. ЕСЦБ действа в съответствие с принципа на отворената пазарна икономика при свободна конкуренция, като подкрепя ефективното разпределение на ресурсите и спазва принципите, посочени в член 119.

2. Основните задачи, осъществявани чрез ЕСЦБ, са:

- да определя и осъществява паричната политика на Съюза;

- да осъществява валутни операции в съответствие с разпоредбите на член 219;
  - да държи и управлява официалните резерви в чуждестранна валута на държавите-членки;
  - да насърчава нормалното функциониране на платежните системи.
3. Третото тире на параграф 2 не засяга държането и управлението от правителствата на държавите-членки на текущи средства в чуждестранна валута.
4. С Европейската централна банка се провеждат консултации:
- по всеки предложен акт на Съюза в областите на нейната компетентност;
  - от националните органи, във връзка с всеки проект на нормативна разпоредба в областите на нейната компетентност, но в рамките и при условията, определени от Съвета, в съответствие с процедурата, предвидена в член 129, параграф 4.

Европейската централна банка може да представя становища на съответните институции, органи, служби или агенции на Съюза или на националните власти по въпроси от неговата компетентност.

5. ЕСЦБ допринася за гладкото провеждане на следваните от компетентните власти политики, свързани с надзора за благоразумие на кредитните институции и стабилността на финансовата система.

6. Съветът, като действа чрез регламенти, в съответствие със специална законодателна процедура, с единодушие и след консултация с Европейския парламент и Европейската централна банка, може да възложи на Европейската централна банка специфични задачи по политиките, свързани с надзора за благоразумие на кредитните институции и на други финансови институции, с изключение на застрахователните предприятия.

Член 128
(предишен член 106 от ДЕО)

1. Европейската централна банка има изключителното право да разрешава емитирането на евробанкноти в рамките на Съюза. Европейската централна банка и националните централни банки могат да емитират такива банкноти. Единствено банкнотите, емитирани от Европейската централна банка и от националните централни банки са законно платежно средство в Съюза.

2. Държавите-членки могат да емитират евромонети след одобрението на Европейската централна банка относно размера на тиража. Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент и Европейската централна банка, може да приема мерки за хармонизиране на деноминациите и техническите спецификации на всички монети, предназначени за обращение, в степента, необходима да се позволи тяхното свободно обращение в рамките на Съюза.

Член 129
(предишен член 107 от ДЕО)

1. ЕСЦБ се управлява от органите за вземане на решения на Европейската централна банка, които са Управителен съвет и Изпълнителен съвет.
2. Уставът на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка, наричан по-нататък „Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ“, се съдържа в протокол, приложен към Договорите.
3. Членове 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1, буква а) и 36 от Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ могат да бъдат изменяни от Европейския парламент и от Съвета, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура. Те действат или по препоръка на Европейската централна банка и след консултация с Комисията, или по предложение на Комисията и след консултация с Европейската централна банка.
4. Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент и Европейската централна банка, или по препоръка на Европейската централна банка и след консултация с Европейския парламент и Комисията, приема разпоредбите, посочени в членове 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 и 34.3 от Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ.

Член 130
(предишен член 108 от ДЕО)

При упражняване на правомощията и изпълнението на задачите и задълженията, възложени им в съответствие с Договорите и Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ, нито Европейската централна банка, нито национална централна банка, нито някой от членовете на техните органи за вземане на решения имат право да искат или да приемат указания от институциите, органите, службите или агенциите на Съюза, от правителство на държава-членка или от някой друг орган. Институциите, органите, службите или агенциите на Съюза, както и правителствата на държавите-членки се задължават да спазват този принцип и да не се стремят да оказват влияние върху членовете на органите за вземане на решения на Европейската централна банка или на националните централни банки при изпълнение на техните задачи.

Член 131
(предишен член 109 от ДЕО)

Всяка държава-членка гарантира, че нейното национално законодателство, включително уставът на централната ѝ банка, е в съответствие с разпоредбите на Договорите и с Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ.

Член 132
(предишен член 110 от ДЕО)

1. В изпълнение на задачите, възложени на ЕСЦБ, Европейската централна банка, в съответствие с разпоредбите на Договорите и при условията, предвидени в Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ:

- приема регламенти, доколкото това е необходимо за осъществяване на задачите, определени в член 3.1, първо тире, членове 19.1, 22 и 25.2 от Устава на ЕСЦБ и ЕЦБ, както и в случаите, предвидени в актовете на Съвета, посочени в член 129, параграф 4;
- взема решения, необходими за осъществяване на задачите, възложени на ЕСЦБ в съответствие с Договорите и Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ;
- прави препоръки и дава становища;

2. Европейската централна банка може да реши да публикува решенията, препоръките и становищата си.

3. В рамките и условията, приети от Съвета по реда на член 129, параграф 4, Европейската централна банка има правото да налага на предприятия глоби и периодични имуществени санкции при неизпълнение на задължения, произтичащи от нейните регламенти и решения.

Член 133

Без да се засягат правомощията, предоставени на Европейската централна банка, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, определят необходимите мерки относно използването на еврото като единна парична единица. Тези мерки се приемат след консултация с Европейската централна банка.

ГЛАВА 3

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 134

(предишен член 114 от ДЕО)

1. За насърчаване на координацията между политиките на държавите-членки в пълната степен, необходима за функционирането на вътрешния пазар, се създава Икономически и финансов комитет.
2. Икономическият и финансов комитет има следните задачи:
  - да дава становища по искане на Съвета или на Комисията, или по собствена инициатива, предназначени за тези институции;
  - да следи икономическото и финансово положение на държавите-членки и на Съюза и да докладва редовно за това на Съвета и на Комисията, а именно относно финансовите отношения с трети страни и международни институции;
  - без да се засяга член 240, да допринася за подготовката на работата на Съвета по членове 66 и 75, член 121, параграфи 2, 3, 4 и 6, членове 122, 124, 125 и 126, член 127, параграф 6, член 128, параграф 2, член 129, параграфи 3 и 4, член 138, член 140, параграфи 2 и 3, член 143, член 144, параграфи 2 и 3 и член 219, и да изпълнява останалите консултативни и подготвителни задачи, възложени му от Съвета;
  - да извършва, поне веднъж годишно, преглед на положението по отношение на движението на капитали и свободата на плащанията, така както те произтичат от прилагането на Договорите и на мерките, приети от Съвета; този преглед засяга всички мерки, свързани с движението на капитали и с плащанията; Комитетът докладва на Комисията и на Съвета за резултатите от този преглед.

Всяка една от държавите-членки, Комисията и Европейската централна банка назначават максимално по двама членове на Комитета.

3. Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейската централна банка и Комитета по настоящия член приема условията относно състава на Икономическия и финансов комитет. Председателят на Съвета информира Европейския парламент за това решение.

4. Освен задачите по параграф 2, ако и докато има държави-членки с дерогация, по смисъла на член 139, Комитетът прави преглед на паричното и финансово състояние, както и общата платежна система на тези държави-членки и докладва редовно за това на Съвета и на Комисията.

Член 135

(предишен член 115 от ДЕО)

По въпросите, попадащи в приложното поле на член 121, параграф 4, член 126, с изключение на параграф 14, член 138, член 140, параграф 1, член 140, параграф 2, първа алинея, член 140, параграф 3 и член 219, Съветът или някоя от държавите-членки могат да поискат от Комисията да отправи, според случая, препоръка или предложение. Комисията разглежда тази молба и представя незабавно заключенията си пред Съвета.

ГЛАВА 4

СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ, ЧИЯТО ПАРИЧНА ЕДИНИЦА Е ЕВРОТО

Член 136

1. За да допринесе за правилното функциониране на икономическия и паричен съюз и съгласно съответните разпоредби на Договорите, Съветът, в съответствие с подходящата процедура измежду посочените в членове 121 и 126, с изключение на процедурата, предвидена в член 126, параграф 14, приема мерки, отнасящи се до държавите-членки, чиято парична единица е еврото, с цел:

а) да се засилят координацията и наблюдението на тяхната бюджетна дисциплина;

б) да се разработят отнасящи се за тях насоки на икономическа политика, като се внимава те да бъдат съвместими с насоките, приети за Съюза като цяло, и да се осигури съответното наблюдение.

2. Единствено членовете на Съвета, представляващи държавите-членки, чиято парична единица е еврото, участват в гласуването на мерките, посочени в параграф 1.

Квалифицираното мнозинство от споменатите членове се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а).

Член 137

Условията и редът за провеждане на заседанията на министрите на държавите-членки, чиято парична единица е еврото, са определени в Протокола за Еврогрупата.

Член 138

(предишен член 111, параграф 4 от ДЕО)

1. С цел да гарантира мястото на еврото в международната парична система, Съветът, по предложение на Комисията, приема решение за установяване на общите позиции по въпросите, представляващи особен интерес за икономическия и паричен съюз в рамките на компетентните международни финансови институции и конференции. Съветът действа след консултация с Европейската централна банка.

2. Съветът може, по предложение на Комисията, да приема подходящи мерки за осигуряване на единно представителство в международните финансови институции и конференции. Съветът действа след консултация с Европейската централна банка.

3. Единствено членовете на Съвета, представляващи държавите-членки, чиято парична единица е еврото, участват в гласуването на мерките, посочени в параграфи 1 и 2.

Квалифицираното мнозинство от споменатите членове се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а).

ГЛАВА 5

ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 139

1. Държавите-членки, за които Съветът не е решил, че отговарят на необходимите условия за приемане на еврото, са наричани по-нататък „държави-членки с дерогация“.
2. Спрямо държавите-членки с дерогация, не се прилагат следните разпоредби на Договорите:
  - а) приемане на частите от общите насоки на икономическите политики, отнасящи се като цяло до еврозоната (член 121, параграф 2);
  - б) принудителни мерки за преодоляване на прекомерните дефицити (член 126, параграфи 9 и 11);
  - в) цели и задачи на ЕСЦБ (член 127, параграфи 1, 2, 3 и 5);
  - г) емитиране на еврото (член 128);
  - д) актове на Европейската централна банка (член 132);
  - е) мерки относно използването на еврото (член 133);
  - ж) парични споразумения и други мерки, свързани с политиката по определянето на обменните курсове (член 219);
  - з) определяне на членовете на Изпълнителния съвет на Европейската централна банка (член 283, параграф 2);
  - и) решения за определяне на общите позиции по въпроси от особено значение за икономическия и паричен съюз в рамките на компетентните международни финансови институции и конференции (член 138, параграф 1);

- й) мерки за осигуряване на единно представителство в международните финансови институции и конференции (член 138, параграф 2).

Следователно в членовете, посочени в букви а) – й), понятието „държави-членки“ означава държави-членки, чиято парична единица е еврото.

3. Държавите-членки с дерогация, и техните национални централни банки нямат правата и задълженията в рамките на ЕСЦБ, в съответствие с глава IX от Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ.

4. Правото на глас на членовете на Съвета, представляващи държавите-членки с дерогация, се спира при приемането от Съвета на мерките, посочени в членовете, изброени в параграф 2, както и в следните случаи:

- а) препоръки, отправени до държавите-членки, чиято парична единица е еврото, в рамките на многостранното наблюдение, включително по програмите за стабилност и предупрежденията (член 121, параграф 4);
- б) мерки, свързани с прекомерния дефицит за държавите-членки, чиято парична единица е еврото (член 126, параграфи 6, 7, 8, 12 и 13).

Квалифицираното мнозинство от останалите членове на Съвета се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а).

Член 140

(предишни член 121, параграф 1, член 122, параграф 2, второ изречение и член 123, параграф 5 от ДЕО)

1. Поне веднъж на всеки две години, или по искане на държава-членка с дерогация, Комисията и Европейската централна банка докладват на Съвета относно напредъка, постигнат от държавите-членки с дерогация в изпълнението на техните задължения, във връзка с постигането на икономическия и паричен съюз. Тези доклади включват преглед на съвместимостта между националните законодателства на всяка от тези държави-членки, включително устройствените закони на техните национални централни банки, и членове 130 и 131 и Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ. Тези доклади изследват и постигането във висока степен на устойчива конвергенция според изпълнението на следните критерии от страна на всяка държава-членка:

- постигане във висока степен на ценова стабилност; това става ясно, когато размерът на инфлацията се приближава в най-голяма степен до онзи в трите държавите-членки с най-добри показатели по отношение на ценовата стабилност;
- устойчивост на държавната финансова позиция; това е видно от постигането на държавна бюджетна позиция без прекомерен дефицит, по смисъла на член 126, параграф 6;
- спазване в нормални граници на отклонение, в съответствие с предвиденото от валутния механизъм на Европейската парична система, в продължение на най-малко две години, без да е осъществено девалвиране спрямо еврото;
- трайността на конвергенцията, постигната от държавата-членка с дерогация и от нейното участие във валутния механизъм, което намира отражение в размера на лихвените проценти в дългосрочен аспект.

Четири критерия, посочени в настоящия параграф и съответните срокове, през които те трябва да бъдат спазвани, са доразвити в протокол, приложен към Договорите. Докладите на Комисията и на Европейската централна банка трябва също така да вземат предвид резултатите от интеграцията на пазарите, състоянието и развитието на салдата по текущите плащания и проучването на развитието на разходите за труд за единица продукция и други ценови индекси.

2. След консултация с Европейския парламент и след обсъждане в Европейския съвет, Съветът, по предложение на Комисията решава кои държави-членки с дерогация изпълняват условията, на основата на критериите, определени в параграф 1, и отменя дерогациите на съответните държави-членки.

Съветът действа след като получи препоръка, отправена от квалифицирано мнозинство от онези от членовете му, представляващи държавите-членки, чиято парична единица е еврото. Тези членове действат в срок от шест месеца, считано от получаването от Съвета на предложението на Комисията.

Квалифицираното мнозинство на членовете, посочени във втората алинея, се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а).

3. Ако се реши, съгласно процедурата, предвидена в параграф 2, да се прекрати дерогация, Съветът с единодушие на държавите-членки, чиято парична единица е еврото и заинтересованата държава-членка, по предложение на Комисията и след консултация с Европейската централна банка, неотменимо фиксира курса, при който еврото заменя валутата на съответната държава-членка, и взема останалите мерки, необходими за въвеждане на еврото като единна валута в съответната държава-членка.

Член 141
(предишни член 123, параграф 3, и член 117, параграф 2,
първите пет тирета от ДЕО)

1. Докато има държави-членки с дерогация, и без да се накърнява член 129, параграф 1, Генералният съвет на Европейската централна банка, посочен в член 44 от Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ се конституира като трети ръководен орган на Европейската централна банка.
2. Ако и докато съществуват държави-членки с дерогация, Европейската централна банка по отношение на тези държави-членки:
  - засилва сътрудничеството между националните централни банки;
  - засилва координацията на паричните политики на държавите-членки, с цел осигуряване на ценова стабилност;
  - следи функционирането на валутния механизъм;
  - провежда консултации по въпроси от компетентността на националните централни банки, които засягат стабилността на финансовите институции и пазари;
  - изпълнява предишните функции на Европейския фонд за валутно сътрудничество, които впоследствие бяха поети от Европейския паричен институт.

Член 142
(предишен член 124, параграф 1 от ДЕО)

Всяка държава-членка с дерогация разглежда политиката си на обменния курс като въпрос от общ интерес. При това държавите-членки вземат предвид натрупания опит в сътрудничеството в рамките на валутния механизъм.

Член 143
(предишен член 119 от ДЕО)

1. Когато дадена държава-членка с дерогация изпитва затруднения или е сериозно заплашена от затруднения по отношение на платежния баланс, като резултат от цялостно неравновесие в платежния баланс, или като резултат от вида валута на нейно разположение, и когато тези затруднения могат в частност да застрашат функционирането на вътрешния пазар или изпълнението на общата търговска политика, Комисията незабавно проучва положението във въпросната държава и действията, които като се е възползвала от всички средства, с които разполага, тази държава е предприела или може да предприеме в съответствие с разпоредбите на Договорите. Комисията посочва мерките, които препоръчва да вземе съответната държава.

Ако действието, предприето от държава-членка с дерогация и мерките, предложени от Комисията се окажат недостатъчни за преодоляване на трудностите, които са възникнали или има опасност да възникнат, Комисията, след консултация с Икономическия и финансов комитет, препоръчва на Съвета предоставянето на взаимопомощ и подходящите начини за това.

Комисията редовно уведомява Съвета за положението и неговото развитие.

2. Съветът предоставя тази взаимопомощ; той приема директиви или решения, съдържащи условията и детайлите на тази помощ, която може да бъде под формата на:

- а) съгласуван подход към или в рамките на всякакви други международни организации, към които могат да се обръщат за помощ държавите-членки с дерогация;
- б) мерки, необходими за избягване на отклонения в търговията, когато държавата-членка с дерогация, която изпитва затруднения запазва или въвежда отново количествени ограничения срещу трети страни;
- в) предоставянето на ограничени кредити от останалите държави-членки с тяхно съгласие.

3. Ако взаимопомощта, препоръчана от Комисията, не бъде предоставена от Съвета или ако предоставената взаимопомощ и предприетите мерки се окажат недостатъчни, Комисията разрешава на държавата-членка с дерогация, която изпитва затруднения, да вземе защитни мерки, чиито условия и детайли се определят от Комисията.

Това разрешение може да бъде отменено, а условията и детайлите изменени от Съвета.

Член 144
(предишен член 120 от ДЕО)

1. Когато настъпи внезапна криза в платежния баланс и не бъде взето незабавно решение по смисъла на член 143, параграф 2, държава-членка с дерогация може, като предпазна мярка, да предприеме необходимите защитни мерки. Тези мерки трябва да причиняват възможно най-малко смущение във функционирането на вътрешния пазар и техният обхват не трябва да бъде по-широк, отколкото е строго необходимо за преодоляване на внезапно възникналите затруднения.
2. Комисията и останалите държави-членки трябва да бъдат уведомени за тези защитни мерки не по-късно от тяхното влизане в сила. Комисията може да препоръча на Съвета предоставянето на взаимопомощ по член 143.
3. След като Комисията е дала препоръка и са били проведени консултации с Икономическия и финансов комитет, Съветът може да реши, че съответната държава-членка трябва да измени, спре или отмени посочената по-горе защитна мярка.

ДЯЛ IX

ЗАЕТОСТ

Член 145
(предишен член 125 от ДЕО)

Държавите-членки и Съюза, в съответствие с разпоредбите на настоящия дял, работят за изработването на координирана стратегия за заетостта и, по-специално, за развитието на квалифицирана, обучена и адаптивна работна сила, както и на пазари на труда, които да могат да реагират бързо на икономическите промени, с оглед постигането на целите, изброени в член 3 от Договора за Европейския съюз.

Член 146
(предишен член 126 от ДЕО)

1. Държавите-членки, посредством своите политики за заетост, допринасят за осъществяването на целите, посочени в член 145, по начин, съвместим с общите насоки на икономическите политики на държавите-членки и на Съюза, приети в съответствие с член 121, параграф 2.
2. Държавите-членки, като имат предвид националните практики, свързани с отговорностите на социалните партньори, считат насърчаването на заетостта за въпрос от общ интерес и координират своите действия в това отношение в рамките на Съвета, в съответствие с разпоредбите на член 148.

Член 147
(предишен член 127 от ДЕО)

1. Съюзът съдейства за постигането на високо равнище на заетост като поощрява сътрудничеството между държавите-членки и подкрепя, и ако е необходимо, допълва техните действия. При това съдействие той зачита изцяло правомощията на държавите-членки в тази област.
2. Целта да се постигне високо равнище на заетост се взема предвид при определянето и изпълнението на политиките и действията на Съюза.

Член 148
(предишен член 128 от ДЕО)

1. Европейският съвет прави ежегоден преглед на състоянието на заетостта в Съюза и приема заключения по тези въпроси въз основа на съвместен годишен доклад на Съвета и Комисията.
2. Въз основа на заключенията на Европейския съвет Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент, Икономическия и социален комитет, Комитета на регионите и посочения в член 150 Комитет по заетостта, изготвя всяка година основни насоки, които държавите-членки вземат предвид при осъществяването на техните политики по заетостта. Тези основни насоки са съвместими с общите насоки, приети в съответствие с член 121, параграф 2.

3. Всяка държава-членка представя в Съвета и в Комисията годишен доклад относно приетите от нея основни мерки за изпълнение на своята политика за заетостта в светлината на посочените в параграф 2 основни насоки за заетостта.

4. Съветът, въз основа на посочените в параграф 3 доклади, и след като получи становището на Комитета по заетостта, ежегодно оценява осъществяването на политиките по заетостта на държавите-членки, в светлината на основните насоки на заетостта. Съветът, по препоръка на Комисията, може, ако счете за необходимо в резултат от този преглед, да отправи препоръки до държавите-членки.

5. Въз основа на резултатите от този преглед Съветът и Комисията изготвят и предоставят на Европейския съвет съвместен годишен доклад за състоянието на заетостта в Съюза и за изпълнението на основните насоки за заетостта.

Член 149

(предишен член 129 от ДЕО)

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите, могат да приемат насърчителни мерки, насочени към стимулиране сътрудничеството между държавите-членки и към подкрепа на тяхната дейност в областта на заетостта посредством инициативи за развитие на обмена на информация и най-добри практики чрез предоставяне на сравнителни анализи и консултантски съвети, както и като се развиват новаторски подходи и се оценява опитът, по-специално чрез пилотни проекти.

Тези мерки не включват хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.

Член 150

(предишен член 130 от ДЕО)

Съветът, като действа с обикновено мнозинство, след консултация с Европейския парламент, създава Комитет по заетостта със статут на консултативен орган, с цел да насърчава координацията, между държавите-членки, на политиките по заетостта и на пазара на труда. Задачите на Комитета са:

- да следи развитието на състоянието на заетостта и на политиките за заетост в държавите-членки на Съюза;
- без да се накърняват разпоредбите на член 240, да дава становище по искане на Съвета или на Комисията, или по своя инициатива, и да съдейства за подготовката на обсъжданията в Съвета, посочени в член 148;

При осъществяването на своя мандат Комитетът се консултира със социалните партньори.

Всяка държава-членка и Комисията назначават по двама члена на комитета.

ДЯЛ X

СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

Член 151

(предишен член 136 от ДЕО)

Съюзът и държавите-членки, като осъзнават основните социални права, като онези, залегнали в Европейската социална харта, подписана в Торино на 18 октомври 1961 г. и в Хартата на Общността за основните социални права на работниците от 1989 г., си поставят за цел насърчаване на заетостта, подобряване на условията на живот и труд, така че да се постигне тяхното хармонизиране докато се осъществява подобряването, осигуряване на подходяща социална закрила, социален диалог, развитие на човешките ресурси с оглед високо и устойчиво равнище на заетост и борба с изключването от социалния живот.

За тази цел Съюзът и държавите-членки прилагат мерки, които отчитат разнообразието от национални практики, по-специално в областта на договорните отношения, както и необходимостта от поддържането на конкурентоспособността на икономиката на Съюза.

Те считат, че такова развитие ще последва както от функционирането на вътрешния пазар, който ще благоприятства хармонизирането на социалните системи, така и от процедурите, предвидени в Договорите и от сближаването на законовите, подзаконовите и административните разпоредби.

Член 152

Европейският съюз признава и насърчава ролята на социалните партньори на равнището на Съюза, като отчита многообразието на националните системи. Той улеснява диалога между тях при зачитане на тяхната автономност.

Тристранната социална среща на високо равнище за растеж и заетост допринася за социалния диалог.

Член 153

(предишен член 137 от ДЕО)

1. С оглед постигането на целите на член 151, Съюзът подкрепя и допълва дейностите на държавите-членки в следните области:

- а) подобряване в частност на работната среда с цел закрилата на здравето и безопасността на работниците;
- б) условия на труд;
- в) социална сигурност и социална закрила на работниците;
- г) закрила на работниците при прекратяване на трудовия договор;
- д) информиране и консултиране на работниците;
- е) представителство и колективна защита на интересите на работниците и работодателите, включително съвместно вземане на решения при спазване на параграф 5;
- ж) условия за заетост на граждани на трети страни, законно пребиваващи на територията на Съюза;
- з) интегриране на лицата, изключени от пазара на труда, без да се засяга член 166;
- и) равенство между мъже и жени по отношение на възможностите на пазара на труда и третирането при работа;

й) борба срещу социалната изолация;

к) модернизация на системите за социална закрила, без да се засяга буква в).

2. За целта Европейският парламент и Съветът:

а) могат да предприемат мерки, насочени към насърчаване на сътрудничеството между държавите-членки чрез инициативи, имащи за цел да подобрят познанието, да развият обмена на информация и на най-добри практики, да поощряват новаторски подходи и да оценяват опита, без хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки;

б) могат да приемат в областите, изброени в параграф 1, букви а) – и), посредством директиви, минимални изисквания, които следва да бъдат приложени постепенно, като се имат предвид условията и техническите правила във всяка държава-членка. Тези директиви избягват налагането на административни, финансови и правни ограничения по начин, който би попречил на създаването и развитието на малки и средни предприятия.

Европейският парламент и Съветът действат в съответствие с обикновената законодателна процедура след консултация с Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите.

В областите, посочени в параграф 1, букви в), г), е) и ж), Съветът действа в съответствие със специална законодателна процедура, с единодушие, след консултация с Европейския парламент и посочените комитети.

Съветът с единодушие, по предложение на Комисията, след като се консултира с Европейския парламент, може да вземе решение, обикновената законодателна процедура да бъде приложена към параграф 1, букви г), е) и ж).

3. Държава-членка може да възложи на социалните партньори по тяхно съвместно искане прилагането на директивите, приети в съответствие с параграф 2 или, при необходимост, изпълнението на решение на Съвета, прието съгласно член 155.

В този случай тя е длъжна да осигури не по-късно от датата, до която директивата или решението трябва да бъдат транспонирани или изпълнени, социалните партньори да са въвели необходимите мерки по споразумението, като от заинтересованата държава-членка се изисква да предприеме необходимите мерки, които да ѝ позволят по всяко време да бъде в състояние да гарантира резултатите, изисквани от тази директива или това решение.

4. Разпоредбите, приети в съответствие с настоящия член:

- не засягат правото на държавите-членки да определят основните принципи на техните системи за социална сигурност и не могат да оказват съществено влияние върху финансовото равновесие на тези системи;
- не са пречка за държавите-членки, които желаят да запазят или въведат по-строги предпазни мерки, съвместими с Договорите.

5. Разпоредбите на настоящия член не се прилагат спрямо заплащането, правото на сдружаване или правото да се налага локаут.

Член 154
(предишен член 138 от ДЕО)

1. Комисията има за задача да развива консултациите между социалните партньори на равнището на Съюза и приема всякакви необходими мерки, за да улесни техния диалог, като оказва балансирана подкрепа на страните.

2. За тази цел, преди да внесе предложения в областта на социалната политика, Комисията се консултира със социалните партньори относно възможната насока на дадено действие на Съюза.

3. Ако след тази консултация Комисията счита, че е препоръчително действие от страна на Съюза, тя се консултира със социалните партньори относно съдържанието на предвижданото предложение. Социалните партньори представят на Комисията становище или, когато това е необходимо, препоръка.

4. По време на консултациите по параграфи 2 и 3 социалните партньори могат да информират Комисията за тяхното желание да започнат процедурата, предвидена в член 155. Продължителността на този процес не може да превишава девет месеца, освен ако заинтересованите социални партньори и Комисията не решат съвместно този срок да бъде продължен.

Член 155
(предишен член 139 от ДЕО)

1. Диалогът между социалните партньори на равнището на Съюза може да доведе, ако те пожелаят, до договорни отношения, включително и до споразумения.
2. Споразуменията, сключени на равнището на Съюза, се изпълняват било в съответствие с процедурите и практиките, специфични за социалните партньори и за държавите-членки, било при въпроси, обхванати от член 153 – по съвместно искане на подписалите ги страни, с решение на Съвета, по предложение на Комисията. Информира се Европейският парламент.

Съветът действа с единодушие, когато договарът съдържа една или повече разпоредби, отнасящи се до областите, за които се изисква единодушие съгласно член 153, параграф 2.

Член 156
(предишен член 140 от ДЕО)

За постигането на целите, посочени в член 151 и без да се засягат останалите разпоредби на Договорите, Комисията поощрява сътрудничеството между държавите-членки и улеснява координацията на техните действия във всички области на социалната политика в обхвата на настоящата глава, и по-специално в областите, отнасящи се до:

- заетостта;
- трудовото право и условията на труд;
- въвеждащото и надграждащото професионално обучение;
- социалната сигурност;
- предотвратяването на трудовите злополуки и професионалните болести;
- хигиената на труда;
- правото на синдикално сдружаване и на колективни преговори между работодателите и работниците.

За тази цел Комисията действа в тясно сътрудничество с държавите-членки посредством проучвания, становища и организиране на консултации, както по проблеми възникващи в национален план, така и по онези, които представляват интерес за международните организации, по-конкретно посредством инициативи с оглед установяване на насоки и показатели, организиране на обмен на най-добри практики и подготовка на необходимите елементи за периодично наблюдение и оценка. Европейският парламент получава изчерпателна информация за това.

Преди да изрази становищата, предвидени в настоящия член, Комисията се консултира с Икономическия и социален комитет.

Член 157
(предишен член 141 от ДЕО)

1. Всяка държава-членка осигурява прилагането на принципа за равно заплащане на мъжете и жените за равен труд или за труд с равна стойност.

2. За целите на настоящия член под „заплащане“ се разбира обичайната основна или минимална заплата или надница, както и всяка друга придобивка в пари или в натура, изплатена пряко или непряко от работодателя на работника за неговия труд.

Равното заплащане без дискриминация, основаваща се на пола, означава:

- а) че заплащането за един и същи труд, положен при сделна система за заплащане, се изчислява на база една и съща мерна единица;
- б) че заплащането за труд, положен при повременна система за заплащане, е едно и също за една и съща работа.

3. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, след консултация с Икономическия и социален комитет, приема мерки, които осигуряват прилагането на принципа за равни възможности и равно третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и труда, включително и на принципа за равно заплащане за равен труд или труд с равна стойност.

4. За да се осигури на практика пълна равнопоставеност между мъжете и жените в професионалния живот, принципът за равно третиране не е пречка всяка държава-членка да запази или да приеме мерки, предвиждащи специфични придобивки за улеснение на упражняването на професионална дейност от недостатъчно представения пол или да предотврати или да компенсира неизгоди в професионалната кариера.

Член 158
(предишен член 142 от ДЕО)

Държавите-членки се стремят да запазят съществуващото съответствие в схемите за платен отпуск.

Член 159
(предишен член 143 от ДЕО)

Комисията изготвя ежегодно доклад за напредъка в изпълнението на целите, посочени в член 151, включително относно демографското състояние в рамките на Съюза. Тя предава доклада на Европейския парламент, Съвета и Икономическия и социален комитет.

Член 160
(предишен член 144 от ДЕО)

Съветът, като действа с обикновено мнозинство, след като се консултира с Европейския парламент, създава Комитет за социална закрила със статут на съвещателен орган за насърчаване на сътрудничеството в политиката в областта на социалната закрила между държавите-членки и Комисията. Комитетът има следните задачи:

- да следи социалната ситуация и развитието на политиката в областта на социалната закрила в държавите-членки и в рамките на Съюза;
- да насърчава обмена на информация, опит и добра практика между държавите-членки и с Комисията;
- без да се засяга член 240, да изготвя доклади, да формулира становища или да предприема други дейности в своята област по искане на Съвета или на Комисията или по своя инициатива.

При изпълнението на своя мандат Комитетът създава подходящи контакти със социалните партньори.

Всяка държава-членка и Комисията назначават по двама членове на Комитета

Член 161
(предишен член 145 от ДЕО)

Комисията включва в своя годишен доклад до Европейския парламент отделна глава във връзка с развитието на социалното положение в рамките на Съюза.

Европейският парламент може да покани Комисията да състави доклади във връзка със специфични проблеми, отнасящи се до социалното положение.

ДЯЛ XI

ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

Член 162
(предишен член 146 от ДЕО)

За да се подобрят възможностите за заетост на работниците във вътрешния пазар и с това да се допринесе за повишаване на жизненото равнище, се създава Европейски социален фонд, в съответствие с изложените по-долу разпоредби, който се стреми да улесни заетостта на работниците и да увеличи географската и професионална мобилност в рамките на Съюза, както и да улесни тяхното адаптиране към промените в промишлеността и в производствените системи, в частност чрез професионално обучение и преквалификация.

Член 163
(предишен член 147 от ДЕО)

Управлението на Фонда се възлага на Комисията.

При осъществяването на тази своя задача Комисията се подпомага от Комитет, председателстван от член на Комисията и съставен от представители на правителствата, професионалните съюзи и работодателските организации.

Член 164
(предишен член 148 от ДЕО)

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите, приемат регламентите за прилагане, отнасящи се до Европейския социален фонд.

ДЯЛ XII

ОБРАЗОВАНИЕ, ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ, МЛАДЕЖ И СПОРТ

Член 165
(предишен член 149 от ДЕО)

1. Съюзът допринася за развитието на качествено обучение чрез насърчаване на сътрудничеството между държавите-членки и, ако е необходимо, чрез подпомагане и допълване на техните действия, като напълно зачита отговорностите на държавите-членки за съдържанието на учебния процес и организацията на образователните системи и тяхното културно и езиково разнообразие.

Съюзът допринася за насърчаването на ролята на спорта в европейския живот, като отчита в същото време спецификите му, структурите, основаващи се на доброволното участие, както и неговата социална и възпитателна функция.

2. Действията на Съюза целят:

- развиването на европейско измерение в образованието, особено чрез обучение и разпространение на езиците на държавите-членки;
- насърчаване на мобилността на студенти и преподаватели, *inter alia* чрез стимулиране на академичното признаване на дипломи и срокове на обучение;
- насърчаване на сътрудничеството между образователните институции;
- развиване на обмена на информация и опит по проблеми, които са общи за образователните системи на държавите-членки;

- насърчаване на развитието на младежкия обмен и обмена на социално-образователни инструктори и насърчаване на участието на младите хора в демократичния живот на Европа;
  - насърчаване на развитието на дистанционното образование;
  - развиване на европейското измерение в спорта чрез насърчаване на равнопоставеността и принципа на откритост в спортните състезания и сътрудничеството между организациите, отговарящи за спорта, както и чрез закрила на физическата и морална неприкосновеност на спортистите, по-специално на най-младите сред тях.
3. Съюзът и държавите-членки поощряват сътрудничеството с трети страни и с компетентните международни организации в областта на образованието и спорта, в частност Съвета на Европа.
4. За да допринесе за постигането на целите по настоящия член:
- Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите, приемат поощрителни мерки, с изключение на всякаква хармонизация на закони и подзаконови разпоредби на държавите-членки;
  - Съветът приема препоръки по предложение на Комисията.

Член 166
(предишен член 150 от ДЕО)

1. Съюзът провежда политика на професионално обучение, която подкрепя и допълва действията на държавите-членки, като напълно зачита отговорностите на държавите-членки относно съдържанието и организацията на професионалното обучение.
2. Действията на Съюза имат за цел:
- да улеснят адаптирането към промените в промишлеността, в частност чрез професионално обучение и преквалификация;
  - да подобрят първоначалното и продължаващо професионално обучение с оглед подобряване на професионалната интеграция и реинтеграция на пазара на труда;

- да улеснят достъпа до професионално обучение и да насърчават мобилността на обучаващите и обучаваните, и в частност на младите хора;
  - да стимулират сътрудничеството по въпросите на обучението между общообразователните или учебните институции и фирми;
  - да развиват обмен на информация по проблеми, общи за учебните системи на държавите-членки.
3. Съюзът и държавите-членки поощряват сътрудничеството с трети страни и с компетентните международни организации в областта на професионалното обучение.
4. Европейският парламент и Съветът, като действа в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите, приемат мерки, с които допринасят за постигането на целите, посочени в настоящия член, с изключение на всякаква хармонизация на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки, и Съветът, по предложение на Комисията, приема препоръки.

ДЯЛ XIII

КУЛТУРА

Член 167 (предишен член 151 от ДЕО)

1. Съюзът допринася за разцвета на културите на държавите-членки, като зачита тяхното национално и регионално многообразие и същевременно извежда на преден план общото културно наследство.
2. Действията на Съюза са насочени към насърчаване на сътрудничеството между държавите-членки и, ако е необходимо – подкрепа и допълване на техните действия в следните области:
- одобряване на знанията и разпространяване на културата и историята на европейските народи;

- опазване и закрила на културното наследство от европейско значение;
  - културен обмен с нетърговска цел;
  - художествени и литературни произведения, включително и в аудиовизуалния сектор.
3. Съюзът и държавите-членки подкрепят сътрудничеството с трети страни и компетентни международни организации в сферата на културата и в частност със Съвета на Европа.
4. Съюзът взема предвид културните аспекти при своята дейност по силата на други разпоредби на настоящия договор, по-специално, за да зачита и развива разнообразието на неговите култури.
5. С цел да допринесе за осъществяването на целите, посочени в настоящия член:
- Европейският парламент и Съветът, в съответствие с обикновената законодателна процедура, след консултация с Комитета на регионите, приемат поощрителни мерки, с изключение на хармонизацията на законови и подзаконови разпоредби в държавите-членки;
  - Съветът приема препоръки по предложение на Комисията.

ДЯЛ XIV

ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ

Член 168
(предишен член 152 от ДЕО)

1. При разработването и изпълнението на всички политики и дейности на Съюза се осигурява високо равнище на закрила на човешкото здраве.

Действията на Съюза, които допълват националните политики, са насочени към подобряването на общественото здраве, предотвратяването на болестите и заболяемостта при хората и на източниците на опасност за физическото и психичното здраве. Тези действия обхващат също борбата с големите заплахи за здравето, като поощряват научните изследвания относно техните причини, пренасяне и предотвратяване, а също така и здравната информация и просвета, както и наблюдението на сериозните трансгранични здравни заплахи, ранното оповестяване в случай на такива заплахи и борбата с тях.

Съюзът допълва действията на държавите-членки за намаляване на вредата от наркотиците за здравето, включително посредством информация и превантивни мерки.

2. Съюзът поощрява сътрудничеството между държавите-членки в областите, посочени в настоящия член, и ако е необходимо, оказва подкрепа на техните действия. Той насърчава, по-специално, сътрудничеството между държавите-членки с цел подобряване на взаимното допълване на здравните им услуги в граничните райони.

Държавите-членки, във връзка с Комисията, координират помежду си своите политики и програми в областите, посочени в параграф 1. Комисията може в тясна връзка с държавите-членки да предприема всякаква полезна инициатива за развитието на тази координация, по-конкретно инициативи за установяване на насоки и показатели, организиране на обмен на най-добри практики и подготовка на елементите, необходими за периодично наблюдение и оценка. Европейският парламент получава изчерпателна информация за това.

3. Съюзът и държавите-членки насърчават сътрудничеството с трети страни и с компетентните международни организации в областта на общественото здраве.

4. Чрез дерогация от член 2, параграф 5 и член 6, буква а), и съгласно член 4, параграф 2, буква к), Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите, допринася за постигането на целите, посочени в настоящия член, като приема с цел преодоляване на общите проблеми на безопасността:

- а) мерки, въвеждащи високи стандарти на качество и на сигурност на органите и субстанциите от човешки произход, на кръвта и кръвните продукти; тези мерки не са пречка всяка държава-членка да запази или да въведе по-стриктни защитни мерки;
- б) мерки във ветеринарната и фитосанитарната област, които имат за пряка цел закрилата на общественото здраве;

- в) мерки за определяне на високи стандарти за качество и безопасност на медицинските продукти и изделия.

5. Европейският парламент и Съветът, в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите, могат освен това да приемат насърчителни мерки с цел опазване и подобряване на човешкото здраве, и по-специално за борба с тежките трансгранични проблеми, както и мерки за наблюдение на сериозните трансгранични здравни заплахи, ранното оповестяване в случай на такива заплахи и борбата с тях, както и мерки, които имат за непосредствена цел опазването на общественото здраве по отношение на употребата на тютюн и злоупотребата с алкохол, като се изключва всякакво хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.

6. Съветът може, по предложение на Комисията, да приеме препоръки за целите, изброени в настоящия член.

7. Действията на Съюза са съобразени изцяло с отговорностите на държавите-членки що се отнася до определянето на тяхната здравна политика, както и в организирането и предоставянето на здравни услуги и медицински грижи. Отговорностите на държавите-членки включват управлението на здравните услуги и медицинските грижи, както и разпределянето на ресурсите, които са им предоставени. Мерките, посочени в параграф 4, буква а), не засягат националните разпоредби относно донорството на органи и на кръв, нито тяхното използване за медицински цели.

ДЯЛ XV

ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Член 169

(предишен член 153 от ДЕО)

1. С цел подкрепа на интересите на потребителите и осигуряването на високо равнище на защита на потребителите, Съюзът съдейства за закрилата на здравето, сигурността и икономическите интереси на потребителите, както и за развитието на тяхното право на информация, просвета и самоорганизиране с цел защита на техните интереси.

2. Съюзът допринася за постигането на целите, посочени в параграф 1 посредством:
- а) мерки, които той приема по силата на член 114 в рамките на доизграждането на вътрешния пазар;
  - б) мерки, които подкрепят и допълват политиката, осъществявана от държавите-членки и осигуряват наблюдението върху нея.
3. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет, приемат мерките, посочени в параграф 2, буква б).
4. Мерките, приети по силата на параграф 3, не са пречка за която и да е държава-членка да запази или въведе по-стриктни защитни мерки. Тези мерки трябва да бъдат съвместими с Договорите. Те се съобщават на Комисията.

ДЯЛ XVI

ТРАНСЕВРОПЕЙСКИ МРЕЖИ

Член 170

(предишен член 154 от ДЕО)

1. За да подпомогне постигането на целите, посочени в членове 26 и 174 и да даде възможност на гражданите на Съюза, на икономическите оператори и на регионалните и местни общности да извлекат пълните ползи от създаването на област без вътрешни граници, Съюзът дава своя принос за установяването и развитието на трансевропейски мрежи в областта на транспорта, далекосъобщенията и енергийната инфраструктура.
2. В рамките на една система на отворени и конкурентни пазари, действията на Съюза имат за цел насърчаване на взаимосвързаността и на оперативната съвместимост на националните мрежи, както и достъпа до такива мрежи. В частност те отчитат необходимостта от свързването на островните региони, на регионите-анклави и на периферните региони, с централните региони на Съюза.

Член 171
(предишен член 155 от ДЕО)

1. За постигане на целите, посочени в член 170, Съюзът:
  - създава поредица от основни насоки, обхващащи целите, приоритетите и най-общите насоки на мерките, предвидени в областта на трансевропейските мрежи; тези основни насоки определят проектите от общ интерес;
  - прилага всякакви мерки, които биха могли да се окажат необходими за осигуряване на оперативната съвместимост на мрежите и в частност в областта на техническата стандартизация;
  - може да подкрепя проекти от общ интерес, които са подкрепени от държавите-членки и определени в рамките на насоките, посочени в първо тире, по-специално под формата на проучвания за възможностите за изпълнение, гаранции или субсидии за покриване на лихви; Съюзът може също така да даде своя принос чрез Кохезионния фонд, създаден в съответствие с член 177 с цел да се финансират специфични проекти от държавите-членки в областта на транспортната инфраструктура.

Дейностите на Съюза вземат предвид потенциалната икономическа жизнеспособност на проектите.

2. Държавите-членки, като поддържат връзка с Комисията, координират помежду си политиките, водени от тях на национално равнище, които могат да има важно значение за постигането на целите, посочени в член 170. Комисията може, в тясно сътрудничество с държавите-членки, да предприема всякакви полезни инициативи за насърчаване на тази координация.
3. Съюзът може да реши да си сътрудничи с трети страни, с цел да поощри изпълнението на проектите от общ интерес и да осигури възможност за взаимното функциониране на мрежите.

Член 172
(предишен член 156 от ДЕО)

Насоките и другите мерки, посочени в член 171, параграф 1, се приемат от Европейския парламент и Съвета в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социалния комитет и Комитета на регионите.

Основните насоки и проектите от общ интерес, които се отнасят до територията на държава-членка, изискват одобрението на заинтересованите държави-членки.

ДЯЛ XVII

ПРОМИШЛЕННОСТ

Член 173

(предишен член 157 от ДЕО)

1. Съюзът и държавите-членки гарантират съществуването на условията, необходими за конкурентоспособността на промишлеността в Съюза.

За тази цел, в съответствие със системата на отворените и конкурентоспособни пазари, тяхното действие е насочено към:

- ускоряване на приспособяването на промишлеността към структурните промени;
- поощряване на благоприятна среда за инициативността и за развитието на предприятията в целия Съюз, и в частност на малките и средни предприятия;
- поощряване на среда, благоприятна за сътрудничество между предприятията;
- подпомагане на по-доброто използване на промишления потенциал на политиката на иновации, научни изследвания и технологично развитие.

2. Държавите-членки се консултират взаимно, като поддържат връзка с Комисията и когато е необходимо, координират своите действия. Комисията може да предприема всякакви полезни инициативи за насърчаване на тази координация, по-конкретно инициативи за установяване на насоки и показатели, организиране на обмен на най-добри практики и подготовка на елементите, необходими за периодично наблюдение и оценка. Европейският парламент получава изчерпателна информация за това.

3. Съюзът допринася за осъществяването на целите, посочени в параграф 1, чрез своята политика и дейности в съответствие с останалите разпоредби на Договорите. Европейският парламент и Съветът, в съответствие с обикновената законодателна процедура и след като се консултират с Икономическия и социален комитет, могат да вземат решения за специфични мерки в подкрепа на действията на държавите-членки за постигане на целите, посочени в параграф 1, като се изключва всякакво хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.

Настоящият дял не предоставя основания за въвеждането от страна на Съюза на каквито и да е мерки, които биха могли да доведат до нарушаване на конкуренцията или да съдържат данъчни разпоредби или разпоредби, отнасящи се до правата и интересите на заетите лица.

ДЯЛ XVIII

ИКОНОМИЧЕСКО, СОЦИАЛНО И ТЕРИТОРИАЛНО СБЛИЖАВАНЕ

Член 174

(предишен член 158 от ДЕО)

За да насърчи цялостното си хармонично развитие, Съюзът разработва и осъществява свои инициативи, които водят до укрепването на неговото икономическо, социално и териториално сближаване.

По-специално Съюзът има за цел намаляването на неравенството между нивата на развитие на различните региони и изостаналостта на най-необлагодетелстваните региони.

Измежду тези региони, специално внимание се обръща на селските райони, на районите, засегнати от индустриалния преход, както и на регионите, които са засегнати от сериозни и постоянни неблагоприятни природни или демографски условия, като най-северните региони с много ниска гъстота на населението и островните, трансграничните и планинските региони.

Член 175

(предишен член 159 от ДЕО)

Държавите-членки осъществяват своята икономическа политика и я координират по такъв начин, че да постигнат целите, предвидени в член 174. Формулирането и прилагането на политиките и дейностите на Съюза, както и осъществяването на вътрешния пазар, се съобразяват с целите, предвидени в член 174, като допринасят за тяхното осъществяване. Съюзът също така подкрепя осъществяването на тези цели чрез действията, които предприема посредством структурните фондове (Европейски фонд за ориентиране и гарантиране на селското стопанство, секция „Ориентиране“, Европейски социален фонд, Европейски фонд за регионално развитие), Европейската инвестиционна банка и други съществуващи финансови инструменти.

Комисията внася доклад в Европейския парламент, Съвета, Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите на всеки три години относно осъществения напредък в реализирането на икономическото, социално и териториално сближаване, и относно начина, по който различните средства, предвидени в настоящия член, са допринесли за него. Този доклад, ако е необходимо, се придружава от подходящи предложения.

Ако се окажат необходими специфични действия извън рамките на тези фондове, и без да се накърняват мерките, за които е взето решение в рамките на друга политика на Съюза, тези действия могат да бъдат одобрени от Европейския парламент и Съвета в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите.

Член 176
(предишен член 160 от ДЕО)

Европейският фонд за регионално развитие е предназначен да подпомага преодоляването на основните различия между регионите в Съюза посредством участие в развитието и структурното приспособяване на регионите, чието развитие изостава, и в конверсията на регионите със западаща индустрия.

Член 177
(предишен член 161 от ДЕО)

Без да се засягат разпоредбите на член 178, Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура, и след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите, определят задачите, приоритетните цели и организацията на структурните фондове, което може да включва и групиране на фондовете. По същата процедура се определят и приложимите спрямо тях общи правила, разпоредбите, необходими за гарантирането на тяхната ефективност и взаимната им координация, както и координирането им с други съществуващи финансови инструменти.

Кохезионен фонд, създаден в съответствие със същата процедура, предоставя финансова помощ по проекти в областта на околната среда и на трансевропейските мрежи в областта на транспортната инфраструктура.

Член 178
(предишен член 162 от ДЕО)

Регламентите за прилагане, отнасящи се до Европейския фонд за регионално развитие се приемат от Европейския парламент и Съвета, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите.

По отношение на Европейския фонд за ориентиране и гарантиране на селското стопанство, секция „Ориентиране“ и по отношение на Европейския социален фонд продължават да се прилагат съответно член 43 и член 164.

ДЯЛ XIX

**НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ,
И КОСМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО**

Член 179
(предишен член 163 от ДЕО)

1. Съюзът има за цел да укрепва своите научни и технологични основи чрез създаването на европейско научноизследователско пространство, в което изследователите, научните познания и технологиите се движат свободно, и да насърчава развитието на конкурентоспособността си, включително тази на своята промишленост, както и да насърчава научноизследователските дейности, смятани за необходими по силата на други глави от Договорите.
2. За тази цел тя поощрява в рамките на целия Съюз предприятията, включително малките и средните, научноизследователските центрове и университети в техните дейности в областта на научните изследвания и технологичното развитие с високо качество; тя подкрепя усилията им да си сътрудничат помежду си, като има за цел по-специално да позволи на изследователите да си сътрудничат свободно отвъд границите, а на предприятията да използват пълноценно възможностите на вътрешния пазар, в частност посредством осъществяването на национални публични търгове, определянето на общи стандарти и премахването на правните и финансови пречки пред това сътрудничество.
3. Всички дейности на Съюза в съответствие с Договорите в областта на научните изследвания и технологичното развитие, включително и демонстрационните дейности, се определят и осъществяват в съответствие с разпоредбите на настоящия дял.

Член 180
(предишен член 164 от ДЕО)

В стремежа си да постигне тези цели Съюзът осъществява следните дейности, които допълват дейностите на държавите-членки:

- а) осъществяване на програми за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности посредством поощряването на сътрудничеството с и между предприятията, научните центрове и университетите;
- б) поощряване на сътрудничеството в областта на научните изследвания, технологичното развитие и демонстрационните дейности на Съюза с трети страни и международни организации;
- в) разпространяване и оптимизиране на резултатите от осъществяването на научните изследвания, технологичното развитие и демонстрационните дейности в рамките на Съюза;
- г) поощряване на обучението и мобилността на занимаващите се с научни изследвания в рамките на Съюза.

Член 181
(предишен член 165 от ДЕО)

1. Съюзът и държавите-членки координират своите дейности в областта на научните изследвания и технологичното развитие по такъв начин, че да осигурят взаимната съвместимост на техните национални политики и политиката на Съюза.
2. В тясно сътрудничество с държавите-членки, Комисията може да предприеме каквато и да е полезна инициатива с цел да поощри предвидената в параграф 1 координация, по-конкретно инициативи за установяване на насоки и показатели, организиране на обмен на най-добри практики и подготовка на елементите, необходими за периодично наблюдение и оценка. Европейският парламент получава изчерпателна информация за това.

Член 182
(предишен член 166 от ДЕО)

1. Европейският парламент и Съветът приемат многогодишна рамкова програма, обхващаща всички действия на Съюза, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет.

Рамковата програма:

- определя научноизследователските и технологични цели, които трябва да бъдат достигнати от дейностите, предвидени в член 180 и посочва релевантните приоритети;
  - определя общите рамки на тези дейности;
  - определя максималния общ размер и подробните правила за финансовото участие на Съюза в рамковата програма и съответното дялово участие във всяка от предвидените дейности.
2. Рамковата програма се преработва или допълва в зависимост от промяната в ситуацията.
3. Рамковата програма се осъществява посредством специфични програми, които се разработват за всяка отделна дейност. Всяка специфична програма определя подробни правила за нейното изпълнение, определя своята продължителност и предвижда средствата, които се считат за необходими. Общата сума на средствата, които се считат за необходими, и са определени в специфичните програми, не може да превишава цялостния максимален размер, определен от рамковата програма, и за всяка една дейност.
4. Съветът, като действа в съответствие със специална законодателна процедура, след като се консултира с Европейския парламент и Икономическия и социален комитет, приема специфичните програми.
5. Като допълнение към действията, предвидени в многогодишната рамкова програма, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет, установяват мерките, необходими за създаването на европейското научноизследователско пространство.

Член 183
(предишен член 167 от ДЕО)

За прилагането на многогодишната рамкова програма Съюзът:

- определя правилата за участие на предприятията, научноизследователските центрове и университетите;
- определя правила относно разпространяването на резултатите от научните изследвания.

Член 184
(предишен член 168 от ДЕО)

При осъществяване на многогодишната рамкова програма могат да бъдат приети и допълнителни програми, свързани с участието само на някои държави-членки, които ги финансират, при възможно участие на Съюза.

Съюзът приема разпоредби относно допълнителните програми, в частност що се отнася до разпространяването на знания и на достъпа на други държави-членки.

Член 185
(предишен член 169 от ДЕО)

При осъществяването на многогодишната рамкова програма Съюзът може да предвиди по споразумение със заинтересованите държави-членки своето участие в научноизследователските програми и програмите за развитие, осъществявани от няколко държави-членки, включително и участие в структури, създадени за изпълнението на тези програми.

Член 186
(предишен член 170 от ДЕО)

При осъществяване на многогодишната рамкова програма Съюзът може да предвиди сътрудничество при осъществяването на научните изследвания, технологичното развитие и демонстрационните дейности с трети страни или международни организации.

Подробните условия на това сътрудничество могат да бъдат включени в споразумения между Съюза и третите заинтересовани страни.

Член 187
(предишен член 171 от ДЕО)

Съюзът може да създаде смесени предприятия или всякакви други структури, необходима за ефективното осъществяване на програмите за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности на Съюза.

Член 188
(предишен член 172 от ДЕО)

Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент и Икономическия и социален комитет, приема разпоредбите, посочени в член 187.

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет, приемат решенията, посочени в членове 183, 184 и 185. За приемането на допълнителните програми се изисква съгласието на заинтересованите държави-членки.

Член 189

1. С оглед подпомагането на научния и техническия прогрес, на промишлената конкурентоспособност и на изпълнението на своите политики, Съюзът разработва европейска космическа политика. За тази цел той може да насърчава съвместни инициативи, да подкрепя научните изследвания и технологичното развитие и да координира усилията, необходими за проучването и използването на космическото пространство.
2. За да допринесат за постигането на целите, посочени в параграф 1, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, установяват необходимите мерки, които могат да бъдат под формата на европейска космическа програма, като се изключва всякакво хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.
3. Съюзът установява всички подходящи връзки с Европейската космическа агенция.
4. Настоящият член не засяга останалите разпоредби на настоящия дял.

Член 190
(предишен член 173 от ДЕО)

В началото на всяка година Комисията изпраща доклад на Европейския парламент и на Съвета. Докладът включва информация относно осъществената дейност в областта на научните изследвания и технологичното развитие, както и на разпространяването на резултатите през предходната година, и работна програма за текущата година.

ДЯЛ XX

ОКОЛНА СРЕДА

Член 191

(предишен член 174 от ДЕО)

1. Политиката на Съюза в областта на околната среда допринася за осъществяването на следните цели:

- опазване, защита и подобряване на качеството на околната среда;
- защита на здравето на хората;
- разумно и рационално използване на природните ресурси;
- насърчаване, на международно равнище, на мерки за справяне с регионални или световни проблеми на околната среда, и по-специално борбата с изменението на климата.

2. Политиката на Съюза в областта на околната среда има за цел постигането на високо равнище на защита, като взема предвид различното състояние на регионите в рамките на Съюза. Тя се основава на принципите на предпазните мерки и превантивните действия, на принципа на приоритетното отстраняване още при източника на замърсяване на околната среда и на принципа „замърсителят плаща“.

В този контекст мерките за хармонизиране, които отговарят на изискванията за защита на околната среда включват, когато това е необходимо, клауза за нейното опазване, която разрешава на държавите-членки да приемат временни мерки, основаващи се на околната среда, а не на икономически причини, и които са подчинени на процедура на контрол от страна на Съюза.

3. При разработването на своята политика в областта на околната среда, Съюзът отчита:

- наличните научни и технически данни;
- природните условия в различните области на Съюза;

- потенциалните ползи и разходите при действие или бездействие;
- икономическото и социалното развитие на Съюза като цяло и балансираното развитие на нейните региони;

4. В рамките на съответните области на тяхната компетентност Съюзът и държавите-членки сътрудничат с трети страни и с компетентни международни организации. Мерките за сътрудничество със Съюза могат да бъдат включвани в споразумения между Съюза и трети заинтересовани страни.

Предходната алинея не засяга компетентността на държавите-членки да водят преговори в рамките на международни организации и да сключват международни споразумения.

Член 192
(предишен член 175 от ДЕО)

1. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите, приемат решения относно действията, които Съюзът трябва да предприеме, за да постигне целите, посочени в член 191.

2. Чрез дерогация от процедурата за вземане на решение, предвидена в параграф 1 и без да се накърнява член 114, Съветът с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура и след като се консултира с Европейския парламент, Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите, приема:

- а) разпоредби предимно от фискален характер;
- б) мерки, които се отнасят до:
  - градоустройството и устройството на територията;
  - количественото управление на водните ресурси или мерки, които се отнасят пряко или косвено до наличието на такива ресурси;
  - земеползването с изключение на управлението на отпадъците;
- в) мерки, които съществено влияят върху избора на държавите-членки между различни енергоизточници и общата структура на тяхното енергоснабдяване.

Съветът, като действа с единодушие, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент, Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите, може да позволи прилагането на обикновената законодателна процедура в областите, посочени в първата алинея.

3. Програмите за действие от общ характер, които определят приоритетните цели, които трябва да бъдат постигнати, се приемат от Европейския парламент и Съвета, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите.

Мерките, необходими за изпълнението на тези програми, се приемат съгласно условията, предвидени в параграф 1 или в параграф 2, в зависимост от случая.

4. Без да се засягат някои мерки, приети от Съюза, държавите-членки финансират и осъществяват политика в областта на околната среда.

Без да се засяга принципът „замърсителят плаща“, ако мярка, основаваща се на разпоредбите на параграф 1, е свързана с разходи, които изглеждат непосилно големи за съответните органи в държава-членка, тази мярка предвижда разпоредби под формата на:

- временни дерогации и/или
- финансова подкрепа от Кохезионния фонд, създаден в съответствие с разпоредбите на член 177.

Член 193
(предишен член 176 от ДЕО)

Приетите в съответствие с член 192 предпазни мерки не са пречка за държавата-членка да запази съществуващите или да въведе по-строги предпазни мерки. Тези мерки трябва да бъдат съвместими с Договорите. Те се съобщават на Комисията.

ДЯЛ ХХІ

ЕНЕРГЕТИКА

Член 194

1. В рамките на установяването или функционирането на вътрешния пазар и предвид необходимостта от опазване и подобряване на околната среда, политиката на Съюза в областта на енергетиката има за цел, в дух на солидарност между държавите-членки:

- а) да осигури функционирането на енергийния пазар;
- б) да обезпечи сигурността на енергийните доставки в Съюза;
- в) да насърчава енергийната ефективност и спестяването на енергия, както и разработването на нови и възобновяеми енергийни източници; и
- г) да подпомага взаимната свързаност на енергийните мрежи.

2. Без да се засяга прилагането на други разпоредби на Договорите, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, установяват необходимите мерки за постигане на целите, посочени в параграф 1. Тези мерки се приемат след консултация с Икономическия и социален комитет и с Комитета на регионите.

Те не засягат правото на дадена държава-членка да определя условията за използване на енергийните си ресурси, да избира между различни енергийни източници и да определя общата структура на енергийното си снабдяване, без да се засягат разпоредбите на член 192, параграф 2, буква в).

3. Чрез дерогация от параграф 2 Съветът, като действа в съответствие със специална законодателна процедура, с единодушие и след консултация с Европейския парламент, установява посочените в параграф 2 мерки, когато те са предимно с фискален характер.

ДЯЛ XXII

ТУРИЗЪМ

Член 195

1. Съюзът допълва действията на държавите-членки в сектора на туризма, по-специално чрез насърчаване на конкурентоспособността на предприятията в Съюза в този сектор.

За тази цел дейността на Съюза е насочена към:

- а) насърчаване на създаването на благоприятна среда за развитието на предприятията в този сектор;
- б) насърчаване на сътрудничеството между държавите-членки, по-специално чрез обмен на добри практики.

2. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, установяват специфични мерки за допълване на действията, предприети в държавите-членки за постигане на целите, посочени в настоящия член, като се изключва всякакво хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.

ДЯЛ XXIII

ГРАЖДАНСКА ЗАЩИТА

Член 196

1. Съюзът насърчава сътрудничеството между държавите-членки с оглед засилване на ефективността на системите за предотвратяване и защита от природни или предизвикани от човека бедствия.

Дейността на Съюза има за цел:

- а) да подкрепя и допълва действията на държавите-членки на национално, регионално и местно равнище, в областта на предотвратяването на рисковете, при подготовката на звената за гражданска защита в държавите-членки и при намесата в случай на природни или предизвикани от човека бедствия на територията на Съюза;
- б) да насърчава бързото и ефективно оперативно сътрудничество на територията на Съюза между националните служби за гражданска защита;
- в) да насърчава съгласуваността на действията, предприемани на международно равнище в областта на гражданската защита.

2. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, установяват необходимите мерки, за да допринесат за постигането на целите, посочени в параграф 1, като се изключва всякакво хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.

ДЯЛ XXIV

АДМИНИСТРАТИВНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 197

- 1. Ефективното прилагане на правото на Съюза от страна на държавите-членки, което е основно условие за доброто функциониране на Съюза, се счита за въпрос от общ интерес.
- 2. Съюзът може да подкрепи усилията на държавите-членки за подобряване на техния административен капацитет за прилагане на правото на Съюза. Тази дейност може да се състои по-конкретно в улесняване на обмена на информация и на служители, както и в подкрепа на програми за обучение. Някоя държава-членка няма задължение да използва тази подкрепа. Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура, установяват необходимите за тази цел мерки, като се изключва всякакво хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки.

3. Настоящият член не засяга задължението на държавите-членки да прилагат правото на Съюза, нито правомощията и задълженията на Комисията. Той не засяга освен това и останалите разпоредби на Договорите, които предвиждат административно сътрудничество между държавите-членки, както и между държавите-членки и Съюза.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

АСОЦИИРАНЕ НА ОТВЪДМОРСКИТЕ СТРАНИ И ТЕРИТОРИИ

Член 198

(предишен член 182 от ДЕО)

Държавите-членки се съгласяват да асоциират към Съюза неевропейски страни и територии, които имат специални отношения с Дания, Франция, Нидерландия и Обединеното кралство. Тези страни и територии (наричани по-нататък „страни и територии“) са посочени в приложение II.

Целта на асоциирането е да съдейства за икономическото и социалното развитие на страните и териториите и да създаде тесни икономически връзки между тях и Съюза като цяло.

В съответствие с принципите, предвидени в преамбюла на настоящия договор, асоциирането е предназначено преди всичко да защитава интересите и просперитета на населението на тези страни и територии, за да ги доведе до икономическия, социалния и културния напредък, към който се стремят.

Член 199

(предишен член 183 от ДЕО)

Асоциирането има следните цели:

- 1) Държавите-членки да прилагат по отношение на своята търговия със страните и териториите същото третиране, което си предоставят една на друга в съответствие с Договорите.

- 2) Всяка страна или територия да прилага по отношение на търговията си с държавите-членки и с други страни или територии същото третиране, каквото прилага по отношение на европейската държава, с която има специални отношения.
- 3) Държавите-членки да дават своя принос за инвестициите, които са необходими за постепенното развитие на тези страни и територии.
- 4) За инвестициите, които се финансират от Съюза, участието в търгове и доставки трябва да бъдат отворено при еднакви условия за всички физически и юридически лица, които са граждани на държава-членка или на някоя от страните и териториите.
- 5) В отношенията между държавите-членки и страните и териториите правото на установяване на гражданите и на търговските дружества се регулира в съответствие с разпоредбите и процедурите, включени в главата относно правото на установяване на недискриминационна основа, при спазване на специалните разпоредби, приети по силата на член 203.

Член 200
(предишен член 184 от ДЕО)

1. Митата върху вноса в държавите-членки на стоки, произхождащи от страните и териториите се забраняват, в съответствие със забраната на митата между държавите-членки, съгласно разпоредбите на Договорите.
2. Митата върху вноса във всяка страна или територия от държавите-членки или от други страни или територии се забраняват, в съответствие с разпоредбите на член 30.
3. Страните и териториите могат обаче да налагат мита, които отговарят на нуждите на тяхното развитие и индустриализация, или носят приходи за техния бюджет.

Посочените в предходната алинея мита не могат да надвишават нивото на тези, които се налагат при внос на стоки от държавата-членка, с която всяка страна или територия има специални отношения.

4. Параграф 2 не се прилага по отношение на страни и територии, които по причина на специфичните международни задължения, с които са обвързани, вече прилагат недискриминационна митническа тарифа.

5. Въвеждането или промяната на митата, налагани върху стоките, внасяни от страните и териториите, не трябва законово или фактически, да води до пряка или непряка дискриминация при внос от различните държави-членки.

Член 201
(предишен член 185 от ДЕО)

Ако размерът на митата, прилагани по отношение на стоки от трета страна при влизане в съответната страна или територия, поради прилагането на разпоредбите на член 200, параграф 1, може да предизвика смущения в търговията, които са във вреда на държава-членка, последната може да поиска от Комисията да предложи на останалите държави-членки мерки, които са необходими за преодоляване на това положение.

Член 202
(предишен член 186 от ДЕО)

При спазване на разпоредбите, отнасящи се до общественото здраве, обществената сигурност и обществения ред, свободата на движение на работниците от страните и териториите в рамките на държавите-членки, както и на работниците от държавите-членки в рамките на страните и териториите, се урежда с актове, приети съгласно член 203.

Член 203
(предишен член 187 от ДЕО)

Съветът с единодушие, по предложение на Комисията, приема въз основа на придобития опит в рамките на асоциирането на страните и териториите към Съюза и въз основа на принципите, записани в Договорите, разпоредбите, които се отнасят до реда, условията и процедурата за асоцииране на страните и териториите към Съюза. Когато тези разпоредби се приемат от Съвета в съответствие със специална законодателна процедура, той действа с единодушие, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент.

Член 204
(предишен член 188 от ДЕО)

Разпоредбите на членове 198 – 203 се прилагат по отношение на Гренландия, при спазване на специалните разпоредби за Гренландия, определени в Протокола за специалния режим, приложим за Гренландия, приложен към Договорите.

ЧАСТ ПЕТА

ВЪНШНА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА

ДЯЛ I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА

Член 205

Дейността на Съюза на международната сцена, съгласно настоящата част, се основава на принципите, преследва целите и се провежда в съответствие с общите разпоредби, посочени в глава 1 на дял V от Договора за Европейския съюз.

ДЯЛ II

ОБЩА ТЪРГОВСКА ПОЛИТИКА

Член 206
(предишен член 131 от ДЕО)

Като установява митнически съюз в съответствие с членове 28 – 32, Съюзът допринася, в съответствие с общия интерес, за хармоничното развитие на световната търговия, за постепенното премахване на ограниченията пред международния обмен и преките чуждестранни инвестиции, както и за намаляването на митническите и други бариери.

Член 207
(предишен член 133 от ДЕО)

1. Общата търговска политика се основава на единни принципи, по-специално по отношение на промените в тарифните ставки, сключването на тарифни и търговски споразумения в областта на търговията със стоки и услуги, и търговските аспекти на интелектуалната собственост, преките чуждестранни инвестиции, уеднаквяването на мерките за либерализиране, експортната политика, както и мерките за търговска защита, включително онези, които следва да се предприемат в случай на дъмпинг или субсидии. Общата търговска политика се провежда съгласно принципите и целите на външната дейност на Съюза.
2. Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат мерки за определяне на рамката, в която се осъществява общата търговска политика.
3. Когато трябва да се договарят и сключват споразумения с една или повече трети страни или международни организации, се прилага член 218 при спазване на специфичните разпоредби на настоящия член.

Комисията представя препоръки на Съвета, който я упълномощава да започне необходимите преговори. Съветът и Комисията са длъжни да следят за съвместимостта на договорените споразумения с вътрешните политики и правила на Съюза.

Тези преговори се водят от Комисията в консултация със специален комитет, назначен от Съвета, който я подпомага в тази задача, и в рамките на указанията, които Съветът може да ☐ отправи. Комисията докладва редовно на специалния комитет, както и на Европейския парламент, относно хода на преговорите.

4. Съветът действа с квалифицирано мнозинство относно договарянето и сключването на споразуменията, посочени в параграф 3.

По отношение на договарянето и сключването на споразумения в областта на търговията с услуги и търговските аспекти на интелектуалната собственост, както и по отношение на преките чуждестранни инвестиции, Съветът действа с единодушие, когато съответното споразумение съдържа разпоредби, за които се изисква единодушие за приемането на вътрешни правила.

Съветът действа с единодушие и относно договарянето и сключването на споразумения:

- а) в областта на търговията с културни и аудиовизуални услуги, когато съществува риск тези споразумения да засегнат културното и езиково многообразие на Съюза;
- б) в областта на търговията със социални, образователни и здравни услуги, когато съществува риск тези споразумения сериозно да нарушат организацията на тези услуги на национално равнище и да засегнат отговорността на държавите-членки по предоставянето на тези услуги.

5. Договарянето и сключването на международни споразумения в областта на транспорта се уреждат от разпоредбите на дял VI, трета част, и на член 218.

6. Упражняването на компетентността, предоставена от настоящия член в областта на общата търговска политика, не засяга разграничаването на компетентността между Съюза и държавите-членки, и не води до хармонизиране на законовите или подзаконовите разпоредби на държавите-членки, доколкото Договорите изключват такова хармонизиране.

ДЯЛ III

СЪТРУДНИЧЕСТВО С ТРЕТИ СТРАНИ И ХУМАНИТАРНА ПОМОЩ

ГЛАВА 1

СЪТРУДНИЧЕСТВО ЗА РАЗВИТИЕ

Член 208

(предишен член 177 от ДЕО)

1. Политиката на Съюза в областта на сътрудничеството за развитие се провежда в рамките на принципите и целите на външната дейност на Съюза. Политиката на Съюза в областта на сътрудничеството за развитие и политиките на държавите-членки се допълват и подсилват взаимно.

Основната задача на политиката на Съюза в тази област е намаляването и, като крайна цел, изкореняването на бедността. Съюзът взема предвид целите на сътрудничеството за развитие при изпълнението на политиките, които биха могли да засегнат развиващите се страни.

2. Съюзът и държавите-членки са длъжни да се съобразяват с поетите ангажменти и да вземат предвид целите, които са одобрили в рамките на Обединените нации и другите компетентни международни организации.

Член 209
(предишен член 179 от ДЕО)

1. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат необходимите мерки за прилагане на политиката на сътрудничество за развитие, които могат да се отнасят до многогодишни програми за сътрудничество с развиващите се страни или до програми с тематичен подход.

2. Съюзът може да сключва с трети страни и с компетентните международни организации всяко споразумение, което допринася за постигането на целите, посочени в член 21 от Договора за Европейския съюз и в член 208 от настоящия договор.

Първата алинея не засяга компетентността на държавите-членки по отношение на воденето на международни преговори и сключването на споразумения.

3. Европейската инвестиционна банка дава своя принос при условията, посочени в нейния устав за прилагането на мерките, посочени в параграф 1.

Член 210
(предишен член 180 от ДЕО)

1. За да насърчава взаимното допълване и ефективността на техните действия, Съюзът и държавите-членки координират своите политики, свързани със сътрудничеството за развитие и се консултират взаимно относно програмите си за помощ, включително в рамките на международните организации и по време на международни конференции. Те могат да предприемат съвместни действия. Държавите-членки предоставят своята подкрепа, ако това е необходимо, за осъществяването на програмите за помощ на Съюза.

2. Комисията може да предприема всякаква полезна инициатива за поощряване на посочената в параграф 1 координация.

Член 211
(предишен член 181 от ДЕО)

В рамките на съответните области на тяхната компетентност Съюзът и държавите-членки си сътрудничат с трети страни и с компетентни международни организации.

ГЛАВА 2

ИКОНОМИЧЕСКО, ФИНАНСОВО И ТЕХНИЧЕСКО
СЪТРУДНИЧЕСТВО С ТРЕТИ СТРАНИ

Член 212
(предишен член 181 А от ДЕО)

1. Без да се засягат останалите разпоредби на Договорите, и по-конкретно членове 208 – 211, Съюзът провежда действия за икономическо, финансово и техническо сътрудничество, включително за подпомагане, по-конкретно във финансовата област, с трети страни, различни от развиващите се страни. Тези действия са в съответствие с политиката на развитие на Съюза и се провеждат съгласно принципите и целите на външната му дейност. Действията на Съюза и на държавите-членки се допълват и подсилват взаимно.
2. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат необходимите мерки за прилагане на параграф 1.
3. В рамките на съответната си компетентност Съюзът и държавите-членки сътрудничат с трети страни и с компетентните международни организации. Условието за сътрудничеството със Съюза могат да бъдат предмет на споразумения между Съюза и съответните трети страни.

Първата алинея не засяга компетентността на държавите-членки да водят преговори в международни органи и да сключват международни споразумения.

Член 213

Когато ситуацията в трета страна изисква спешна финансова помощ от Съюза, Съветът, по предложение на Комисията, приема необходимите решения.

ГЛАВА 3

ХУМАНИТАРНА ПОМОЩ

Член 214

1. Действията на Съюза в областта на хуманитарната помощ се провеждат съгласно принципите и целите на външната дейност на Съюза. Тези действия имат за цел оказването в отделни случаи на съдействие и помощ на населението на трети страни, жертва на природни или предизвикани от човека бедствия, както и неговата закрила, за да се посрещнат нуждите в хуманитарната област, произтичащи от тези различни ситуации. Действията на Съюза и на държавите-членки се допълват и подсилват взаимно.
2. Действията в областта на хуманитарната помощ се осъществяват съгласно принципите на международното право и принципите на безпристрастност, неутралитет и недискриминация.
3. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, установяват мерки за определяне на рамката, в която се провеждат действията на Съюза в областта на хуманитарната помощ.
4. Съюзът може да сключва с трети страни и с компетентните международни организации всяко споразумение, което допринася за постигането на целите, посочени в параграф 1 и в член 21 от Договора за Европейския съюз.

Разпоредбите на първата алинея не засягат компетентността на държавите-членки да водят международни преговори и да сключват споразумения.

5. С цел установяването на рамка за съвместен принос на младите европейски граждани към действията на Съюза в областта на хуманитарната помощ, се създава Европейски доброволен корпус за хуманитарна помощ. Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура, определят статута, реда и условията на неговото функциониране.

6. Комисията може да предприема всякакви полезни инициативи, допринасящи за насърчаването на координацията между действията на Съюза и тези на държавите-членки с цел да засили ефективността и взаимното допълване на механизмите на Съюза и на националните механизми за хуманитарна помощ.

7. Съюзът следи за това действията му в областта на хуманитарната помощ да бъдат координирани и съгласувани с действията на международните организации и образувания, по-конкретно на онези от тях, които са част от системата на Организацията на обединените нации.

ДЯЛ IV

ОГРАНИЧИТЕЛНИ МЕРКИ

Член 215

(предишен член 301 от ДЕО)

1. Когато решение, прието съгласно глава 2 на дял V от Договора за Европейския съюз, предвижда прекъсването или ограничаването, изцяло или частично, на икономическите и финансови отношения с една или няколко трети страни, Съветът, като действат с квалифицирано мнозинство, по съвместно предложение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и на Комисията, приема необходимите мерки. Той информира за това Европейския парламент.

2. Когато решение, прието съгласно глава 2 на дял V от Договора за Европейския съюз, предвижда това, Съветът може да приеме, съгласно процедурата, посочена в параграф 1, ограничителни мерки по отношение на физически или юридически лица, недържавни групи или образувания.

3. Актовете, посочени в настоящия член, съдържат необходимите разпоредби по отношение на правните гаранции.

ДЯЛ V

МЕЖДУНАРОДНИ СПОРАЗУМЕНИЯ

Член 216

1. Съюзът може да сключва споразумения с една или повече трети страни или международни организации, когато Договорите го предвиждат или когато сключването на споразумение е необходимо за постигането, в рамките на политиките на Съюза, на някоя от посочените в Договорите цели, или е предвидено в някой от правно обвързващите актове на Съюза, или може да засегне общи правила или да измени техния обхват.
2. Сключените от Съюза споразумения обвързват институциите на Съюза и държавите-членки.

Член 217

(предишен член 310 от ДЕО)

Съюзът може да сключва с една или повече трети страни или международни организации споразумения за асоцииране, създаващи реципрочни права и задължения, общи действия и специални процедури.

Член 218

(предишен член 300 от ДЕО)

1. Без да се засягат особените разпоредби на член 207, споразуменията между Съюза и трети страни или международни организации се договарят и сключват съгласно посочената по-долу процедура.
2. Съветът разрешава започване на преговорите, приема указанията за водене на преговорите, разрешава подписването и сключва споразуменията.
3. Комисията или върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност представят, когато предвиденото споразумение се отнася изключително или предимно до общата външна политика и политика на сигурност, препоръки до Съвета, който приема решение, с което разрешава започването на преговорите и назначава, в зависимост от областта на предвиденото споразумение, преговарящ или ръководител на преговарящия екип на Съюза.

4. Съветът може да дава указания до преговарящия и да определи специален комитет, като преговорите трябва да се водят в консултация с този комитет.

5. Съветът, по предложение на преговарящия, приема решение, с което разрешава подписването на споразумението, както и, при необходимост, временното му прилагане преди влизането му в сила.

6. Съветът, по предложение на преговарящия, приема решение за сключване на споразумението.

С изключение на случаите, когато споразумението се отнася изключително до общата външна политика и политика на сигурност, Съветът приема решението за сключване на споразумението:

a) след одобрение от Европейския парламент в следните случаи:

- i) споразумения за асоцииране;
- ii) споразумение за присъединяване на Съюза към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи;
- iii) споразумения за създаване на специфична институционална рамка чрез организиране на процедури за сътрудничество;
- iv) споразумения със значителни финансови последиствия за Съюза;
- v) споразумения в области, за които се прилага или обикновената законодателна процедура, или специалната законодателна процедура, когато се изисква одобрение от Европейския парламент.

Европейският парламент и Съветът могат, в случай на спешност, да се споразумеят за срок за даване на одобрението.

б) след консултация с Европейския парламент в останалите случаи. Европейският парламент представя становището си в срок, който Съветът може да определи в зависимост от спешността на въпроса. При липса на становище в определения срок Съветът може да действа.

7. Чрез дерогация от параграфи 5, 6 и 9, Съветът може, с решението за сключването на дадено споразумение, да упълномощи преговарящия да одобри измененията по споразумението от името на Съюза, когато това споразумение предвижда, че измененията трябва да бъдат приети съгласно опростена процедура или от създаден от споразумението орган. Съветът може да включи специфични условия при упълномощаването.

8. По време на цялата процедура Съветът действа с квалифицирано мнозинство.

Въпреки това той действа с единодушие, когато споразумението се отнася до област, за която се изисква единодушие за приемане на акт на Съюза, както и за споразуменията за асоцииране и за споразуменията, посочени в член 212, с държавите-кандидатки за присъединяване. Съветът действа с единодушие и относно споразумението за присъединяване на Съюза към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи; решението относно сключването на това споразумение влиза в сила след одобряването му от държавите-членки в съответствие с техните конституционни изисквания.

9. Съветът, по предложение на Комисията или на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, приема решение за спиране на прилагането на дадено споразумение и установяване на позициите, които трябва да се заемат от името на Съюза в рамките на орган, създаден със споразумение, когато този орган има за задача да приема актове с правно действие, с изключение на актовете за допълнение или изменение на институционалната рамка на споразумението.

10. Европейският парламент получава незабавно изчерпателна информация на всички етапи на процедурата.

11. Държава-членка, Европейският парламент, Съветът или Комисията могат да поискат становището на Съда относно съвместимостта на предвидено споразумение с Договорите. В случай на отрицателно становище от страна на Съда предвиденото споразумение не може да влезе в сила, освен ако не се нанесат изменения в него или не се преразгледат Договорите.

Член 219

(предишен член 111, параграфи 1 – 3 и 5 от ДЕО)

1. Чрез дерогация от член 218, по препоръка на Европейската централна банка или на Комисията и след консултация с Европейската централна банка с оглед постигане на консенсус, съвместим с целта за ценова стабилност, Съветът може да сключи официални споразумения относно системата на обменния курс на еврото спрямо паричните единици на трети държави. Съветът действа с единодушие, след консултация с Европейския парламент и в съответствие с процедурата, посочена в параграф 3.

Съветът може, или по препоръка на Европейската централна банка, или по препоръка на Комисията и след консултация с Европейската централна банка с оглед да се постигне съгласие, в съответствие с целта за ценова стабилност, да приеме, измени или да се откаже от централните курсове на еврото в рамките на системата на обменните курсове. Председателят на Съвета уведомява Европейския парламент за приемането, изменението или отказа от централните курсове на еврото.

2. При отсъствие на система на обменните курсове по отношение на една или повече парични единици на трети държави по смисъла на параграф 1, Съветът, по препоръка на Комисията и след консултация с Европейската централна банка, или по препоръка на Европейската централна банка, може да формулира общите насоки за обменната политика по отношение на тези валути. Тези общи насоки не могат да накърняват основната цел на ЕСЦБ за поддържане на ценовата стабилност.

3. Чрез дерогация от член 218, когато от Съюза трябва да бъдат договаряни споразумения по въпроси, свързани с паричния или валутния режим, с една или повече трети държави или международни организации, Съветът, по препоръка на Комисията и след консултация с Европейската централна банка, определя условията за преговори и сключване на тези споразумения. Тези условия осигуряват изразяването на единна позиция от страна на Съюза. Комисията е изцяло асоциирана в процеса на преговори.

4. Без да се засяга компетентността и споразуменията на Съюза по отношение на икономическия и паричен съюз, държавите-членки могат да преговарят в рамките на международни организации и да сключват международни споразумения.

ДЯЛ VI

ОТНОШЕНИЯ НА СЪЮЗА С МЕЖДУНАРОДНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ТРЕТИ СТРАНИ И ДЕЛЕГАЦИИ НА СЪЮЗА

Член 220

(предишни членове 302 – 304 от ДЕО)

1. Съюзът установява всякакви форми на полезно сътрудничество с органите на Организацията на обединените нации и нейните специализирани институции, Съвета на Европа, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

Съюзът осигурява освен това необходимите връзки с други международни организации.

2. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и Комисията отговарят за прилагането на настоящия член.

Член 221

1. Делегациите на Съюза в трети страни и в международните организации представляват Съюза.

2. Делегациите на Съюза се намират под ръководството на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност. Те действат в тясно сътрудничество с дипломатическите мисии и консулските служби на държавите-членки.

ДЯЛ VII

КЛАУЗА ЗА СОЛИДАРНОСТ

Член 222

1. Съюзът и неговите държави-членки действат съвместно в дух на солидарност, в случай че държава-членка стане обект на терористично нападение или жертва на природно или предизвикано от човека бедствие. Съюзът мобилизира всички правни инструменти на негово разположение, включително военните средства, предоставени му от държавите-членки, с цел:

- а) - да предотврати терористичната заплаха на територията на държавите-членки;
- да защити демократичните институции и цивилното население от евентуално терористично нападение;
- да окаже помощ на държава-членка, на нейна територия, по искане на политическите ☐ органи, в случай на терористично нападение;
- б) да окаже помощ на държава-членка, на нейна територия, по искане на политическите ☐ органи, в случай на природно или предизвикано от човека бедствие.

2. Ако дадена държава-членка стане обект на терористично нападение или жертва на природно или предизвикано от човека бедствие, останалите държави-членки ☐ оказват помощ по искане на политическите ☐ органи. За тази цел държавите-членки съгласуват действията си в рамките на Съвета.

3. Редът и условията за прилагане от страна на Съюза на настоящата клауза за солидарност се определят с решение, прието от Съвета по съвместно предложение на Комисията и на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност. Когато това решение има последици в областта на отбраната, Съветът действа в съответствие с член 31, параграф 1 от Договора за Европейския съюз. Информира се Европейският парламент.

За целите на настоящия параграф и без да се засягат разпоредбите на член 240, Съветът се подпомага от Комитета по политика и сигурност с подкрепата на структурите, създадени в рамките на общата политика за сигурност и отбрана, и от комитета, посочен в член 71, които му представят при необходимост съвместни становища.

4. С цел да осигури на Съюза и на неговите държави-членки възможност за ефективно действие, Европейският съвет редовно прави оценка на заплахите, пред които е изправен Съюзът.

ЧАСТ ШЕСТА

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И ФИНАНСОВИ РАЗПОРЕДБИ

ДЯЛ I

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ГЛАВА 1

ИНСТИТУЦИИ

РАЗДЕЛ 1

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

Член 223

(предишен член 190, параграфи 4 и 5 от ДЕО)

1. Европейският парламент изготвя предложение за установяване на необходимите разпоредби за избиране на неговите членове чрез всеобщо пряко избирателно право, съгласно уеднаквена процедура във всички държави-членки или в съответствие с принципите, общи за всички държави-членки.

Съветът, като действа с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура и след одобрение от Европейския парламент, който се произнася с мнозинство от съставляващите го членове, установява необходимите разпоредби. Тези разпоредби влизат в сила, след като бъдат одобрени от държавите-членки в съответствие с техните конституционни изисквания.

2. Европейският парламент, като действа чрез регламенти, по своя собствена инициатива в съответствие със специална законодателна процедура, след като поиска становището на Комисията и с одобрението на Съвета, приема правилата и общите условия за изпълнението на задълженията на неговите членове. Всички правила или условия във връзка с данъчното облагане на действащи или бивши членове изискват единодушно решение на Съвета.

Член 224
(предишен член 191, втора алинея от ДЕО)

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, определят чрез регламенти правилата за политическите партии на европейско равнище, посочени в член 10, параграф 4 от Договора за Европейския съюз и в частност правилата за тяхното финансиране.

Член 225
(предишен член 192, втора алинея от ДЕО)

Европейският парламент може по решение на мнозинството от съставляващите го членове, да поиска от Комисията да внесе подходящо предложение по въпроси, по които той намира, че за целите на прилагането на настоящия договор е необходим акт на Съюза. Ако Комисията не внесе предложение, тя съобщава причините за това на Европейския парламент.

Член 226
(предишен член 193 от ДЕО)

При осъществяване на своите функции Европейският парламент може по искане на една четвърт от съставляващите го членове да създаде временна анкетна комисия, която да разследва, без да се засягат правомощията, предоставени от Договорите на други институции или органи, предполагаеми нарушения или лошо администриране при прилагането на правото на Съюза, освен в случаите, когато привежданите факти са предмет на разглеждане пред съд и делото е все още висящо.

Временната анкетна комисия престава да съществува след като внесе своя доклад.

Редът и условията за упражняване на правото да се предприема разследване се определят от Европейския парламент, който действа чрез регламенти, по своя собствена инициатива, в съответствие със специална законодателна процедура, след одобрение от Съвета и Комисията.

Член 227
(предишен член 194 от ДЕО)

Всеки гражданин на Съюза и всяко физическо или юридическо лице, което пребивава или има седалище на територията на държава-членка, имат право да отправят индивидуално или съвместно с други граждани или лица, петиция до Европейския парламент по въпроси, които се отнасят до областите на компетентност на Съюза и които го засягат пряко.

Член 228
(предишен член 195 от ДЕО)

1. Европейският омбудсман, избран от Европейския парламент, е оправомощен да получава жалби от всеки гражданин на Съюза или от всяко физическо или юридическо лице, с пребиваване или седалище в някоя от държавите-членки, относно случаи на лошо администриране в действията на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза, с изключение на Съда на Европейския съюз при изпълнение на неговите функции. Той разглежда жалбите и изготвя доклад по тях.

В съответствие със своите функции омбудсманът извършва разследвания, които счита за обосновани, или по собствена инициатива, или въз основа на жалби, които са му били отправени пряко или с посредничеството на член на Европейския парламент, освен в случаите, когато твърденията в жалбите са предмет или са били предмет на съдебно производство. В случаите, когато омбудсманът е установил случай на лошо администриране, той сезира въпросната институция, орган, служба или агенция, която разполага със срок от три месеца, за да представи своето становище. Омбудсманът впоследствие предава доклад до Европейския парламент и до заинтересованата институция, орган, служба или агенция. Лицето, което е подало жалбата, се информира за резултата от тези разследвания.

Омбудсманът представя ежегоден доклад до Европейския парламент относно резултатите от разследванията.

2. Омбудсманът се избира след избора на Европейския парламент за срока на мандата на парламента. Мандатът му може да бъде подновяван.

Омбудсманът може да бъде освободен от длъжност от Съда, по искане на Европейския парламент, ако не отговаря на условията, необходими за изпълняването на неговите задължения или ако е извършил сериозно нарушение.

3. Омбудсманът изпълнява функциите си при пълна независимост. При изпълнение на своите задължения той не изисква, нито получава инструкции от никое правителство, институция, орган, служба или агенция. По време на своя мандат омбудсманът не може да упражнява никаква друга платена или неплатена професионална дейност.

4. Европейският парламент, като действа чрез регламенти, по своя собствена инициатива, в съответствие със специална законодателна процедура, приема правилата и общите условия, отнасящи се до изпълнението на функциите на Омбудсмана, след като поиска становището на Комисията и след одобрението на Съвета.

Член 229

(предишен член 196 от ДЕО)

Европейският парламент провежда една сесия годишно. По право той се свиква на заседание втория вторник на месец март.

Европейският парламент може да бъде свикан на извънредна месечна сесия по искане на мнозинството от съставляващите го членове, на Съвета или на Комисията.

Член 230

(предишен член 197, втора, трета и четвърта алинея, ДЕО)

Комисията може да присъства на всички заседания и да бъде изслушвана по нейно искане.

Комисията отговаря устно или писмено на въпроси, зададени ѝ от Европейския парламент или от негови членове.

Европейският съвет и Съветът се изслушват от Европейския парламент при условията, предвидени в процедурните правилници на Европейския съвет и на Съвета.

Член 231

(предишен член 198 от ДЕО)

Освен ако друго не е предвидено в настоящия договор, Европейският парламент приема актовете си с мнозинство от подадените гласове.

Кворумът се определя в процедурния правилник.

Член 232
(предишен член 199 от ДЕО)

Европейският парламент приема процедурен правилник с мнозинство от своите членове.

Актовете на Европейския парламент се публикуват при условията, предвидени в Договорите и в процедурния му правилник.

Член 233
(предишен член 200 от ДЕО)

Европейският парламент обсъжда на открито заседание общия годишен доклад, изпратен му от Комисията.

Член 234
(предишен член 201 от ДЕО)

Ако пред него е поставен въпросът за вот на недоверие относно дейността на Комисията, Европейският парламент провежда гласуване не по-рано от три дни след поставянето на този въпрос и то само чрез явно гласуване.

Ако вотът на недоверие бъде приет с мнозинство от две трети от подадените гласове и с мнозинство от съставляващите Европейския парламент членове, членовете на Комисията трябва да подадат колективно оставка, а върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност трябва да се оттегли от функциите, които изпълнява в Комисията. Те остават на длъжност и продължават да изпълняват текущите задачи, докато бъдат заменени, съгласно член 17 от Договора за Европейския съюз. В този случай мандатът на членовете на Комисията, назначени да ги заменят, изтича на датата, на която би изтекъл мандатът на членовете на Комисията, които са били задължени да подадат колективно оставка.

РАЗДЕЛ 2

ЕВРОПЕЙСКИ СЪВЕТ

Член 235

1. При гласуване всеки член на Европейския съвет може да гласува от името на не повече от един от останалите членове.

Член 16, параграф 4 от Договора за Европейския съюз и член 238, параграф 2 от настоящия договор се прилагат за Европейския съвет, когато той действа с квалифицирано мнозинство. Когато Европейският съвет се произнася чрез гласуване, неговият председател и председателят на Комисията не вземат участие в гласуването.

Въздържането от гласуване на присъстващи или представлявани членове не е пречка за приемането на актове на Европейския съвет, които изискват единодушие.

2. Председателят на Европейския парламент може да бъде поканен за изслушване от Европейския съвет.

3. Европейският съвет действа с обикновено мнозинство по процедурните въпроси, както и по приемането на процедурния му правилник.

4. Европейският съвет се подпомага от генералния секретариат на Съвета.

Член 236

Европейският съвет приема с квалифицирано мнозинство:

- а) решение за установяване на списъка със съставите на Съвета, освен състава по общи въпроси и този по външни работи, съгласно член 16, параграф 6 от Договора за Европейския съюз;
- б) решение относно председателството на съставите на Съвета, с изключение на състава по външни работи, съгласно член 16, параграф 9 от Договора за Европейския съюз.

РАЗДЕЛ 3

СЪВЕТ

Член 237

(предишен член 204 от ДЕО)

Съветът се свиква от своя председател по негова инициатива, по искане на един от неговите членове или на Комисията.

Член 238

(предишен член 205, параграфи 1 и 2 от ДЕО)

1. За актовете, които изискват обикновено мнозинство, Съветът действа с мнозинство от съставляващите го членове.
2. Чрез дерогация от член 16, параграф 4 от Договора за Европейския съюз, считано от 1 ноември 2014 г. и при спазване на разпоредбите, определени в Протокола относно преходните разпоредби, в случаите, в които Съветът не действа по предложение на Комисията или на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, квалифицираното мнозинство се определя като равно на най-малко 72 % от членовете на Съвета, представляващи държави-членки, които обхващат най-малко 65 % от населението на Съюза.
3. Считано от 1 ноември 2014 г. и при спазване на разпоредбите, определени в Протокола относно преходните разпоредби, в случаите, в които, в приложение на Договорите, не всички членове на Съвета участват в гласуването, квалифицираното мнозинство се определя, както следва:
  - а) Квалифицираното мнозинство се определя като равно на най-малко 55 % от членовете на Съвета, представляващи участващите държави-членки, които обхващат най-малко 65 % от населението на тези държави.

Блокиращото малцинство трябва да включва поне минималния брой членове на Съвета, представляващи повече от 35 % от населението на участващите държави-членки, плюс един член, като в противен случай се приема, че е налице квалифицирано мнозинство.

- б) Чрез дерогация от буква а), когато Съветът не действа по предложение на Комисията или на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, квалифицираното мнозинство се определя като равно на най-малко 72 % от членовете на Съвета, представляващи участващите държави-членки, които обхващат най-малко 65 % от населението на тези държави.
4. Въздържането от гласуване на присъстващите или представляваните членове не е пречка за приемане от Съвета на актове, които изискват единодушие.

Член 239
(предишен член 206 от ДЕО)

При гласуване всеки член на Съвета може да гласува от името на не повече от един от другите членове.

Член 240
(предишен член 207 от ДЕО)

1. Комитет, състоящ се от постоянните представители на правителствата на държавите-членки, отговаря за подготовката на работата на Съвета и за изпълнение на възложените му от Съвета задачи. Комитетът може да приема процедурни решения в случаите, предвидени от процедурния правилник на Съвета.
  2. Съветът се подпомага от генерален секретариат под ръководството на генерален секретар, назначен от Съвета.
- Съветът решава с обикновено мнозинство относно организацията на генералния секретариат.
3. Съветът действа с обикновено мнозинство по процедурните въпроси, както и по приемането на процедурния си правилник.

Член 241
(предишен член 208 от ДЕО)

Съветът, като действа с обикновено мнозинство, може да поиска от Комисията да предприеме проучвания, които счита за уместни за осъществяването на общите цели и да му представи съответни предложения. Ако Комисията не представи предложение, тя информира Съвета за причините.

Член 242
(предишен член 209 от ДЕО)

Съветът, като действа с обикновено мнозинство, след консултация с Комисията, приема разпоредбите, регулиращи дейността на комитетите, предвидени в Договорите.

Член 243
(предишен член 210 от ДЕО)

Съветът определя размера на трудовите възнаграждения, обезщетенията и пенсиите на председателя на Европейския съвет, на председателя на Комисията, на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, на членовете на Комисията, на председателите, членовете и секретарите на Съда на Европейския съюз, както и на генералния секретар на Съвета. Той определя освен това размера на всички обезщетения, представляващи възнаграждение.

РАЗДЕЛ 4

КОМИСИЯ

Член 244

Съгласно член 17, параграф 5 от Договора за Европейския съюз, членовете на Комисията се избират на ротационен принцип, установен с единодушие от Европейския съвет, въз основа на следните принципи:

- а) държавите-членки се третират на стриктно равноправна основа по отношение на определянето на последователността на участие и продължителността на членството на техните граждани в Комисията; в резултат на това разликата между общия брой мандати, заети от граждани на две държави-членки, не може никога да е повече от един;
- б) при спазване на разпоредбите на буква а), всяка следваща Комисия е съставена по начин, който да отразява в задоволителна степен демографското и географското многообразие на всички държави-членки.

Член 245
(предишен член 213 от ДЕО)

Членовете на Комисията се въздържат от всякакво действие, несъвместимо с естеството на техните функции. Държавите-членки зачитат тяхната независимост и не се опитват да им оказват влияние при изпълнението на техните задачи.

Членовете на Комисията не могат по време на своя мандат да упражняват друга платена или неплатена професионална дейност. При встъпването си в длъжност, те тържествено поемат задължението да спазват, както по време на мандата си, така и след неговото изтичане, произтичащите от поста им задължения и в частност задължението за почтеност и въздържаност относно приемането на определени постове или облаги след края на мандата им. В случай на нарушаване на тези задължения Съдът, по искане на Съвета, който действа с обикновено мнозинство или на Комисията може, според обстоятелствата, или да освободи от длъжност, съгласно условията на член 247, или да лиши съответния член от право на пенсия или от други полагащи се облаги.

Член 246
(предишен член 215 от ДЕО)

Освен при редовното обновяване на състава или при смърт, пълномощията на членовете на Комисията се прекратяват при доброволна оставка или освобождаване от длъжност.

Мястото на член, който е подал оставка или е починал, се заема за остатък от мандата от нов член със същото гражданство, назначен от Съвета, по взаимно съгласие с председателя на Комисията, след консултация с Европейския парламент и съгласно критериите, посочени в член 17, параграф 3, втора алинея от Договора за Европейския съюз.

Съветът, като действа с единодушие, по предложение на председателя на Комисията, може да реши, че не е необходимо да се попълва освободеното място, особено когато оставащият период от мандата на члена на Комисията е кратък.

При оставка, освобождаване от длъжност или смърт председателят се заменя до изтичане на неговия мандат. По отношение на смяната на председателя се прилага процедурата по член 17, параграф 7, първа алинея от Договора за Европейския съюз.

В случай на оставка, освобождаване от длъжност или смърт върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност се заменя, за остатъка от мандата, в съответствие с член 18, параграф 1 от Договора за Европейския съюз.

В случай на колективна оставка на членовете на Комисията те остават на длъжност и продължават да изпълняват текущите задачи, докато се осигури заместването им за остатъка от мандата в съответствие с член 17 от Договора за Европейския съюз.

Член 247
(предишен член 216 от ДЕО)

Ако член на Комисията престане да изпълнява условията, необходими за упражняването на функциите си или ако е извършил сериозно нарушение, той може да бъде освободен от длъжност от Съда, по искане на Съвета, който действа с обикновено мнозинство или на Комисията.

Член 248
(предишен член 217, параграф 2 от ДЕО)

Без да се засягат разпоредбите на член 18, параграф 4 от Договора за Европейския съюз, отговорностите, с които е натоварена Комисията, се структурират и разпределят между нейните членове от председателя, съгласно член 17, параграф 6 от посочения договор. Председателят може да прехвърля отговорности от един член на друг по време на мандата на Комисията. Членовете на Комисията изпълняват възложените им от председателя задължения под негово ръководство.

Член 249
(предишни член 218, параграф 2 и член 212 от ДЕО)

1. Комисията приема процедурен правилник, за да гарантира както нейното функциониране, така и това на нейните служби. Тя осигурява публикуването на този правилник.
2. Комисията публикува ежегодно, не по-късно от един месец преди откриването на сесията на Европейския парламент, общ доклад за дейностите на Съюза.

Член 250
(предишен член 219 от ДЕО)

Комисията приема актовете си с мнозинството от своите членове.

Кворумът се определя от нейния процедурен правилник.

РАЗДЕЛ 5
СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Член 251
(предишен член 221 от ДЕО)

Съдът заседава в състави или в голям състав, в съответствие с предвидените за целта правила в статута на Съда на Европейския съюз.

Съдът може да заседава и в пленум, когато това е предвидено в неговия статут.

Член 252
(предишен член 222 от ДЕО)

Съдът се подпомага от осем генерални адвокати. Ако Съдът поиска това, Съветът може, с единодушие, да увеличи броя на генералните адвокати.

Генералният адвокат има ролята да представя публично, при пълна безпристрастност и независимост, мотивирани заключения по делата, за които съгласно статута на Съда на Европейския съюз се изисква неговото произнасяне.

Член 253
(предишен член 223 от ДЕО)

Съдиите и генералните адвокати на Съда се избират измежду личности, които представят всички гаранции за независимост и които отговарят на всички условия, изисквани в техните съответни държави за заемане на най-висшите съдебни длъжности, или които са юристи с призната компетентност; те се назначават по общо съгласие от правителствата на държавите-членки за срок от шест години, след консултация с комитета, предвиден в член 255.

Частична подмяна на съдиите и на генералните адвокати се извършва на всеки три години, съгласно условията, предвидени в статута на Съда на Европейския съюз.

Съдиите избират помежду си председател на Съда за срок от три години. Неговият мандат може да бъде подновяван.

Съдиите и генералните адвокати, чийто мандат изтича, могат да бъдат преизбирани.

Съдът назначава секретар и определя правилата за неговата дейност.

Съдът приема свой процедурен правилник. Този правилник подлежи на одобрение от Съвета.

Член 254
(предишен член 224 от ДЕО)

Броят на съдиите на Общия съд се определя в статута на Съда на Европейския съюз. Статутът може да предвиди Общият съд да бъде подпомаган от генерални адвокати.

Членовете на Общия съд се избират измежду лица, които представят всички гаранции за независимост и притежават необходимата правоспособност за заемане на висши съдебни длъжности. Те се назначават по общо съгласие на правителствата на държавите-членки за срок от шест години, след консултация с комитета, предвиден в член 255. Частична промяна в състава се извършва на всеки три години. Членовете, чийто мандат изтича, могат да бъдат преизбирани.

Съдиите избират помежду си председател на Общия съд за срок от три години. Неговият мандат може да бъде подновяван.

Общият съд назначава секретар и определя правилата за неговата дейност.

Общият съд приема свой процедурен правилник със съгласието на Съда. Този правилник подлежи на одобрение от Съвета.

Разпоредбите на Договорите относно Съда се прилагат и спрямо Общия съд, освен ако в статута на Съда на Европейския съюз не е предвидено друго.

Член 255

Създава се комитет, който да дава становище относно годността на кандидатите да упражняват функциите на съдия и генерален адвокат на Съда и на Общия съд, преди правителствата на държавите-членки да ги назначат съгласно членове 253 и 254.

Комитетът е съставен от седем лица, избрани измежду бивши членове на Съда и на Общия съд, членове на висши национални съдебни органи и юристи с призната компетентност, един от които се предлага от Европейския парламент. Съветът приема решение, с което се определят правилата за функциониране на този комитет, както и решение за назначаване на неговите членове. Той действа по инициатива на председателя на Съда.

Член 256

(предишен член 225 от ДЕО)

1. Общият съд е компетентен да разглежда и да се произнася като първа инстанция по исковете, посочени в членове 263, 265, 268, 270 и 272, с изключение на възложените на специализиран съд, създаден съгласно член 257 и тези, които в статута са изрично запазени за Съда. Статутът може да предвиди компетентност на Общия съд и относно други категории дела.

Решенията на Общия съд по силата на настоящия параграф подлежат на обжалване само по правни въпроси пред Съда, съгласно предвидените в статута условия и ограничения.

2. Общият съд е компетентен да разглежда и да се произнася по исквете срещу решения на специализираните съдилища.

Решенията на Общия съд по настоящия параграф по изключение подлежат на преразглеждане пред Съда при условията и ограниченията, предвидени в статута, в случай на сериозен риск от засягане на единството или съгласуваността на правото на Съюза.

3. Общият съд е компетентен да разглежда и да се произнася по преюдициални въпроси, отправени към него по силата на член 267 в специфични сфери, определени от статута.

Когато Общият съд прецени, че делото изисква принципно решение, което може да засегне единството или съгласуваността на правото на Съюза, той може да препрати делото към Съда, който да се произнесе.

Решенията, постановени от Общия съд относно преюдициални въпроси, могат по изключение да бъдат преразглеждани от Съда съгласно условията и ограниченията, предвидени от статута, в случай на сериозен риск от засягане единството или съгласуваността на правото на Съюза.

Член 257
(предишен член 225 А от ДЕО)

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да създават специализирани съдилища към Общия съд, натоварени да разглеждат като първа инстанция определени категории искове в специфични области. Европейският парламент и Съветът действат чрез регламенти или по предложение на Комисията, след консултация със Съда, или по искане на Съда, след консултация с Комисията.

Регламентът за създаване на специализиран съд определя правилата за организацията на този съд и уточнява обхвата на компетенциите, които му се предоставят.

Решенията на специализираните съдилища подлежат на обжалване пред Общия съд само по правни въпроси или, когато това е предвидено в регламента за създаване на специализиран съд, на обжалване и по фактически въпроси.

Членовете на специализираните съдилища се избират измежду лица, даващи всички гаранции за независимост и отговарящи на изискванията за заемане на съдебни длъжности. Те се назначават от Съвета с единодушие.

Специализираните съдилища приемат свой процедурен правилник съгласувано със Съда. Правилникът подлежи на одобрение от Съвета.

Разпоредбите на Договорите относно Съда и разпоредбите на статута на Съда на Европейския съюз се прилагат и спрямо специализираните съдилища, освен ако в регламента за създаване на специализирания съд не е предвидено друго. Дял I от Статута и член 64 от него се прилагат във всички случаи спрямо специализираните съдилища.

Член 258
(предишен член 226 от ДЕО)

Ако Комисията счита, че дадена държава-членка не е изпълнила задължение, произтичащо от Договорите, тя издава мотивирано становище по този въпрос, след като е дала възможност на съответната държава да изложи своите съображения.

Ако съответната държава не се съобрази с това становище в срока, определен от Комисията, Комисията може да сезира Съда на Европейския съюз.

Член 259
(предишен член 227 от ДЕО)

Всяка от държавите-членки може да сезира Съда на Европейския съюз, ако счита, че друга държава-членка не е изпълнила някое от задълженията, произтичащо от Договорите.

Преди държава-членка да подаде иск срещу друга държава-членка относно твърдение за неизпълнение от страна на въпросната държава на задължение, произтичащо от Договорите, тя поставя въпроса пред Комисията.

Комисията издава мотивирано становище, след като на всяка от заинтересованите държави е предоставена възможност да изложи съответно съображенията относно собствените им позиции и тези срещу ответната страна, писмено и устно.

Ако Комисията не е издала становище в срок от три месеца от датата на поставяне на въпроса пред нея, отсъствието на становище не е пречка за сезиране на Съда на Европейския съюз.

Член 260
(предишен член 228 от ДЕО)

1. Ако Съдът на Европейския съюз установи, че държава-членка не е изпълнила свое задължение което произтича от Договорите, тази държава е длъжна да предприеме необходимите мерки с оглед изпълнението на решението на Съда на Европейския съюз.

2. Ако Комисията реши, че тази държава-членка не е предприела мерките за изпълнение на решението на Съда на Европейския съюз, тя може да сезира Съда на Европейския съюз, след като предостави възможност на тази държава да изложи своите съображения. Комисията посочва размера на еднократно платимата сума или периодичната имуществена санкция, която тази държава-членка трябва да заплати, и която според нея е съобразена с обстоятелствата.

Ако Съдът на Европейския съюз установи, че въпросната държава-членка не се е съобщила с неговото решение, той може да й наложи заплащането на еднократно платима сума или на периодична имуществена санкция.

Настоящата процедура не засяга прилагането на член 259.

3. Когато Комисията сезира Съда на Европейския съюз с иск по силата на член 258, тъй като счита, че тази държава-членка не е изпълнила задължението си да съобщи за мерките за транспониране на директива, приета съгласно определена законодателна процедура, тя може, ако счете за уместно, да определи размера на еднократно платимата сума или периодичната имуществена санкция, която тази държава трябва да заплати, и която според нея е съобразена с обстоятелствата.

Ако Съдът на Европейския съюз установи, че има неизпълнение на горепосоченото задължение, той може да наложи на тази държава-членка да заплати еднократно платимата сума или периодичната имуществена санкция, в рамките на размера, определен от Комисията. Задължението за плащане влиза в сила на датата, определена в решението на Съда на Европейския съюз.

Член 261
(предишен член 229 от ДЕО)

Регламентите, приети съвместно от Европейския парламент и Съвета, както и от Съвета, в съответствие с разпоредбите на Договорите, могат да предоставят на Съда на Европейския съюз пълна юрисдикция да правораздава във връзка със санкциите, предвидени в тези регламенти.

Член 262
(предишен член 229 А от ДЕО)

Без да се засягат останалите разпоредби на Договорите, Съветът, като действа с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура и след консултация с Европейския парламент, може да приема разпоредби за предоставяне на компетентност по своя преценка на Съда на Европейския съюз по спорове относно прилагането на приетите актове на основата на Договорите, които пораждат европейски права на интелектуална собственост. Тези разпоредби влизат в сила, след като бъдат одобрени от държавите-членки в съответствие с техните конституционни изисквания.

Член 263
(предишен член 230 от ДЕО)

Съдът на Европейския съюз осъществява контрол относно законосъобразността на законодателните актове, на актовете на Съвета, на Комисията и на Европейската централна банка, с изключение на препоръките и становищата, както и на актовете на Европейския парламент и на Европейския съвет, предназначени да произведат правно действие по отношение на трети страни. Той контролира също така законосъобразността на актовете, издадени от органите, службите или агенциите на Съюза, предназначени да произвеждат правно действие по отношение на трети страни.

За тази цел Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнася по искове на държава-членка, на Европейския парламент, на Съвета или на Комисията, на основание некомпетентност, съществено процесуално нарушение, нарушаване на Договорите или на всякаква правна норма, свързана с тяхното изпълнение, или злоупотреба с власт.

Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнася при същите условия по искове, заведени от Сметната палата, от Европейската централна банка и от Комитета на регионите, за защита на техните изключителни правомощия.

Всяко физическо или юридическо лице може да заведе иск, съгласно условията, предвидени в първа и втора алинея, срещу решенията, които са адресирани до него или които го засягат пряко и лично, както и срещу подзаконовни актове, които го засягат пряко и които не включват мерки за изпълнение.

Актовете за създаване на органи, служби и агенции на Съюза могат да предвиждат специфични условия и правила относно исковете, заведени от физически или юридически лица срещу актове на тези органи, служби или агенции, предназначени да произведат правно действие спрямо тях.

Исковете, предвидени в настоящия член, трябва да бъдат заведени в срок от два месеца, считано, в зависимост от случая, от публикуването на акта, от неговото съобщаване на ищеца, или, при липса на уведомяване, от деня, в който той е узнал за него.

Член 264
(предишен член 231 от ДЕО)

Ако искът е обоснован, Съдът на Европейския съюз обявява атакувания акт за недействителен.

Независимо от това Съдът на Европейския съюз определя, ако счете за необходимо, онези от правните последици на отменения акт, които трябва да се считат за окончателни.

Член 265
(предишен член 232 от ДЕО)

В случай че в нарушение на Договорите Европейският парламент, Европейският съвет, Съветът, Комисията или Европейската централна банка бездействат, държавите-членки и другите институции на Съюза могат да сезират Съда на Европейския съюз с цел установяване на това нарушение. Настоящият член се прилага при същите условия спрямо органите, службите и агенциите на Съюза, които се въздържат от вземане на решение.

Искът е допустим само ако съответната институция, орган, служба или агенция преди това е поканена да действа. Ако след изтичане на срок от два месеца от тази покана съответната институция, орган, служба или агенция не се е произнесла, искът може да бъде заведен в нов двумесечен срок.

Всяко физическо или юридическо лице може да сезира Съда съгласно условията, определени в предходните алинеи, за да подаде иск относно пропускането, от страна на дадена институция или даден орган, служба или агенция на Съюза да адресира до него даден акт, с изключение на препоръка или становище.

Член 266
(предишен член 233 от ДЕО)

Институцията, органът, службата или агенцията, чийто акт е бил отменен или чието бездействие е било обявено за противоречащо на Договорите, е длъжна да предприеме необходимите мерки за изпълнение на решението на Съда на Европейския съюз.

Това задължение не засяга задължението, което може да произтече от прилагането на член 340, втора алинея.

Член 267
(предишен член 234 от ДЕО)

Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнася преюдициално относно:

- а) тълкуването на настоящия договор;
- б) валидността и тълкуването на актовете на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза.

Когато такъв въпрос бъде повдигнат пред юрисдикция в държава-членка, тази юрисдикция би могла, ако счита, че по този въпрос е необходимо решение, за да бъде постановено нейното решение, да поиска от Съда на Европейския съюз да се произнесе.

Когато такъв въпрос е повдигнат по висящо дело пред национална юрисдикция на дадена държава, чиито решения не подлежат на обжалване съгласно националното право, тази юрисдикция е длъжна да сезира Съда на Европейския съюз.

Ако такъв въпрос бъде повдигнат по висящо дело пред национален съдебен орган във връзка със задържано лице, Съдът на Европейския съюз се произнася в най-кратък срок.

Член 268
(предишен член 235 от ДЕО)

Съдът на Европейския съюз е компетентен да разглежда спорове относно обезщетения за вредите, посочени в член 340, втора и трета алинея.

Член 269

Съдът е компетентен да се произнася по законосъобразността на акт, приет от Европейския съвет или от Съвета по силата на член 7 от Договора за Европейския съюз само по искане на държавата-членка, която е предмет на констатация на Европейския съвет или на Съвета, и само относно спазването на процедурните изисквания, предвидени в споменатия член.

Това искане трябва да бъде отправено в срок от един месец от датата на констатацията. Съдът се произнася в срок от един месец, считано от датата на искането.

Член 270

(предишен член 236 от ДЕО)

Съдът на Европейския съюз е компетентен по всеки спор между Съюза и негови служители, в границите и при условията, определени в Правилника за длъжностните лица на Съюза и условията за работа на другите служители на Съюза.

Член 271

(предишен член 237 от ДЕО)

Съдът на Европейския съюз е компетентен, в посочените по-долу граници, да решава спорове относно:

- а) изпълнението на задълженията от страна на държавите-членки, произтичащи от устава на Европейската инвестиционна банка. Управителният съвет на банката разполага в това отношение с компетенциите, предоставени на Комисията съгласно член 258;
- б) решенията на Съвета на гуверньорите на Европейската инвестиционна банка. В тази връзка всяка държава-членка, Комисията и Управителният съвет на Банката могат да подават иск при условията, предвидени в член 263;
- в) решенията на Управителния съвет на Европейската инвестиционна банка. Исковете срещу тези решения могат да бъдат подавани според предвидените условия в член 263 само от държави-членки или от Комисията при условията, и само относно нарушение на процедурите, предвидени в член 19, параграфи 2, 5, 6 и 7 от устава на банката;

- г) изпълнението от националните централни банки на задълженията, произтичащи от настоящия договор и от Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ. Управителният съвет на Европейската централна банка разполага, в тази връзка, по отношение на националните централни банки, с правомощията, предоставени на Комисията от член 258 по отношение на държавите-членки. Ако Съдът на Европейския съюз установи, че национална централна банка не е изпълнила задължение, произтичащо от настоящия договор, тази банка се задължава да предприеме необходимите разпоредби за изпълнение на решението на Съда на Европейския съюз.

Член 272
(предишен член 238 от ДЕО)

Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнася по силата на арбитражна клауза, съдържаща се в договор, отнасящ се към публичното или частното право, сключен от Съюза или от негово име.

Член 273
(предишен член 239 от ДЕО)

Съдът е компетентен по всички спорове между държавите-членки, свързани с предмета на Договорите, ако спорът е изпратен до него при специално споразумение между страните.

Член 274
(предишен член 240 от ДЕО)

При условията на компетенциите, които Договорите предоставят на Съда на Европейския съюз, споровете по които Съюзът е страна не могат на това основание да бъдат изключени от компетенциите на националните юрисдикции.

Член 275

Съдът на Европейския съюз не е компетентен по отношение на разпоредбите относно общата външна политика и политика на сигурност, както и по отношение на актовете, приети въз основа на тези разпоредби.

Въпреки това, Съдът на Европейския съюз е компетентен да контролира спазването на член 40 от Договора за Европейския съюз и да се произнася по искове, заведени при условията, предвидени в член 263, четвърта алинея от настоящия договор, относно контрола за законосъобразност на решенията, предвиждащи ограничителни мерки спрямо физически или юридически лица и приети от Съвета на основание глава 2 на дял V от Договора за Европейския съюз.

Член 276

При упражняване на предоставените му правомощия, свързани с разпоредбите на глави 4 и 5 на дял V, трета част, относно пространството на свобода, сигурност и правосъдие, Съдът на Европейския съюз не е компетентен да проверява валидността или пропорционалността на операции, проведени от полицията или други правоприлагащи служби в държава-членка, нито да се произнася относно изпълнението на задълженията на държавите-членки за поддържането на обществения ред и опазването на вътрешната сигурност.

Член 277

(предишен член 241 от ДЕО)

Независимо от изтичането на срока, предвиден в член 263, шеста алинея, всяка страна може при спор, който засяга акт с общо приложение, приет от институция, орган, служба или агенция на Съюза, да се позове на средствата, предвидени в член 230, втора алинея, за да обоснове пред Съда на Европейския съюз неприложимостта на този акт.

Член 278

(предишен член 242 от ДЕО)

Подадените до Съда на Европейския съюз искове нямат суспензивно действие. Въпреки това Съдът на Европейския съюз може, ако счита, че обстоятелствата го изискват, да постанови спиране на изпълнението на оспорвания акт.

Член 279
(предишен член 243 от ДЕО)

По делата за които е сезиран, Съдът на Европейския съюз може да разпорежда необходимите временни мерки.

Член 280
(предишен член 244 от ДЕО)

Решенията на Съда на Европейския съюз имат изпълнителна сила при условията, определени в член 299.

Член 281
(предишен член 245 от ДЕО)

Статутът на Съда на Европейския съюз е включен в отделен протокол.

Европейският парламент и Съветът могат, в съответствие с обикновената законодателна процедура, да изменят разпоредбите на статута, с изключение на дял I и на член 64 от него. Европейският парламент и Съветът действат или по искане на Съда и след консултация с Комисията, или по предложение на Комисията и след консултация със Съда.

РАЗДЕЛ 6

ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

Член 282

1. Европейската централна банка и националните централни банки образуват Европейската система на централните банки (ЕСЦБ). Европейската централна банка и националните централни банки на държавите-членки, чиято парична единица е еврото и които съставляват Евросистемата, провеждат паричната политика на Съюза.

2. ЕСЦБ се управлява от органите за вземане на решения на Европейската централна банка. Основната цел на ЕСЦБ е да поддържа ценовата стабилност. Без да се засяга тази цел, тя подпомага общите икономически политики в Съюза, за да допринесе за постигането на неговите цели.
3. Европейската централна банка има юридическа правосубектност. Тя има изключителното правомощие да разрешава емитирането на еврото. Тя е независима при упражняването на своите правомощия и при управлението на своите финанси. Институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, както и правителствата на държавите-членки, зачитат тази независимост.
4. Европейската централна банка предприема необходимите мерки за изпълнение на своите задачи, в съответствие с членове 127 — 133 и член 138 и съгласно условията, предвидени в Устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ. В съответствие с упоменатите членове държавите-членки, чиято парична единица не е еврото, както и техните централни банки, запазват своята компетентност по паричните въпроси.
5. По отношение на областите в кръга на нейните правомощия, с Европейската централна банка се провеждат консултации по всеки проект на акт на Съюза, както и по всеки проект за нормативна уредба на национално равнище, като тя може да дава становища.

Член 283
(предишен член 112 от ДЕО)

1. Управителният съвет на Европейската централна банка се състои от членовете на Изпълнителния съвет на Европейската централна банка и от управителите на националните централни банки на държавите-членки, чиято парична единица е еврото.
2. Изпълнителният съвет се състои от председателя, заместник-председателя и четирима други членове.

Председателят, заместник-председателят и другите членове на Изпълнителния съвет се назначават измежду лица, които притежават призната компетентност и професионален опит в областта на паричните и банковите въпроси, от Европейския съвет, който действа с квалифицирано мнозинство, по препоръка на Съвета и след консултация с Европейския парламент и Управителния съвет на Европейската централна банка.

Техният мандат е осем години и не може да бъде подновяван.

Само граждани на държавите-членки могат да бъдат членове на Изпълнителния съвет.

Член 284
(предишен член 113 от ДЕО)

1. Председателят на Съвета и един член от Комисията могат да участват в заседанията на Управителния съвет на Европейската централна банка без да имат право да гласуват.

Председателят на Съвета може да представя предложение за обсъждане до Управителния съвет на Европейската централна банка.

2. Председателят на Европейската централна банка получава покана да участва в срещите на Съвета, когато Съветът обсъжда въпроси, свързани с целите и задачите на ЕСЦБ.

3. Европейската централна банка изпраща до Европейския парламент, Съвета и Комисията, а също и до Европейския съвет годишен доклад за дейностите на ЕСЦБ и за паричната политика както за предходната, така и за текущата година. Председателят на Европейската централна банка представя този доклад на Съвета и на Европейския парламент, който може да проведе общ дебат по него.

Председателят на Европейската централна банка и другите членове от Изпълнителния съвет могат, по искане на Европейския парламент или по тяхна инициатива, да бъдат изслушвани от компетентните комисии на Европейския парламент.

РАЗДЕЛ 7

СМЕТНА ПАЛАТА

Член 285
(предишен член 246 от ДЕО)

Одитът се осъществява от Сметната палата на Съюза.

Тя се състои от по един гражданин на всяка държава-членка. Нейните членове изпълняват функциите си при пълна независимост, в общ интерес на Съюза.

Член 286
(предишен член 247 от ДЕО)

1. Членовете на Сметната палата се избират измежду личности, които участват или са участвали в съответната държава във външни одиторски органи или които притежават специална квалификация за тази дейност. Тяхната независимост трябва да бъде извън съмнение.

2. Членовете на Сметната палата се назначават за срок от шест години. Съветът, след като се консултира с Европейския парламент, приема списъка на членовете съобразно направените от всяка държава-членка предложения. Мандатът на членовете на Сметната палата може да бъде подновяван.

Те избират помежду си председател на Сметната палата за срок от три години. Неговият мандат може да бъде подновяван.

3. При изпълнението на техните задължения, членовете на Сметната палата нито търсят, нито приемат инструкции от което и да е правителство или от който и да е друг орган. Те се въздържат от всякаква дейност, несъвместима с характера на техните функции.

4. Членовете на Сметната палата не могат по време на своя мандат да изпълняват никаква друга платена или неплатена професионална дейност. Когато встъпват в длъжност, те тържествено се задължават да изпълняват както по време на своя мандат, така и след това, произтичащите от тяхната длъжност задължения, а именно да проявяват почтеност и въздържаност относно приемането, след края на мандата им, на определени постове или облаги.

5. Освен при редовното подновяване на състава или в случай на смърт, пълномощията на член на Сметната палата могат да се прекратят при оставка или чрез освобождаване от длъжност, обявено от Съда съгласно параграф 6.

Освободеното по този начин място се попълва за остатък от мандата на члена.

Освен в случаите на освобождаване от длъжност членовете на Сметната палата остават на техния пост, докато бъдат заменени.

6. Членовете на Сметната палата могат да бъдат освободени от длъжност, или да бъдат лишени от правото на пенсия или други полагащи се облаги, само ако Съдът по молба на Сметната палата констатира, че те са престанали да отговарят на необходимите условия или да изпълняват произтичащите от тяхната длъжност задължения.

7. Съветът определя условията за наемане на работа на председателя и членовете на Сметната палата и в частност техните възнаграждения, надбавки и пенсии. Със същото мнозинство той решава да бъде извършвано друго плащане вместо възнаграждението.

8. Разпоредбите на Протокола за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз, които се прилагат по отношение на съдиите в Съда на Европейския съюз, се прилагат и по отношение на членовете на Сметната палата.

Член 287
(предишен член 248 от ДЕО)

1. Сметната палата проверява отчетите за всички приходи и разходи на Съюза. Тя проверява и отчетите за всички приходи и разходи на всички органи, служби или агенции, създадени от Съюза, доколкото актът за учредяването им не изключва такава проверка.

Сметната палата представя на Европейския парламент и на Съвета декларация за достоверност относно надеждността и точността на отчетите, както и законосъобразността и редовността на свързаните с тях операции, която се публикува в *Официален вестник на Европейския съюз*. Тази декларация може да бъде допълнена със специфични оценки за всяка основна сфера на действие на Съюза.

2. Сметната палата проверява дали всички приходи са били събрани и дали всички разходи са направени законосъобразно и правомерно, както и дали управлението на финансовите средства е било добро. Осъществявайки това, тя сигнализира, по-специално, за всяка неправомерност.

Одитът върху приходите се осъществява на основата както на предвидените, така и на постъпилите приходи в Съюза.

Одитът върху разходите се осъществява на основата както на поетите задължения, така и на извършените плащания.

Тези одити могат да бъдат извършени преди приключването на отчетите за съответната финансова година.

3. Одитът се основава на документи и, ако е необходимо, се провежда на място в другите институции на Съюза, в помещенията на всеки орган, служба или агенция, която управлява приходи или разходи от името на Съюза и в държавите-членки, включително в помещенията на всяко физическо или юридическо лице, което получава плащания от бюджета. Одитът в държавите-членки се извършва съвместно с националните одиторски органи или, ако последните нямат необходимите правомощия, с компетентните национални служби. Сметната палата и националните одиторски органи на държавите-членки осъществяват сътрудничество, основаващо се на доверие и взаимно зачитане на независимостта. Тези органи или служби уведомяват Сметната палата дали възнамеряват да участват в одита.

Останалите институции на Съюза, всички органи, служби или агенции, осъществяващи управление на приходи или разходи от името на Съюза, всяко физическо или юридическо лице, което получава плащания от бюджета, както и националните одиторски органи, а ако те нямат необходимите правомощия – компетентните национални служби, изпращат на Сметната палата по нейно искане всички документи или информация, които са необходими за изпълнението на нейната задача.

Що се отнася до дейността на Европейската инвестиционна банка по управление на приходите и разходите на Съюза, правото на Сметната палата на достъп до информацията, притежавана от Банката, се регламентира от споразумение между Сметната палата, Банката и Комисията. При отсъствие на споразумение Сметната палата има право на достъп до информацията, необходима за осъществяване на одита на приходите и разходите на Съюза, управлявани от Банката.

4. Сметната палата изготвя годишен доклад след приключването на всяка бюджетна година. Този доклад се представя на останалите институции на Съюза и се публикува в *Официален вестник на Европейския съюз* заедно с отговорите на съответните институции относно констатациите и оценките на Сметната палата.

Сметната палата може да представя във всеки един момент своите констатации и оценки, по-специално под формата на специални доклади по отделни въпроси, и да представя становища по искане на някоя от другите институции на Съюза.

Тя приема своите годишни доклади, специални доклади или становища с мнозинство от своите членове. Независимо от това, тя може да съставя свои вътрешни отделения с оглед приемането на някои категории доклади или становища, при предвидените от процедурния й правилник условия.

Тя подпомага Европейския парламент и Съвета при упражняването на тяхната контролна функция по отношение на изпълнението на бюджета.

Сметната палата приема свой процедурен правилник. Този правилник подлежи на одобрение от Съвета.

ГЛАВА 2

ПРАВНИ АКТОВЕ НА СЪЮЗА, ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРИЕМАНЕ И ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

РАЗДЕЛ 1

ПРАВНИ АКТОВЕ НА СЪЮЗА

Член 288 (предишен член 249 от ДЕО)

С оглед на упражняването на областите на компетентност на Съюза институциите приемат регламенти, директиви, решения, препоръки и становища.

Регламентът е акт с общо приложение. Той е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави-членки.

Директивата е акт, който обвързва по отношение на постигането на даден резултат от държавите-членки, до която е адресиран, като оставя на националните власти свобода при избора на формата и средствата за постигане на този резултат.

Решението е задължително в своята цялост. Когато решението посочва адресати, то е задължително само за тях.

Препоръките и становищата нямат задължителен характер.

Член 289

1. Обикновената законодателна процедура се изразява в приемане на регламент, директива или решение съвместно от Европейския парламент и Съвета по предложение на Комисията. Тази процедура е установена в член 294.
2. В специфичните случаи, предвидени в Договорите, приемането на регламент, директива или решение от Европейския парламент с участието на Съвета, или от Съвета с участието на Европейския парламент, представлява специална законодателна процедура.
3. Правните актове, приети по законодателна процедура, представляват законодателни актове.
4. В специфичните случаи, предвидени в Договорите, законодателните актове могат да се приемат по инициатива на група държави-членки или на Европейския парламент, по препоръка на Европейската централна банка или по искане на Съда или на Европейската инвестиционна банка.

Член 290

1. Законодателен акт може да делегира на Комисията правомощието да приема незаконодателни актове от общ характер, които допълват или изменят определени несъществени елементи от законодателния акт.

Законодателните актове определят изрично целите, съдържанието, обхвата и продължителността на делегирането. Съществените елементи от една област се запазват за законодателния акт и съответно не могат да бъдат предмет на делегиране на правомощие.

2. Законодателните актове определят изрично условията, при които се осъществява делегиране. Тези условия могат да бъдат, както следва:
  - а) Европейският парламент или Съветът могат да решат да оттеглят делегирането;
  - б) делегираният акт може да влезе в сила единствено ако в срок, определен от законодателния акт, Европейският парламент или Съветът не представят възражения.

За целите на букви а) и б) Европейският парламент действа с мнозинство от съставляващите го членове, а Съветът действа с квалифицирано мнозинство.

3. Прилагателното „делегиран“, „делегирана“ или „делегирано“ се добавя в заглавието на делегираните актове.

Член 291

1. Държавите-членки предприемат всички необходими мерки по вътрешното право за прилагане на правно обвързващите актове на Съюза.

2. Когато са необходими еднакви условия за изпълнение на правно обвързващите актове на Съюза, тези актове предоставят изпълнителни правомощия на Комисията, или, в някои специфични и надлежно обосновани случаи, както и в случаите, предвидени в членове 24 и 26 от Договора за Европейския съюз, на Съвета.

3. За целите на параграф 2 Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура, установяват предварително общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите-членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията.

4. Думата „за изпълнение“ се добавя в заглавието на актове за изпълнение.

Член 292

Съветът приема препоръки. Той действа по предложение на Комисията във всички случаи, когато Договорите предвиждат той да приема актове по предложение на Комисията. Съветът действа с единодушие в областите, за които се изисква единодушие за приемане на акт на Съюза. Комисията, както и Европейската централна банка в специфичните случаи, предвидени в Договорите, приемат препоръки.

РАЗДЕЛ 2

ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРИЕМАНЕ НА АКТОВЕТЕ И ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

Член 293

(предишен член 250 от ДЕО)

1. Когато по силата на Договорите Съветът действа по предложение на Комисията, Съветът може да измени това предложение само като действа с единодушие, освен в случаите, посочени в член 294, параграфи 10 и 13, членове 310, 312, 314 и член 315, втора алинея.
2. Докато Съветът не се е произнесъл, Комисията може да измени своето предложение по всяко време, докато трае процедурата, водеща до приемането на акт на Съюза.

Член 294

(предишен член 251 от ДЕО)

1. Когато в Договорите има препращане към обикновената законодателна процедура за приемането на акт, се прилага следната процедура.
2. Комисията внася предложение в Европейския парламент и в Съвета.

Първо четене

3. Европейският парламент приема позиция на първо четене и я предава на Съвета.
4. Ако Съветът одобри позицията на Европейския парламент, предложеният акт се приема с формулировката, която съответства на позицията на Европейския парламент.
5. Ако Съветът не одобри позицията на Европейския парламент, той приема своя позиция на първо четене и я предава на Европейския парламент.
6. Съветът изчерпателно информира Европейския парламент за основанията, мотивирали го за приемане на неговата позиция на първо четене. Комисията изчерпателно информира Европейския парламент за своята позиция.

Второ четене

7. Ако в срок от три месеца след предаването Европейският парламент:

- а) одобри позицията на Съвета на първо четене или не се произнесе, предложеният акт се счита за приет с формулировката, която съответства на позицията на Съвета;
- б) отхвърли, с мнозинство от съставляващите го членове, позицията на Съвета на първо четене, предложеният акт се счита за неприет;
- в) предложи, с мнозинство от съставляващите го членове, изменения в позицията на Съвета на първо четене, така измененият текст се предава на Съвета и на Комисията, която представя становище относно измененията.

8. Ако в срок от три месеца след получаване на измененията, внесени от Европейския парламент, Съветът, като действа с квалифицирано мнозинство:

- а) одобри всички тези изменения, актът се счита за приет;
- б) не одобри всички изменения, председателят на Съвета, съгласувано с председателя на Европейския парламент, свиква помирителния комитет в срок от шест седмици.

9. Съветът действа с единодушие относно измененията, за които Комисията е дала отрицателно становище.

Помирителна процедура

10. Помирителният комитет, който се състои от членове на Съвета или техни представители и от равен брой членове, представляващи Европейския парламент, има за задача да постигне споразумение по общ проект с квалифицирано мнозинство от членовете на Съвета или техните представители и с мнозинство от членовете, представляващи Европейския парламент, в срок от шест седмици от момента на неговото свикване, въз основа на позициите на второ четене на Европейския парламент и на Съвета.

11. Комисията участва в работата на помирителния комитет и предприема всички необходими инициативи, за да подпомогне сближаването на позициите на Европейския парламент и на Съвета.

12. Ако в срок от шест седмици след неговото свикване помирителният комитет не одобри общ проект, предложеният акт се счита за неприет.

Трето четене

13. Ако в този срок помирителният комитет одобри общ проект, Европейският парламент и Съветът разполагат поотделно с по шест седмици от датата на одобрението, за да приемат съответния акт съгласно този проект, като Европейският парламент действа с мнозинство от подадените гласове, а Съветът – с квалифицирано мнозинство. Ако това не бъде изпълнено, предложеният акт се счита за неприет.

14. Сроковете от три месеца и от шест седмици, посочени в настоящия член, могат да бъдат продължени съответно с не повече от един месец и от две седмици, по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Особени разпоредби

15. Когато в случаите, предвидени в Договорите, спрямо законодателен акт се прилага обикновената законодателна процедура по инициатива на група държави-членки, по препоръка на Европейската централна банка или по искане на Съда, параграф 2, параграф 6, второ изречение и параграф 9 не се прилагат.

В тези случаи Европейският парламент и Съветът предават на Комисията проекта за акт, както и своите позиции на първо и второ четене. Европейският парламент или Съветът могат да поискат становището на Комисията във всеки момент от процедурата, като Комисията може също да представи становището си по своя собствена инициатива. Тя може освен това, ако счете за необходимо, да участва в помирителния комитет, в съответствие с параграф 11.

Член 295

Европейският парламент, Съветът и Комисията се консултират взаимно и организират по общо съгласие реда и условията за сътрудничество помежду си. За тази цел, при зачитане на Договорите, те могат да сключват междуинституционални споразумения, които могат да имат обвързващ характер.

Член 296
(предишен член 253 от ДЕО)

Когато Договорите не предвиждат вида акт, който следва да се приеме, институциите решават това за всеки отделен случай при зачитане на приложимите процедури и принципа на пропорционалност.

Правните актове са мотивирани и се позовават на предложенията, инициативите, препоръките, исканията или становищата, предвидени в Договорите.

Когато проект на законодателен акт е отнесен до Европейския парламент и до Съвета, те се въздържат от приемане на актове, които не са предвидени от законодателната процедура, приложима в съответната област.

Член 297
(предишен член 254 от ДЕО)

1. Законодателните актове, приети в съответствие с обикновената законодателна процедура, се подписват от председателя на Европейския парламент и от председателя на Съвета.

Законодателните актове, приети в съответствие със специална законодателна процедура, се подписват от председателя на институцията, която ги е приела.

Законодателните актове се публикуват в Официален вестник на Европейския съюз. Те влизат в сила на датата, посочена в тях, или при липса на такава дата, на двадесетия ден след тяхното публикуване.

2. Незаконодателните актове, приети под формата на регламенти, директиви и решения, които не посочват адресат, се подписват от председателя на институцията, която ги е приела.

Регламентите и директивите, които са адресирани до всички държави-членки, както и решенията, когато не посочват адресат, се публикуват в Официален вестник на Европейския съюз. Те влизат в сила на датата, посочена в тях, или при липса на такава дата, на двадесетия ден след тяхното публикуване.

Останалите директиви, както и решенията, които посочват адресат, се нотифицират до онези, до които са адресирани, и произвеждат действие от момента на нотифициране.

Член 298

1. Институциите, органите, службите и агенциите на Съюза изпълняват своите задачи с подкрепата на откритата, ефикасна и независима европейска администрация.
2. В съответствие с правилника и условията за работа, приети въз основа на член 336, Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат разпоредби за тази цел.

Член 299

(предишен член 256 от ДЕО)

Актовете на Съвета, на Комисията или на Европейската централна банка, които налагат парично задължение за субекти, различни от държавите, имат изпълнителна сила.

Принудителното изпълнение се урежда от разпоредбите на гражданскопроцесуалните норми, които са в сила в държавата-членка, на чиято територия се осъществява. Изпълнителното основание се прилага към решението без допълнителен контрол освен за автентичност на акта, от страна на националния орган, определен за тази цел от правителството на всяка държава-членка, и за който то уведомява Комисията и Съда на Европейския съюз.

След изпълнението на тези формалности по молба на заинтересованата страна, тя може да пристъпи към принудително изпълнение, като сезира директно компетентната институция съгласно националното законодателство.

Принудителното изпълнение може да бъде спряно само с решение на Съда на Европейския съюз. Независимо от това, контролът относно правомерността на изпълнителните мерки е от компетентност на националните юрисдикции.

ГЛАВА 3

КОНСУЛТАТИВНИ ОРГАНИ НА СЪЮЗА

Член 300

1. Европейският парламент, Съветът и Комисията се подпомагат от Икономически и социален комитет и от Комитет на регионите, които упражняват консултативни функции.
2. Икономическият и социален комитет се състои от представители на организациите на работодателите, на работниците, както и от други представители на гражданското общество, по-конкретно в социално-икономическата, гражданската, професионалната и културната област.
3. Комитетът на регионите се състои от представители на регионалните и местните власти, които или са на изборна длъжност в рамките на дадена регионална или местна власт, или носят политическа отговорност пред избран орган.
4. Членовете на Икономическия и социален комитет и на Комитета на регионите не са обвързани с каквито и да е задължителни указания. Те упражняват своите функции при пълна независимост в общ интерес на Съюза.
5. Правилата, посочени в параграфи 2 и 3, относно състава на тези комитети се преразглеждат на редовни интервали от време от Съвета, като се отчита икономическото, социалното и демографското развитие на Съюза. Съветът, по предложение на Комисията, приема решения за тази цел.

РАЗДЕЛ 1

ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

Член 301

(предишен член 258 от ДЕО)

Броят на членовете на Икономическия и социален комитет не надвишава 350.

Съветът, като действа с единодушие и по предложение на Комисията, приема решение за определяне на състава на Комитета.

Съветът определя размера на надбавките на членовете на Комитета.

Член 302
(предишен член 259 от ДЕО)

1. Членовете на Комитета се назначават за срок от пет години. Съветът приема списъка на членовете, съставен в съответствие с направените от всяка държава-членка предложения. Мандатът на членовете на Комитета може бъде подновяван.

2. Съветът действа след консултация с Комисията. Той може да получи становището на европейски организации, представляващи различните икономически и социални сектори и гражданското общество, които имат отношение към дейността на Съюза.

Член 303
(предишен член 260 от ДЕО)

Комитетът избира, измежду своите членове председател и бюро за срок от две години и половина.

Той приема свой процедурен правилник.

Той се свиква от председателя по искане на Европейския парламент, Съвета или Комисията. Той може, също така, да заседава и по собствена инициатива.

Член 304
(предишен член 260 от ДЕО)

Европейският парламент, Съветът или Комисията се консултират с Комитета, когато Договорите предвиждат това. Те могат да се консултират с Комитета във всички случаи, когато смятат това за подходящо. Комитетът може да поеме инициатива за предоставянето на становище във всички случаи, когато счита за подходящо.

Европейският парламент, Съветът или Комисията, ако считат, че е необходимо, определят на Комитета срок за внасяне на неговото становище, който не може да бъде по-малък от един месец от датата, на която председателят получи уведомлението за това искане. След изтичането на срока отсъствието на становище не е пречка за предприемане на по-нататъшно действие.

Становището на Комитета, заедно с протокола от заседанията, се изпраща на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията.

РАЗДЕЛ 2

КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

Член 305

(предишен член 263, втора, трета и четвърта алинея от ДЕО)

Броят на членовете на Комитета на регионите не надвишава 350.

Съветът, като действа с единодушие и по предложение на Комисията, приема решение за определяне на състава на Комитета.

Членовете на Комитета и равен брой заместници се назначават за срок от пет години. Техният мандат може да бъде подновяван. Съветът приема списъка на членовете и техните заместници, съставен в съответствие с направените от всяка държава-членка предложения. Когато изтече посоченият в член 300, параграф 3 мандат, на основата на който те са избрани, мандатът на членовете на Комитета се прекратява автоматично и те се заменят до изтичане на срока в съответствие със същата процедура. Членовете на Комитета не могат да бъдат същевременно и членове на Европейския парламент.

Член 306

(предишен член 264 от ДЕО)

Комитетът на регионите избира измежду членовете си председател и бюро за срок от две години и половина.

Той приема свой процедурен правилник.

Комитетът се свиква от председателя, по искане на Европейския парламент, на Съвета или на Комисията. Той може, също така да заседава и по собствена инициатива.

Член 307
(предишен член 265 от ДЕО)

Европейският парламент, Съветът или Комисията могат да се консултират с Комитета на регионите в случаите, предвидени в Договорите и във всички останали случаи, по-специално, онези, които се отнасят до презграничното сътрудничество, когато една от двете институции счете това за необходимо.

Европейският парламент, Съветът или Комисията, ако считат, че това е необходимо, определят на Комитета срок за внасяне на неговото становище, който не може да бъде по-малък от един месец от датата, на която председателят е получил уведомление за това искане. След изтичането на срока липсата на становище не е пречка за предприемане на по-нататъшни действия.

Когато Икономическия и социален комитет се консултира в съответствие с член 304, Комитетът на регионите трябва да бъде информиран от Европейския парламент, Съвета или Комисията относно това, че се иска становище. Когато счита, че се засягат специфични регионални интереси, Комитетът на регионите може да даде становище по проблема.

Той може да даде становище по своя собствена инициатива в случаите, в които счита това действие за подходящо.

Становището на Комитета, както и протокол от разискванията, се изпращат на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията.

ГЛАВА 4
ЕВРОПЕЙСКА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

Член 308
(предишен член 266 от ДЕО)

Европейската инвестиционна банка притежава юридическа правосубектност.

Членове на Европейската инвестиционна банка са държавите-членки.

Уставът на Европейската инвестиционна банка е включен в протокол, приложен към Договорите. Съветът с единодушие, в съответствие със специална законодателна процедура, по искане на Европейската инвестиционна банка и след като се консултира с Европейския парламент и Комисията, или по предложение на Комисията и след като се консултира с Европейския парламент и Европейската инвестиционна банка, може да изменя устава на банката.

Член 309
(предишен член 267 от ДЕО)

Европейската инвестиционна банка има за задача да допринася чрез капиталовите пазари и своите собствени ресурси за балансираното и стабилно развитие на вътрешния пазар в интерес на Съюза. С оглед на това, Банката улеснява, без да цели печалба, по-специално посредством предоставянето на заеми и гаранции, финансирането на следните проекти във всички сектори на икономиката:

- а) проекти за развитието на по-слабо развитите региони;
- б) проекти за модернизирането или преобразуването на предприятията или за развитие на нови дейности, възникващи вследствие на установяването или функционирането на вътрешния пазар, когато тези проекти са от такъв мащаб или естество, че не могат да бъдат финансирани изцяло по начините на финансиране, съществуващи в отделните държави-членки;
- в) проекти от общ интерес за няколко държави-членки, които са от такъв мащаб или естество, че не могат да бъдат финансирани изцяло със съществуващите средства в отделните държави-членки.

При изпълнението на своята задача Банката подпомага финансирането на инвестиционните програми във връзка с използването на структурните фондове и на другите финансови инструменти на Съюза.

ДЯЛ II

ФИНАНСОВИ РАЗПОРЕДБИ

Член 310

(предишен член 268 от ДЕО)

1. Всички източници на приходи и разходи в рамките на Съюза се включват в прогнозите, които се съставят за всяка бюджетна година и се отразяват в бюджета.

Годишният бюджет на Съюза се установява от Европейския парламент и от Съвета съгласно член 314.

Приходите и разходите по бюджета трябва да бъдат балансирани.

2. Разходите, отразени в бюджета, се разрешават за периода на бюджетната година, в съответствие с регламента, посочен в член 322.

3. Изпълнението на разходите, отразени в бюджета, изисква предварително приемане на правно обвързващ акт на Съюза, който дава правно основание за неговото действие и за изпълнението на съответстващия разход съгласно регламента, посочен в член 322, с изключение на предвидените в посочения член случаи.

4. С цел да се гарантира бюджетната дисциплина, Съюзът не приема актове, които биха могли да имат значителни последствия за бюджета, без да гарантира, че разход, произтичащ от такива актове, може да бъде финансиран в рамките на собствените ресурси на Съюза и в съответствие с многогодишната финансова рамка, посочена в член 312.

5. Бюджетът се изпълнява съгласно принципа на доброто финансово управление. Държавите-членки и Съюзът си сътрудничат, за да гарантират, че определените бюджетни кредити се използват съгласно този принцип.

6. Съюзът и държавите-членки, в съответствие с член 325, се борят с измамата и всяка друга незаконна дейност, която може да накърни финансовите интереси на Съюза.

ГЛАВА 1

СОБСТВЕНИ РЕСУРСИ НА СЪЮЗА

Член 311 (предишен член 269 от ДЕО)

Съюзът си осигурява средствата, необходими за постигане на неговите цели и успешното изпълнение на неговите политики.

Без да се засягат другите приходи, бюджетът се финансира изцяло от собствени ресурси.

Съветът, като действа в съответствие със специална законодателна процедура, с единодушие и след консултация с Европейския парламент, приема решение за определяне на разпоредбите, приложими за системата на собствените ресурси на Съюза. В този контекст е възможно да се установят нови категории собствени ресурси или да се отмени вече съществуваща категория. Това решение влиза в сила едва след като бъде одобрено от държавите-членки в съответствие с конституционните им изисквания.

Съветът, като действа чрез регламенти, в съответствие със специална законодателна процедура, определя мерките за прилагане на системата на собствените ресурси на Съюза, доколкото това е предвидено от решението, прието въз основа на трета алинея. Съветът действа след одобрение от Европейския парламент.

ГЛАВА 2

МНОГОГОДИШНА ФИНАНСОВА РАМКА

Член 312

1. Многогодишната финансова рамка цели да осигури систематичност в развитието на разходите на Съюза в рамките на неговите собствени ресурси.

Тя се установява за срок от поне пет години.

Годишният бюджет на Съюза е в съответствие с многогодишната финансова рамка.

2. Съветът, като действа в съответствие със специална законодателна процедура, приема регламент за определяне на многогодишната финансова рамка. Той действа с единодушие след одобрение от Европейския парламент, който се произнася с мнозинството от съставляващите го членове.

Европейският съвет може с единодушие да приеме решение, с което на Съвета се разрешава да действа с квалифицирано мнозинство при приемането на регламента, посочен в първата алинея.

3. Финансовата рамка определя размера на годишните тавани на бюджетните кредити за поети задължения по категории разходи, както и на годишния таван на бюджетните кредити за плащания. Категориите разходи, ограничени на брой, съответстват на основните области от дейността на Съюза.

Финансовата рамка предвижда всички други разпоредби, необходими за нормалното протичане на годишната бюджетна процедура.

4. Когато регламентът на Съвета за определяне на нова финансова рамка не е приет преди изтичането на предходната финансова рамка, размерът на таваните и другите разпоредби, съответстващи на последната година от тази финансова рамка, се продължават до приемането на този акт.

5. В хода на процедурата по приемането на финансовата рамка Европейският парламент, Съветът и Комисията вземат всички необходими мерки за улесняване на това приемане.

ГЛАВА 3

ГОДИШЕН БЮДЖЕТ НА СЪЮЗА

Член 313

(предишен член 272, параграф 1 от ДЕО)

Бюджетната година започва на 1 януари и изтича на 31 декември.

Член 314
(предишен член 272, параграфи 2 – 10, ДЕО)

Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие със специална законодателна процедура, установяват годишния бюджет на Съюза съгласно посочените по-долу разпоредби.

1. Всяка институция, с изключение на Европейската централна банка, съставя преди 1 юли предварителен разчет на разходите си за следващата бюджетна година. Комисията обединява тези разчети в проектобюджет, който може да съдържа различаващи се прогнози.

Проектобюджетът съдържа прогноза за приходите и прогноза за разходите.

2. Комисията внася предложение, съдържащо проектобюджета, в Европейския парламент и Съвета не по-късно от 1 септември на годината, която предхожда годината на изпълнение на бюджета.

Комисията може да внася изменения в проектобюджета по време на процедурата, до свикването на помирителния комитет, посочен в параграф 5.

3. Съветът приема позиция по проектобюджета и я представя на Европейския парламент не по-късно от 1 октомври на годината, която предхожда годината на изпълнение на бюджета. Той изчерпателно информира Европейския парламент за основанията, мотивирали го за приемане на неговата позиция.

4. Ако в срок от четиридесет и два дни след получаването Европейският парламент:

- а) одобри позицията на Съвета, бюджетът се счита за приет;
- б) не е взел решение, бюджетът се счита за приет;
- в) приеме изменения с мнозинство от съставляващите го членове, така измененият проект се предава на Съвета и на Комисията. Председателят на Европейския парламент, съгласувано с председателя на Съвета, свиква незабавно помирителния комитет. Помирителният комитет не се събира, ако в срок от десет дни след получаването на гореспоменатия проект Съветът уведоми Европейския парламент, че одобрява всички предложени от него изменения.

5. Помирителният комитет, който се състои от членове на Съвета или техни представители и от равен брой членове, представляващи Европейския парламент, има за задача, въз основа на позициите на Европейския парламент и на Съвета, да постигне споразумение по общ проект с квалифицирано мнозинство от членовете на Съвета или техните представители и с мнозинство от членовете, представляващи Европейския парламент, в срок от двадесет и един дни, считано от неговото свикване.

Комисията участва в работата на помирителния комитет и предприема всички необходими инициативи, за да подпомогне сближаването на позициите на Европейския парламент и на Съвета.

6. Ако в срока от двадесет и един дни, посочен в параграф 5, помирителният комитет постигне споразумение по общ проект, Европейският парламент и Съветът разполагат поотделно със срок от четиринадесет дни, считано от датата на това споразумение, за да одобрят общия проект.

7. Ако в срока от четиринадесет дни, посочен в параграф 6:

- а) и Европейският парламент, и Съветът одобрят общия проект или не се произнесат, или ако една от тези институции одобри общия проект, а другата не се произнесе, бюджетът се счита за окончателно приет в съответствие с общия проект, или
- б) и Европейският парламент, с мнозинство от съставляващите го членове, и Съветът отхвърлят общия проект, или ако една от тези институции отхвърли общия проект, а другата не се произнесе, Комисията представя нов проектобюджет, или
- в) Европейският парламент, с мнозинство от съставляващите го членове, отхвърли общия проект, а Съветът го одобри, Комисията представя нов проектобюджет, или
- г) Европейският парламент одобри общия проект, а Съветът го отхвърли, Европейският парламент може, в срок от четиринадесет дни от датата на отхвърлянето от Съвета и с мнозинство от съставляващите го членове и три пети от подадените гласове, да реши да потвърди всички или част от измененията, посочени в параграф 4, буква в). Ако дадено изменение на Европейския парламент не бъде потвърдено, се приема позицията, договорена в помирителния комитет относно бюджетния ред, предмет на това изменение. На тази основа бюджетът се счита за окончателно приет.

8. Ако в рамките на срока от двадесет и един дни, посочен в параграф 5, помирителният комитет не постигне споразумение по общ проект, Комисията представя нов проектобюджет.

9. Когато процедурата, предвидена в настоящия член, приключи, председателят на Европейския парламент обявява, че бюджетът е окончателно приет.

10. Всяка институция упражнява правомощията, които са □ възложени по настоящия член при зачитане на Договорите и на актовете, приети по силата на тези Договори, по-специално що се отнася до собствените ресурси на Съюза и баланса между приходите и разходите.

Член 315
(предишен член 273 от ДЕО)

Ако в началото на дадена бюджетна година бюджетът все още не е окончателно приет, то сума, равна на не повече от една дванадесета от бюджетните кредити, вписани в съответната глава от бюджета за предходната бюджетна година, може да бъде изразходвана всеки месец по отношение на всяка глава на бюджета в съответствие с разпоредбите на регламента, приет в изпълнение на член 322, като тази сума не може да превишава една дванадесета от кредитите, предвидени в същата глава от проектобюджета.

Съветът, по предложение на Комисията, може, при условие че са спазени другите условия по първата алинея, да разреши да бъдат извършени разходи, надвишаващи тази една дванадесета, съгласно регламента, приет в изпълнение на член 322. Той предава незабавно решението си на Европейския парламент.

Решението, посочено във втората алинея, предвижда необходимите мерки в областта на ресурсите за прилагане на разпоредбите на настоящия член, в съответствие с актовете, посочени в член 311.

То влиза в сила тридесет дни след неговото приемане, ако в този срок Европейският парламент, с мнозинство от съставляващите го членове, не реши да намали тези разходи.

Член 316
(предишен член 271 от ДЕО)

В съответствие с условията, които се определят на основание член 322, всички бюджетни кредити, с изключение на онези, които се отнасят до разходи за персонала, които в края на бюджетната година са неизползвани, могат да бъдат прехвърляни само към следващата бюджетна година.

Бюджетните кредити се класифицират в различни глави, които обхващат съответните разходи в съответствие с техния вид или предназначение и се подразделят въз основа на регламентите, приети в изпълнение на член 322.

Разходите на Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Комисията и Съда на Европейския съюз се обособяват в отделни части на бюджета, без да се засягат специалните разпоредби относно някои общи елементи на разходите.

ГЛАВА 4

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА БЮДЖЕТА И ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ОТГОВОРНОСТ

Член 317

(предишен член 274 от ДЕО)

Комисията изпълнява бюджета в сътрудничество с държавите-членки в съответствие с разпоредбите на регламентите, приети по силата на член 322, на своя собствена отговорност и в рамките на заделените бюджетни кредити, съгласно принципа на доброто финансово управление. Държавите-членки сътрудничат на Комисията, за да се гарантира използването на бюджетните кредити в съответствие с принципа на доброто финансово управление.

Регламентите определят задълженията на държавите-членки за контрол и одит при изпълнението на бюджета, както и отговорностите, които произтичат от това. Те определят също отговорностите и особените ред и условия, съгласно които всяка институция участва в изпълнението на своите собствени разходи.

В рамките на бюджета Комисията има право, при спазване на ограниченията и условията, предвидени в регламентите, приети в изпълнение на член 322, да осъществява прехвърляне на бюджетни кредити от една глава в друга или от едно подразделение в друго.

Член 318

(предишен член 275 от ДЕО)

Комисията представя ежегодно на Европейския парламент и на Съвета отчетите от предходната бюджетна година, свързани с изпълнението на бюджета. Освен това, тя им представя и финансов отчет на активите и пасивите на Съюза.

Комисията представя също така на Европейския парламент и на Съвета доклад за оценка на финансите на Съюза, въз основа на постигнатите резултати, по-специално във връзка с насоките, дадени от Европейския парламент и Съвета по силата на член 319.

Член 319
(предишен член 276 от ДЕО)

1. Европейският парламент, по препоръка на Съвета, освобождава от отговорност Комисията за изпълнението на бюджета. За тази цел той, след Съвета, преглежда отчетите, финансовия отчет и доклада за оценка, посочени в член 318, годишния доклад на Сметната палата, заедно с отговорите на одитираните институции на констатациите и оценките на Сметната палата, декларацията за достоверност, посочена в член 287, параграф 1, втора алинея, както и други отнасящи се до бюджета специални доклади на Сметната палата.
2. Преди да освободи от отговорност Комисията или с друга цел, свързана с упражняването на нейните правомощия по изпълнение на бюджета, Европейският парламент може да поиска да изслуша Комисията, която да даде обяснения относно осъществяването на разходите или функционирането на системите за финансов контрол. Комисията предоставя пред Европейския парламент всякаква необходима информация при поискване от негова страна.
3. Комисията взема всички възможни мерки, за да се съобрази с констатациите, придружаващи решенията за освобождаване от отговорност и другите констатации на Европейския парламент относно изпълнението на разходите, както и оценките, придружаващи препоръките за освобождаване от отговорност приети от Съвета.

По искане на Европейския парламент или на Съвета, Комисията докладва относно взетите мерки, съобразно констатациите и оценките и по-точно инструкциите, дадени на службите, отговорни за изпълнението на бюджета. Тези доклади се представят и на Сметната палата.

ГЛАВА 5
ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 320
(предишен член 277 от ДЕО)

Многогодишната финансова рамка и годишният бюджет се съставят в евро.

Член 321
(предишен член 278 от ДЕО)

Комисията може, при условие, че уведоми компетентните органи на съответните държави-членки, да прехвърли във валутата на една от държавите-членки своите авоари във валута на друга държава-членка, доколкото това е необходимо, за да се даде възможност те да бъдат използвани за цели, които попадат в обхвата на Договорите. Комисията е длъжна да избягва, доколкото е възможно, осъществяването на такива прехвърляния, ако тя притежава налични или ликвидни активи във валутите, от които се нуждае.

Комисията контактува с всяка държава-членка посредством орган, определен от съответната държава. При осъществяването на финансовите операции Комисията използва услугите на емисионната банка на съответната държава-членка или на друга финансова институция, одобрена от тази държава.

Член 322
(предишен член 279 от ДЕО)

1. Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация със Сметната палата, приемат чрез регламенти:

- а) финансовите норми, които по-специално определят реда и условията за установяване и изпълнение на бюджета, както и за представяне и проверка на отчетите;
- б) правилата относно контрола върху отговорността на финансовите оператори, и по-специално разпоредителите с бюджетни кредити и счетоводителите.

2. Съветът, по предложение на Комисията и след като се консултира с Европейския парламент и Сметната палата, определя методите и процедурите, съгласно които бюджетните приходи, предвидени по споразуменията относно собствените ресурси на Съюза, се предоставят на Комисията, и определя мерките, които при необходимост трябва да се приложат за удовлетворяване на потребностите от парични средства.

Член 323

Европейският парламент, Съветът и Комисията следят за наличието на финансови средства, позволяващи на Съюза да изпълнява своите правни задължения спрямо трети страни.

По инициатива на Комисията се свикват редовни срещи на председателите на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията в рамките на бюджетните процедури, посочени в настоящия дял. Председателите вземат всички необходими мерки, за да насърчават координирането и сближаването на позициите на институциите, които председателстват, с оглед улесняване на изпълнението на разпоредбите от настоящия дял.

ГЛАВА 6

БОРБА С ИЗМАМИТЕ

Член 325

(предишен член 280 от ДЕО)

1. Съюзът и държавите-членки се борят с измамата и с всяка друга незаконна дейност, която засяга финансовите интереси на Съюза, като приемат мерки в съответствие с разпоредбите на настоящия член, които имат възпиращо действие и предлагат ефикасна защита в държавите-членки, както и в институциите, органите, службите и агенциите на Съюза.
2. Държавите-членки приемат същите мерки за борба с измамата, засягаща финансовите интереси на Съюза, каквито предприемат за борба с измамата, засягаща собствените им финансови интереси.
3. Без да се накърняват други разпоредби на Договорите, държавите-членки координират действията си, насочени към защита на финансовите интереси на Съюза срещу измамата. За тази цел те организират заедно с Комисията тясно и редовно сътрудничество между компетентните власти.
4. Европейският парламент и Съветът, като действа в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация със Сметната палата, приемат необходимите мерки в областта на предотвратяването и на борбата с измамата, засягаща финансовите интереси на Съюза, с цел да осигури ефективна и равностойна защита в държавите-членки, както и в институциите, органите, службите и агенциите на Съюза.

5. Комисията, в сътрудничество с държавите-членки, внася ежегодно в Европейския парламент и в Съвета доклад относно приетите мерки за прилагането на настоящия член.

ДЯЛ III

ЗАСИЛЕНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 326

(предишни членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС и
предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

Засиленото сътрудничество се осъществява в съответствие с Договорите и с правото на Съюза.

То не може да засяга вътрешния пазар, нито икономическото, социално и териториално сближаване. То не може да представлява пречка, нито дискриминация спрямо търговията между държавите-членки, нито да предизвиква нарушения на конкуренцията между тях.

Член 327

(предишни членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС
и предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

Засиленото сътрудничество зачита компетентността, правата и задълженията на държавите-членки, които не участват в него. Тези държави-членки не възпрепятстват прилагането на засилено сътрудничество от страна на държавите-членки, които участват в него.

Член 328

(предишни членове 27 А - 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС
и предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

1. При установяване на засилено сътрудничество то е отворено за всички държави-членки, при условие че се зачитат евентуалните условия за участие, определени в решението за разрешаването му. То е отворено за тях във всеки друг момент, при условие че се зачитат както посочените условия, така и вече приетите в тази насока актове.

Комисията и държавите-членки, участващи в засилено сътрудничество, се стремят да насърчават участието в него на възможно най-голям брой държави-членки.

2. Комисията и, при необходимост, върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност информират редовно Европейския парламент и Съвета за развитието на засиленото сътрудничество.

Член 329

(предишни членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС
и предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

1. Държавите-членки, които желаят да установят помежду си засилено сътрудничество в някоя от областите, посочени в Договорите, с изключение на областите на изключителна компетентност и общата външна политика и политика на сигурност, отправят искане до Комисията, в което уточняват обхвата и целите на предвиденото засилено сътрудничество. Комисията може да представи на Съвета предложение в тази насока. Ако Комисията не представи такова предложение, тя уведомява съответните държави-членки за мотивите си.

Разрешението да се пристъпи към засилено сътрудничество съгласно първата алинея се дава от Съвета по предложение на Комисията и след одобрение от Европейския парламент.

2. Искането на държавите-членки, които желаят да установят помежду си засилено сътрудничество в рамките на общата външна политика и политика на сигурност, се отправя до Съвета. То се предава на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който дава становище относно съгласуваността на предвиденото засилено сътрудничество с общата външна политика и политика на сигурност на Съюза, както и на Комисията, която дава становище, по-конкретно относно съгласуваността на предвиденото засилено сътрудничество с другите политики на Съюза. Искането се изпраща за сведение и на Европейския парламент.

Разрешението да се пристъпи към засилено сътрудничество се дава с решение на Съвета, който действа с единодушие.

Член 330
(предишни членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС
и предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

Всички членове на Съвета могат да участват в неговите обсъждания, но в гласуването участват само членовете на Съвета, представляващи държавите-членки, които вземат участие в засиленото сътрудничество.

Единодушието се формира само от гласовете на представителите на участващите държави-членки.

Квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3.

Член 331
(предишни членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС и предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

1. Всяка държава-членка, желаеща да участва в засилено сътрудничество, което вече е в ход в някоя от областите, посочени в член 329, параграф 1, нотифицира Съвета и Комисията за своето намерение.

В срок от четири месеца, считано от датата на получаване на нотификацията, Комисията потвърждава участието на тази държава-членка. Тя се уверява, при необходимост, че условията за участие са изпълнени, и приема преходните мерки, необходими с оглед прилагането на вече приетите актове в рамките на засиленото сътрудничество.

Независимо от това, ако Комисията счете, че условията за участие не са изпълнени, тя посочва мерките, които следва да се предприемат, за да се отговори на тези условия, и определя срок за преразглеждане на искането за участие. След изтичането на този срок тя преразглежда искането съгласно процедурата, предвидена във втората алинея. Ако Комисията счете, че условията за участие все още не са изпълнени, съответната държава-членка може да сезира по този въпрос Съвета, който се произнася по искането. Съветът действа в съответствие с член 330. Той може освен това да приеме, по предложение на Комисията, преходните мерки, посочени във втората алинея.

2. Всяка държава-членка, която желае да участва в засилено сътрудничество, което вече е в ход, в рамките на общата външна политика и политика на сигурност, нотифицира за своето намерение Съвета, върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и Комисията.

Съветът потвърждава участието на тази държава-членка след консултация с върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, и след като се увери, при необходимост, че условията за участие са изпълнени. Съветът, по предложение на върховния представител на Съюза, може също така да приеме преходните мерки, необходими с оглед прилагането на вече приетите актове в рамките на засиленото сътрудничество. Независимо от това, ако Съветът счете, че условията за участие не са изпълнени, той посочва мерките, които следва да се предприемат, за да се изпълнят тези условия, и определя срок за преразглеждане на искането за участие.

За целите на настоящия параграф Съветът действа с единодушие и в съответствие с член 330.

Член 332

(предишни членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС
и предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

Разходите, свързани с осъществяването на дадено засилено сътрудничество, с изключение на административните разходи за институциите, са за сметка на участващите държави-членки, освен ако Съветът, като действа с единодушие на всички свои членове и след консултация с Европейския парламент, не вземе друго решение.

Член 333

(предишни членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС
и предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

1. Когато дадена разпоредба от Договорите, която би могла да се приложи в рамките на засилено сътрудничество, предвижда Съветът да действа с единодушие, Съветът, като действа с единодушие, при реда и условията, предвидени в член 330, може да приеме решение, което предвижда той да действа с квалифицирано мнозинство.
2. Когато дадена разпоредба от Договорите, която би могла да се приложи в рамките на засилено сътрудничество, предвижда Съветът да приеме актове в съответствие със специална законодателна процедура, Съветът, като действа с единодушие и при реда и условията, предвидени в член 330, може да реши да се произнесе в съответствие с обикновената законодателна процедура. Съветът действа след консултация с Европейския парламент.
3. Параграфи 1 и 2 не се прилагат за решенията, които имат отражение във военната област или в областта на отбраната.

Член 334
(предишни членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от ДЕС
и предишни членове 11 и 11 А от ДЕО)

Съветът и Комисията осигуряват съгласуваността на действията, предприети в рамките на засиленото сътрудничество, както и съгласуваността на тези действия с политиките на Съюза, и си сътрудничат в тази насока.

ЧАСТ СЕДМА

ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 335
(предишен член 282 от ДЕО)

Във всяка от държавите-членки Съюзът притежава най-широката правоспособност, предоставяна на юридическите лица, съгласно националните законодателства; той може в частност да придобива или да се разпорежда с движима и недвижима собственост и да бъде страна в съдебни производства. За тази цел Съюзът се представлява от Комисията. Независимо от това, Съюзът се представлява от всяка от институциите по силата на административната им автономност, по отношение на въпросите, свързани с тяхното функциониране.

Член 336
(предишен член 283 от ДЕО)

Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация с другите заинтересовани институции, приемат Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз и Условието за работа на другите служители на Съюза.

Член 337
(предишен член 284 от ДЕО)

Комисията може, в рамките и при условията, приети от Съвета, който действа с обикновено мнозинство, в съответствие с разпоредбите на Договорите, да събира всякаква информация и да осъществява всякакви проверки, които са необходими за изпълнението на възложените й задачи.

Член 338
(предишен член 285 от ДЕО)

1. Без да се засягат разпоредбите на член 5 от Протокола за устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка, Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, приемат мерки за изготвянето на статистически данни, когато това е необходимо за изпълнението на дейността на Съюза.
2. Изготвянето на статистически данни става при зачитане на безпристрастността, надеждността, обективността, научната независимост, рентабилността и поверителността на статистическата информация; то не трябва да води до прекалени разходи за икономическите оператори.

Член 339
(предишен член 287 от ДЕО)

Членовете на институциите на Съюза, членовете на комитетите, както и длъжностните лица и другите служители на Съюза са длъжни, дори и след като са престанали да изпълняват задълженията си, да не разкриват информация, включена в обхвата на професионалната тайна, в частност информация относно предприятия, техните стопански отношения или факторите за ценообразуване в тях.

Член 340
(предишен член 288 от ДЕО)

Договорната отговорност на Съюза се регулира от правото, приложимо по отношение на съответния договор.

В случай на извъндоговорна отговорност, Съюзът в съответствие с основните принципи на правото, които са общи за държавите-членки, е длъжен да поправи вредите, причинени от неговите институции или служители, при изпълнението на техните задължения.

Чрез дерогация от втората алинея, Европейската централна банка възстановява, в съответствие с основните принципи, общи за правото на държавите-членки, вредите, причинени от самата нея или от нейни служители при изпълнението на техните задължения.

Личната отговорност на служителите към Съюза се регулира от разпоредбите, съдържащи се в Правилника за длъжностните лица или в Условията за работа, които се прилагат по отношение на тях.

Член 341
(предишен член 289 от ДЕО)

Седалището на институциите на Съюза се определя по общо съгласие между правителствата на държавите-членки.

Член 342
(предишен член 290 от ДЕО)

Правилата относно езиковия режим на институциите на Съюза се определят от Съвета с единодушие чрез регламенти, без да се засягат разпоредбите на статута на Съда на Европейския съюз.

Член 343
(предишен член 291 от ДЕО)

Съюзът се ползва на територията на държавите-членки с привилегии и имунитети, необходими за изпълнението на неговите задачи при условията, определени в Протокола за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз от 8 април 1965 г. Същото се отнася до Европейската централна банка и Европейската инвестиционна банка.

Член 344
(предишен член 292 от ДЕО)

Държавите-членки се задължават да не уреждат споровете, отнасящи се до тълкуването или прилагането на Договорите, по начини различни от тези, предвидени в тях.

Член 345
(предишен член 295 от ДЕО)

Договорите по никакъв начин не засягат разпоредбите в държавите-членки, отнасящи се до режима на собственост върху имущество.

Член 346
(предишен член 296 от ДЕО)

1. Разпоредбите на Договорите не изключват прилагането на следните правила:
  - а) нито една държава-членка не може да бъде задължавана да предоставя информация, чието разкриване тя счита за противоречащо на основните интереси на нейната сигурност;
  - б) всяка държава-членка може да предприеме такива мерки, каквито счита за необходими за закрила на основните интереси на своята сигурност, свързани с производството или търговията с оръжие, муниции и военни материали; тези мерки не могат да влияят неблагоприятно на условията за конкуренция във вътрешния пазар относно стоките, които не са предназначени за строго военни цели.
2. Съветът, с единодушие по предложение на Комисията може да внася изменения в приетия от него на 15 април 1958 г. списък на продуктите, спрямо които се прилагат разпоредбите на параграф 1, буква б).

Член 347
(предишен член 297 от ДЕО)

Държавите-членки се консултират взаимно с цел да предприемат съвместно необходимите стъпки, за да се предотврати засягането на функционирането на вътрешния пазар от мерките, чието предприемане може да бъде наложено на държава-членка в случай на сериозни вътрешни вълнения, засягащи поддържането на законността и реда, в случай на война, сериозно международно напрежение, което създава заплаха за война, или с цел да бъдат изпълнени задължения, които тя е поела за запазването на мира и международната сигурност.

Член 348
(предишен член 298 от ДЕО)

Ако мерките, предприети при обстоятелствата, посочени в членове 346 и 347, водят до нарушаване на условията за конкуренция във вътрешния пазар, Комисията съвместно със съответната държава е длъжна да установи как тези мерки могат да бъдат приспособени към разпоредбите, съдържащи се в Договорите.

Чрез дерогация от процедурата, съдържаща се в членове 258 и 259, Комисията или друга държава-членка може да отнесе въпроса пряко пред Съда, ако счита, че друга държава-членка използва неправомерно правомощията, предоставени в членове 346 и 347. Съдът постановява решението си в закрито заседание.

Член 349
(предишен член 299, параграф 2, втора, трета и четвърта алинея от ДЕО)

Като се има предвид структурното икономическо и социално състояние на Гваделупа, Френска Гвиана, Мартиника, Реюнион, Сен-Бартелеми, Сен-Мартен, Азорските острови, Мадейра и Канарските острови, което е утежнено поради тяхната отдалеченост, островния характер, малката площ, трудните релеф и климат, икономическата им зависимост от малък брой производства – фактори, чиято дълготрайност и съчетаване се отразяват тежко на тяхното развитие, Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент, приема специфични мерки, насочени, по-специално, към определянето на условията за прилагане на Договорите спрямо посочените региони, включително и на общите политики. Когато тези специфични мерки се приемат от Съвета в съответствие със специална законодателна процедура, той действа също по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент.

Мерките, посочени в първа алинея, обхващат по-конкретно митническата и търговската политики, данъчната политика, свободните зони, политиките в областта на селското стопанство и на рибарството, условията за снабдяване със суровини и основни потребителски стоки, държавните помощи и условията за достъп до структурните фондове и до хоризонталните програми на Съюза.

Съветът приема мерките, посочени в първата алинея, като взема предвид специфичните характерните особености и ограничения на най-отдалечените региони, без да уврежда целостта и съгласуваността на правния ред на Съюза, включително вътрешния пазар и общите политики.

Член 350
(предишен член 306 от ДЕО)

Разпоредбите на Договорите не изключват съществуването или осъществяването на регионалните съюзи между Белгия и Люксембург или между Белгия, Люксембург и Нидерландия, доколкото целите на тези регионални съюзи не са постигнати посредством прилагането на Договорите.

Член 351
(предишен член 307 от ДЕО)

Правата и задълженията, произтичащи от споразумения, сключени преди 1 януари 1958 г. или, за присъединяващите се държави – преди датата на тяхното присъединяване, между една или повече държави-членки, от една страна, и една или повече трети страни, от друга, не се засягат от разпоредбите на Договорите.

Доколкото тези споразумения са несъвместими с Договорите, заинтересованата държава-членка или държави-членки са длъжни да предприемат всички необходими мерки, за да премахнат установените несъответствия. Когато е необходимо, държавите-членки взаимно се подпомагат за постигането на тази цел, а когато това е възможно – приемат общ подход.

При прилагането на споразуменията, посочени в първата алинея, държавите-членки вземат предвид факта, че преимуществата, предоставени от всяка държава-членка по Договорите, образуват неразделна част от изграждането на Съюза, като по този начин са неразделно свързани със създаването на общи институции, с възлагането на правомощия на тези институции и с предоставянето на същите преимущества от страна на всички останали държави-членки.

Член 352
(предишен член 308 от ДЕО)

1. Ако действие на Съюза изглежда необходимо в рамките на определените от Договорите политики с оглед постигането на посочена в Договорите цел, без последните да предвиждат необходимите за това правомощия, Съветът, като действа с единодушие по предложение на Комисията и след одобрение от Европейския парламент, приема необходимите разпоредби. Когато тези разпоредби се приемат от Съвета в съответствие със специална законодателна процедура, той действа също с единодушие, по предложение на Комисията и след одобрение от Европейския парламент.

2. Комисията, в рамките на процедурата за контрол на принципа на субсидиарност, посочена в член 5, параграф 3 от Договора за Европейския съюз, насочва вниманието на националните парламенти към предложенията, основаващи се на настоящия член.

3. Мерките, основаващи се на настоящия член, не могат да включват хармонизиране на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите-членки в случаите, когато Договорите изключват такова хармонизиране.

4. Настоящият член не може да служи като основа за постигане на цел, отнасяща се до общата външна политика и политика на сигурност, и всеки акт, приет в съответствие с настоящия член спазва ограниченията, определени в член 40, втора алинея от Договора за Европейския съюз.

Член 353

Член 48, параграф 7 от Договора за Европейския съюз не се прилага за следните членове:

- член 311, трета и четвърта алинея,
- член 312, параграф 2, първа алинея,
- член 352 и
- член 354.

Член 354

(предишен член 309 от ДЕО)

За целите на член 7 от Договора за Европейския съюз относно спирането на определени права, произтичащи от членството в Съюза, членът на Европейския съвет или на Съвета, представляващ тази държава-членка, не участва в гласуването и тази държава-членка не се взема предвид при изчислението на едната трета или четирите пети от държавите-членки, предвидено в параграфи 1 и 2 от посочения член. Въздържането от гласуване на присъстващите или представените членове не представлява пречка за приемането на решенията, посочени в параграф 2 от посочения член.

За приемане на решенията, посочени в член 7, параграфи 3 и 4 от Договора за Европейския съюз, квалифицираното мнозинство се определя съгласно член 238, параграф 3, буква б) от настоящия договор.

Когато след решение за спиране на правото на глас, прието съгласно член 7, параграф 3 от Договора за Европейския съюз, Съветът действа с квалифицирано мнозинство на основание на разпоредба от Договорите, това квалифицирано мнозинство се определя съгласно член 238, параграф 3, буква б) от настоящия договор, или, в случай че Съветът действа по предложение на Комисията или на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност – съгласно член 238, параграф 3, буква а) от настоящия договор.

За целите на член 7 от Договора за Европейския съюз, Европейският парламент действа с мнозинство от две трети от подадените гласове, представляващи мнозинството от съставляващите го членове.

Член 355

(предишен член 299, параграф 2, първа алинея, и параграфи 3 – 6 от ДЕО)

Освен разпоредбите на член 52 от Договора за Европейския съюз относно териториалния обхват на Договорите, се прилагат и следните разпоредби:

1. Разпоредбите на Договорите се прилагат спрямо Гваделупа, Френска Гвиана, Мартиника, Реюнион, Сен-Бартелеми, Сен-Мартен, Азорските острови, Мадейра и Канарските острови, съгласно член 349.

2. Специалните договорености за асоцииране, съдържащи се в част четвърта, се прилагат към отвъдморските страни и териториите, посочени в приложение II.

Договорите не се прилагат по отношение на онези отвъдморски страни и територии, поддържащи специални отношения с Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, които не са споменати в предходния списък.

3. Разпоредбите на Договорите се прилагат към европейските територии, за чиито външни отношения отговаря държава-членка.

4. Разпоредбите на Договорите се прилагат спрямо Аландските острови, в съответствие с разпоредбите на Протокол № 2 към Акта относно условията за присъединяване на Република Австрия, Република Финландия и Кралство Швеция.

5. Чрез дерогация от член 52 от Договора за Европейския съюз и от параграфи 1 — 4 от настоящия член:

- а) Договорите не се прилагат по отношение на Фарьорските острови;
- б) Договорите не се прилагат към зоните на суверенните бази на Обединеното кралство на Акротир и Декелия в Кипър освен в степента, която е необходима за осигуряването на изпълнението на ангажиментите, предвидени в протокола за зоните на суверенните бази на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия в Кипър, приложен към акта относно условията на присъединяването на Чешката република, Република Естония, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Полша, Република Словения и Словашката република към Европейския съюз и в съответствие с условията на посочения протокол;
- в) Договорите се прилагат по отношение на англо-нормандските острови и по отношение на остров Ман само дотолкова, доколкото е необходимо, за да се гарантира прилагането на договореностите, приети за тези острови в Договора относно присъединяването на нови държави-членки към Европейската икономическа общност и към Европейската общност за атомна енергия, подписан на 22 януари 1972 г.

6. Европейският съвет, по инициатива на съответната държава-членка, може да приеме решение за изменение на статута по отношение на Съюза на държава или датска, френска или нидерландска територия, посочени в параграфи 1 и 2. Европейският съвет действа с единодушие след консултация с Комисията.

Член 356
(предишен член 312 от ДЕО)

Настоящият договор се сключва за неограничен срок.

Член 357
(предишен член 313 от ДЕО)

Настоящият договор подлежи на ратифициране от високодоговарящите се страни в съответствие с техните конституционни изисквания. Ратификационните инструменти се депозират при правителството на Италианската република.

Настоящият договор влиза в сила на първия ден от месеца, следващ този, през който е депозиран ратификационният инструмент от последната измежду подписалите държави, която е предприела тази стъпка. Но ако депозирането е осъществено по-малко от петнадесет дни преди началото на следващия месец, настоящият договор влиза в сила от първия ден на втория месец след този на деня на депозирането.

Член 358

Разпоредбите на член 55 от Договора за Европейския съюз се прилагат към настоящия договор.

В ПОТВЪРЖДЕНИЕ НА КОЕТО, долуподписаните упълномощени представители подписаха настоящия договор.

Съставено в Рим на двадесет и петия ден от месец март хиляда деветстотин петдесет и седма година.

(Списъкът на упълномощените представители не е възпроизведен)

ПРОТОКОЛИ

ПРОТОКОЛ (№ 1)

ОТНОСНО РОЛЯТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРЛАМЕНТИ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

КАТО ПРИПОМНЯТ, че начинът, по който националните парламенти упражняват контрол върху своите правителства в областите, свързани с дейността на Европейския съюз, се определя от конституционната уредба и практика, присъщи на всяка държава-членка,

В ЖЕЛАНИЕТО СИ да насърчават едно по-засилено участие на националните парламенти в дейността на Европейския съюз и да засилват способността им да изразяват становището си по проектите за законодателни актове на Европейския съюз и по други въпроси, които могат да представляват особен интерес за тях,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по посочените по-долу разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз, към Договора за функционирането на Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия:

ДЯЛ I

ИНФОРМАЦИЯ, ПРЕДНАЗНАЧЕНА ЗА НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРЛАМЕНТИ

Член 1

Консултативните документи на Комисията (зелени книги, бели книги и съобщения) се изпращат директно от Комисията на националните парламенти на държавите-членки при публикуването им. Комисията изпраща на националните парламенти и годишната законодателна програма, както и всеки друг инструмент за законодателно планиране или за политическа стратегия, като едновременно с това ги изпраща и на Европейския парламент и на Съвета.

Член 2

Проектите на законодателни актове, адресирани до Европейския парламент и до Съвета, се изпращат на националните парламенти.

За целите на настоящия протокол „проект на законодателен акт“ означава предложенията на Комисията, инициативите на група държави-членки, инициативите на Европейския парламент, исканията на Съда, препоръките на Европейската централна банка и исканията на Европейската инвестиционна банка, които целят приемането на законодателен акт.

Проектите на законодателни актове, инициирани от Комисията, се изпращат пряко от Комисията на националните парламенти едновременно с изпращането им на Европейския парламент и на Съвета.

Проектите на законодателни актове, инициирани от Европейския парламент, се изпращат пряко от Европейския парламент на националните парламенти.

Проектите на законодателни актове, инициирани от група държави-членки, от Съда, от Европейската централна банка или от Европейската инвестиционна банка, се изпращат от Съвета на националните парламенти.

Член 3

Националните парламенти могат да отправят до председателите на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията мотивирано становище относно съответствието на даден проект на законодателен акт с принципа на субсидиарност съгласно процедурата, предвидена в Протокола относно прилагането на принципите на субсидиарност и на пропорционалност.

Ако проектът на законодателен акт е инициран от група държави-членки, председателят на Съвета изпраща мотивираното становище или становища до правителствата на тези държави-членки.

Ако проектът на законодателен акт е инициран от Съда, от Европейската централна банка или от Европейската инвестиционна банка, председателят на Съвета изпраща мотивираното становище или становища до съответната институция или орган.

Член 4

Трябва да се спазва срок от осем седмици между датата, на която даден проект за законодателен акт е предоставен на разположение на националните парламенти на официалните езици на Съюза, и датата, на която той е включен в проекта за дневен ред на Съвета с цел приемането му или приемането на определена позиция в рамките на законодателна процедура. Изключения са възможни в неотложни случаи, мотивите за които се излагат в акта или позицията на Съвета. Освен при надлежно мотивирани спешни случаи, през тези осем седмици не може да бъде установено съгласие по проект на законодателен акт. Освен при надлежно мотивирани спешни случаи, следва да се спазва срок от десет дни между включването на проект на законодателен акт в проекта за дневен ред на Съвета и приемането на позиция.

Член 5

Дневният ред и резултатите от заседанията на Съвета, включително протоколите от заседанията, на които Съветът обсъжда проекти на законодателни актове, се изпращат директно на националните парламенти едновременно с изпращането им на правителствата на държавите-членки.

Член 6

В случаите, когато Европейският съвет възнамерява да прибегне до член 48, параграф 7 от Договора за Европейския съюз, националните парламенти се уведомяват за инициативата на Европейския съвет най-малко шест месеца преди приемането на решение.

Член 7

Сметната палата изпраща годишния си отчет за сведение на националните парламенти, едновременно с изпращането му на Европейския парламент и на Съвета.

Член 8

Когато националната парламентарна система не е еднокамарна, членове 1 – 7 се прилагат по отношение на съставлящите я камари.

ДЯЛ II

МЕЖДУПАРЛАМЕНТАРНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 9

Европейският парламент и националните парламенти заедно определят организирането и насърчаването на ефективно и редовно интерпарламентарно сътрудничество в рамките на Съюза.

Член 10

Конференция на парламентарните органи, специализирани по въпросите на Европейския съюз, може да предложи на вниманието на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията всеки принос, който счете за уместен. Наред с това тази Конференция насърчава обмена на информация и на най-добри практики между националните парламенти и Европейския парламент, в това число и между специализираните им комисии. Тя може също да организира междупарламентарни конференции по конкретни теми, по-специално за обсъждане на въпросите на общата външна политика и политика на сигурност, включително общата политика за сигурност и отбрана. Предложенията на конференцията не обвързват националните парламенти и не предопределят тяхната позиция.

ПРОТОКОЛ (№ 2)

ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ПРИНЦИПИТЕ НА СУБСИДИАРНОСТ И НА ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

В ЖЕЛАНИЕТО СИ да направят необходимото решенията да се вземат възможно най-близо до гражданите на Съюза,

РЕШЕНИ да определят условията за прилагане на принципите на субсидиарност и на пропорционалност, установени в член 5 от Договора за Европейския съюз, както и да установят система за контрол на прилагането на тези принципи,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

Всяка институция следи постоянно за спазването на принципите на субсидиарност и на пропорционалност, определени в член 5 от Договора за Европейския съюз.

Член 2

Преди да предложи законодателен акт, Комисията провежда широки консултации. Когато е уместно, тези консултации трябва да отчитат регионалното и местното измерение на предвижданите действия. В изключително спешни случаи Комисията не провежда такива консултации. В предложението си тя излага мотивите за своето решение.

Член 3

За целите на настоящия протокол „проект на законодателен акт“ означава предложенията на Комисията, инициативите на група държави-членки, инициативите на Европейския парламент, исканията на Съда, препоръките на Европейската централна банка и исканията на Европейската инвестиционна банка, които целят приемането на законодателен акт.

Член 4

Комисията изпраща своите проекти на законодателни актове, както и изменените си проекти, на националните парламенти едновременно с изпращането им на законодателния орган на Съюза.

Европейският парламент изпраща проектите си на законодателни актове, както и изменените си проекти, на националните парламенти.

Съветът изпраща проектите на законодателни актове, инициирани от група държави-членки, от Съда, от Европейската централна банка или от Европейската инвестиционна банка, както и изменените проекти, на националните парламенти.

Веднага след приемането им законодателните резолюции на Европейския парламент и позициите на Съвета се изпращат от тях на националните парламенти.

Член 5

Проектите на законодателни актове се мотивират от гледна точка на принципите на субсидиарност и на пропорционалност. Всеки проект на законодателен акт следва да съдържа подробно становище с описание на елементи, които позволяват да се оцени спазването на принципите на субсидиарност и на пропорционалност. Това подробно становище следва да съдържа елементи, които позволяват да се оцени финансовият ефект на проекта, а когато става въпрос за директива, нейните последици от гледна точка на законодателните действия, които държавите-членки трябва да предприемат, включително и последиците върху регионалното законодателство, когато е уместно. Основанията да се направи заключението, че определена цел на Съюза може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, се подкрепят с качествени, а когато това е възможно, и с количествени показатели. Проектите на законодателни актове отчитат необходимостта всяко финансово или административно задължение, възложено на Съюза, националните правителства, регионалните или местните власти, стопанските субекти и гражданите, да бъде възможно най-малко натоварващо и да бъде съобразено с поставената цел.

Член 6

В срок от осем седмици от датата на предаване на проект на законодателен акт на официалните езици на Съюза, всеки национален парламент или всяка камара на национален парламент може да изпрати на председателите на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията мотивирано становище, в което излага причините, поради които счита, че въпросният проект не е съобразен с принципа на субсидиарност. Всеки национален парламент или всяка камара на национален парламент следва да се консултира, когато е уместно, с регионалните парламенти, които имат законодателни правомощия.

Ако проектът за законодателен акт е иницииран от група държави-членки, председателят на Съвета изпраща становището до правителствата на тези държави-членки.

Ако проектът на законодателен акт е иницииран от Съда, от Европейската централна банка или от Европейската инвестиционна банка, председателят на Съвета изпраща становището до съответната институция или орган.

Член 7

1. Европейският парламент, Съветът и Комисията и, когато е уместно, групата държави-членки, Съдът, Европейската централна банка или Европейската инвестиционна банка, ако проектът на законодателен акт е иницииран от тях, вземат предвид изпратените от националните парламенти или от камара на национален парламент мотивирани становища.

Всеки национален парламент разполага с два гласа, разпределени в зависимост от националната парламентарна система. В случай на двукамарна национална парламентарна система всяка от камарите разполага с един глас.

2. Когато мотивираните становища относно незначителното на принципа на субсидиарност в проект за законодателен акт представляват най-малко една трета от общия брой на дадените на националните парламенти гласове в съответствие с параграф 1, втора алинея проектът трябва да бъде преразгледан. Този праг е една четвърт при проекти на законодателни актове, внесени на основание член 76 от Договора за функционирането на Европейския съюз относно пространството на свобода, сигурност и правосъдие.

В резултат на това повторно разглеждане Комисията, или, когато е уместно, групата държави-членки, Европейският парламент, Съдът, Европейската централна банка или Европейската инвестиционна банка, ако проектът за законодателен акт е иницииран от тях, могат да решат да продължат да поддържат този проект, да го изменят или да го оттеглят. Това решение трябва да бъде мотивирано.

3. Освен това, когато в рамките на обикновената законодателна процедура мотивираните становища относно незачитането на принципа на субсидиарност в предложението на законодателен акт представляват най-малко обикновено мнозинство от дадените на националните парламенти гласове в съответствие с параграф 1, втора алинея предложението трябва да бъде преразгледано. В резултат на това преразглеждане Комисията може да реши да продължи да поддържа, да измени или да оттегли предложението.

В случай че реши да продължи да го поддържа, Комисията ще трябва да обоснове в мотивирано становище защо смята, че предложението е съобразено с принципа на субсидиарност. Това мотивирано становище, както и мотивираните становища на националните парламенти, трябва да бъдат предоставени на законодателния орган на Съюза, за да бъдат взети предвид в рамките на законодателната процедура:

- а) преди да приключи първото четене законодателят (Европейският парламент и Съветът) преценява дали законодателното предложение е съвместимо с принципа на субсидиарност, като взема по-специално под внимание приведените мотиви, които се споделят от мнозинството национални парламенти, както и мотивираното становище на Комисията;
- б) ако, в резултат на мнозинство от 55 % от членовете на Съвета или на мнозинство от действителните гласове в Европейския парламент, законодателят е на мнение, че предложението не е съвместимо с принципа на субсидиарност, разглеждането на законодателното предложение се прекратява.

Член 8

Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнася по искове за неспазване на принципа на субсидиарност в законодателен акт, образувани по реда и условията на член 263 от Договора за функционирането на Европейския съюз от държава-членка или предадени от нея, съгласно правния ☐ ред, от името на нейния национален парламент или на негова камара.

В съответствие с реда и условията, предвидени в посочения член, Комитетът на регионите също може да завежда такива искове срещу законодателни актове, за чието приемане Договорът за функционирането на Европейския съюз предвижда консултация с него.

Член 9

Комисията представя всяка година на Европейския съвет, на Европейския парламент, на Съвета и на националните парламенти доклад за прилагането на член 5 от Договора за Европейския съюз. Този годишен доклад се изпраща на Икономическия и социален комитет и на Комитета на регионите.

ОТНОСНО СТАТУТА НА СЪДА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да приемат Статут на Съда на Европейския съюз, предвиден в член 281 от Договора за функционирането на Европейския съюз,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз, към Договора за функционирането на Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия:

Член 1

Съдът на Европейския съюз се формира и функционира съгласно разпоредбите на Договорите, Договора за създаването на Европейската общност за атомна енергия (Договора за Евратом) и настоящия статут.

**ДЯЛ I
СЪДИИ И ГЕНЕРАЛНИ АДВОКАТИ**

Член 2

Преди да встъпи в длъжност, всеки съдия, пред Съда, заседаващ в открито заседание полага клетва да изпълнява задълженията си безпристрастно и съвестно и да пази тайната на разискванията на Съда.

Член 3

Съдиите се ползват с имунитет срещу съдебно преследване. След прекратяване на техните функции те продължават да се ползват с имунитет по отношение на действията, предприети в изпълнение на служебните им задължения, включително за казаното или написаното от тях.

Пленумът на Съда има право да отнеме този имунитет. Когато решението засяга член на Общия съд или на специализиран съд, Съдът взема решение след консултация със съответния съд.

Когато имунитетът е отнет и е започнало наказателно преследване срещу съдия, същият може да бъде съден във всяка държава-членка, но само от съд, който е компетентен да разглежда дела срещу членовете на най-висшата национална съдебна инстанция.

Членове 11 - 14 и член 17 от Протокола за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз се прилагат по отношение на съдиите, генералните адвокати, секретаря и помощник-докладчиците на Съда на Европейския съюз, без да се накърняват разпоредбите, отнасящи се до имунитета срещу съдебно преследване на съдиите, които се съдържат в предходните алинеи.

Член 4

Съдиите не могат да заемат политическа или административна длъжност.

Те не могат да упражняват друга професия, срещу заплащане или не, освен ако това не бъде разрешено по изключение от Съвета, с обикновено мнозинство.

Когато встъпват в длъжност, те тържествено се заклеват, че както по време на мандата си, така и след неговото изтичане, ще изпълняват задълженията, произтичащи от тази длъжност, по-специално своето задължение за почтеност и въздържаност относно приемането на определени постове или облаги след края на мандата им.

При съмнение в горепосоченото Съдът взема решение. Когато решението засяга член на Общия съд или на специализиран съд, Съдът взема решение след консултация със съответния съд.

Член 5

Освен при редовното обновяване или при смърт, пълномощията на съдията се прекратяват при подаване на оставка.

В случай на подаване на оставка същата се адресира до председателя на Съда, който я предава на председателя на Съвета. Мястото се счита за освободено от момента на предаване на това последно уведомление.

Съдията продължава да изпълнява функциите си до встъпването в длъжност на неговия приемник, освен в случаите, когато се прилага член 6.

Член 6

Съдия може да бъде освободен от длъжност или да бъде лишен от правото си на пенсия или други ползи само ако по единодушно мнение на съдиите и генералните адвокати на Съда той повече не отговаря на необходимите условия или не изпълнява служебните си задължения. Съответният съдия не взема участие в това обсъждане. Когато засегнатото лице е член на Общия съд или на специализиран съд, Съдът взема решение след консултация със съответния съд.

Секретарят на Съда уведомява председателя на Европейския парламент и председателя на Комисията за взетото решение и го съобщава на председателя на Съвета.

Ако с решението съдията е освободен от длъжност, вакантното място възниква от момента на последното уведомление.

Член 7

Съдия, който трябва да замести член на Съда, чийто мандат не е изтекъл, се назначава за остатъка от мандата на неговия предшественик.

Член 8

Разпоредбите на членове 2 до 7 се прилагат по отношение на генералните адвокати.

ДЯЛ II

ОРГАНИЗАЦИЯ НА СЪДА

Член 9

Когато, на всеки три години, съставът на съдиите бива частично обновяван, последователно се подменят четиринадесет и тринадесет съдии.

Когато, на всеки три години, съставът на генералните адвокати бива частично обновяван, всеки път се подменят четирима генерални адвокати.

Член 10

Секретарят полага клетва пред Съда да изпълнява функциите си безпристрастно и съвестно и да пази тайната на разискванията на Съда.

Член 11

Съдът прави необходимото за заместването на секретаря, когато той е възпрепятстван да присъства.

Член 12

Длъжностните лица и останалите служители към Съда осигуряват неговото функциониране. Те отговарят пред секретаря под ръководството на председателя.

Член 13

По искане на Съда Европейският парламент и Съветът, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да предвидят да назначат помощник-докладчици и да приемат правила, регулиращи тяхната дейност. От помощник-докладчиците може да се изисква, при условията на процедурния правилник, да участват в подготвителните проучвания по делата, висящи пред Съда, и да подпомагат съдията-докладчик по делото.

Помощник-докладчиците се избират измежду лица, чиято независимост е извън съмнение и които притежават необходимата юридическа квалификация; те се назначават от Съвета, с обикновено мнозинство. Те полагат клетва пред Съда да изпълняват задълженията си безпристрастно и съвестно и да пазят тайната на разискванията на Съда.

Член 14

От съдиите, генералните адвокати и секретаря се изисква да пребивават там, където е седалището на Съда.

Член 15

Съдът е в непрекъсната сесия. Продължителността на съдебната ваканция се определя от Съда с оглед нуждите на неговата работа.

Член 16

Съдът създава състави, състоящи се от трима или петима съдии. Съдиите избират председатели на съставите измежду своите членове. Председателите на съставите от пет съдии се избират за срок от три години. Те могат да бъдат преизбирани веднъж.

Големият състав се състои от тринадесет съдии. Той се председателства от председателя на Съда. Председателите на съставите от петима съдии и останалите съдии, назначени в съответствие с условията, предвидени в процедурния правилник, също са част от големия състав.

Съдът заседава в голям състав по молба на държава-членка или институция на Съюза, която е страна по съответното производство.

Съдът заседава в пленум, когато гледа дела по член 228, параграф 2, член 245, параграф 2, член 247 или член 286, параграф 6 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Наред с това, когато счита, че висящото пред него дело е от изключителна важност, Съдът може да реши, след изслушване на генералния адвокат, да разгледа делото в пленум.

Член 17

Решенията на Съда са валидни само ако в разискванията са участвали нечетен брой съдии.

Решенията на съставите, състоящи се от трима или петима съдии са валидни само ако са били взети от трима съдии.

Решенията на големия състав са валидни само ако заседават девет съдии.

Решенията на пленума са валидни само ако заседават петнадесет съдии.

В случай, че някой от съдиите в даден състав е възпрепятстван да присъства, за участие в заседанията може да бъде повикан съдия от друг състав, в съответствие с условията, предвидени в процедурния правилник.

Член 18

Нито съдия, нито генерален адвокат може да взема участие в разглеждането на дело, в което по-рано е участвал като представител или съветник, или е действал в полза на някоя от страните, или е бил призван да се произнесе като член на съд или правораздавателен орган или разследваща комисия, или в каквото и да било друго качество.

Ако по някаква особена причина даден съдия или генерален адвокат счита, че той не би следвало да вземе участие в постановяването на решението или разглеждането на определено дело, той уведомява за това председателя. Ако по някаква особена причина председателят счита, че даден съдия или генерален адвокат не трябва да заседава или да представя заключение по определено дело, той съответно го уведомява.

Всяко затруднение, произтичащо от прилагането на настоящия член, се урежда с решение на Съда.

Никоя от страните не може да иска промени в състава на Съда или на някой от неговите състави на основание гражданството на съдия или на основание неучастието в Съда или в състава на съдия с гражданството на съответната страна.

ДЯЛ III

ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД СЪДА

Член 19

Държавите-членки и институциите на Съюза се представляват пред Съда от представител, назначен за всеки конкретен случай; този представител може да бъде подпомаган от съветник или от адвокат.

Държавите, различни от държавите-членки, страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство, а също и Надзорният орган на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), упоменат в това споразумение, се представляват по същия начин.

Останалите страни се представляват от адвокат.

Само адвокат, който има право да практикува пред съд на държава-членка или на друга държава, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, може да представлява или да подпомага страна пред Съда.

Когато тези представители, съветници и адвокати се явяват пред Съда, те се ползват с правата и имунитетите, необходими за независимото упражняване на техните функции при условията, предвидени в процедурния правилник.

По отношение на съветниците и адвокатите, които се явяват пред него, Съдът има правомощията, с които обикновено разполагат съдилищата при условията, предвидени в процедурния правилник.

Университетските преподаватели, граждани на държави-членки, чието законодателство им дава право да се явяват пред съд, се ползват пред Съда с правата, предоставени с настоящия член на адвокатите.

Член 20

Производството пред Съда се състои от две части: писмена и устна.

Писменото производство се състои в съобщаване на страните и на институциите на Съюза, чиито решения се оспорват, на исковите молби, изявленията, защитите и бележките и на репликите – ако има такива, както и на всички документи в подкрепа или на техни заверени копия.

Съобщенията се изпращат от секретаря по реда и в сроковете, предвидени в процедурния правилник.

Устното производство се състои от прочитане на доклада, представен от съдията-докладчик, изслушване от Съда на представителите, съветниците и адвокатите и на заключенията на генералния адвокат, както и от изслушване на свидетелите и експертите, ако има такива.

Когато счита, че делото не повдига нови правни проблеми, Съдът може да реши след изслушване на генералния адвокат, че делото може да бъде решено без представяне на заключения на генералния адвокат.

Член 21

Дело се завежда пред Съда с писмена искова молба, адресирана до секретаря. В исковата молба се посочват името на ищеца и неговият постоянен адрес, както и качеството на подписалия молбата, името/имената на страната/страните, срещу която/които е заведена молбата, предметът на спора, исканията на страните и кратко изложение на правните аргументи, на които се основава исковата молба.

Молбата се придружава, по целесъобразност, от мярката, чиято отмяна се иска или, при обстоятелствата по член 265 от Договора за функционирането на Европейския съюз, от писмените доказателства относно датата, на която институцията е трябвало да действа в съответствие с посочения член. Ако документите не са представени с исковата молба, секретарят иска от съответната страна да ги представи в разумен срок, но правата на страната не се погасяват, дори и документите да бъдат представени след изтичането на срока за образуване на дело.

Член 22

В случаите, посочени от член 18 от Договора за Евратом, Съдът се сезира с жалба, адресирана до секретаря. В жалбата се посочват името и постоянният адрес на жалбоподателя и данни за подписалото я лице, данни за решението, което се обжалва, имената на ответниците, предметът на спора, исканията на страните и кратко изложение на основанията за обжалване.

Жалбата се придружава от заверен препис на оспорваното решение на Арбитражния комитет.

Ако Съдът отхвърли жалбата, решението на Арбитражния комитет става окончателно.

Ако Съдът отмени решението на Арбитражния комитет и когато това е подходящо, въпросът може да бъде преразгледан от Арбитражния комитет по инициатива на една от страните по делото. Последната е обвързана от всяко решение на Съда по правни въпроси.

Член 23

В случаите на член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз решението на Съда или правораздавателния орган на държава-членка, с което се спира производството пред него и въпросът се отнася пред Съда, се съобщава на Съда от съответния съд или правораздавателен орган. След това решението се съобщава от секретаря на Съда на страните, държавите-членки и Комисията, както и на институцията, органа, службата или агенцията на Съюза, която е приела акта, чиято действителност или тълкуване се оспорва.

В срок от два месеца от това уведомяване страните, държавите-членки, Комисията и, когато е уместно, институцията, органът, службата или агенцията на Съюза, която е приела акта, чиято действителност или тълкуване се оспорва, имат право да представят на Съда изявления по делото или писмени бележки.

В случаите по член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз решението на националния съд или правораздавателен орган се съобщава от секретаря на Съда на държавите, различни от държавите-членки, страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство, а също и на Надзорния орган на ЕАСТ, упоменат в това споразумение, който в срок от два месеца от уведомяването може, ако се засяга област от приложението на споразумението, да представи на Съда изявления по делото или писмени бележки.

Когато споразумение, свързано с определена област, сключено от Съвета с една или повече трети държави, предвижда възможност последните да представят изявления по делото или писмени бележки, в случаите, в които съд на държава-членка сезира Съда с преюдициален въпрос, попадащ в приложното поле на споразумението, решението на националния съд, съдържащо този въпрос, се съобщава и на заинтересованите трети държави, които в двумесечен срок от датата на това съобщение могат да представят в Съда изявления по делото или писмени бележки.

*Член 23а**

В процедурния правилник може да бъде предвидено бързо производство, а във връзка с преюдициални запитвания, свързани с пространството на свобода, сигурност и правосъдие — и спешно производство.

Тези производства могат да предвиждат по-кратък срок за представяне на изявления по делото или писмени бележки от срока, предвиден в член 23, и — чрез дерогация от член 20, четвърта алинея — да няма заключения на генералния адвокат.

Спешното производство може освен това да предвижда ограничаване на страните и другите заинтересовани лица, посочени в член 23, имащи право да представят изявления по делото или писмени бележки, и при особено спешни случаи — пропускане на писмената фаза на производството.

Член 24

Съдът може да изисква от страните да представят всички документи и да предоставят цялата информация, която той счита за необходима. Всеки отказ се отбелязва формално.

Съдът може също така да изисква от държавите-членки и институциите, органите, службите и агенциите, които не са страни по делото, да представят цялата информация, която Съдът счита за необходима за целите на производството.

Член 25

Съдът може по всяко време да възложи на дадено лице, орган, комитет или друга организация по негов избор задачата да представи експертно мнение.

Член 26

Свидетелите могат да бъдат изслушвани при условията, предвидени в Процедурния правилник.

---

* Член, който се въвежда с Решение 2008/79/ЕО, Евратом (ОВ L 24, 29.1.2008 г., стр. 42).

Член 27

По отношение на неявилите се свидетели Съдът има правомощията, с които по принцип разполагат съдилищата и правораздавателните органи, и може да налага парични глоби при условията, предвидени в Процедурния правилник.

Член 28

Свидетелите и експертите могат да бъдат изслушвани под клетва, полагана във формата, предвидена в Процедурния правилник, или по начин, предвиден в закона на държавата на свидетеля или експерта.

Член 29

Съдът може да нареди свидетел или експерт да бъде изслушан от съдебен орган по мястото на постоянно пребиваване на този свидетел или експерт.

Това нареждане се изпраща за изпълнение от компетентния съдебен орган при условията, уредени в Процедурния правилник. Документите, изготвени в съответствие със съдебната поръчка, се връщат на Съда при същите условия.

Съдът покрива разноските, без да се накърнява правото му да ги възложи, когато е подходящо, на страните.

Член 30

Държавите-членки разглеждат всяко нарушение на клетвата на свидетел или експерт по същия начин, както ако нарушението е било извършено пред неин граждански съд. По искане на Съда съответната държава-членка съди нарушителя пред свой компетентен съд.

Член 31

Съдебните заседания са открити, освен ако Съдът, по своя инициатива или по искане на страните, при наличието на сериозни основания, не реши друго.

Член 32

По време на пренията Съдът може да разпитва експерти, свидетели и самите страни. Последните обаче могат да се обръщат към Съда само чрез своите представители.

Член 33

За всяко заседание се води протокол, който се подписва от председателя и от секретаря.

Член 34

Списъкът на делата за разглеждане се съставя от председателя.

Член 35

Разискванията на Съда се провеждат и остават в тайна.

Член 36

В решенията се излагат мотивите, на които те са основани. В тях се посочват имената на съдиите, които са взели участие в разискванията.

Член 37

Решенията се подписват от председателя и от секретаря. Те се прочитат в открито заседание.

Член 38

Съдът се произнася относно разноските.

Член 39

Председателят на Съда може да се произнася в бързо производство, уредено в процедурния правилник, което, доколкото това е необходимо, може да се различава от някои правила, съдържащи се в настоящия статут, по искове за спиране на изпълнението, доколкото това е предвидено в член 278 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 157 от Договора за Евратом, да налага привременни мерки в съответствие с член 279 от Договора за функционирането на Европейския съюз или да спира принудителното изпълнение в съответствие с член 299, четвърта алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз или с член 164, трета алинея от Договора за Евратом.

Ако председателят е възпрепятстван да присъства, мястото му се заема от друг съдия при условия, предвидени в Процедурния правилник.

Определението на председателя или на заместващия го съдия е временно и по никакъв начин не предreshава решението на Съда по съществото на делото.

Член 40

Държавите-членки и институциите на Съюза могат да встъпват в делата пред Съда.

Със същото право разполагат и органите, службите и агенциите на Съюза, както и всяко друго лице, ако могат да докажат интерес от изхода на дело, внесено за разглеждане от Съда. Физическите или юридически лица не могат да встъпват по дела между държави-членки, между институции на Съюза или между държави-членки, от една страна, и институции на Съюза, от друга.

Без да се накърнява втора алинея, държавите, различни от държавите-членки, които са страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство, както и надзорният орган на ЕАСТ, упоменат в това споразумение, могат да встъпват по висящи пред Съда дела, когато се засяга някоя от областите на приложение на споразумението.

Искането за встъпване е ограничено до подпомагане по отношение на исканията на една от страните.

Член 41

Ако ответната страна, след като е била надлежно призована, не представи писмената си защита, решението се постановява в нейно отсъствие. В срок от един месец от съобщаването на това решение срещу него може да се подаде възражение. Възражението не спира изпълнението на решението, освен ако Съдът не реши друго.

Член 42

Държавите-членки, институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и всички други физически и юридически лица могат, в случаите и при условията, предвидени в Процедурния правилник, в качеството си на трети лица да оспорват решение, постановено без те да бъдат изслушани, когато това решение накърнява техни права.

Член 43

Ако съществува съмнение относно смисъла или обхвата на дадено решение, Съдът може да направи тълкуване по искане на всяка от страните или на всяка от институциите на Съюза, която докаже, че е заинтересована.

Член 44

Иск за преразглеждане на решение може да се отправи до Съда само при разкриване на обстоятелство, което има решаващо значение и което при постановяване на решението не е било известно на Съда и на страната, която иска преразглеждане.

Процедурата по преразглеждането започва с решение на Съда, изрично посочващо съществуването на ново обстоятелство, с което се признава, че то е от характер, обуславящ преразглеждане, и искът се обявява за допустим на това основание.

Преразглеждане не може да се иска след изтичането на десет години от датата на решението.

Член 45

Сроковете поради отдалеченост се уреждат в Процедурния правилник.

Нито едно право не може да бъде накърнено вследствие изтичане на даден срок, ако заинтересованата страна докаже наличието на случайно събитие или непреодолима сила.

Член 46

Искове срещу Съюза по дела в областта на извъндоговорната отговорност се погасяват след изтичането на срок от пет години от датата на възникване на събитието, което ги обуславя. Давността се прекъсва с предявяването на иск пред Съда или ако преди образуването на това производство увредената страна е предявила претенцията си пред съответната институция на Съюза. В последния случай производството се образува в двумесечен срок, предвиден в член 263 от Договора за функционирането на Европейския съюз; разпоредбите на член 265, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз се прилагат, когато е уместно.

Настоящият член се прилага и за искове срещу Европейската централна банка в областта на извъндоговорната отговорност.

ДЯЛ IV

ОБЩ СЪД

Член 47

Член 9, първа алинея, членове 14 и 15, член 17, първа, втора, четвърта и пета алинея, и член 18 се прилагат по отношение на Общия съд и неговите членове.

Член 3, четвърта алинея и членове 10, 11 и 14 се прилагат *mutatis mutandis* по отношение на секретаря на Общия съд.

Член 48

Общият съд се състои от 27 съдии.

Член 49

Членовете на Общия съд могат да бъдат призовавани да изпълняват функцията на генерален адвокат.

Задължение на генералния адвокат е, като действа с пълна безпристрастност и независимост, да представя в открито заседание мотивирани заключения по определени дела, заведени пред Общия съд, с цел подпомагането на този съд при изпълнението на неговата задача.

Критериите за определяне на тези дела, както и процедурите за определяне на генералните адвокати, се уреждат в процедурния правилник на Общия съд.

Член на Общия съд, който е призван да изпълнява функцията на генерален адвокат, не може да участва в решаването на делото.

Член 50

Общият съд заседава в състави от трима или петима съдии. Съдиите избират председатели на съставите измежду тях. Председателите на съставите от пет съдии се избират за срок от три години. Те могат да бъдат преизбирани веднъж.

Съставът на съставите и възлагането на делата на тях се урежда от процедурния правилник. В някои случаи, определени от процедурния правилник, Общият съд може да заседава в пленум или да се състои от един-единствен съдия.

Процедурният правилник може също така да предвиди, че Общият съд може да заседава в голям състав по определени в него дела.

Член 51

Чрез дерогация от правилото по член 256, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Съдът запазва правомощието да разглежда исковете, посочени в членове 263 и 265 от Договора за функционирането на Европейския съюз, когато са заведени от държава-членка срещу:

- а) акт или бездействие на Европейския парламент или Съвета, или на двете институции, действащи съвместно, освен за:
  - решения, взети от Съвета съгласно член 108, параграф 2, трета алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз,
  - актове на Съвета, приети съгласно регламент на Съвета относно мерките за търговска защита по смисъла на член 207 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
  - актове на Съвета, чрез които Съветът упражнява изпълнителни правомощия в съответствие с член 291, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз;
- б) срещу акт или бездействие на Комисията съгласно член 331, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Съдът запазва също така правомощието си да разглежда исковете, посочени в същите членове, когато те са заведени от институция на Съюза срещу акт или бездействие на Европейския парламент, на Съвета, на тези две институции, действащи съвместно, или на Комисията, или са заведени от институция на Съюза срещу акт или бездействие на Европейската централна банка.

Член 52

Председателят на Съда и председателят на Общия съд определят по общо съгласие условията, при които длъжностните лица и другите служители към Съда предоставят услугите си на Общия съд, за да се позволи неговото функциониране. Определени длъжностни лица и други служители отговарят пред секретаря на Общия съд под ръководството на председателя на Общия съд.

Член 53

Процедурата пред Общия съд се урежда от дял III.

В процедурния правилник се уреждат всички необходими допълнителни и по-подробни разпоредби. Процедурният правилник може да дерогира член 40, четвърта алинея и член 41, за да бъдат отразени специфичните особености на съдопроизводството в областта на интелектуалната собственост.

Независимо от член 20, четвърта алинея, генералният адвокат може да представи мотивираното си заключение писмено.

Член 54

Когато искова молба или друг процесуален документ, адресиран до Общия съд, по погрешка е подаден до секретаря на Съда, той незабавно се препраща от него до секретаря на Общия съд; аналогично, когато искова молба или друг процесуален документ, адресиран до Съда, по погрешка е подаден до секретаря на Общия съд, той незабавно се препраща от него до секретаря на Съда.

Когато Общият съд установи, че не е компетентен да разгледа и реши дело, по което е компетентен Съдът, той изпраща делото на Съда; аналогично, когато Съдът установи, че не е компетентен да разгледа и реши дело, по което е компетентен Общият съд, той изпраща делото на Общия съд, като този съд не може да откаже да разгледа делото.

Когато Съдът и Общият съд са сезирани с иски, които имат еднакъв предмет, повдига се еднакъв въпрос за тълкуване или се оспорва валидността на един и същ акт, Общият съд може, след изслушване на страните, да спре висящото пред него производство до постановяване на решението на Съда, или когато искът е заведен съгласно член 263 от Договора за функционирането на Европейския съюз, може да откаже да правораздава, за да даде възможност на Съда да се произнесе по такива иски. При същите условия, Съдът може освен това да реши да спре висящото пред него производство; в този случай производството пред Общия съд продължава.

Когато държава-членка и институция на Съюза оспорват един и същ акт, Общият съд отказва да правораздава, с оглед Съдът да се произнесе по тези иски.

Член 55

Окончателните решения на Общия съд, както и решенията, с които частично се разрешават материалноправни въпроси или се разрешава процесуален въпрос по възражение за липса на компетентност или за недопустимост, се съобщават от секретаря на Общия съд на всички страни, както и на държавите-членки и на институциите на Съюза, дори и ако те не са встъпили в делото пред Общия съд.

Член 56

Окончателните решения на Общия съд и решенията, с които частично се разрешава спор по същество или се разрешава процесуален въпрос по възражение за липса на компетентност или за недопустимост, подлежат на обжалване пред Съда в срок от два месеца от съобщаване на решението.

Жалбата може да бъде подадена от всяка страна, чиито искания са изцяло или частично отхвърлени. Въпреки това встъпилите страни, различни от държавите-членки и институциите на Съюза, могат да обжалват само ако решението на Общия съд пряко ги засяга.

С изключение на делата, свързани със спор между Съюза и неговите служители, жалба могат да подават и държавите-членки и институциите на Съюза, които не са встъпили в производството пред Общия съд. Тези държави-членки и институции са в същото положение като държавите-членки и институциите, които са встъпили в производството на първа инстанция.

Член 57

Всяко лице, чието искане за встъпване е било отхвърлено от Общия съд, може да обжалва пред Съда в срок от две седмици от съобщаването на решението за отхвърляне на неговото искане.

Страните по производството могат да обжалват пред Съда всяко решение на Общия съд, което е прието в съответствие с членове 278 или 279 или член 299, четвърта алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, или член 157 или член 164, трета алинея от Договора за Евратом в срок от два месеца от уведомяването им.

Обжалването по първите две алинеи на настоящия член се разглежда и решава в съответствие с процедурата, посочена в член 39.

Член 58

Обжалването пред Съда се ограничава само до правни въпроси. Основанията за обжалване са липса на компетентност на Общия съд, нарушение на процесуални правила, което накърнява интересите на жалбоподателя, както и нарушение на правото на Съюза от страна на Общия съд.

Размерът на присъдените разноски или страната, на която се възлагат, не подлежат на отделно обжалване.

Член 59

Когато бъде обжалвано решение на Общия съд, производството пред Съда се състои от писмена и устна част. В съответствие с условията, предвидени в процедурния правилник, Съдът, след като изслуша генералния адвокат и страните, може да реши делото и без устно производство.

Член 60

Без да се накърняват разпоредбите на членове 278 и 279 от Договора за функционирането на Европейския съюз или член 157 от Договора за Евратом, обжалването няма суспензивно действие.

Чрез дерогация от член 280 от Договора за функционирането на Европейския съюз решенията на Общия съд, които обявяват регламент за недействителен, влизат в сила само от датата на изтичането на срока, посочен в член 56, първа алинея от настоящия статут или, при предявяването на жалба в този срок, от датата на отхвърлянето на жалбата, без да се накърнява правото на страната да поиска от Съда в съответствие с членове 278 и 279 от Договора за функционирането на Европейския съюз или член 157 от Договора за Евратом спиране на действието на регламента, който е бил обявен за недействителен, или постановяването на друга временна мярка.

Член 61

Ако жалбата е основателна, Съдът отменя решението на Общия съд. Той може сам да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това, или да върне делото на Общия съд за постановяване на решение.

Когато делото е върнато на Общия съд, този съд е обвързан от всяко решение на Съда по правни въпроси.

Когато жалбата на държава-членка или на институция на Съюза, която не е встъпила в производството пред Общия съд, е основателна, Съдът може, ако счете това за необходимо, да постанови кои от последиците на отмененото решение на Общия съд се считат за окончателни по отношение на страните по делото.

Член 62

В случаите по член 256, параграфи 2 и 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, когато първият генерален адвокат счита, че съществува сериозен риск от засягане на единството или съгласуваността на правото на Съюза, той може да предложи на Съда да преразгледа решението на Общия съд.

Предложението трябва да бъде направено в рамките на един месец от постановяване на решението на Общия съд. В срок от един месец от получаване на предложението, направено от първия генерален адвокат, Съдът решава дали решението ще бъде преразгледано или не.

Член 62a

Съдът се произнася по въпросите, които са предмет на преразглеждане по спешно производство, въз основа на преписката, препратена му от Общия съд.

Заинтересованите лица, посочени в член 23 от настоящия статут, както и, в случаите, предвидени в член 256, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, страните в производството пред Общия съд имат право да представят пред Съда изявления или писмени бележки относно въпроси, предмет на преразглеждане в определен за тази цел срок.

Преди да се произнесе с решение, Съдът може да постанови провеждането на устно производство.

Член 62б

В случаите, предвидени в член 256, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, без да се накърняват разпоредбите на членове 278 и 279 от Договора за функционирането на Европейския съюз, предложенията за преразглеждане и решенията за образуване на процедура за преразглеждане нямат суспензивно действие. Ако Съдът установи, че решението на Общия съд накърнява единството или съгласуваността на правото на Съюза, той връща делото за преразглеждане на Общия съд, който е обвързан от възприетото от Съда по правните въпроси; Съдът може да посочи последиците на решението на Общия съд, които следва да се считат за окончателни по отношение на страните по спора. Ако, предвид установеното в хода на преразглеждането, разрешаването на спора, зависи от установяването на фактите, върху които се основава решението на Общия съд, Съдът се произнася с окончателно решение.

В случаите, предвидени в член 256, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, при липсата на предложения за преразглеждане или решения за откриване на процедура по преразглеждане отговорът/отговорите, даден/и от Общия съд на поставените му въпроси, влиза/т в сила след изтичането на сроковете, предвидени за тази цел в член 62, втора алинея. В случай на образуване на процедура по преразглеждане, отговорът/отговорите, подлежащ/и на преразглеждане, влиза/т в сила след приключване на процедурата, освен ако Съдът не реши друго. Ако Съдът установи, че решението на Общия съд накърнява единството или съгласуваността на правото на Съюза, отговорът, даден от Съда на въпросите, подлежащи на преразглеждане, замества този на Общия съд.

ДЯЛ IVa

СПЕЦИАЛИЗИРАНИ СЪДИЛИЩА

Член 62в

Разпоредбите, отнасящи се до правомощията, състава, организацията и производството пред специализираните съдилища, създадени съгласно член 257 от Договора за функционирането на Европейския съюз, са възпроизведени в приложението към настоящия статут.

ДЯЛ V
ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 63

Процедурните правилници на Съда и на Общия съд съдържат всички необходими разпоредби за прилагането или ако това се налага, допълването на настоящия статут.

Член 64

Правилата, които уреждат приложимия към Съда на Европейския съюз езиков режим, се определят с регламент на Съвета, който действа с единодушие. Този регламент се приема или по искане на Съда след консултация с Комисията и Европейския парламент, или по предложение на Комисията след консултация със Съда и Европейския парламент.

До приемането на тези правила, продължават да се прилагат разпоредбите на процедурните правилници на Съда и на Общия съд относно езиковия режим. Чрез дерогация от членове 253 и 254 от Договора за функционирането на Европейския съюз всяко изменение или отмяна на тези разпоредби изисква единодушното одобрение на Съвета.

СЪД НА ПУБЛИЧНАТА СЛУЖБА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Член 1

Съдът на публичната служба на Европейския съюз (наричан по-долу "Съд на публичната служба") е компетентен да разглежда като първа инстанция споровете между Съюза и техните служители, по силата на член 270 от Договора за функционирането на Европейския съюз, както и споровете между всички органи или служби и техните служители, по отношение на които е предоставена компетентност на Съда на Европейския съюз.

Член 2

Съдът на публичната служба се състои от седем съдии. По искане на Съда, Съветът може да увеличи броя на съдиите въз основа на решение, взето с квалифицирано мнозинство.

Съдиите се назначават за срок от шест години. Те могат да бъдат преназначавани.

На вакантните места се назначава нов съдия за срок от шест години.

Член 3

1. Съдиите се назначават от Съвета, в съответствие с член 257, четвърта алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, след консултиране на комитета, предвиден в настоящия член. При назначаването на съдиите Съветът осигурява балансиран състав на Съда на публичната служба на най-широка географска основа сред гражданите на държавите-членки, както и по отношение на представените национални правни системи.

2. Всяко лице, което е гражданин на Съюза и отговаря на условията, установени в член 257, четвърта алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, може да представи кандидатурата си. Съветът по препоръка на Съда определя условията и реда за подаването и разглеждането на кандидатурите.
3. Учредява се комитет, съставен от седем члена, избрани сред бивши членове на Съда и Общия съд и юристи с призната компетентност. Правилата за назначаването и дейността на комитета се определят от Съвета, който действа по препоръка на председателя на Съда.
4. Комитетът дава становище относно способността на кандидатите да упражняват функциите на съдия в Съда на публичната служба. Към становището си комитетът прилага списък на кандидати с най-подходящ опит на високо ниво. Този списък следва да съдържа поне два пъти повече кандидати от броя на съдиите, които трябва да бъдат назначени от Съвета.

Член 4

1. Съдиите избират измежду си председател на Съда на публичната служба за срок от три години. Той може да бъде преизбиран.
2. Съдът на публичната служба заседава в състав от трима съдии. В определени случаи, посочени в процедурния му правилник, той може да заседава в пленум или в състав от петима съдии или от един-единствен съдия.
3. Председателят на Съда на публичната служба председателства пленума и състава от петима съдии. Председателите на съставите от трима съдии се определят съгласно условията, предвидени в параграф 1. Ако председателят на Съда на публичната служба е член на състав от трима съдии, той председателства този състав.
4. Процедурният правилник урежда правомощията и кворума на пленума, както и образуването на съставите и разпределянето на делата.

Член 5

Членове 2—6, 14, 15, член 17, първа, втора и пета алинея, както и член 18 от статута на Съда на Европейския съюз се прилагат спрямо Съда на публичната служба и неговите членове.

Клетвата, предвидена в член 2 от статута, се полага пред Съда, а решенията, посочени в членове 3, 4 и 6, се вземат от Съда след консултиране на Съда на публичната служба.

Член 6

1. Съдът на публичната служба се подпомага от службите на Съда и на Общия съд. Председателят на Съда или в определени случаи председателят на Общия съд определя по общо съгласие с председателя на Съда на публичната служба условията, при които длъжностните лица и другите служители към Съда или Общия съд предоставят услугите си на Съда на публичната служба, за да се позволи неговото функциониране. Определени длъжностни лица или други служители отговарят пред секретаря на Съда на публичната служба, под ръководството на председателя на посочения съд.

2. Съдът на публичната служба назначава секретар и определя неговия статут. Член 3, четвърта алинея и членове 10, 11 и 14 от статута на Съда на Европейския съюз се прилагат спрямо секретаря на Съда на публичната служба.

Член 7

1. Производството пред Съда на публичната служба се урежда от дял III на статута на Съда на Европейския съюз, с изключение на членове 22 и 23. Уредбата на това производство се развива и допълва, ако е необходимо, от процедурния правилник на този съд.

2. Разпоредбите, отнасящи се до езиковия режим на Общия съд, се прилагат спрямо Съда на публичната служба.

3. Писмената фаза на производството обхваща подаването на исковата молба и на писмената защита, освен ако Съдът на публичната служба не реши, че е необходима повторна размяна на писмени изявления. При наличието на повторна размяна, Съдът на публичната служба може, със съгласието на страните, да реши да се произнесе без провеждане на устно производство.
4. На всеки един от етапите на производството, включително непосредствено след подаване на исковата молба, Съдът на публичната служба може да прецени възможността за доброволно уреждане на спора между страните, както и да им окаже съдействие в тази насока.
5. Съдът на публичната служба се произнася по съдебните разноски. При спазване на особените разпоредби на процедурния правилник, страната, изгубила делото, се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е било направено искане в този смисъл.

Член 8

1. Когато искова молба или друг процесуален документ, адресиран до Съда на публичната служба, по погрешка е подаден до секретаря на Съда или до Общия съд, той незабавно се препраща от тях до секретаря на Съда на публичната служба. Аналогично, когато искова молба или друг процесуален документ, адресиран до Съда или Общия съд, по погрешка е подаден до секретаря на Съда на публичната служба, той незабавно се препраща от него до секретаря на Съда или на Общия съд.
2. Когато Съдът на публичната служба установи, че не е компетентен да разгледа и реши дело, по което са компетентни Съдът или Общият съд, той изпраща делото на Съда или на Общия съд. Също така, когато Съдът или Общият съд установят, че не са компетентни да разгледат и решат дело, по което е компетентен Съдът на публичната служба, сезираният съд изпраща делото на последния, който в този случай не може да откаже да разгледа делото.
3. Когато Съдът на публичната служба или Общият съд са сезирани с искове, повдигащи еднакъв въпрос за тълкуване или оспорващи валидността на един и същи акт, Съдът на публичната служба, след изслушване на страните, може да спре висящото пред него производство до постановяване на решението на Общия съд.

Когато Съдът на публичната служба и Общият съд са сезирани с искове, които имат еднакъв предмет, Съдът на публичната служба отказва да правораздава, за да може Общият съд да постанови решение по тези дела.

Член 9

Окончателните решения на Съда на публичната служба и решенията, с които частично се разрешават материалноправни въпроси или се разрешава процесуален въпрос по възражение за липса на компетентност или за недопустимост, подлежат на обжалване пред Общия съд в срок от два месеца от съобщаване на решението.

Всяка страна, чиито искания са били изцяло или частично отхвърлени, има право да обжалва. При все това встъпващите страни, различни от държавите-членки и институциите на Съюза, могат да обжалват, само когато решението на Съда на публичната служба ги засяга пряко.

Член 10

1. Всяко лице, чието искане за встъпване е било отхвърлено от Съда на публичната служба, може да обжалва пред Общия съд в срок от две седмици от съобщаването на решението за отхвърляне на неговото искане.

2. Страните в производство могат да обжалват пред Общия съд всяко решение на Съда на публичната служба, което е прието в съответствие с членове 278 или 279 или член 299, четвърта алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, и на член 157, или член 164, трета алинея от Договора за Евратом в срок от два месеца от уведомяването им.

3. Председателят на Общия съд може да се произнесе по жалбите по параграф 1 и 2 в ускорено производство, което ако е необходимо, може да се отклонява от правилата, съдържащи се в настоящото приложение, и което следва да бъде уредено в Процедурния правилник на Общия съд.

Член 11

1. Обжалването пред Общия съд се ограничава само до правни въпроси. Основанията за обжалване са липса на компетентност на Съд на публичната служба, нарушение на процесуални правила, което накърнява интересите на жалбоподателя, както и нарушение на правото на Съюза от страна на Съда на публичната служба.

2. Размерът на присъдените разноски или страната, на която се възлагат, не подлежат на отделно обжалване.

Член 12

1. Без да се накърняват разпоредбите на членове 278 и 279 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 157 от Договора за Евратом, обжалването пред Общия съд няма суспензивно действие.
2. Когато се обжалва решение на Съда на публичната служба, производството пред Общия съд се състои от писмена и устна фаза. В съответствие с условията, предвидени в неговия Процедурен правилник, Общият съд, след като изслуша страните, може да се произнесе без провеждане на устно производство.

Член 13

1. Ако жалбата е основателна, Общият съд отменя решението на Съда на публичната служба и решава сам спора. Когато фазата на производството не позволява това, той връща делото на Съда на публичната служба за постановяване на решение.
2. Когато делото е върнато на Съда на публичната служба, този съд е обвързан от всяко решение на Общия съд по правни въпроси.

ПРОТОКОЛ (№ 4)

ЗА УСТАВА НА ЕВРОПЕЙСКАТА СИСТЕМА НА ЦЕНТРАЛНИТЕ БАНКИ И НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да изготвят устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка, предвиден в член 129, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз,

СЕ СПОРАЗУМЯВА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

ГЛАВА I

ЕВРОПЕЙСКА СИСТЕМА НА ЦЕНТРАЛНИТЕ БАНКИ

Член 1

Европейска система на централните банки

В съответствие с член 282, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Европейската централна банка (ЕЦБ) и националните централни банки образуват Европейската система на централните банки (ЕСЦБ). ЕЦБ и националните централни банки на държавите-членки, чиято парична единица е еврото, съставляват Евросистемата.

ЕСЦБ и ЕЦБ изпълняват задачите си и извършват дейността си в съответствие с разпоредбите на Договорите и на настоящия устав.

ГЛАВА II

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ЕСЦБ

Член 2

Цели

В съответствие с членове 127, параграф 1 и 282, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, основна цел на ЕСЦБ е да поддържа ценова стабилност. Без да се засяга целта за ценова стабилност, тя подкрепя общите икономически политики в рамките на Съюза, за да допринесе за постигането на целите на Съюза, както са посочени в член 3 от Договора за Европейския съюз. ЕСЦБ действа в съответствие с принципа на отворената пазарна икономика при свободна конкуренция, като подкрепя ефективното разпределение на ресурсите, и в съответствие с принципите, посочени в член 119 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 3

Задачи

3.1. В съответствие с член 127, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, основните задачи, осъществявани чрез ЕСЦБ, са:

- да определя и осъществява паричната политика на Съюза;
- да осъществява валутни операции в съответствие с разпоредбите на член 219 от посочения договор;
- да държи и управлява официалните резерви в чуждестранна валута на държавите-членки;
- да насърчава нормалното функциониране на платежните системи.

3.2. В съответствие с член 127, параграф 3 от посочения договор, третото тире на член 3.1 не засяга държането и управлението от правителствата на държавите-членки на текущи средства в чуждестранна валута.

3.3. В съответствие с член 127, параграф 5 от посочения договор, ЕСЦБ допринася за гладкото осъществяване на политиката, провеждана от компетентните органи, свързана с надзора за благоразумие върху кредитните институции и със стабилността на финансовата система.

Член 4 Консултативни функции

В съответствие с член 127, параграф 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз:

- а) консултации с ЕЦБ се осъществяват:
- по всеки предложен акт на Съюза в областите на нейната компетентност;
  - от националните власти, във връзка с всеки проект на нормативна разпоредба в областите на нейната компетентност, но в рамките и при условията, определени от Съвета, в съответствие с процедурата, предвидена в член 41;
- б) ЕЦБ може да представя становища на институции, органи, служби или агенции на Съюза, или на националните власти, по въпроси, в кръга на нейната компетентност.

Член 5 Събиране на статистическа информация

5.1. С цел осъществяването на задачите на ЕСЦБ, ЕЦБ, подпомагана от националните централни банки, събира необходимата статистическа информация от компетентните национални власти или пряко от стопанските субекти. За тези цели тя си сътрудничи с институциите, органите, службите или агенциите на Съюза, с компетентните власти на държавите-членки, или на трети държави, и с международни организации.

5.2. Националните централни банки осъществяват, доколкото това е възможно, задачите, описани в член 5.1.

5.3. ЕЦБ допринася, когато е необходимо, за хармонизацията на разпоредбите и практиките, регулиращи събирането, съставянето и разпространяването на статистически данни в областите на нейната компетентност.

5.4. Съветът, в съответствие с процедурата, предвидена в член 41, определя физическите и юридическите лица, които са длъжни да спазват изискванията за предоставяне на информация, режима на поверителност и съответни разпоредби за изпълнение на задълженията.

Член 6

Международно сътрудничество

6.1. В областта на международното сътрудничество, свързано със задачите, възложени на ЕСЦБ, ЕЦБ определя как да бъде представлявана ЕСЦБ.

6.2. ЕЦБ и, след нейното одобрение, националните централни банки могат да участват в международни парични институции.

6.3. Членове 6.1 и 6.2 не засягат член 138 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ГЛАВА ТРЕТА

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЕСЦБ

Член 7

Независимост

В съответствие с член 130 от Договора за функционирането на Европейския съюз, при упражняване на правомощията и изпълнението на задачите и задълженията, възложени им в съответствие с Договорите и настоящия устав, нито ЕЦБ, нито национална централна банка, нито някой от членовете на техните органи за вземане на решения имат право да искат или да приемат указания от институциите, органите, службите или агенциите на Съюза, от някое правителство на държава-членка или от някой друг орган. Институциите, органите, службите или агенциите на Съюза, както и правителствата на държавите-членки се задължават да спазват този принцип и да не се стремят да оказват влияние върху членовете на органите за вземане на решения на ЕЦБ или на националните централни банки при изпълнение на техните задачи.

Член 8
Общ принцип

ЕСЦБ се ръководи от органите за вземане на решения на ЕЦБ.

Член 9
Европейска централна банка

9.1. ЕЦБ, която в съответствие с член 282, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз има правосубектност, притежава във всяка от държавите-членки най-широката правоспособност, предоставена на юридическите лица, в съответствие с националното законодателство; в частност ЕЦБ може да придобива или да се разпорежда с движимо и недвижимо имущество и да бъде страна в съдебно производство.

9.2. ЕЦБ осигурява изпълнението на задачите, възложени на ЕСЦБ в съответствие с член 127, параграфи 2, 3 и 5 от посочения договор чрез осъществяване на нейната собствена дейност в съответствие с настоящия устав или чрез националните централни банки по силата на членове 12.1 и 14.

9.3. В съответствие с член 129, параграф 1 от посочения договор, органите за вземане на решения на ЕЦБ са Управителен съвет и Изпълнителен съвет.

Член 10
Управителен съвет

10.1. В съответствие с член 283, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Управителният съвет се състои от членовете на Изпълнителния съвет на ЕЦБ и управителите на националните централни банки на държавите-членки, чиято парична единица е еврото.

10.2. Всеки член на Управителния съвет разполага с един глас. Считано от датата, на която броят на членовете на Управителния съвет надхвърли 21, всеки член на Изпълнителния съвет ще разполага с един глас, а броят на управителите с право на глас ще бъде 15. Тези права на глас се предоставят и разпределят на ротационен принцип, както следва:

- считано от датата, когато броят на управителите надхвърли 15, докато достигне 22, управителите са разпределени в две групи в съответствие с класиране по размера на дела на държавата-членка, чиято е съответната национална централна банка в съвкупния брутен вътрешен продукт по пазарни цени и в общия агрегиран баланс на парично-финансовите институции на държавите-членки, чиято парична единица е еврото. Дяловете в съвкупния брутен вътрешен продукт по пазарни цени и в общия агрегиран баланс на парично-финансовите институции имат тегло съответно пет шест и една шеста. Първата група се състои от петима управители, а втората — от останалите. Честотата на правото на глас на управителите, разпределени в първата група, не е по-малка от честотата на право на глас на тези от втората група. При спазване на предходното изречение първата група притежава четири гласа при гласуване, а втората разполага с единадесет гласа при гласуване,
- считано от датата, когато броят на управителите достигне 22, управителите се разпределят в три групи съгласно класиране, основано на горните критерии. Първата група се състои от петима управители и разполага с четири гласа при гласуване. Втората група се състои от половината от общия брой на управителите, като всяка дроб се закръгля до най-близкото цяло число, и разполага с осем гласа при гласуване. Третата група се състои от останалите управители и разполага с три гласа при гласуване,
- във всяка група управителите имат своето право на глас за еднакъв период от време,
- за целите на изчисляване на дяловете в съвкупния брутен вътрешен продукт по пазарни цени се прилага член 29.2. Общият агрегиран баланс на парично-финансовите институции се изчислява в съответствие със статистическата рамка, приложима в Съюза по времето на изчисляването,
- в случаите, когато съвкупният брутен вътрешен продукт по пазарни цени се изчислява в съответствие с член 29.3 или когато броят на управителите се увеличи, размерът и/или съставът на групите се коригира в съответствие с гореспоменатите принципи,
- Управителният съвет с мнозинство от две трети от всички членове, със или без право на глас, приема всички необходими мерки за прилагане на горните принципи и може да реши да отложи началото на ротационната система до датата, когато броят на управителите надхвърли 18 души.

Правото на глас се упражнява лично. Чрез дерогация от това правило, процедурният правилник, посочен в член 12.3, може да предвиди, че членовете на Управителния съвет може да гласуват чрез телеконферентна връзка. Тези правила също така предвиждат член на Управителния съвет, който не може да присъства на заседание на Управителния съвет за продължителен период, да може да назначи свой заместник като член на Управителния съвет.

Разпоредбите на предходните параграфи не накърняват правото на глас на членовете на Управителния съвет, със или без право на глас, съгласно членове 10.3, 40.2 и 40.3.

Освен ако не е предвидено друго в настоящия устав, Управителният съвет взема решения с обикновено мнозинство от гласовете на членовете, имащи право на глас. В случай на равенство председателят има решаващ глас.

За провеждане на гласуване на Управителният съвет е необходим кворум от две трети от членовете, имащи право на глас. При липса на кворум председателят може да свика извънредно заседание, на което решенията могат да се вземат без оглед на кворума.

10.3. За всяко решение, което следва да бъде прието по членове 28, 29, 30, 32 и 33, гласовете на Управителния съвет се претеглят в съответствие с дела на националните централни банки в записания капитал на ЕЦБ. Теглото на гласовете на членовете на Изпълнителния съвет е равно на нула. Решение, което изисква квалифицирано мнозинство, се приема, ако подадените гласове „за“ представляват най-малко две трети от записания капитал на ЕЦБ и са най-малко на половината от притежателите на дялове. Ако управител няма възможност да присъства, той може да определи свой заместник, който да подаде неговия глас, имащ съответното тегло.

10.4. Разискванията на заседанията са поверителни. Управителният съвет може да реши да оповести резултата от своите разисквания.

10.5. Управителният съвет се събира на заседания най-малко десет пъти годишно.

Член 11 Изпълнителен съвет

11.1. В съответствие с член 283, параграф 2, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, Изпълнителният съвет се състои от председател, заместник-председател и четирима други членове.

Членовете изпълняват задълженията си при пълно работно време. Никой член няма право да осъществява каквато и да е дейност, срещу заплащане или не, освен ако за него не бъде предоставено като изключение разрешение от Управителния съвет.

11.2. В съответствие с член 283, параграф 2, втора алинея от посочения договор, председателят, заместник-председателят и другите членове на Изпълнителния съвет се назначават измежду лицата, които притежават призната компетентност и професионален опит по парични или банкови въпроси, от Европейския съвет, който действа с квалифицирано мнозинство, по препоръка на Съвета, след като той се е консултирал с Европейския парламент и с Управителния съвет.

Техният мандат е осем години и не подлежи на подновяване.

Само граждани на държавите-членки могат да бъдат членове на Изпълнителния съвет.

11.3. Условието на трудовите правоотношения на членовете на Изпълнителния съвет и в частност техните заплати, пенсии и други плащания във връзка със социалното осигуряване, се уреждат въз основа на договори с ЕЦБ и се определят от Управителния съвет по предложение на комитет, състоящ се от трима членове, назначени от Управителния съвет и трима членове, назначени от Съвета. Членовете на Изпълнителния съвет нямат право да гласуват по въпросите, посочени в настоящия параграф.

11.4. Ако даден член на Изпълнителния съвет повече не отговаря на условията, които са необходими за изпълнението на неговите служебни задължения, или ако е извършил сериозно нарушение, Съдът може, по искане на Управителния съвет или на Изпълнителния съвет да го освободи от длъжност.

11.5. Всеки член на Изпълнителния съвет, който присъства лично, има право да гласува и за тази цел има един глас. Освен ако не е предвидено друго, Изпълнителният съвет приема решения с обикновено мнозинство от подадените гласове. В случай на равенство на гласовете председателят има решаващ глас. Разпоредбите във връзка с гласуването се определят в процедурния правилник, посочени в член 12.3.

11.6. Изпълнителният съвет отговаря за текущата дейност на ЕЦБ.

11.7. Всяко вакантно място в Изпълнителния съвет се попълва чрез назначаване на нов член, в съответствие с член 11.2.

Член 12

Задължения на органите за вземане на решения

12.1. Управителният съвет приема насоките и решенията, необходими за осигуряване изпълнението на задачите, възложени на ЕСЦБ, в съответствие с Договорите и настоящия устав. Управителният съвет формулира паричната политика на Съюза, включително, в зависимост от конкретния случай, решенията, отнасящи се до междинни цели на паричната политика, основните лихвени проценти и депозирането на резерви в ЕСЦБ, и приема необходимите насоки за тяхното прилагане.

Изпълнителният съвет осъществява паричната политика, в съответствие с насоките и решенията, приети от Управителния съвет. При осъществяването на тази дейност Изпълнителният съвет дава необходимите указания на националните централни банки. Заедно с това изпълнителния съвет може да притежава някои делегирани правомощия, когато Управителният съвет е решил така.

Доколкото това се счита за възможно и подходящо и без да се накърняват разпоредбите на настоящия член, ЕЦБ може да възлага на националните централни банки изпълнението на операции, които са част от задачите на ЕСЦБ.

12.2. Изпълнителният съвет отговаря за подготовката на заседанията на Управителния съвет.

12.3. Управителният съвет приема процедурен правилник, който определя вътрешната организация на ЕЦБ и на нейните органи за вземане на решения.

12.4. Управителният съвет осъществява консултативните функции, посочени в член 4.

12.5. Управителният съвет взема решенията, посочени в член 6.

Член 13

Председател

13.1. Председателят или в негово отсъствие – заместник-председателят председателства заседанията на Управителния съвет и на Изпълнителния съвет на ЕЦБ.

13.2. Без да се засяга член 38, председателят или определено от него лице представляват ЕЦБ пред трети лица.

Член 14
Национални централни банки

14.1. В съответствие с член 131 от Договора за функционирането на Европейския съюз, всяка държава-членка осигурява съответствието на нейното национално законодателство, включително и устройствения закон на нейната национална централна банка, с Договорите и с настоящия устав.

14.2. Устройствените закони на национални централни банки, в частност следва да предвиждат, че мандатът на управителя на националната централна банка е не по-кратък от 5 години.

Управителят може да бъде освобождаван от длъжност само ако той повече не отговаря на изискванията, които са необходими за изпълнението на неговите задължения или ако е виновен за извършено сериозно нарушение. Решението по този въпрос може да бъде отнесено до Съда от засегнатия управител или от Управителния съвет, на основание нарушение на Договорите или на правна норма за тяхното прилагане. Такива дела се завеждат в срок до два месеца от публикуването на решението или от неговото съобщаване на ищеца, или при липса на такова, от деня, в който последният е узнал за него, в зависимост от конкретния случай.

14.3. Националните централни банки са неразделна част от ЕСЦБ и действат в съответствие с насоките и указанията на ЕЦБ. Управителният съвет предприема необходимите мерки, за да гарантира съобразяването с насоките и указанията на ЕЦБ и изисква предоставяне на всякаква необходима информация.

14.4. Националните централни банки могат да изпълняват и функции, извън посочените в настоящия устав, освен ако Управителният съвет приеме, с мнозинство от две трети от подадените гласове, че те са несъвместими с целите и задачите на ЕСЦБ. Тези функции се осъществяват на отговорност и за сметка на националните централни банки и не се считат за част от функциите на ЕСЦБ.

Член 15
Задължения за предоставяне на информация

15.1. ЕЦБ съставя и публикува доклади за дейността на ЕСЦБ най-малко на тримесечие.

15.2. Консолидираният финансов отчет на ЕСЦБ се публикува всяка седмица.

15.3. В съответствие с член 284, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз ЕЦБ представя на Европейския парламент, Съвета и Комисията, а също и на Европейския съвет годишен доклад за дейността на ЕСЦБ и за паричната политика както през настоящата, така и през предходната година.

15.4. Докладите и отчетите, посочени в настоящия член, се предоставят на заинтересованите лица безплатно.

Член 16 Банкноти

В съответствие с член 128, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз Управителният съвет има изключителното право да разрешава емитирането на евробанкноти в Съюза. ЕЦБ и националните централни банки могат да емитират такива банкноти. Единствено банкнотите, емитирани от ЕЦБ и от националните централни банки имат статут на законно платежно средство в Съюза.

ЕЦБ спазва, доколкото това е възможно, съществуващата практика във връзка с емитирането и дизайна на банкнотите.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ПАРИЧНИ ФУНКЦИИ И ОПЕРАЦИИ НА ЕСЦБ

Член 17 Сметки в ЕЦБ и в националните централни банки

За осъществяване на операциите си ЕЦБ и националните централни банки могат да откриват сметки на кредитни институции, субекти на публичното право и други участници на пазара, както и да приемат като обезпечение активи, включително безналични ценни книжа.

Член 18

Операции на открития пазар и кредитни операции

18.1. С цел да постигнат целите на ЕСЦБ и да осъществят нейните задачи ЕЦБ и националните централни банки могат:

- да участват на финансовите пазари, като извършват покупки и продажби - окончателни (спот и форуърд) или по споразумения за обратно изкупуване, или като отдават и получават в заем както вземания и търгуеми инструменти, в евро или други валути, така и благородни метали;
- да осъществяват кредитни операции с кредитните институции и други участници на пазара, при които предоставянето на заеми се основава на адекватни обезпечения.

18.2. ЕЦБ определя общите принципи за операциите на открития пазар и кредитните операции, които се извършват от нея или от националните централни банки, включително и относно обявяването на условията, при които те са готови да сключват такива сделки.

Член 19

Минимални резерви

19.1. При спазване на член 2, ЕЦБ може да нареди на кредитните институции, създадени в държавите-членки да поддържат минимални резерви по сметки в ЕЦБ и в националните централни банки, в съответствие с целите на паричната политика. Управителният съвет може да приема регламенти, отнасящи се до изчисляването и определянето на необходимите минимални резерви. В случаите на тяхното неспазване ЕЦБ има право да налага наказателна лихва и други санкции, които са със сходен ефект.

19.2. За прилагането на настоящия член Съветът, в съответствие с процедурата, предвидена в член 41, определя базата за минималните резерви и максимално допустимите съотношения между тези резерви и тяхната база, а също така и подходящи санкции, в случай на неспазване.

Член 20

Други инструменти на паричен контрол

Управителният съвет може с мнозинство от две трети от подадените гласове да вземе решение относно използването на други оперативни методи за паричен контрол, които намира за подходящи, при спазване на член 2.

Съветът, в съответствие с процедурата, предвидена в член 41, може да определи обхвата на тези методи, ако те налагат задължения на трети лица.

Член 21

Операции със субекти на публичното право

21.1. В съответствие с член 123 от Договора за функционирането на Европейския съюз, забранени са овърдрафтите или други видове кредитни улеснения от ЕЦБ или националните централни банки в полза на институции, органи, служби или агенции на Съюза, органите на централната власт, регионалните, местните или други органи на публичната власт, други органи, регулирани от публичното право или на публичните предприятия на държавите-членки, както е забранено и прякото закупуване от тях на дългови инструменти от страна на ЕЦБ или националните централни банки.

21.2. ЕЦБ и националните централни банки могат да действат като фискални агенти в полза на субектите, посочени в член 21.1.

21.3. Разпоредбите на настоящия член не се прилагат спрямо кредитни институции, които са публична собственост, на които по отношение на предоставянето на резерви от страна на централните банки се предоставя същото третиране от страна на националните централни банки и от ЕЦБ, както на частните кредитни институции.

Член 22

Клирингови и платежни системи

ЕЦБ и националните централни банки могат да осигурят улеснения, а ЕЦБ да приеме регламенти, гарантиращи ефикасни и стабилни клирингови и платежни системи в рамките на Съюза и с други страни.

Член 23

Външни операции

ЕЦБ и националните централни банки могат:

- да установяват отношения с централните банки и с финансовите институции в други страни, в зависимост от конкретния случай – с международни организации;

- да придобиват и продават спот и форуърд всички видове активи в чуждестранна валута и благородни метали; терминът „активи в чуждестранна валута“ включва ценни книжа и всички останали активи във валута на която и да е държава, или в разчетни единици и държани под каквато и да било форма;
- да държат и управляват активите, посочени в настоящия член;
- да осъществяват всички видове банкови сделки при отношенията си с трети страни и международни организации, включително операции по предоставяне и вземане на заеми.

Член 24 Други операции

В допълнение на операциите, свързани с техните задачи, ЕЦБ и националните централни банки могат да извършват операции за техни административни цели или за техния персонал.

ГЛАВА ПЕТА НАДЗОР ЗА БЛАГОРАЗУМИЕ

Член 25 Надзор за благоразумие

25.1. ЕЦБ може да дава становища и да бъде консултирана от Съвета, Комисията и компетентните власти на държавите-членки във връзка с обхвата и приложението на законодателството на Съюза, отнасящо се до надзора за благоразумие върху кредитните институции и стабилността на финансовата система.

25.2. В съответствие с всеки регламент на Съвета, приет съгласно член 127, параграф 6 от Договора за функционирането на Европейския съюз, ЕЦБ може да изпълнява специфични задачи, отнасящи се до надзора за благоразумие върху кредитните институции и други финансови институции, с изключение на застрахователните предприятия.

ГЛАВА ШЕСТА

ФИНАНСОВИ РАЗПОРЕДБИ НА ЕСЦБ

Член 26 Финансови отчети

- 26.1. Финансовата година на ЕЦБ и националните централни банки започва от първия ден на месец януари и завършва в последния ден на месец декември.
- 26.2. Годишните отчети на ЕЦБ се съставят от Изпълнителния съвет в съответствие с принципите, установени от Управителния съвет. Отчетите се одобряват от Управителния съвет и след това се публикуват.
- 26.3. За аналитични и оперативни цели Изпълнителният съвет съставя консолидиран баланс на ЕСЦБ, обхващащ активите и пасивите на националните централни банки, включени в ЕСЦБ.
- 26.4. За прилагането на настоящия член Управителният съвет приема необходимите правила за стандартизиране на отчитането и докладването на операциите, осъществявани от националните централни банки.

Член 27 Одит

- 27.1. Отчетите на ЕЦБ и на националните централни банки се проверяват от независими външни одитори, препоръчани от Управителния съвет и одобрени от Съвета. Одиторите имат пълни правомощия да преглеждат всички книги и счетоводни отчети на ЕЦБ и националните централни банки и да получават изчерпателна информация относно техните сделки.
- 27.2. Разпоредбите на член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз се прилагат само по отношение на прегледа на оперативната ефективност при управлението на ЕЦБ.

Член 28

Капитал на ЕЦБ

28.1. Капиталът на ЕЦБ е 5 милиарда евро. Капиталът може да бъде увеличаван с размери, определени с решение на Управителния съвет, прието с квалифицираното мнозинство, предвидено в член 10.3, в рамките и при условията, определени от Съвета в съответствие с процедурата по член 41.

28.2. Единствено националните централни банки могат да записват и държат капитала на ЕЦБ. Подписката на капитала се осъществява в съответствие с алгоритъма, установен в член 29.

28.3. Управителният съвет с квалифицирано мнозинство, предвидено в член 10.3, определя степента и формата за внасяне на капитала.

28.4. При условията на член 28.5, дяловете на националните централни банки в записания капитал на ЕЦБ не могат да бъдат прехвърляни, залагани или запорирани.

28.5. Ако алгоритъмът, посочен в член 29, бъде изменен, националните централни банки прехвърлят помежду си дялове от капитала, доколкото това е необходимо, за да се осигури съответствие на разпределението на дяловете с променения алгоритъм. Управителният съвет определя условията за осъществяване на тези прехвърляния.

Член 29

Алгоритъм за записване на капитала

29.1. Алгоритъмът за записване на капитала на Европейската централна банка, определен за първи път през 1998 г. при създаването на Европейската система на централните банки, се определя, като на всяка национална централна банка се присвоява определено тегло в алгоритъма, което е равно на сбора от:

- 50 % от дела на съответната държава-членка в населението на Съюза в годината, предхождаща създаването на ЕСЦБ;
- 50 % от дела на съответната държава-членка в брутният вътрешен продукт на Съюза, по пазарни цени, в съответствие с данните от последните пет години преди годината, предхождаща създаването на ЕСЦБ;

Процентите се закръгляват надолу или нагоре до четвъртия знак след десетичната запетая.

29.2. Статистическите данни, необходими за прилагането на настоящия член, се предоставят от Комисията, в съответствие с разпоредби, приети от Съвета по процедурата, предвидена в член 41.

29.3. Теглата, присвоени на националните централни банки, се преразглеждат на всеки пет години след създаването на ЕСЦБ по аналогия с разпоредбите, посочени в член 29.1. Измененият алгоритъм се прилагат от първия ден на следващата година.

29.4. Управителният съвет предприема всички други мерки, които са необходими за прилагането на настоящия член.

Член 30

Прехвърляне на чуждестранни резервни активи на ЕЦБ

30.1. Без да се засяга член 28, националните централни банки предоставят на ЕЦБ чуждестранни резервни активи, различна от валутата на държавите-членки, евро, резервни позиции на МВФ и СПТ, до размер еквивалентен на 50 милиарда евро. Управителният съвет взема решение относно частта, която следва да бъде поискана от ЕЦБ след нейното създаване, както и размера на последващите вноски. ЕЦБ има пълното право да държи и управлява прехвърлените ѝ валутни резерви и да ги използва за цели, предвидени в настоящия устав.

30.2. Вноските на всяка национална централна банка се определят пропорционално на нейния дял в записания капитал на ЕЦБ.

30.3. Всяка национална централна банка има право на вземане към ЕЦБ, съответстващи на нейната вноска. Управителният съвет определя деноминирането и олихвяването на тези вземания.

30.4. ЕЦБ може да изисква превеждането на чуждестранни резервни активи над размера, определен в член 30.1 в съответствие с член 30.2 в размерите и при условията, определени от Съвета, в съответствие с процедурата, предвидена в член 41.

30.5. ЕЦБ може да държи и управлява резервни позиции в МВФ и СПТ и да обединява такива активи.

30.6. Управителният съвет предприема всички други мерки, които са необходими за прилагането на настоящия член.

Член 31

Чуждестранни резервни активи, държани от националните централни банки

31.1. Националните централни банки имат право да осъществяват сделки, за да изпълнят задълженията си спрямо международни организации, съгласно член 23.

31.2. Всички останали операции с чуждестранни резервни активи, останали в националните централни банки след осъществяването на прехвърлянията, предвидени в член 30, както и сделките на държавите-членки, осъществявани с текущите им средства в чуждестранна валута над определен размер, който се установява в рамките на член 31.3, подлежат на одобрение от ЕЦБ, с цел да се гарантира съвместимост с политиката на обменния курс и с паричната политика на Съюза.

31.3. Управителният съвет приема насоки, с цел да улесни тези операции.

Член 32

Разпределение на паричния доход на националните централни банки

32.1. Приходът, който се начислява на националните централни банки при осъществяване на функцията на ЕСЦБ във връзка с паричната политика (по-долу наричан „паричен доход“) се разпределя в края на всяка финансова година, в съответствие с разпоредбите на настоящия член.

32.2. Размерът на паричния доход на всяка национална централна банка е равен на нейния годишен приход, получен от нейните активи срещу банкнотите в обращение и задълженията по депозити на кредитните институции. Тези активи се отчитат от националните централни банки в съответствие с насоките, приети от Управителния съвет.

32.3. Ако след въвеждането на еврото структурата на баланса на националните централни банки по преценка на Управителния съвет не позволява прилагането на член 32.2, Управителният съвет с квалифицирано мнозинство може да вземе решение, че чрез дерогация от член 32.2, паричният доход ще бъде изчисляван по алтернативен метод за срок не по-дълъг от пет години.

32.4. Размерът на паричния доход на всяка национална централна банка се намалява с размер, равен на лихвите, платени от тази централна банка по депозитите на кредитните институции в съответствие с член 19.

Управителният съвет може да вземе решение националните централни банки да бъдат обезщетени за разходите във връзка с емитирането на банкноти или при извънредни обстоятелства – за специфични загуби, възникващи от операции по паричната политика, извършвани за ЕСЦБ. Обезщетението е във форма, смятана за подходяща, според преценката на Управителния съвет; тези суми могат да бъдат прихванати срещу паричния доход на националните централни банки.

32.5. Сумата на паричния доход на националните централни банки се разпределя между тях пропорционално на внесените от тях дялове от капитала на ЕЦБ, при спазване на решенията, приети от Управителния съвет в съответствие с член 33.2.

32.6. Клирингът и сетълментът на салдата във връзка с разпределянето на паричния доход се осъществява от ЕЦБ в съответствие с насоките, приети от Управителния съвет.

32.7. Управителният съвет предприема всички други мерки, които са необходими за прилагането на настоящия член.

Член 33

Разпределяне на нетните печалби и загуби на ЕЦБ

33.1. Нетната печалба на ЕЦБ се прехвърля в следната последователност:

- а) размер, определен от Управителния съвет, който не може да превишава 20 % от нетната печалба, се прехвърля в общ резервен фонд, чиято горна граница е равна на 100 % от капитала;
- б) останалата нетна печалба се разпределя между притежателите на дялове на ЕЦБ, пропорционално на размера на внесените от тях дялове.

33.2. В случай на загуба реализирана от ЕЦБ, недостигът може да бъде покрит за сметка на общия резервен фонд на ЕЦБ и, ако е необходимо, след решение на Управителния съвет, за сметка на паричния доход за съответната финансова година, в съотношения и размери, които се разпределят между националните централни банки в съответствие с член 32.5.

ГЛАВА СЕДМА

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 34 Правни актове

34.1. В съответствие с член 132 от Договора за функционирането на Европейския съюз, ЕЦБ:

- приема регламенти, доколкото това е необходимо за осъществяване на задачите, определени в член 3.1, първо тире, членове 19.1, 22 или 25.2 от устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ, както и в случаите, предвидени в актовете на Съвета, посочени в член 41;
- приема решения, необходими за осъществяването на задачите, възложени на ЕСЦБ в съответствие с Договорите и устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ;
- прави препоръки и дава становища.

34.2. ЕЦБ може да вземе решение да публикува своите решения, препоръки и становища.

34.3. В рамките и при условията, приети от Съвета, в съответствие с процедурата, предвидена в член 41 от устава, ЕЦБ има право да налага глоби или периодични имуществени санкции на предприятията поради неизпълнение на задълженията им, произтичащи от нейните регламенти и решения.

Член 35 Съдебен контрол и свързани с това въпроси

35.1. Действията или бездействията на ЕЦБ подлежат на преглед или тълкуване от Съда на Европейския съюз, в случаите и при условията, предвидени от Договорите. ЕЦБ може да завежда иски в случаите и при условията, определени в Договорите.

35.2. Споровете между ЕЦБ, от една страна, и нейните кредитори, длъжници или всяко трето лице – от друга, се решават от компетентните национални съдилища, освен в случаите, когато компетентността е предоставена на Съда на Европейския съюз.

35.3. Спрямо ЕЦБ се прилага режимът на отговорност, предвиден в член 340 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Отговорността на националните централни банки се урежда от съответните национални закони.

35.4. Съдът на Европейския съюз е компетентен да правораздава въз основа на всяка арбитражна клауза, съдържаща се в договор, сключен от или от името на ЕЦБ, независимо от това дали съответният договор се регулира от публичното или от частното право.

35.5. Решението на ЕЦБ да сезира Съда на Европейския съюз се взема от Управителния съвет.

35.6. Съдът на Европейския съюз е компетентен да правораздава по спорове, отнасящи се до изпълнението от страна на национална централна банка на задължения, произтичащи от Договорите и настоящия устав. Ако ЕЦБ счита, че национална централна банка не е изпълнила свое задължение, произтичащо от Договорите и настоящия устав, тя представя мотивирано становище по въпроса, след като даде на заинтересованата национална централна банка възможност да представи своите съображения. Ако заинтересованата национална централна банка не се съобрази със становището в срок, определен от ЕЦБ, последната може да сезира Съда на Европейския съюз.

Член 36 Персонал

36.1. Управителният съвет по предложение на Изпълнителния съвет приема условията за работа на персонала на ЕЦБ.

36.2. Съдът на Европейския съюз е компетентен да правораздава по всеки спор между ЕЦБ и нейни служители в рамките и при условията, предвидени в условията за наемането на работа.

Член 37 (предишен член 38) Професионална тайна

37.1. Членовете на органите за вземане на решение и персоналът на ЕЦБ и на националните централни банки са длъжни, включително след прекратяване на изпълнението на задълженията си, да не разкриват информация, която е предмет на задължение за професионална тайна.

37.2. Спрямо лицата, получили достъп до данни, за които, въз основа на законодателството на Съюза съществува задължение за пазене на тайна, се прилагат разпоредбите на това законодателство.

Член 38 (предишен член 39)
Представителство

ЕЦБ е правно обвързана по отношение на трети лица от председателя или от двама члена на Изпълнителния съвет или от подписите на двама членове на персонала на ЕЦБ, които са били надлежно упълномощени от председателя да подписват от името на ЕЦБ.

Член 39 (предишен член 40)
Привилегии и имунитети

ЕЦБ притежава на териториите на държавите-членки тези привилегии и имунитети, които са необходими за изпълнението на нейните задачи, при условията, предвидени в Протокола за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз.

ГЛАВА VIII

ИЗМЕНЕНИЕ НА УСТАВА И ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Член 40 (предишен член 41)
Опростена процедура за изменение

40.1. В съответствие с член 129, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, членове 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1, буква а) и член 36 от настоящия устав могат да бъдат преразгледани от Европейския парламент и от Съвета, като действат в съответствие с обикновената законодателна процедура или по препоръка на ЕЦБ и след консултиране с Комисията, или по предложение на Комисията, и след като се консултира с ЕЦБ.

40.2. Член 10.2 може да бъде изменян с решение на Европейския съвет, прието с единодушие, по препоръка на Европейската централна банка след консултация с Европейския парламент и Комисията, или по препоръка на Комисията след консултация с Европейския парламент и Европейската централна банка. Тези изменения влизат в сила едва след като бъдат одобрени от държавите-членки в съответствие с конституционните им изисквания.

40.3. Приемането на препоръка от ЕЦБ в съответствие с настоящия член изисква единодушно решение на Управителния съвет.

Член 41 (предишен член 42)
Допълнително законодателство

В съответствие с член 129, параграф 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Съветът, било по предложение на Комисията и след като се консултира с Европейския парламент и ЕЦБ, или по предложение на ЕЦБ и след като се консултира с Европейския парламент и с Комисията, приема разпоредбите, посочени в членове 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 и 34.3 от настоящия устав.

ГЛАВА IX
ПРЕХОДНИ И ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ЕСЦБ

Член 42 (предишен член 43)
Общи разпоредби

42.1. Дерогацията, определена в член 139 от Договора за функционирането на Европейския съюз означава, че следните членове от настоящия устав не предоставят никакви права, нито създават задължения за съответната държава-членка: 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34 и 49.

42.2. Централните банки на държавите-членки с дерогация, съгласно член 139 от посочения договор, запазват своите правомощия в областта на паричната политика, в съответствие с националното право.

42.3. В съответствие с член 139 от посочения договор под „държави-членки“ се разбират „държави-членки, чиято парична единица е еврото“ в следните членове на настоящия устав: 3, 11.2 и 19.

42.4. Под „национални централни банки“ се разбират „централни банки на държавите-членки, чиято парична единица е еврото“ в следните членове от настоящия устав: 9.2, 10.2, 10.3, 12.1, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 33.2 и 49.

42.5. Под „притежатели на дялове“ в членове 10.3 и 33.1 се разбират „централни банки на държавите-членки, чиято парична единица е еврото“.

42.6. Под „записан капитал на ЕЦБ“ в членове 10.3 и 30.2 се разбира „капитал на ЕЦБ, записан от централните банки на държавите-членки, чиято парична единица е еврото“.

Член 43 (предишен член 44)
Преходни задачи на ЕЦБ

ЕЦБ поема предишните задачи на ЕПИ, посочени в член 141, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, които поради дерогациите на една или повече държави-членки се осъществяват след въвеждането на еврото.

ЕЦБ изпълнява консултативна функция при подготовката за отмяната на дерогациите, посочени по член 140 от посочения договор.

Член 44 (предишен член 45)
Генерален съвет на ЕЦБ

44.1. При спазване на член 129, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, се създава Генерален съвет като трети орган за вземане на решения на ЕЦБ.

44.2. Генералният съвет се състои от председателя и заместник-председателя на ЕЦБ и управителите на националните централни банки. Останалите членове на Изпълнителния съвет могат да участват, без да имат правото да гласуват на срещите на Генералния съвет.

44.3. Задълженията на Генералния съвет са изчерпателно изброени в член 46 от настоящия устав.

Член 45 (предишен член 46)
Процедурни правила на Генералния съвет

45.1. Председателят или в негово отсъствие заместник-председателят на ЕЦБ председателства Генералния съвет на ЕЦБ.

45.2. Председателят на Съвета и член на Комисията могат да участват, без да имат право да гласуват на заседанията на Генералния съвет.

45.3. Председателят подготвя срещите на Генералния съвет.

45.4. Чрез дерогация от член 12.3 Генералният съвет приема свои процедурни правила.

45.5. Секретариатът на Генералния съвет се осигурява от ЕЦБ.

Член 46 (предишен член 47)
Отговорности на Генералния съвет

46.1. Генералният съвет:

- изпълнява задачите, посочени в член 43;
- допринася за осъществяването на консултативните функции, посочени в членове 4 и 25.1.

46.2. Генералният съвет допринася за:

- събирането на статистическа информация в съответствие с предвиденото в член 5;
- дейностите по предоставяне на информация на ЕЦБ в съответствие с предвиденото в член 15;
- създаването на необходимите правила за прилагането на член 26 в съответствие с предвиденото в член 26.4;

- предприемането на всички други мерки, необходими за прилагането на член 29 в съответствие с посоченото в член 29.4;
- определянето на условията за работа на персонала на ЕЦБ в съответствие с предвиденото в член 36.

46.3. Генералният съвет допринася за осъществяването на необходимата подготовка за неотменимото фиксиране на обменните курсове на валутите на държавите-членки, предмет на дерогация, спрямо еврото, в съответствие с предвиденото в член 140, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

46.4. Председателят на ЕЦБ информира Генералния съвет за решенията на Управителния съвет.

Член 47 (предишен член 48)

Преходни разпоредби относно капитала на ЕЦБ

В съответствие с член 29.1 на всяка национална централна банка се присвоява определено тегло в алгоритъма за записване на капитала на ЕЦБ. Чрез дерогация от член 28.3, централните банки на държавите-членки, предмет на дерогация не внасят записания от тях капитал, освен ако генералния съвет, като действа с мнозинство, представляващо поне две трети от записания капитал на ЕЦБ и поне половината от притежателите на дялове, не вземе решение, че следва да бъде внесен един минимален процент като вноска за покриване на оперативните разходи на ЕЦБ.

Член 48 (предишен член 49)

Отложено плащане на капитала, резерви и провизии на ЕЦБ

48.1. Централната банка на държава-членка, чиято дерогация е била отменена, внася записания от нея дял от капитала на ЕЦБ по същия начин, както и централните банки на други държави-членки, чиято парична единица е еврото и прехвърля на ЕЦБ чуждестранни резервни активи, в съответствие с член 30.1. Сумата, която следва да бъде прехвърлена се определя като се умножи стойността в евро по приложимите към момента обменни курсове на чуждестранните резервни активи, които са били прехвърлени вече в ЕЦБ в съответствие с член 30.1 по съотношението между броя на дяловете, записани от съответната национална централна банка и броя на дяловете, които вече са били внесени от останалите национални централни банки.

48.2. Освен плащането, което трябва да бъде направено в съответствие с член 48.1, съответната централна банка предоставя средства за резервите на ЕЦБ, и за провизиите, еквивалентни на резервите, както и за сумата към резервите и провизиите, в съответствие със салдото в отчета на приходите и разходите към 31 декември на годината, предхождаща отмяната на дерогацията. Размерът на сумата, която се внася, се определя като се умножи размерът на чуждестранните резервни активи, както е определено по-горе и както е посочено в одобрения баланс на ЕЦБ, по съотношението между броя на дяловете, записан от съответната централна банка и броя на дяловете, които вече са били внесени от останалите централни банки.

48.3. При присъединяването на една или повече страни, които стават държави-членки и съответните им централни банки стават част от ЕСЦБ, записаният капитал на ЕЦБ и горната граница на размера на чуждестранните резервни активи, които могат да се прехвърлят в ЕЦБ, автоматично се увеличават. Увеличението се определя, като се умножат съответните размери към момента по съотношението в рамките на разширения алгоритъм, между теглото на включващите се национални централни банки и теглото на националните банки, които са вече членове на ЕСЦБ. Теглото на всяка национална банка в алгоритъма, се изчислява по аналогия с член 29.1 и в съответствие с член 29.2. Референтните периоди, които се използват за статистическите данни, са идентични на онези, които са се прилагали към последната петгодишна корекция на теглата, предвидена в чл.29.3.

Член 49 (предишен член 52)

Обмяна на банкнотите в други валути на държавите-членки

След неотменимото фиксиране на обменния курс, в съответствие с член 140, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Управителният съвет предприема необходимите мерки, за да гарантира, че обменът на банкнотите от националните централни банки във валути, по отношение на които се прилага неотменимо фиксираният обменен курс, се осъществява по номиналната им стойност.

Член 50 (предишен член 53)

Приложимост на преходните разпоредби

Ако и докато съществуват държави-членки, предмет на дерогация се прилагат членове от 42 до 47.

ПРОТОКОЛ (№ 5)

ЗА УСТАВА НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да приемат Устав на Европейската инвестиционна банка, предвиден в член 266 от Договора за функционирането на Европейския съюз,

СЕ СПОРАЗУМЯВА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

Учредява се Европейска инвестиционна банка, създадена по силата на член 308 от Договора за функционирането на Европейския съюз (оттук нататък наричана „Банката“); тя изпълнява функциите си и осъществява своите дейности в съответствие с разпоредбите на Договорите и на настоящия устав.

Член 2

Задачата на банката е определена в член 309 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 3

В съответствие с член 308 от Договора за функционирането на Европейския съюз, държавите-членки са членове на Банката.

Член 4

1. Капиталът на Банката е 232 392 989 000 EUR, записан от държавите-членки, както следва:

Германия	37 578 019 000
Франция	37 578 019 000
Италия	37 578 019 000
Обединеното кралство	37 578 019 000
Испания	22 546 811 500
Белгия	10 416 365 500
Нидерландия	10 416 365 500
Швеция	6 910 226 000
Дания	5 274 105 000
Австрия	5 170 732 500
Полша	4 810 160 500
Финландия	2 970 783 000
Гърция	2 825 416 500
Португалия	1 820 820 000
Чешката република	1 774 990 500
Унгария	1 679 222 000
Ирландия	1 318 525 000
Румъния	1 217 626 000
Словакия	604 206 500
Словения	560 951 500
България	410 217 500
Литва	351 981 000
Люксембург	263 707 000
Кипър	258 583 500
Латвия	214 805 000
Естония	165 882 000
Малта	98 429 500

Държавите-членки отговарят само до размера на записания и неизплатен от тях дял в капитала.

2. Приемането на нов член води до увеличаване на основния капитал, което е съответно на капитала, внесен от новия член.

3. Съветът на гуверньорите има право с единодушие да вземе решение за увеличаването на записания капитал.

4. Делът на който и да е член в записания капитал не може да бъде прехвърлян, залаган или запориран.

Член 5

1. Записаният капитал се изплаща от държавите-членки в размер до средно 5 % от сумите, предвидени в член 4, параграф 1.

2. В случай на увеличаване на записания капитал Съветът на гуверньорите с единодушие определя процента, който трябва да бъде внесен, както и условията на внасянето. Вноските в брой се извършват изключително в евро.

3. Съветът на директорите може да изисква внасянето на остатъка от записания капитал, доколкото това внасяне е станало необходимо, за да бъдат посрещнати задълженията на Банката.

Внасянето се осъществява от всяка държава-членка пропорционално на нейния дял от записания капитал.

Член 6 (предишен член 8)

Банката се ръководи и управлява от Съвет на гуверньорите, Съвет на директорите и Управителен комитет.

Член 7
(предишен член 9)

1. Съветът на гуверньорите се състои от министри, определени от държавите-членки.
2. Съветът на гуверньорите приема общите насоки на кредитната политика на Банката, в съответствие с целите на Съюза.

Съветът на гуверньорите предприема необходимото за изпълнението на тези насоки.

3. Освен това Съветът на гуверньорите:

- а) взема решение за увеличаването на записания капитал в съответствие с член 4, параграф 3 и член 5, параграф 2;
  - б) за целите на член 9, параграф 1 определя принципите, приложими към операциите по финансиране в рамките на мисията на Банката;
  - в) упражнява правомощията, предвидени в членове 9 и 11 за назначаването и освобождаването от длъжност на членовете на Съвета на директорите и на Управителния комитет, както и тези предвидени в член 11, параграф 1, втора алинея;
  - г) взема решения относно предоставянето на финансиране за инвестиционни операции, които се осъществяват изцяло или частично извън територията на държавите-членки в съответствие с член 16, параграф 1;
  - д) одобрява годишния доклад на Съвета на директорите;
  - е) одобрява годишния баланс и отчета за приходи и разходи;
  - ж) осъществява други правомощия и функции, предоставени с настоящия устав;
- 3) приема процедурен правилник на Банката.

4. В рамките на Договора и на настоящия устав Съветът на гуверньорите има право с единодушие да приема всякакви решения, отнасящи се до спирането на операциите на Банката и до нейното евентуално ликвидиране.

Член 8
(предишен член 10)

Освен ако не е предвидено друго в настоящия устав, решенията на Съвета на гуверньорите се вземат с мнозинство от неговите членове. Това мнозинство трябва да представлява поне 50 % от записания капитал на Банката.

Квалифицираното мнозинство изисква да бъдат събрани осемнадесет гласа и 68 % от записания капитал.

Въздържането от гласуване на присъстващи или представлявани членове не е пречка за приемането на решения, които изискват единодушие.

Член 9
(предишен член 11)

1. Съветът на директорите взема решения относно предоставянето на финансиране, по-специално под формата на кредити и гаранции, и сключването на заеми, определя лихвените проценти по заемите, както и комисионите и други такси. На основа на взето с квалифицирано мнозинство решение той може да делегира някои от своите правомощия на Управителния комитет. Той определя условията и реда на това делегиране и контролира неговото изпълнение.

Съветът на директорите следи за разумното управление на Банката и гарантира, че тя се управлява в съответствие с разпоредбите на договорите и на устава, и общите насоки на Съвета на гуверньорите.

В края на финансовата година Съветът на директорите внася доклад до Съвета на гуверньорите и го публикува след като бъде одобрен.

2. Съветът на директорите се състои от двадесет и осем директори и осемнадесет алтернативни директори.

Директорите се назначават от Съвета на гуверньорите за срок от пет години, един определен от всяка държава-членка и един определен от Комисията.

Алтернативните директори се назначават от Съвета на гуверньорите за срок от пет години, както е посочено по-долу:

– двама алтернативни директори, определени от Федерална република Германия,

- двама алтернативни директори, определени от Френската република,
- двама алтернативни директори, определени от Италианската република,
- двама алтернативни директори, определени от Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия,
- един алтернативен директор, определен по общо съгласие от Кралство Испания и Португалската република,
- един алтернативен директор, определен по общо съгласие от Кралство Белгия, Великото херцогство Люксембург и Кралство Нидерландия,
- един алтернативен директор, определен по общо съгласие от Кралство Дания, Република Гърция, Ирландия и Румъния,
- един алтернативен директор, определен по общо съгласие от Република Австрия, Република Финландия и Кралство Швеция,
- трима алтернативни директори, определени по общо съгласие от Република България, Чешката република, Република Естония, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Полша, Република Словения и Словашката република,
- един алтернативен директор, определен от Комисията.

Съветът на директорите кооптира шест експерти без право на глас: трима членове и трима алтернативни директори.

Мандатът на директорите и на алтернативните директори може да бъде подновяван.

Процедурният правилник определя реда и условията за участие в заседанията на Съвета на директорите и приложимите към алтернативните директори и кооптираните експерти разпоредби.

Председателят на Управителния комитет или в негово отсъствие един от заместник-председателите, ръководи заседанията на Съвета на директорите, но няма право да гласува.

Членовете на Съвета на директорите се избират измежду лицата, чиято независимост и компетентност е извън всякакво съмнение; те са отговорни само пред банката.

3. Директор може да бъде освободен от длъжност от Съвета на гуверньорите, с квалифицирано мнозинство, само ако той повече не отговаря на условията, необходими за изпълнението на неговите задължения.

Ако годишният доклад не бъде одобрен, Съветът на директорите подава оставка.

4. Всяко вакантно място, което възниква поради смърт, доброволно подаване на оставка, освобождаване от длъжност или подаване на колективна оставка се попълва в съответствие с параграф 2. Съответният член се заменя за остатъка от неговия мандат, освен когато се осъществява замяна на целия Съвет на директорите.

5. Съвета на гуверньорите определя възнаграждението на членовете на Съвета на директорите. Съвета на гуверньорите определя дейностите, които са несъвместими със задълженията на директор или на алтернативен директор.

Член 10 (предишен член 12)

1. Всеки директор има право на един глас в Съвета на директорите. Той може да делегира правото си на глас във всички случаи, при условията, които ще бъдат определени в процедурния правилник на Банката.

2. Освен, ако друго не е предвидено в настоящия устав, решенията на Съвета на директорите се взимат най-малко от една трета от членовете, които имат право на глас, представляващи най-малко петдесет процента от записания капитал. Квалифицираното мнозинство изисква осемнадесет гласа в полза на предложението и шестдесет и осем процента от записания капитал. Процедурният правилник на Банката урежда кворума, който се изисква, за да бъдат действителни решенията на Съвета на директорите.

Член 11 (предишен член 13)

1. Управителният комитет се състои от председател и осем заместник-председатели, назначени за срок от шест години от Съвет на гуверньорите, по предложение на Съвета на директорите. Техните мандати могат да бъдат подновявани.

Съветът на гуверньорите с решение, прието с единодушие, може да промени броя на членовете на Управителния комитет.

2. По предложение на Съвета на директорите, прието с квалифицирано мнозинство, Съветът на гуверньорите може, на свой ред с квалифицирано мнозинство, принудително да пенсионира член на Управителния комитет.

3. Управителният комитет е отговорен за текущото функциониране на банката под ръководството на председателя и контрола на Съвета на директорите.

Той подготвя решенията на Съвета на директорите, в частност решенията относно сключването на заеми и предоставянето на финансиране, по-специално под формата на кредити и гаранции; той е длъжен да осигурява изпълнението на тези решения.

4. Управителният комитет взема решения с мнозинство, когато дава мнения относно предложенията за сключване на заеми и за предоставяне на финансиране, по-специално под формата на кредити и на гаранции.

5. Съветът на гуверньорите определя възнаграждението на членовете на Управителния комитет и определя кои дейности са несъвместими с техните задължения.

6. Председателят, или ако той е възпрепятстван, някой от заместник-председателите представлява Банката пред съда и в други случаи.

7. Членовете на персонала на Банката се намират под ръководството на председателя. Те биват наемани и освобождавани от длъжност от него. При избора на персонала се вземат предвид не само личните качества и квалификация, но и справедливото представяне на гражданите от държавите-членки. Процедурният правилник определя кой орган е компетентен да приема разпоредбите, приложими към персонала.

8. Управителният комитет и персонала на Банката са отговорни само пред Банката и са напълно независими при изпълнението на своите задължения.

Член 12 (предишен член 14)

1. Комитет, състоящ се от шест членове, назначавани въз основа на тяхната компетентност от Съвета на гуверньорите проверява дали дейностите на Банката съответстват на най-добрите банкови практики и отговаря за проверката на счетоводните отчети на Банката.

2. Посоченият в параграф 1 комитет ежегодно преглежда редовността на операциите и на счетоводните книги на Банката. За тази цел той проверява дали операциите на Банката са били извършени при спазване на предвидените в настоящия устав и в процедурния правилник формалности и процедури.

3. Посоченият в параграф 1 комитет потвърждава, че финансовите отчети, както и всяка друга финансова информация, която се съдържа в установените от Съвета на директорите годишни счетоводни отчети, дават точна представа за финансовото състояние на Банката, както по отношение на актива, така и на пасива, за резултатите от нейните операции и за паричните потоци през съответната финансова година.

4. Процедурният правилник уточнява квалификацията, която членовете на комитета по параграф 1 трябва да притежават, и определя условията и реда за дейността на комитета.

Член 13

(предишен член 15)

Банката поддържа контакти с всяка държава-членка посредством орган, определен от тази държава. При осъществяването на финансовите операции банката се обръща към националната централна банка на съответната държава-членка и към други финансови институции, определени от тази държава.

Член 14

(предишен член 16)

1. Банката сътрудничи с всички международни организации, действащи в области, подобни на нейните.

2. Банката се стреми да установи всички подходящи контакти, които са в интерес на сътрудничеството с банки и финансови институции в държавите, където се разпростира нейната дейност.

Член 15

(предишен член 17)

По искане на държава-членка, на Комисията или по своя собствена инициатива Съветът на гуверньорите, в съответствие със същите разпоредби, които се прилагат по отношение на тяхното приемане, тълкува или допълва насоките, приети от него в съответствие с член 7 от настоящия устав.

Член 16
(предишен член 18)

1. В рамките на задачата, определена в член 309 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Банката предоставя на своите членове или на частни, или публични предприятия финансиране, по-специално под формата на кредити и гаранции за осъществяване на инвестиции в рамките на териториите на държавите-членки, доколкото тези средства не могат да бъдат получени от други източници при приемливи условия.

С решение на Съвета на гуверньорите, взето с квалифицирано мнозинство по предложение на Съвета на директорите, банката може да предоставя финансиране за инвестиции, които се изпълняват изцяло или отчасти извън териториите на държавите-членки.

2. Доколкото това е възможно, кредитите се предоставят само при условия, че се използват и други източници на финансиране.

3. При отпускане на кредит на едно предприятие или на друга организация, която не е държава-членка, Банката поставя отпускането на кредита в зависимост било от предоставянето на гаранция от държавата-членка, на чиято територия се осъществява инвестицията, било на други адекватни гаранции или на финансовата стабилност на длъжника.

Освен това, в рамките на установените от Съвета на гуверньорите принципи по смисъла на член 7, параграф 3, буква б), и ако изпълнението на предвидените в член 309 от Договора за функционирането на Европейския съюз операции го налага, Съветът на директорите определя с квалифицирано мнозинство условията и реда за всяко финансиране, което се отличава със специфичен профил на риска и поради това се счита за специална дейност.

4. Банката може да гарантира кредити, договаряни от публични или частни предприятия или от други органи, за целите на осъществяването на проектите, предвидени в член 309 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

5. Общата сума на отпуснатите от Банката заеми и гаранции не трябва да надвишава 250 % от записания капитал, резервите, неразпределените провизии и излишъка по отчета за приходите и разходите. Съвкупният сбор на въпросните пера се изчислява, като се приспадне сума, равна на записания размер на всяко дялово участие на Банката, независимо от това дали е внесено или не.

В нито един момент внесената сума за придобиване на дялови участия на Банката не трябва да надвишава общата сума на внесената част от нейния записан капитал, на нейните резерви, на неразпределените провизии и на излишъка по отчета за приходите и разходите.

По изключение, специалните дейности на Банката съгласно решенията на Съвета на гвернъорите и на Съвета на директорите в съответствие с параграф 3 са предмет на специфична дотация от резервите.

Настоящият параграф се прилага също по отношение на консолидираните отчети на Банката.

6. Банката се защитава срещу рисковете във връзка с промяната на валутните курсове като включва в договорите за кредити и гаранции, предоставяни от нея, такива клаузи, каквито смята за подходящи.

Член 17 (предишен член 19)

1. Размерите на лихвите по кредитите, които предстои да бъдат отпуснати от банката, както и комисионите и другите такси, се привеждат в съответствие с условията, преобладаващи на капиталовия пазар и се изчисляват по такъв начин, че приходите от тях да дават възможност на банката да изпълнява своите задължения, да покрива разходите и рисковете си и да създаде резервен фонд, в съответствие с предвиденото в член 22.

2. Банката няма право да предоставя намаление на размера на лихвите. Ако се окаже желателно намаляването на лихвите с оглед характера на инвестицията, която трябва да бъде финансирана, съответната държава-членка или трета страна може да подпомогне изплащането на лихвите, доколкото това е съвместимо с член 107 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 18 (предишен член 20)

При своите операции по финансиране Банката е длъжна да спазва следните принципи:

1. Да следи за възможно най-рационалното използване на нейните фондове в интерес на Съюза.

Тя може да предоставя кредити или гаранции само:

- а) когато, в случаите на инвестиции, осъществявани от предприятията в производствения сектор плащанията за лихви и погасяването на главницата са покрити от печалбите от операции, или в случай на други инвестиции – от задължение, поето от държавата, в която инвестицията следва да бъде осъществена или по друг начин; и
- б) когато изпълнението на инвестицията допринася за увеличаването на икономическата производителност като цяло и благоприятства за реализирането на вътрешния пазар.

2. Банката няма право да придобива участие в предприятие, нито да поема отговорност за неговото управление, освен ако това не се налага с оглед защита на правата на банката, за да се гарантира връщането на предоставените в заем средства.

Все пак, в рамките на определените от Съвета на гуверньорите принципи по силата на член 7, параграф 3, буква б), ако изпълнението на предвидените в член 309 от Договора за функционирането на Европейския съюз операции го налага, Съветът на директорите определя с квалифицирано мнозинство условията и реда за придобиване на дялово участие в капитала на търговско предприятие, обикновено като допълнение към заем или гаранция, доколкото това е необходимо за финансирането на инвестиция или програма.

3. Банката има право да цедира своите вземания на капиталовия пазар и за тази цел може да поиска от своите длъжници да издадат облигации или други ценни книжа.

4. Нито Банката, нито държавите-членки могат да поставят условия които изискват средствата, предоставени като кредит от банката, да бъдат изразходвани в точно определена държава-членка.

5. Банката може да предоставя своите кредити след организиране на международни търгове.

6. Банката няма право да финансира изцяло или отчасти каквато и да е било инвестиция, срещу която възразява държавата-членка, на чиято територия тази инвестиция следва да се изпълни.

7. В допълнение към кредитната си дейност Банката може да предоставя услуги по техническа помощ в съответствие с условията и реда, определени от Съвета на гуверньорите, като действа с квалифицирано мнозинство, и при спазване на настоящия устав.

Член 19
(предишен член 21)

1. Всяко предприятие или публично или частно образувание може да подаде искане за финансиране пряко пред Банката. Исканията могат да се подават чрез Комисията или чрез държавата-членка, на чиято територия ще се осъществи инвестицията.
2. Исканията, подавани чрез Комисията, се изпращат за мнение на държавата-членка, на чиято територия ще се изпълнява инвестицията. Исканията, отправени чрез държава-членка се представят на Комисията за становище. Исканията, отправени пряко от предприятието, се предоставят на съответната държава-членка и на Комисията.

Държавата-членка и Комисията предоставят своите становища в рамките на два месеца. Ако в този срок не бъде получен никакъв отговор, Банката може да приеме, че срещу тази инвестиция не е отправено възражение.
3. Съветът на директорите се произнася по операции по финансиране, които са му предоставени от Управителния комитет.
4. Управителният комитет проверява дали представените до него операции по финансиране са съобразени с разпоредбите на настоящия устав, в частност с членове 16 и 18. Когато Управителният комитет подкрепя финансирането, той е длъжен да внесе съответното предложение в Съвета на директорите; Комитетът може да даде положителното си становище в зависимост от изпълнението на такива условия, каквито счита за съществени. Когато Управителният комитет е против предоставянето на финансиране, той внася съответните документи, заедно със своето становище в Съвета на директорите.
5. Когато Управителният комитет е дал отрицателно становище, Съветът на директорите не може да предостави съответното финансиране, освен ако не вземе единодушно решение за това.
6. Когато Комисията е дала отрицателно становище, Съветът на директорите не може да предостави съответното финансиране, освен ако неговото решение за това не е единодушно, като директорът, който е предложен от Комисията се въздържа.
7. Когато и Управителният комитет, и Комисията са дали отрицателно становище, Съветът на директорите не може да предостави финансирането.

8. Когато с оглед защитата на правата и интересите на Банката се налага преструктурирането на определена операция по финансиране, свързана с одобрени инвестиции, Управителният комитет незабавно взема неотложните мерки, които счете за необходими, като незабавно докладва за тях на Съвета на директорите.

Член 20
(предишен член 22)

1. Банката може да взема назаем от капиталовите пазари средствата, които са й необходими за изпълнението на нейните задачи.
2. Банката може да взема заеми на капиталовите пазари на държавите-членки в рамките на приложимите към тези пазари законови разпоредби.

Компетентните органи на държава-членка с дерогация по смисъла на член 139, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, могат да се противопоставят на това, само ако имат опасения за сериозни смущения на капиталовия пазар.

Член 21
(предишен член 23)

1. Банката може да използва средствата, от които не се нуждае за непосредствено посрещане на задълженията си, по следните начини:
  - а) тя може да инвестира на паричните пазари;
  - б) тя може, в съответствие с разпоредбите на член 18, параграф 2 да купува или да продава ценни книжа;
  - в) тя може да осъществява всякакви други финансови операции, които са свързани с нейните цели.
2. Без да се засягат разпоредбите на член 23, Банката при управлението на своите инвестиции няма право да осъществява какъвто и да е валутен арбитраж, освен ако това не се налага пряко заради осъществяването на нейните операции по предоставянето на заеми или за изпълнението на задължения, които произтичат от взети заеми или предоставени гаранции.
3. В областите, обхванати от настоящия член, Банката действа съгласувано с компетентните органи или с националната централна банка на съответната държава-членка.

Член 22
(предишен член 24)

1. Постепенно трябва да бъде създаден фонд „Резервен“, който е в размер до 10 % от основния капитал. Ако състоянието на задълженията на банката позволява това, Съветът на директорите може да реши да задели и допълнителни резерви. Докато фонд „Резервен“ бъде напълно създаден, средствата в него трябва да постъпват от:

- а) лихвата, получавана по заемите, предоставяни от банката от сумите, които трябва да бъдат платени от държавите-членки в съответствие с член 5;
- б) лихвата, получавана по заеми, предоставяни от банката от средства, получени от връщането на заемите, посочени в буква а),

доколкото тези приходи не са необходими за посрещането на задълженията на банката или за покриването на нейните разходи.

2. Ресурсите от фонд „Резервен“ трябва да бъдат инвестирани по такъв начин, че по всяко време да бъдат в наличност, с оглед изпълнението на целта на фонда.

Член 23
(предишен член 25)

1. Банката има право по всяко време да прехвърля своите активи във валутата на държава-членка, чиято парична единица не е еврото, с цел да осъществява финансови операции, съответни на задачата, предвидена в член 309 от Договора за функционирането на Европейския съюз, като се вземат предвид разпоредбите на член 21 от настоящия устав. Банката, доколкото това е възможно, е длъжна да избягва извършването на такива трансфери, ако разполага със средства в брой или ликвидни средства в съответната валута.

2. Банката не може да прехвърля своите активи, които са във валутата на държава-членка, чиято парична единица не е еврото във валута на трета страна, без съгласието на съответната държава-членка.

3. Банката може свободно да разполага с тази част от своя капитал, която е внесена, както и в която и да е валута, взета назаем на пазарите извън Съюза.

4. Държавите-членки се задължават да предоставят на длъжниците на банката необходимата валута за възвръщането на капитала и за заплащането на лихва по заеми или комисионни по гаранции, предоставени от банката за инвестиции, които се осъществяват на тяхна територия.

Член 24
(предишен член 26)

Ако държава-членка не изпълнява задълженията си съгласно членството, произтичащи от настоящия устав, в частност задължението да заплати своя дял от записания капитал или да обслужва своите дългове, тогава предоставянето на заеми или гаранции на тази държава-членка или на нейни граждани може да бъде спряно по решение на Съвета на гуверньорите, който действа с квалифицирано мнозинство.

Това решение не освобождава нито държавата-членка, нито нейните граждани от задълженията им към банката.

Член 25
(предишен член 27)

1. Ако Съветът на гуверньорите реши да спре операциите на Банката, тогава се спират незабавно всички нейни дейности, с изключение на онези, които са необходими за надлежното реализиране, запазване и защита на нейните активи, както и за уреждането на нейните задължения.
2. В случай на ликвидация, Съветът на гуверньорите назначава ликвидатори и им предоставя указания за осъществяването на ликвидацията. Той следи за защитата на правата на членовете на персонала.

Член 26
(предишен член 28)

1. Във всяка от държавите-членки банката притежава най-широката правоспособност, предоставяна на юридическите лица съгласно националните законодателства; в частност тя може да придобива или да се разпорежда с движима или недвижима собственост и може да бъде страна в съдебно производство.
2. Имуществото на Банката е освободено от всякакви форми на реквизиция или експроприиране.

Член 27
(предишен член 29)

Споровете между Банката, от една страна и нейните кредитори, длъжници или трети лица, от друга, се решават от компетентните национални съдилища, освен когато компетентността е предоставена на Съда на Европейския съюз. Банката може да предвиди в договор арбитражна процедура.

Банката има служебен адрес във всяка държава-членка. Но тя може във всеки договор да посочва специален служебен адрес.

Имуществото и активите на Банката не подлежат на заповест или на конфискация чрез принудително изпълнение, освен въз основа на съдебно решение.

Член 28
(предишен член 30)

1. Съветът на гуверньорите, като действа с единодушие може да реши да създаде клонове или други образувания, които притежават юридическа правосубектност и финансова самостоятелност.
2. Съветът на гуверньорите приема с единодушие уставите на посочените в параграф 1 образувания. Уставите определят по-специално техните цели, структура, капитал, членове, местонахождение на седалището, финансови ресурси, средства за намеса, правила за контрол, както и тяхната връзка с органите на Банката.
3. Банката е компетентна да участва в управлението на тези образувания и в записания им капитал до размера, определен с единодушие от Съвета на гуверньорите.
4. Протоколът за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз се прилага по отношение на образуванията по параграф 1, доколкото те се подчиняват на правото на Съюза, по отношение на членовете на техните органи при изпълнение на служебните им задължения и по отношение на техния персонал, в същия смисъл и при същите условия, както приложимите към Банката.

Дивидентите, капиталовите печалби или другите форми на приходи, произтичащи от тези образувания, на които имат право членовете, различни от Европейския съюз и Банката, остават въпреки това подчинени на фискалните разпоредби на приложимото законодателство.

5. В определените по-долу граници Съдът на Европейския съюз е компетентен да разглежда спорове относно мерки, приети от органите на образувание, което се подчинява на правото на Съюза. Производствата срещу такива мерки могат да бъдат образувани от всеки член на такова образувание, в това му качество, или от държавите-членки при предвидените в член 263 от Договора за функционирането на Европейския съюз условия.

6. Съветът на гуверньорите, като действа с единодушие може да реши да допусне персонала на образуванията, подчинени на правото на Съюза, до общи схеми с Банката при спазване на съответните вътрешни процедури.

ПРОТОКОЛ (№ 6)

ЗА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА СЕДАЛИЩАТА НА ИНСТИТУЦИИТЕ И НЯКОИ ОРГАНИ, СЛУЖБИ И АГЕНЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ПРАВИТЕЛСТВАТА НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД член 341 от Договора за функционирането на Европейския съюз
и член 189 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия,

КАТО ПРИПОМНЯТ И ПОТВЪРЖДАВАТ Решението от 8 април 1965 г. и без да
накърняват решенията, отнасящи се до седалищата на бъдещи институции, органи, служби и
агенции,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за
Европейския съюз, към Договора за функционирането на Европейския съюз и към Договора
за създаване на Европейската общност за атомна енергия:

Член единствен

- а) Седалището на Европейския парламент е в Страсбург, където се провеждат дванайсетте месечни пленарни заседания, включително и заседанието относно бюджета. Допълнителните пленарни заседания се провеждат в Брюксел. Комисиите на Европейския парламент заседават в Брюксел. Генералният секретариат на Европейския парламент и неговите подразделения остават разположени в Люксембург.
- б) Седалището на Съвета е в Брюксел. През месеците април, юни и октомври Съветът провежда заседанията си в Люксембург.
- в) Седалището на Комисията е в Брюксел. Службите, изброени в член 7, 8 и 9 на Решението от 8 април 1965 г. се установяват в Люксембург.
- г) Седалището на Съда на Европейския съюз е в Люксембург.
- д) Седалището на Сметната палата е в Люксембург.

- е) Седалището на Икономическия и социален комитет е в Брюксел.
- ж) Седалището на Комитета на регионите е в Брюксел.
- з) Седалището на Европейската инвестиционна банка е в Люксембург.
- и) Седалището на Европейската централна банка е във Франкфурт.
- й) Седалището на Европейската полицейска служба (Европол) е в Хага.

ЗА ПРИВИЛЕГИИТЕ И ИМУНИТЕТИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО СЪЗНАВАТ, че по силата на член 343 от Договора за функционирането на Европейския съюз и на член 191 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Евратом), Европейският съюз и Евратом се ползват, на територията на държавите-членки, с необходимите за изпълнението на тези задачи привилегии и имунитети,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз, към Договора за функционирането на Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия:

ГЛАВА I

СОБСТВЕНОСТ, СРЕДСТВА, ИМУЩЕСТВА И ФУНКЦИОНИРАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Член 1

Помещенията и сградите на Съюза са неприкосновени. Те не могат да бъдат подлагани на претърсване, реквизиция, конфискация или експроприиране. Собствеността и имуществата на Съюза не могат да бъдат подлагани на каквито и да било административни или правни ограничения без разрешение на Съда.

Член 2

Архивите на Съюза са неприкосновени.

Член 3

Съюзът, неговото имущество, приходи и друга собственост се освобождават от всички преки данъци.

Правителствата на държавите-членки, когато е възможно, вземат всички подходящи мерки, за да опростят или възстановят косвените данъци или данъците върху продажбите, включени в цената на движимата или недвижимата собственост, когато Съюзът осъществява за негови официални нужди съществени покупки, чиято цена включва данъци и такси от този вид. Тези разпоредби не се прилагат по такъв начин, че да предизвикат нарушаване на конкуренцията в рамките на Съюза.

Не се предоставя освобождаване от данъците, таксите и задължения, които са свързани с такси за предоставяне на комунални услуги.

Член 4

Съюзът е освободен от всички мита, забрани и ограничения върху вноса и износа по отношение на предмети, предназначени за негово официално ползване; с внесените по този ред предмети не могат да се извършват сделки на разпореждане, независимо дали срещу заплащане или не, на територията на държавата, в която са били внесени, освен при условия, одобрени от правителството на тази държава.

Съюзът е освободен и от всички мита, забрани и ограничения върху вноса и износа на неговите публикации.

ГЛАВА II

КОМУНИКАЦИИ И РАЗРЕШЕНИЯ ЗА ПРЕМИНАВАНЕ (*LAISSEZ-PASSER*)

Член 5

(*предишен член 6*)

При техните официални комуникации и изпращането на всички техни документи, институциите на Съюза се ползват на територията на всяка държава-членка с третирането, предоставяно от тази държава на дипломатическите мисии.

Официалната кореспонденция и другите официални комуникации на институциите на Съюза не могат да бъдат подлагани на цензура.

Член 6
(*предишен член 7*)

На членовете и служителите на институциите на Съюза може да бъде издадено разрешение за преминаване (*laissez-passer*) от председателите на тези институции, във форма, определена от Съвета с обикновено мнозинство, което се признава за документ, валиден за пътуване от органите на държавите-членки. Такива разрешения за преминаване (*laissez-passer*) се издават на длъжностни лица и други служители при условията, определени в Правилника за длъжностните лица и Условията за работа на другите служители на Съюза.

Комисията може да сключва споразумения за признаването на тези разрешения за преминаване (*laissez-passer*) като документи, валидни за пътуване на територията на трети държави.

ГЛАВА III
ЧЛЕНОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Член 7
(*предишен член 8*)

Никакво административно или друго ограничение не може да бъде налагано върху свободното движение на членовете на Европейския парламент, които пътуват до или от мястото на заседанията на Европейския парламент.

На членовете на Европейския парламент по отношение на митническия и валутния контрол се предоставят:

- а) от тяхното собствено правителство – същите възможности, както предоставяните на висшите длъжностни лица, които пътуват в чужбина във връзка с временни официални мисии;
- б) от правителствата на останалите държави-членки – същите възможности, както предоставяните на представителите на чужди правителства, осъществяващи временни официални мисии.

Член 8
(*предишен член 9*)

Членовете на Европейския парламент не могат да бъдат подлагани под каквато и да било форма на претърсване, задържане или съдебно производство във връзка с изразените от тях мнения или подадените от тях гласове при изпълнението на задълженията им.

Член 9
(*предишен член 10*)

По време на сесиите на Европейския парламент неговите членове притежават:

- а) на територията на тяхната собствена държава – имунитетите, предоставяни на членовете на националните парламенти;
- б) на територията на всяка друга държава-членка – имунитет от всякаква форма на задържане или съдебно производство.

Имунитетът действа по подобен начин и по отношение на горепосочените членове по време на тяхното пътуване до и от мястото на заседанието на Европейския парламент.

Не може да има позоваване на имунитета, когато член на парламента бъде заловен на мястото на извършване на нарушението и имунитетът не е пречка за Европейския парламент да упражни правото си за отнемане на имунитета на някой от неговите членове.

ГЛАВА IV

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ,
КОИТО УЧАСТВАТ В РАБОТАТА НА
ИНСТИТУЦИИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Член 10
(*предишен член 11*)

Представителите на държавите-членки, които участват в работата на институциите на Съюза, техните съветници и технически експерти, при изпълнението на своите задължения и по време на пътуването си до и от мястото на заседанието, се ползват с обичайните привилегии, имунитети и улеснения.

Настоящият член се прилага също така и по отношение на членовете на консултативните органи на Съюза.

ГЛАВА V

ДЛЪЖНОСТНИ ЛИЦА И ДРУГИ СЛУЖИТЕЛИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Член 11 *(предишен член 12)*

На територията на всяка държава-членка, независимо от тяхното гражданство, длъжностните лица и другите служители на Съюза:

- а) се ползват с имунитет по отношение на съдебни производства във връзка с осъществяването от тях действия при изпълнението на служебните им задължения, включително за казаното или написаното от тях, при спазване на разпоредбите на съответните договори, от една страна, на разпоредбите за отговорността на длъжностните лица и другите служители по отношение на Съюза и, от друга страна, на компетентността на Съда на Европейския съюз да се произнася по спорове между Съюза и неговите длъжностни лица и другите служители. Те продължават да се ползват с този имунитет и след като са престанали да заемат съответната длъжност.
- б) заедно със своите съпрузи и членовете на своите семейства на тяхна издръжка те не могат да бъдат подлагани на ограничения във връзка с имиграцията или към тях да бъдат прилагани формалностите за регистриране на чужденци;
- в) относно разпоредбите за притежаването и обмяна на валута, на тях трябва да бъдат предоставени същите улеснения, каквито обикновено се предоставят на длъжностните лица от международните организации;
- г) притежават правото да внасят безмитно своите мебели и вещи към момента на тяхното първо заемане на поста в съответната държава, както и правото безмитно да реекспортират своите мебели и вещи при изтичане на мандата им в тази държава, при спазване и в двата случая на условията, които се считат за необходими от правителството на държавата, в която се упражнява това право;
- д) имат право да внасят безмитно лек автомобил за лична употреба, придобит или в държавата по тяхното последно пребиваване, или в държавата, чиито граждани са те, при условията на вътрешния пазар на тази държава, както и да го реекспортират безмитно, при спазване във всеки един от случаите на условията, които се считат за необходими от правителството на съответната държава.

Член 12
(предишен член 13)

Длъжностните лица и другите служители на Съюза подлежат на данъчно облагане в полза на Съюза върху изплатените им от Съюза заплати, надници и възнаграждения, при условията и според процедурата, определена от Европейския парламент и от Съвета, като действат чрез регламенти в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация със заинтересованите институции.

Те се освобождават от националните данъци върху заплатите, надниците и възнагражденията, които са им били изплатени от Съюза.

Член 13
(предишен член 14)

За целите на прилагането на данъка върху дохода, на имуществения данък и на данъка върху наследството, както и за целите на прилагането на конвенциите за избягване на двойното данъчно облагане, сключени между държавите-членки на Съюза, длъжностните лица и другите служители на Съюза, които единствено поради изпълнение на задълженията им в служба на Съюза установяват своето пребиваване на територията на държава-членка, различна от тази на тяхното местоживееие за данъчни цели, по времето когато са постъпили на работа в Съюза, се считат както в държавата на тяхното действително пребиваване, така и в държавата на местоживееие за данъчни цели, че са запазили местоживееенето си в последната държава, при условие, че тя е член на Съюза. Тази разпоредба се прилага също така и спрямо съпруга, доколкото последният/та не упражнява никаква дейност срещу заплащане, и спрямо децата, които са зависими от и се намират под грижата на лицата, посочени в настоящия член.

Движимата собственост, която принадлежи на лицата, посочени в предходната алинея и е разположена на територията на държавата, където те временно пребивават, се освобождава от данък върху наследството в тази държава; за определянето на данъка на тази собственост, тя се счита за намираща се в държавата на местоживееие за данъчни цели, при спазване на правата на трети държави и при съобразяване с възможното прилагане на разпоредбите на международните конвенции за двойното данъчно облагане.

Всяко местоживееие, което е било придобито единствено с цел изпълнението на задълженията по служба в други международни организации, не се взема предвид при прилагане на разпоредбите на настоящия член.

Член 14
(предишен член 15)

Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти, в съответствие с обикновената законодателна процедура и след консултация със заинтересованите институции, определят схема за социално-осигурителните обезщетения на длъжностните лица и другите служители на Съюза.

Член 15
(предишен член 16)

Европейският парламент и Съветът, като действат чрез регламенти в съответствие с обикновената законодателна процедура и след като се консултират с останалите заинтересовани институции, определят категориите длъжностни лица и други служители, по отношение на които се прилагат изцяло или отчасти разпоредбите на член 11, член 12, втора алинея и член 13.

Имената, ранговете и адресите на длъжностните лица и други служители, включени в тези категории, се съобщават периодично на правителствата на държавите-членки.

ГЛАВА VI

ПРИВИЛЕГИИ И ИМУНИТЕТИ НА МИСИИТЕ
НА ТРЕТИ ДЪРЖАВИ, АКРЕДИТИРАНИ
КЪМ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Член 16
(предишен член 17)

Държавата-членка, на чиято територия се намира седалището на Съюза, предоставя обичайните дипломатически имунитети и привилегии на мисиите на трети държави, акредитирани към Съюза.

ГЛАВА VII

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 17 (*предишен член 18*)

Привилегиите, имунитетите и улесненията се предоставят на длъжностните лица и на другите служители на Съюза единствено в интерес на Съюза.

Всяка институция на Съюза се задължава да отнеме имунитета, предоставен на длъжностно лице или на друг служител, когато институцията счита, че отнемането на този имунитет не противоречи на интересите на Съюза.

Член 18 (*предишен член 19*)

Институциите на Съюза, за целите на прилагането на настоящия протокол, си сътрудничат с компетентните органи на съответните държави-членки.

Член 19 (*предишен член 20*)

Членове 11 - 14 включително и член 17 се прилагат спрямо председателя на Европейския съвет.

Те се прилагат и спрямо членовете на Комисията.

Член 20 (*предишен член 21*)

Членове 11 - 14 и член 17 се прилагат спрямо съдиите, генералните адвокати, секретарите и помощник-докладчиците на Съда на Европейския съюз, без да се засягат разпоредбите на член 3 от Протокола относно статута на Съда на Европейския съюз във връзка със съдебния имунитет на съдиите и генералните адвокати.

Член 21
(предишен член 22)

Настоящият протокол се прилага също и по отношение на Европейската инвестиционна банка, на членовете на нейните органи, на служителите ѝ, както и на представителите на държавите-членки, които участват в работата ѝ, без да се засягат разпоредбите на протокола за нейния устав.

Европейската инвестиционна банка освен това е освободена от всякакви данъци или налози от подобен характер, свързани с увеличаването на нейния капитал, както и от различни формални процедури, които това увеличение би наложило в държавата по седалището ѝ. Съответно, прекратяването и ликвидацията ѝ не биха довели до никакво обременяване. Наред с това дейността на Банката и на нейните органи, когато тя се извършва при условията, определени в нейния устав, не следва да бъде обект на облагане с данък върху оборота.

Член 22
(предишен член 23)

Настоящият протокол се прилага също и спрямо Европейската централна банка, членовете на нейните органи и служителите ѝ, без да се засягат разпоредбите на Протокола за устава на Европейската система на централните банки и Европейската централна банка.

Европейската централна банка освен това е освободена от всякакви данъци или налози от подобен характер, свързани с увеличаването на нейния капитал, както и от различни формалности, които могат да бъдат свързани с такова действие в държавата, в която е седалището на банката. Дейностите на банката и нейните органи, осъществявани в съответствие с устава на Европейската система на централните банки и Европейската централна банка, не подлежат на облагане с данък върху оборота.

**ОТНОСНО ЧЛЕН 6, ПАРАГРАФ 2 ОТ ДОГОВОРА ЗА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ОТНОСНО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО
НА СЪЮЗА КЪМ ЕВРОПЕЙСКАТА КОНВЕНЦИЯ ЗА
ЗАЩИТА НА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА И ОСНОВНИТЕ СВОБОДИ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

СЕ СПОРАЗУМЯВА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

Споразумението относно предвиденото в член 6, параграф 2 от Договора за Европейския съюз присъединяване на Съюза към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък „Европейската конвенция“) трябва да отразява необходимостта от запазване на специфичните особености на Съюза и на правото на Съюза, по-специално що се отнася до:

- а) специфичните условия за евентуално участие на Съюза в контролните органи на Европейската конвенция;
- б) необходимите механизми, за да се гарантира, че образуванияте от държави, които не са членки на Съюза, искове и исковете на частни лица са правилно насочени срещу държавите-членки и/или срещу Съюза, в зависимост от случая.

Член 2

Споразумението по член 1 трябва да гарантира, че присъединяването на Съюза не засяга нито областите на компетентност на Съюза, нито правомощията, предоставени на неговите институции. То трябва да гарантира, че нито една от неговите разпоредби не засяга особеното положение на държавите-членки по отношение на Европейската конвенция и по-специално на протоколите към нея, на предприеманите от държавите-членки мерки чрез дерогация от разпоредбите на Европейската конвенция съгласно член 15 от нея, както и на формулираните от държавите-членки резерви към Европейската конвенция съгласно член 57 от нея.

Член 3

Нито една от разпоредбите на споразумението по член 1 не трябва да засяга действието на член 344 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

**ОТНОСНО РЕШЕНИЕТО НА СЪВЕТА ОТНОСНО
ПРИЛАГАНЕТО НА ЧЛЕН 16, ПАРАГРАФ 4 ОТ
ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ЧЛЕН 238, ПАРАГРАФ 2 ОТ ДОГОВОРА
ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
МЕЖДУ 1 НОЕМВРИ 2014 Г. И 31 МАРТ 2017 Г., ОТ ЕДНА СТРАНА,
И СЛЕД 1 АПРИЛ 2017 Г., ОТ ДРУГА СТРАНА**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

КАТО ОТЧИТАТ същественото значение, което имаше постигането на съгласие по Решението на Съвета относно прилагането на член 16, параграф 4 от Договора за Европейския съюз и член 238, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г., от една страна, и след 1 април 2017 г., от друга страна (по-нататък наричано „Решението“), при одобряването на Договора от Лисабон,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ПО следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член единствен

Преди разглеждането от Съвета на какъвто и да е проект, който цели да измени или да отмени Решението или която и да е негова разпоредба, или косвено да промени неговия обхват или смисъл чрез изменение на друг правен акт на Съюза, Европейският съвет провежда предварително обсъждане по проекта, като се произнася с консенсус в съответствие с член 15, параграф 4 от Договора за Европейския съюз.

**ОТНОСНО ПОСТОЯННОТО СТРУКТУРИРАНО СЪТРУДНИЧЕСТВО,
УСТАНОВЕНО С ЧЛЕН 42 ОТ ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД член 42, параграф 6 и член 46 от Договора за Европейския съюз;

КАТО ПРИПОМНЯТ, че Съюзът провежда обща външна политика и политика на сигурност, която се основава на постигането на все по-висока степен на сближаване в действията на държавите-членки;

КАТО ПРИПОМНЯТ, че общата политика за сигурност и отбрана е неразделна част от общата външна политика и политика на сигурност; че тя осигурява на Съюза оперативен капацитет, който почива на граждански и военни средства; че Съюзът може да прибегне до тези средства при изпълнението на предвидените в член 43 от Договора за Европейския съюз мисии извън територията на Съюза, с цел да осигури опазването на мира, предотвратяването на конфликти и укрепването на международната сигурност съгласно принципите на Устава на Организацията на обединените нации; че изпълнението на тези задачи се основава на военния капацитет, предоставен от държавите-членки в съответствие с принципа на „единен комплект въоръжени сили“;

КАТО ПРИПОМНЯТ, че общата политика за сигурност и отбрана на Съюза не засяга специфичния характер на политиката за сигурност и отбрана на някои държави-членки;

КАТО ПРИПОМНЯТ, че общата политика за сигурност и отбрана на Съюза зачита произтичащите от Северноатлантическия договор задължения на държавите-членки, които считат, че тяхната обща отбрана се осъществява в рамките на Организацията на Северноатлантическия договор, която остава основата на колективната отбрана на своите членове, и че е съвместима с установената в тази рамка обща политика за сигурност и отбрана;

УБЕДЕНИ, че по-изявена роля на Съюза в областта на сигурността и отбраната ще допринесе за жизнеността на един обновен Атлантически съюз в съответствие с договореностите от т.нар. „пакет Берлин-плюс“;

РЕШЕНИ да гарантират способността на Съюза пълноценно да поеме отредените му отговорности в рамките на международната общност;

КАТО ПРИЗНАВАТ, че Организацията на обединените нации може да поиска съдействие от Съюза за спешното провеждане на мисии, предприемани на основание глави VI и VII от Устава на Организацията на обединените нации;

КАТО ПРИЗНАВАТ, че укрепването на политиката за сигурност и отбрана ще изисква от държавите-членки усилия в областта на способностите;

КАТО СЪЗНАВАТ, че навлизането в нов етап от развитието на европейската политика за сигурност и отбрана предполага решителни усилия от страна на заинтересованите държави-членки;

КАТО ПРИПОМНЯТ важността на това върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност да участва пълноценно в работата на постоянното структурирано сътрудничество,

СЕ СПОРАЗУМЯВА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

Постоянното структурирано сътрудничество, посочено в член 42, параграф 6 от Договора за Европейския съюз, е отворено за всяка държава-членка, която от датата на влизане в сила на Договора от Лисабон:

- а) да пристъпи по-интензивно към развитие на своя отбранителен капацитет чрез развитие на националния си принос и, когато е необходимо, чрез участие в многонационални сили, в основните европейски програми за въоръжаване и в дейността на Агенцията в областта на развитие на отбранителните способности, на научните изследвания, на придобиването на военна техника и въоръжаване (Европейската агенция по отбраната), и
- б) да бъде в състояние най-късно през 2010 г. да предоставя, самостоятелно или като част от многонационални формирования от сили, специализирани бойни единици за планираните мисии, структурирани на тактическо ниво като тактическа група със съответните спомагателни елементи, включително транспорт и логистика, които да са способни в срок от 5 до 30 дни да предприемат посочените в член 43 от Договора за Европейския съюз мисии, по-специално в отговор на отправени от Организацията на обединените нации искания, и които да могат да се поддържат първоначално за период от 30 дни с възможност за удължаването му най-малко до 120 дни.

Член 2

За постигането на целите, посочени в член 1, държавите-членки, които участват в постоянното структурирано сътрудничество, се ангажират:

- а) да си сътрудничат от датата на влизане в сила на Договора от Лисабон с оглед постигането на съгласуваните цели относно равнището на разходите за инвестиции в отбранително оборудване и редовно да преразглеждат тези цели в светлината на обстановката на сигурност и международните отговорности на Съюза;
- б) да сближават, доколкото е възможно, своите средства за отбрана, по-специално чрез хармонизиране на начина на определяне на военните потребности, чрез обединяване и, когато е уместно, чрез специализация на своите отбранителни средства и способности, и чрез насърчаване на сътрудничеството в областта на обучението и логистиката;
- в) да предприемат конкретни мерки за повишаване на бойната готовност, оперативната съвместимост, гъвкавостта и способността за разгръщане на силите, по-специално като определят общи цели в областта на предислоцирането на войски извън националната територия, включително като евентуално преразглеждат националните си процедури за вземане на решения;
- г) да си сътрудничат, за да са сигурни, че предприемат необходимите мерки за коригиране на установените недостатъци в рамките на „Механизма за развитие на оперативните способности“, включително чрез прилагане на многонационални подходи и без да се засягат поетите от тях ангажименти по линия на Организацията на Северноатлантическия договор;
- д) да участват, когато е необходимо, в развитието на мащабни съвместни или европейски програми за въоръжаване в рамките на Европейската агенция по отбраната.

Член 3

Европейската агенция по отбраната подпомага редовното оценяване на приноса на участващите държави-членки в областта на оперативните способности, по-специално на приноса им според критериите, които ще се определят, *inter alia*, въз основа на член 2, като най-малко веднъж годишно изготвя доклад за това. Оценката може да послужи за основа на препоръките и решенията на Съвета, приети в съответствие с член 46 от Договора за Европейския съюз.

ОТНОСНО ЧЛЕН 42 ОТ ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД необходимостта от цялостно прилагане на разпоредбите на член 42, параграф 2 от Договора за Европейския съюз,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че политиката на Съюза в съответствие с член 42 не трябва да засяга специфичния характер на политиката за сигурност и отбрана на определени държави-членки, че тя трябва да зачита задълженията, произтичащи от Северноатлантическия договор за определени държави-членки, които виждат осъществяването на тяхната обща отбрана в рамките на НАТО, както и че тя трябва да е съвместима с общата политика за сигурност и отбрана, приета в тази рамка,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Европейският съюз, в сътрудничество със Западноевропейския съюз, изготвя мерки за подобряване на сътрудничеството между тях.

ОТНОСНО ПРОЦЕДУРАТА ПРИ ПРЕКОМЕРЕН ДЕФИЦИТ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да предвидят подробности във връзка с процедурата при прекомерен дефицит в съответствие с член 126 от Договора за функционирането на Европейския съюз,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

Референтните стойности, посочени в член 126, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз са:

- 3 % – за съотношението между планирания или фактическия бюджетен дефицит и brutния вътрешен продукт по пазарни цени.
- 60 % – за съотношението между държавния дълг и brutния вътрешен продукт, изчислен по пазарни цени.

Член 2

По смисъла на член 126 от посочения договор и в настоящия протокол:

- „бюджетен“ се отнася до секторите на държавно управление, а именно “Централно държавно управление”, “Регионално или местно държавно управление” и фондовете за социална сигурност с изключение на търговските операции, в съответствие с определеното в Европейската система от интегрирани икономически сметки;
- „дефицит“ означава нето получени заеми, както е дефинирано в Европейската система от интегрирани икономически сметки;
- „инвестиция“ означава бруто образуването на основен капитал, както е дефинирано в Европейската система от интегрирани икономически сметки;

- „дълг“ означава общ брутен дълг по номинална стойност, дължим в края на всяка година и консолидиран между и в рамките на секторите на държавно управление, както е дефинирано в първото тире.

Член 3

С цел да се осигури ефективността на процедурата при прекомерен дефицит, правителствата на държавите-членки са отговорни, в съответствие с тази процедура, за дефицита на секторите на държавно управление, в съответствие с определеното в член 2, първо тире. Държавите-членки гарантират, че националните процедури в бюджетната област им позволяват да изпълняват задълженията си в тази област, произтичащи от Договорите. Държавите-членки са длъжни да докладват планирания и фактическия бюджетен дефицит и размера на техния дълг незабавно и редовно на Комисията.

Член 4

Статистическите данни, които се използват за прилагането на настоящия протокол, се предоставят от Комисията.

ОТНОСНО КРИТЕРИИТЕ ЗА КОНВЕРГЕНЦИЯ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да предвидят подробности относно критериите за конвергенция, които са ръководни за Съюза при решенията за прекратяване на дерогациите за държавите-членки с дерогация, в съответствие с член 140 от Договора за функционирането на Европейския съюз,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

Критерият за ценова стабилност, посочен в член 140, параграф 1, първо тире от Договора за функционирането на Европейския съюз означава, че в съответната държава-членка е налице ценова стабилност и средният темп на инфлацията за период от една година преди осъществяването на прегледа на резултатите не превишава с повече от 1,5 % този, който съществува най-много в три държави-членки, имащи най-добри резултати в областта на ценовата стабилност. Инфлацията се измерва посредством индекс на потребителските цени на съпоставима база, като се отчитат различията в националните дефиниции.

Член 2

Критерият за държавната бюджетна позиция, посочен в член 140, параграф 1, второ тире от посочения договор, означава, че по време на прегледа на резултатите Съветът не е приел решение по отношение на засегнатата държава-членка в съответствие с член 126, параграф 6 от посочения договор, че е налице прекомерен бюджетен дефицит.

Член 3

Критерият за участие във малутния механизъм на Европейската парична система, посочен в член 140, параграф 1, трето тире от посочения договор, означава, че държавата-членка е спазвала нормалните граници на отклонение, предвидени във валутния механизъм на Европейската парична система, без да са били налице значителни отклонения най-малко през последните две години преди прегледа на резултатите. В частност държавата-членка не трябва да е осъществявала през същия период девалвация на централния курс на своята валута спрямо еврото, по своя собствена инициатива.

Член 4

Критерият за конвергенция на лихвените проценти, посочен в член 140, параграф 1, четвърто тире от посочения договор, означава, че за период от една година преди осъществяването на прегледа на резултатите държавата-членка е имала среден размер на номиналния лихвен процент по дългосрочните кредити, който не превишава с повече от 2 % тези на най-много три държави-членки, имащи най-добри резултати в областта на ценовата стабилност. Лихвените проценти се определят въз основа на дългосрочните държавни облигации или други съпоставими ценни книжа, като се отчитат различията в националните дефиниции.

Член 5

Статистическите данни, които се използват за прилагането на настоящия протокол, се предоставят от Комисията.

Член 6

Съветът с единодушие, по предложение на Комисията и след като се консултира с Европейския парламент, с ЕЦБ, както и с Икономическия и финансов комитет, приема съответни разпоредби с цел да определи подробности относно критериите за конвергенция, посочени в член 140 от посочения договор, които впоследствие ще заменят настоящия протокол.

ОТНОСНО ЕВРОГРУПАТА

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

В ЖЕЛАНИЕТО СИ да създават благоприятни условия за по-висок икономически растеж в Европейския съюз и за тази цел да развиват все по-тясна координация на икономическите политики в еврозоната,

КАТО СЪЗНАВАТ необходимостта от предвиждане на специални мерки за засилен диалог между държавите-членки, чиято парична единица е еврото, до момента, в който еврото ще стане парична единица на всички държави-членки на Съюза,

СЕ СПОРАЗУМЯВА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

Министрите на държавите-членки, чиято парична единица е еврото, се събират на неофициални срещи. Такива срещи се провеждат при възникнала необходимост, за обсъждане на въпроси, свързани с общите им специфични отговорности по отношение на единната валута. Комисията участва в заседанията. Европейската централна банка е поканена да участва в тези заседания, които се подготвят от представителите на министрите на финансите на държавите-членки, чиято парична единица е еврото, и на Комисията.

Член 2

Министрите на държавите-членки, чиято парична единица е еврото, избират председател за срок от две години и половина с мнозинството от гласовете на тези държави-членки.

**ЗА НЯКОИ РАЗПОРЕДБИ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО
ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ПРИЗНАВАТ, че Обединеното кралство няма задължението и не е обвързано да приеме еврото, без за това да бъде взето отделно решение от неговото правителство и парламент,

КАТО ВЗЕХА ПРЕДВИД, че на 16 октомври 1996 г. и на 30 октомври 1997 г. правителството на Обединеното кралство нотифицира Съвета за намерението си да не участва в третия етап на икономическия и паричен съюз,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД практиката на правителството на Обединеното кралство да финансира своите нужди от парични средства, посредством продажба на дългови инструменти на частния сектор,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

1. Само в случай, че Обединеното кралство уведоми Съвета, че възнамерява да приеме еврото, то е задължено да стори това.
2. Параграфи 3 – 8 и 10 се прилагат по отношение на Обединеното кралство предвид направената от правителството нотификация до Съвета на 16 октомври 1996 г. и на 30 октомври 1997 г.
3. Обединеното кралство запазва правомощията си в областта на паричната политика в съответствие с националното законодателство.
4. Член 119, втора алинея, член 126, параграфи 1, 9 и 11, член 127, параграфи 1 – 5, член 128, членове 130, 131, 132 и 133, член 138, член 140, параграф 3, член 219, член 282, параграф 2, с изключение на първото и последното му изречение, член 282, параграф 5 и член 283 от Договора за функционирането на Европейския съюз не се прилагат по отношение на Обединеното кралство. По същия начин член 121, параграф 2 от посочения договор не се прилага към него що се отнася до приемането на частите от общите насоки на икономическите политики, които се отнасят до еврозоната като цяло. В тези разпоредби позоваванията на Съюза или на държавите-членки не включват Обединеното кралство и позоваванията на националните централни банки не включват The Bank of England.

5. Обединеното кралство се стреми да избягва прекомерен бюджетен дефицит.

Членове 143 и 144 от Договора за функционирането на Европейския съюз продължават да се прилагат по отношение на Обединеното кралство. Член 134, параграф 4 и член 142 се прилагат по отношение на Обединеното кралство, все едно, че се ползва с дерогация.

6. Правата за гласуване на Обединеното кралство се преустановяват, що се отнася до актовете на Съвета, посочени в изброените в параграф 4 членове, и в случаите, посочени в член 139, параграф 4, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз. За тази цел се прилага член 139, параграф 4, втора алинея от посочения договор.

Обединеното кралство няма да има право да участва в назначаването на председателя, заместник-председателя и останалите членове на Изпълнителния съвет на ЕЦБ, в съответствие с член 283, параграф 2, втора алинея от посочения договор.

7. Членове 3, 4, 6, 7, 9.2, 10.1, 10.3, 11.2, 12.1, 14, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34 и 49 от Протокола за устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка („уставът“) не се прилагат по отношение на Обединеното кралство.

В тези членове, позоваванията на Съюза или на държавите-членки не включват Обединеното кралство и позоваванията на националните централни банки или на притежателите на дялове не включват The Bank of England.

Позоваванията в членове 10.3 и 30.2 от устава на „записания капитал на ЕЦБ“ не включват капитала, записан от The Bank of England.

8. Член 141, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз и членове 43 – 47 от устава произвеждат действие, независимо от това дали има или няма държава-членка с дерогация, при спазване на следните изменения:

- а) позоваванията в член 43 на задачите на ЕЦБ и ЕПИ включват онези задачи, които следва да се осъществяват след въвеждането на еврото, поради решение на Обединеното кралство да не приеме еврото;
- б) освен задачите, посочени в член 46, ЕЦБ също така дава съвети и допринася за подготовката на всяко решение на Съвета във връзка с Обединеното кралство, взето в съответствие с параграф 9, букви а) и в);

- в) The Bank of England внася записания от нея капитал в ЕЦБ, като принос за нейните оперативни разходи, на същата основа, както националните централни банки на държавите-членки с дерогация.
9. Обединеното кралство може да нотифицира по всяко време намерението си да приеме еврото. В този случай:
- а) Обединеното кралство има право да приеме еврото, само ако отговаря на необходимите условия. Съветът, по искане на Обединеното кралство, при условията и в съответствие с процедурата, предвидена в член 140, параграфи 1 и 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, взема решение дали то отговаря на необходимите условия;
- б) The Bank of England внася записания от нея капитал, прехвърля на ЕЦБ чуждестранни резервни активи и прави вноска в нейните резерви на същата основа, както националната централна банка на държава-членка, чиято дерогация е била отменена;
- в) Съветът, като действа при условията и в съответствие с процедурата, предвидена в член 140, параграф 3 от посочения договор, е длъжен да предприеме всички останали необходими решения, за да даде възможност на Обединеното кралство да приеме еврото.

Ако Обединеното кралство приеме еврото в съответствие с разпоредбите на настоящия параграф, параграфи 3 – 8 престават да се прилагат.

10. Чрез дерогация от член 123 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 21.1 от устава, правителството на Обединеното кралство може да запази кредитното улеснение „ways and means“, с което разполага в The Bank of England, докато Обединеното кралство не приеме еврото.

ЗА НЯКОИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ДАНИЯ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД, че датската Конституция съдържа разпоредби, които могат да наложат референдум в Дания преди тази държава да се откаже от своята дерогация,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД, че на 3 ноември 1993 г. датското правителство нотифицира Съвета за намерението си да не участва в третия етап на Икономическия и паричен съюз,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

1. Дания се ползва от дерогация предвид направената от датското правителство нотификация до Съвета на 3 ноември 1993 г. Резултатът от тази дерогация е, че всички членове и разпоредби от Договорите и устава на ЕСЦБ, в които има позоваване на дерогация се прилагат спрямо Дания.
2. Що се отнася до отмяната на дерогацията, процедурата, посочена в член 140 от Договора за функционирането на Европейския съюз, може да бъде приложена само по искане на Дания.
3. В случай на отмяна на дерогацията разпоредбите на настоящия протокол престават да се прилагат.

ПРОТОКОЛ (№ 17)

ОТНОСНО ДАНИЯ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да уредят някои специфични проблеми, свързани с Дания,

ПОСТИГНАХА СЪГЛАСИЕ по следните разпоредби, които да бъдат включени като приложение към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Разпоредбите на член 14 от Протокола за устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка не засягат правото на националната банка на Дания да изпълнява своите задачи във връзка с онези територии от Кралство Дания, които не са част от Съюза.

ПРОТОКОЛ (№ 18)

ОТНОСНО ФРАНЦИЯ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да вземат предвид специфична особеност, свързана с Франция,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Франция запазва привилегията си да осъществява парична емисия в Нова Каледония, във Френска Полинезия и в Уолис и Футуна при условията, създадени от националното ѝ законодателство и единствена ще има право да определя курса на CFP – франка.

**ОТНОСНО ДОСТИЖЕНИЯТА НА ПРАВОТО ОТ ШЕНГЕН,
ВКЛЮЧЕНИ В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ОТБЕЛЯЗВАТ, че споразуменията относно постепенната отмяна на проверките по общите граници, подписани от някои държави-членки на Европейския съюз в Шенген на 14 юни 1985 г. и на 19 юни 1990 г., както и свързаните с тях споразумения и правилата, приети въз основа на тези споразумения, бяха включени в правната рамка на Европейския съюз с Договора от Амстердам от 2 октомври 1997 г.,

КАТО ЖЕЛАЯТ да запазят достиженията на правото от Шенген във вида, в който се е развило след влизането в сила на Договора от Амстердам, както и да доразвият тези достижения, за да допринесат за постигане на целта да се осигури на гражданите на Съюза пространство на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници,

КАТО ВЗЕМАТ предвид особената позиция на Дания,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД факта, че Ирландия и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия не участват във всички разпоредби на достиженията на правото от Шенген; че, все пак, следва да бъде създадена разпоредба, с която да бъде предвидена възможността тези държави-членки да приемат други разпоредби от тези достижения на правото изцяло или частично,

КАТО ПРИЗНАВАТ, че следователно е необходимо да се използват разпоредбите на Договорите, относно засиленото сътрудничество между някои държави-членки,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД необходимостта от поддържането на специални отношения с Република Исландия и Кралство Норвегия, тъй като тези две държави, както и скандинавските държави-членки на Европейския съюз, са обвързани с разпоредбите на Северния паспортен съюз,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

На Кралство Белгия, Република България, Чешката република, Кралство Дания, Федерална република Германия, Република Естония, Република Гърция, Кралство Испания, Френската република, Италианската република, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Великото херцогство Люксембург, Република Унгария, Република Малта, Кралство Нидерландия, Република Австрия, Република Полша, Португалската република, Румъния, Република Словения, Словашката република, Република Финландия и Кралство Швеция се дава правото да осъществяват засилено сътрудничество помежду си в областите, които се подчиняват на определените от Съвета разпоредби и съставляват достиженията на правото от Шенген. Това сътрудничество се осъществява в правните и институционалните рамки на Европейския съюз и при спазване на съответните разпоредби на Договорите.

Член 2

Достиженията на правото от Шенген са приложими спрямо посочените в член 1 държави-членки, без да се засяга действието на член 3 от Акта за присъединяване от 16 април 2003 г. и на член 4 от акта за присъединяване от 25 април 2005 г. Съветът заменя изпълнителния комитет, създаден с Шенгенските споразумения.

Член 3

Участието на Дания в приемането на мерки, които представляват развитие на достиженията на правото от Шенген, както и изпълнението на тези мерки и прилагането им по отношение на Дания, се уреждат от съответните разпоредби на Протокола относно позицията на Дания.

Член 4

Ирландия и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия могат по всяко време да поискат да участват изцяло или частично в разпоредбите на достиженията на правото от Шенген.

Съветът приема решение по искането с единодушие на своите членове, посочени в член 1 и на представителя на правителството на заинтересованата държава.

Член 5

1. Предложенията и инициативите за доразвиване на достиженията на правото от Шенген се подчиняват на съответните разпоредби на Договорите.

В този контекст, когато Ирландия или Обединеното кралство не са нотифицирали писмено Съвета в разумен срок, че едната или другата държава желае да участва, предвиденото в член 329 от Договора за функционирането на Европейския съюз разрешение се счита за дадено на посочените в член 1 държави-членки и на Ирландия или на Обединеното кралство, когато някоя от двете държави пожелае да участва в съответните области на сътрудничество.

2. Когато се счита, че Ирландия или Обединеното кралство са подали нотификация в изпълнение на решение по член 4, едната или другата държава може въпреки това да нотифицира писмено Съвета в тримесечен срок, че не желае да участва в такова предложение или инициатива. В този случай Ирландия или Обединеното кралство не участват в тяхното приемане. Считано от втората нотификация, процедурата по приемане на мярката за доразвиване на достиженията на правото от Шенген, се спира до приключване на предвидената в параграфи 3 или 4 процедура или докато нотификацията не бъде оттеглена в който и да е момент по време на тази процедура.

3. За държавата-членка, направила посочената в параграф 2 нотификация, всяко решение, взето от Съвета на основание член 4, престава да се прилага от датата на влизане в сила на предложената мярка, до степента, която Съветът счита за необходима и при условията, които се определят с решение на Съвета с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията. Това решение се взема в съответствие със следните критерии: Съветът се стреми да осигури във възможно най-голяма степен участието на заинтересованите държави-членки, без сериозно да засяга практическото действие на различни части от достиженията на правото на Шенген и съблюдавайки тяхната съгласуваност. Комисията внася своето предложение възможно най-бързо след предвидената в параграф 2 нотификация. След като се събере, ако е необходимо, на две последователни заседания, Съветът действа в срок от четири месеца след предложението на Комисията.

4. Ако до края на периода от четири месеца Съветът не е приел решение, държава-членка може да поиска въпросът да бъде отнесен незабавно до Европейския съвет. В този случай на следващото си заседание Европейският съвет действа с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията в съответствие с предвидените в параграф 3 критерии.

5. Ако до края на процедурата, предвидена в параграфи 3 или 4, Съветът или съответно Европейският съвет не е приел решение, спирането на процедурата на приемане на мярката за доразвиване на достиженията на правото от Шенген, се прекратява. Ако същата мярка впоследствие бъде приета, всяко решение, взето от Съвета на основание член 4, престава да се прилага към съответната държава-членка от датата на влизане в сила на тази мярка, до степента и при условията, определени от Комисията, освен ако преди приемането на мярката същата държава-членка не оттегли нотификацията си по параграф 2. Комисията действа най-късно до датата на това приемане. При вземане на решението си Комисията съблюдава посочените в параграф 3 критерии.

Член 6

Република Исландия и Кралство Норвегия се считат за обвързани с прилагането на достиженията на правото от Шенген и тяхното по-нататъшно развитие. За тази цел се предвиждат подходящи процедури в споразумение сключено между тези държави и Съвета, който действа с единодушие на неговите членове, посочени в член 1. Такова споразумение включва разпоредби относно приноса на Исландия и Норвегия, що се отнася до финансовите последици, произтичащи от прилагането на настоящия протокол.

Съветът, с единодушие, сключва отделно споразумение с Исландия и Норвегия, за установяване на правата и задълженията между Ирландия и Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, от една страна, и Исландия и Норвегия от друга, в областите на прилагането на достиженията на правото от Шенген спрямо тези държави.

Член 7

За целите на преговорите за приемане на нови държави-членки към Европейския съюз, достиженията на правото от Шенген и последващите актове в неговите рамки, които се приемат от институциите, се считат за достижения на правото, които трябва да бъдат приети изцяло от всички страни-кандидатки за присъединяване.

**ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА НЯКОИ АСПЕКТИ НА ЧЛЕН 26
ОТ ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
СПРЯМО ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО И ИРЛАНДИЯ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да уредят някои въпроси, отнасящи се до Обединеното кралство и Ирландия,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД съществуването от много години на специален ред, установен за пътуванията между Обединеното кралство и Ирландия,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

Независимо от членове 26 и 77 от Договора за функционирането на Европейския съюз, всяка друга разпоредба на споменатия договор или на Договора за Европейския съюз, всяка мярка, приемана по силата на тези договори или всяко международно споразумение, сключено от Съюза или от Съюза и неговите държави-членки с една или повече трети страни, Обединеното кралство има правото да упражнява на своите граници с останалите държави-членки такъв контрол спрямо лицата, които желаят да влязат в Обединеното кралство, какъвто тя счита необходим за:

- а) проверка на правото на влизане в Обединеното кралство на граждани на държави-членки или на зависимите членове на тяхното семейство, които упражняват права, предоставени им от правото на Съюза, както и на граждани от други държави, на които такива права са предоставени по силата на обвързващо за Обединеното кралство споразумение; и
- б) решение дали да предостави или не на други лица разрешение за влизане на територията на Обединеното кралство.

Членове 26 и 77 от Договора за функционирането на Европейския съюз, всяка друга разпоредба на същия договор или на Договора за Европейския съюз или всяка мярка, приемана по прилагането на тези договори, не засягат по никакъв начин правата на Обединеното кралство да установява или да упражнява такива проверки. Позоваванията на Обединеното кралство в настоящия член обхващат териториите, за чиито външнополитически отношения отговаря Обединеното кралство.

Член 2

Обединеното кралство и Ирландия могат да продължават да договарят помежду си установения ред за движението на лица между техните територии („обща зона за пътуване“), като зачитат изцяло правата на лицата, посочени в член 1, първа алинея, буква а) от настоящия протокол. Следователно докато тези договорености са в сила, разпоредбите на член 1 от настоящия протокол се прилагат спрямо Ирландия при същите условия както тези спрямо Обединеното кралство. Членове 26 и 77 от Договора за функционирането на Европейския съюз, всяка друга разпоредба на същия договор или на Договора за Европейския съюз или всяка мярка, приета във връзка с прилагането на тези договори, не засягат по никакъв начин тези договорености.

Член 3

Останалите държави-членки имат право да упражняват на своите граници или на всеки пункт за влизане на тяхната територия такива проверки спрямо лицата, които желаят да влязат на тяхната територия от Обединеното кралство или от всяка друга територия, чиито външни отношения са под негова отговорност, за целите, посочени в член 1 от настоящия протокол, или от Ирландия, доколкото разпоредбите на член 1 от настоящия протокол се прилагат спрямо Ирландия.

Членове 26 и 77 от Договора за функционирането на Европейския съюз, всяка друга разпоредба на същия договор или на Договора за Европейския съюз или всяка мярка, приета във връзка с прилагането на тези договори, не засягат по никакъв начин правото на другите държави-членки да установяват или упражняват такъв контрол.

**ОТНОСНО ПОЗИЦИЯТА НА ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО
И ИРЛАНДИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРОСТРАНСТВОТО
НА СВОБОДА, СИГУРНОСТ И ПРАВОСЪДИЕ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да уредят някои въпроси, отнасящи се до Обединеното кралство и до Ирландия,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД Протокола относно прилагането на някои аспекти на член 26 от Договора за функционирането на Европейския съюз спрямо Обединеното кралство и Ирландия,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

При спазване на разпоредбите на член 3, Обединеното кралство и Ирландия не участват в приемането от Съвета на мерките, предложени въз основа на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз. За решения на Съвета, които трябва да бъдат приети единодушно, се изисква единодушие на членовете на Съвета, с изключение на представителите на правителствата на Обединеното кралство и Ирландия.

За целите на настоящия член квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 2

По силата на член 1 и при спазване на разпоредбите на членове 3, 4 и 6, никоя от разпоредбите на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, никоя мярка, приемана по прилагането на същия дял, никоя разпоредба на което и да е международно споразумение, сключено от Съюза във връзка с прилагането на същия дял и никое решение на Съда на Европейския съюз за тълкуване на такива разпоредби или мерки, не са обвързващи или приложими спрямо Обединеното кралство или Ирландия. Тези разпоредби, мерки или решения не засягат по никакъв начин компетентностите, правата и задълженията на споменатите държави. Тези разпоредби, мерки или решения не засягат по никакъв начин нито достиженията на правото на Европейската общност, нито тези на Съюза и не представляват част от правото на Съюза, така както те се прилагат в Обединеното кралство или Ирландия.

Член 3

1. Обединеното кралство или Ирландия могат да уведомят писмено Председателя на Съвета, в срок до три месеца, считано от внасянето в Съвета на предложение или инициатива в приложение на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, че желаят да вземат участие в приемането и прилагането на предложената мярка, след което тази държава получава това право.

За решения на Съвета, които трябва да бъдат приети единодушно, се изисква единодушие на членовете на Съвета, с изключение на член, който не е направил такова уведомление. Мярка, която е приета в съответствие с настоящия параграф, е обвързваща за всички държави-членки, които са участвали в нейното приемане.

Приетите в приложение на член 70 от Договора за функционирането на Европейския съюз мерки определят условията за участие на Обединеното кралство и на Ирландия в оценките относно уредените в дял V, трета част от посочения договор области.

За целите на настоящия член квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

2. Ако след изтичането на разумен срок мярка, посочена в параграф 1, не може да бъде приета с участието на Обединеното кралство или Ирландия, Съветът може да приеме тази мярка в съответствие с член 1, без участието на Обединеното кралство или Ирландия. В този случай се прилага член 2.

Член 4

Обединеното кралство или Ирландия могат по всяко време след приемането на мярка от Съвета във връзка с прилагането на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз да уведомят Съвета и Комисията за намерението си да приемат тази мярка. В този случай процедурата, предвидена в член 331, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз се прилага *mutatis mutandis*.

Член 4а

1. Разпоредбите на настоящия Протокол се прилагат към Обединеното кралство и към Ирландия също и по отношение на мерки, предложени или приети на основание дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, които изменят съществуваща мярка, която е със задължителна сила за Обединеното кралство и Ирландия.

2. Когато, обаче, Съветът по предложение на Комисията реши, че неучастието на Обединеното кралство или на Ирландия в изменения вариант на съществуваща мярка прави прилагането на тази мярка неизпълнимо за други държави-членки или за Съюза, той може настоятелно да ги прикани да направят нотификация съгласно член 3 или член 4. За целите на член 3 от датата на това решение на Съвета започва да тече нов срок от два месеца.

Ако след изтичането на този двумесечен срок от решението на Съвета Обединеното кралство или Ирландия не са направили нотификация по член 3 или член 4, съществуващата мярка вече няма да ги обвързва нито да се прилага към тях, освен ако съответната държава-членка не направи нотификация по член 4 преди влизането в сила на изменящата мярка. Това започва да действа от датата на влизане в сила на изменящата мярка или от датата на изтичане на двумесечния срок, която от двете е по-късна.

За целите на настоящия параграф Съветът, след задълбочена дискусия по въпроса, действа с квалифицирано мнозинство на своите членове, представляващи държавите-членки, които участват или са участвали в приемането на изменящата мярка. Квалифицираното мнозинство на Съвета се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

3. Съветът може да реши с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията, че Обединеното кралство или Ирландия следва са понесат преките финансови последици, ако има такива, които необходимо и неизбежно произтичат от прекратяването на участието им в съществуващата мярка.

4. Настоящият член не засяга действието на член 4.

Член 5

Държава-членка, която не е обвързана от мярка, приета във връзка с прилагането на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, не понася финансови последици, свързани с тази мярка, с изключение на административните разходи за институциите, освен ако Съветът не реши друго, като действа с единодушие на всички свои членове и след консултация с Европейския парламент.

Член 6

Когато в случаите, посочени в настоящия протокол, Обединеното кралство или Ирландия са обвързани от мярка, която е приета от Съвета във връзка с прилагането на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, съответните разпоредби на Договорите се прилагат спрямо съответната държава по отношение на въпросната мярка.

Член 6а

Обединеното кралство или Ирландия няма да бъдат обвързани с определените въз основа на член 16 от Договора за функционирането на Европейския съюз правила, които засягат обработката на личните данни от държавите-членки при изпълнението на дейности, попадащи в обхвата на глави 4 или 5, дял V, трета част от посочения договор, когато Обединеното кралство или Ирландия не са обвързани с правила на Съюза, уреждащи формите на съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси или на полицейско сътрудничество, в рамките на които трябва да бъдат съблюдавани определените въз основа на член 16 разпоредби.

Член 7

Членове 3, 4 и 4а не засягат разпоредбите на Протокола относно достиженията на правото от Шенген, включени в рамките на Европейския съюз.

Член 8

Ирландия може да уведоми писмено Съвета за желанието си спрямо нея да не се прилагат повече разпоредбите на настоящия протокол. В такъв случай спрямо Ирландия се прилагат обичайните разпоредби на договора.

Член 9

По отношение на Ирландия настоящият протокол не се прилага към член 75 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ОТНОСНО ПОЗИЦИЯТА НА ДАНИЯ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ПРИПОМНЯТ решението на държавните и правителствените глави на срещата в рамките на Европейския съвет в Единбург на 12 декември 1992 г., относно някои проблеми, поставени от Дания във връзка с Договора за Европейския съюз,

КАТО ОТЧИТАТ позицията на Дания по въпросите на гражданството, Икономическия и паричен съюз, политиката по отбрана и политиката в областта на правосъдието и вътрешните работи, изложени в решението от Единбург,

КАТО ОСЪЗНАВАТ факта, че запазването в рамките на Договорите на правен режим, който датира от решението от Единбург, значително ще ограничи участието на Дания във важни области на сътрудничество в Съюза и че би било в интерес на Съюза да се гарантира целостта на достиженията на правото в областта на свободата, сигурността и правосъдието,

ВОДЕНИ ОТ ЖЕЛАНИЕТО да създадат във връзка с това правна рамка, която ще предостави на Дания възможността да участва в приемането на предлагани въз основа на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз мерки, и като приветстват намерението на Дания да се ползва на тази възможност, когато това стане възможно в съответствие с нейните конституционни изисквания,

КАТО ОТБЕЛЯЗВАТ, че Дания няма да препятства останалите държави-членки да продължат да развиват сътрудничеството помежду си що се отнася до мерки, с които тя не е обвързана,

КАТО ВЗЕМАТ ПРЕДВИД член 3 от Протокола относно достиженията на правото от Шенген, включени в рамките на Европейския съюз,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

ЧАСТ I

Член 1

Дания не участва в приемането от Съвета на мерките, предложени въз основа на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз. За решения на Съвета, които трябва да бъдат приети единодушно, се изисква единодушие на членовете на Съвета, с изключение на представителя на правителството на Дания.

За целите на настоящия член квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 2

Никоя от разпоредбите на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, никоя мярка, приета съгласно посочения дял, никоя разпоредба от което и да е международно споразумение, сключено от Съюза по силата на посочения дял и никое решение на Съда на Европейския съюз за тълкуване на която и да е такава разпоредба или мярка, или на която и да е изменена или подлежащата на изменение мярка съгласно посочения дял, не обвързва или не се прилага към Дания. Никоя такава разпоредба, мярка или решение не засягат по какъвто и да е начин компетентността, правата и задълженията на Дания. Никоя такава разпоредба, мярка или решение не засягат по какъвто и да е начин достиженията на правото на Общността или на Съюза, нито съставляват част от правото на Съюза поради факта, че се прилагат към Дания. По-специално актове на Съюза в областта на полицейското сътрудничество и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, приети преди влизането в сила на Договора от Лисабон, които са изменени, продължават да обвързват Дания и да се прилагат към нея без изменение.

Член 2а

Член 2 от настоящия протокол се прилага също и по отношение на онези от определените въз основа на член 16 от Договора за функционирането на Европейския съюз правила, които засягат обработката на личните данни от държавите-членки при изпълнението на дейности, които попадат в обхвата на глави 4 или 5, дял V, трета част от посочения договор.

Член 3

Дания не понася финансови последици, свързани с мерките, посочени в член 1, с изключение на административните разходи за институциите.

Член 4

1. В срок от 6 месеца след като Съветът е приел мярка, отнасяща се до предложение или инициатива за развитие на достиженията на правото от Шенген, в съответствие с настоящата част, Дания решава дали ще приложи тази мярка в своето национално право. Ако тя реши да го стори, тази мярка поражда задължение по международното право между Дания и останалите държави-членки, обвързани с тази мярка.

2. Ако Дания реши да не прилага мярка на Съвета по смисъла на параграф 1, обвързаните с тази мярка държави-членки и Дания ще обсъдят предприемането на подходящи мерки.

ЧАСТ II

Член 5

Що се отнася до мерките, приети от Съвета в областта, посочена в член 26, параграф 1, в член 42 и в членове 43 – 46 от Договора за Европейския съюз, Дания не участва в изготвянето и осъществяването на решения и действия на Съюза, свързани с въпросите на отбраната. Следователно Дания не участва в тяхното приемане. Дания няма да пречатства останалите държави-членки да продължат да развиват сътрудничеството си в тази област. Дания не е задължена да участва във финансирането на оперативните разходи, произтичащи от такива мерки, нито да предоставя на Съюза военни способности.

За актовете, които се приемат от Съвета с единодушие, се изисква единодушието на членовете на Съвета, с изключение на представителя на датското правителство.

За целите на настоящия член квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ЧАСТ III

Член 6

Членове 1, 2 и 3 не се прилагат спрямо мерките, определящи третите страни, чиито граждани трябва да притежават виза при пресичането на външните граници на държавите-членки или спрямо мерките, относно установяването на уеднаквен визов модел.

ЧАСТ IV

Член 7

Дания може по всяко време, в съответствие със своите конституционни изисквания, да информира останалите държави-членки, че тя не желае повече да се възползва от всички или от част от разпоредбите на настоящия протокол. В този случай Дания ще прилага изцяло всички действащи мерки, които са приети в рамките на Европейския съюз.

Член 8

1. По всяко време и без да се засяга действието на член 7, в съответствие с нейните конституционни изисквания, Дания може да нотифицира останалите държави-членки, че считано от първо число на месеца, следващ месеца на нотификацията, част I се състои от посочените в приложението разпоредби. В този случай членове 5 – 8 се преномерират съответно.
2. Шест месеца след датата, на която нотификацията по параграф 1 влиза в сила, всички достижения на правото от Шенген и приетите мерки за доразвиване на това право, които дотогава са обвързвали Дания в качеството на международноправни задължения, придобиват обвързваща сила за нея в качеството на право на Съюза.

Член 1

При спазване на член 3, Дания не участва в приемането от Съвета на предлаганите мерки в изпълнение на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз. За актовете, които се приемат от Съвета с единодушие, се изисква единодушието на членовете на Съвета, с изключение на представителя на датското правителството.

За целите на настоящия член квалифицираното мнозинство се определя в съответствие с член 238, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 2

По силата на член 1 и при спазване на членове 3, 4 и 8, никоя от разпоредбите на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, никоя мярка, приета в изпълнение на посочения дял, никоя разпоредба на сключено от Съюза международно споразумение в изпълнение на посочения дял, както и никое решение на Съда на Европейския съюз за тълкуване на тези разпоредби или мерки не обвързват Дания или не са приложими към нея. Тези разпоредби, мерки или решения по никакъв начин не засягат правомощията, правата и задълженията на Дания. Тези разпоредби, мерки или решения по никакъв начин не изменят достиженията на правото на Общността или на Съюза и не съставляват част от правото на Съюза във вида, в който се прилагат по отношение на Дания.

Член 3

1. В срок от три месеца от представянето пред Съвета на предложение или инициатива в изпълнение на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, Дания може да нотифицира в писмена форма председателя на Съвета, че желае да участва в приемането и прилагането на предложената мярка, след което тя получава правото да го направи.
2. Ако след изтичането на разумен срок мярката по параграф 1 не може да бъде приета с участието на Дания, Съветът може да приеме мярката по параграф 1 в съответствие с член 1 без участието на Дания. В този случай се прилага член 2.

Член 4

След приемането на мярка в изпълнение на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, Дания може по всяко време да нотифицира Съвета и Комисията за намерението си да приеме същата мярка. В този случай предвидената в член 331, параграф 1 от посочения договор процедура се прилага *mutatis mutandis*.

Член 5

1. Разпоредбите на настоящия протокол се прилагат към Дания също и по отношение на мерки, предложени или приети на основание дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, които изменят съществуваща мярка, която е със задължителна сила за Дания.

2. Когато, обаче, Съветът по предложение на Комисията реши, че неучастието на Дания в изменения вариант на съществуваща мярка прави прилагането на тази мярка изпълнимо за други държави-членки или за Съюза, той може настоятелно да я прикани да направи нотификация съгласно член 3 или член 4. За целите на член 3 от датата на това решение на Съвета започва да тече нов срок от два месеца.

Ако след изтичането на този двумесечен срок от решението на Съвета Дания не е направила нотификацията по член 3 или член 4, съществуващата мярка вече няма да я обвързва нито да се прилага към нея, освен ако тя не направи нотификация по член 4 преди влизането в сила на изменящата мярка. Това започва да действа от датата на влизане в сила на изменящата мярка или от датата на изтичане на двумесечния срок, която от двете е по-късна.

За целите на настоящия параграф, Съветът, след задълбочена дискусия по въпроса, действа с квалифицирано мнозинство на своите членове, представляващи държавите-членки, които участват или са участвали в приемането на изменящата мярка. Квалифицираното мнозинство на Съвета се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

3. Съветът може да реши с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията, че Дания следва да понесе преките финансови последици, ако има такива, които необходимо и неизбежно произтичат от прекратяването на участието ☐ в съществуващата мярка.

4. Настоящият член не засяга действието на член 4.

Член 6

1. Предвидената в член 4 нотификация се представя не по-късно от шест месеца след окончателното приемане на мярка, която доразвива достиженията на правото от Шенген.

Ако Дания не представи нотификация в съответствие с членове 3 или 4 по отношение на мярка за доразвиване на достиженията на правото от Шенген, държавите-членки, които са обвързани с тази мярка, и Дания ще обсъдят необходимите мерки, които следва да се вземат.

2. Направена в изпълнение на член 3 нотификация по отношение на мярка за доразвиване достиженията на правото от Шенген окончателно се приема за нотификация, направена в изпълнение на член 3, по отношение на всяко друго предложение или инициатива, целящи да доразвият тази мярка, доколкото същото предложение или инициатива доразвиват достиженията на правото от Шенген.

Член 7

Дания няма да бъде обвързана с определените въз основа на член 16 от Договора за функционирането на Европейския съюз правила, които засягат обработката на личните данни от държавите-членки при изпълнението на дейности, попадащи в обхвата на глави 4 или 5, дял V, трета част от посочения договор, когато Дания не е обвързана с правила на Съюза, уреждащи формите на съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси или на полицейско сътрудничество, в рамките на които трябва да бъдат съблюдавани определените въз основа на член 16 разпоредби.

Член 8

Когато в посочените в настоящата част случаи Дания е обвързана с мярка, приета от Съвета в изпълнение на трета част, дял V от Договора за функционирането на Европейския съюз, по отношение на тази мярка за Дания се прилагат съответните разпоредби на Договорите.

Член 9

Когато Дания не е обвързана с мярка, приета в изпълнение на трета част, дял V от Договора за функционирането на Европейския съюз, тя не понася други финансови последици от тази мярка, освен причинените от нея на институциите административни разходи, освен ако Съветът, като действа с единодушие на всички свои членове, след консултация с Европейския парламент, не реши друго.

**ЗА ВЪНШНИТЕ ОТНОШЕНИЯ НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ ПО
ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕКОСЯВАНЕТО НА ВЪНШНИТЕ ГРАНИЦИ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ВЗЕМАТ ПОД ВНИМАНИЕ необходимостта държавите-членки да осигурят ефективен контрол по техните външни граници в сътрудничество с трети страни, когато това е необходимо,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Разпоредбите относно мерките във връзка с пресичането на външните граници, предвидени в член 77, параграф 2, буква б) от Договора за функционирането на Европейския съюз, не засягат компетентността на държавите-членки да преговарят или да сключват споразумения с трети страни, доколкото тези споразумения зачитат правото на Съюза и на другите международни споразумения в тази област.

**ОТНОСНО УБЕЖИЩЕТО, ПРЕДОСТАВЯНО НА ГРАЖДАНИТЕ
НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че в съответствие с член 6, параграф 1 от Договора за Европейския съюз Съюзът признава правата, свободите и принципите, изложени в Хартата на основните права,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че съгласно член 6, параграф 3 от Договора за Европейския съюз основните права, така както са гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, съставляват общи принципи на правото на Съюза,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че Съдът на Европейския съюз е компетентен да правораздава, за да гарантира, че при тълкуването и прилагането на член 6, параграфи 1 и 3 от Договора за Европейския съюз, Съюзът ще спазва законността,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че в съответствие с член 49 от Договора за Европейския съюз, всяка европейска страна, която подава молба за членство в Съюза трябва да зачита ценностите, залегнали в член 2 от Договора за Европейския съюз,

КАТО ОТЧИТАТ, че член 7 от Договора за Европейския съюз създава механизъм за спиране на някои права в случай на тежко и продължително нарушаване на тези ценности от държава-членка,

КАТО ПРИПОМНЯТ, че всеки гражданин на държава-членка се ползва като гражданин на Съюза със специален статут и специална закрила, които са гарантирани от държавите-членки в съответствие с разпоредбите на част втора от Договора за функционирането на Европейския съюз,

КАТО ОТЧИТАТ, че Договорите установяват територия без вътрешни граници и предоставят на всеки гражданин на Съюза правото да се движи и пребивава свободно на територията на държавите-членки;

КАТО ЖЕЛАЯТ да предотвратят прибягването към института на убежището за цели, различни от тези, за които тя е предназначена,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че настоящият протокол зачита предназначението и целите на Женевската конвенция от 28 юли 1951 г. относно статута на бежанците,

СЕ СПОРАЗУМЯВА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член единствен

Като се има предвид равнището на защита на основните права и свободи в държавите-членки на Европейския съюз, счита се, че последните представляват една спрямо друга безопасни страни на произход, що се отнася до всички правни и практически въпроси, свързани с проблемите на правото на убежище. Следователно всяка молба за предоставяне на право на убежище, отправена от гражданин на държава-членка, може да бъде разглеждана или обявена за допустима за разглеждане от друга държава-членка само в следните случаи:

- а) ако държавата-членка, чийто гражданин е молителят, като се позове на член 15 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, предприеме след влизането в сила на Договора от Амстердам, мерки, които дерогират на нейната територия задълженията ѝ, предвидени в същата конвенция;
- б) ако процедурата, предвидена в член 7, параграф 1 от Договора за Европейския съюз, вече е била открита и докато Съветът или, ако е уместно, Европейският съвет вземе решение по този въпрос по отношение на държавата-членка, чийто гражданин е молителят;
- в) ако Съветът е приел решение в съответствие с член 7, параграф 1 от Договора за Европейския съюз по отношение на държавата-членка, чийто гражданин е молителят, или ако Европейският съвет е приел решение в съответствие с член 7, параграф 2 от посочения договор по отношение на държавата-членка, чийто гражданин е молителят;
- г) ако държава-членка е трябвало да вземе такова едностранно решение по отношение молбата на гражданин на друга държава-членка; в този случай Съветът се информира незабавно; молбата се разглежда въз основа на презумпцията, че тя е очевидно необоснована, без това да засяга по какъвто и да е начин правото на решение от държавата-членка, независимо от конкретния случай.

**ОТНОСНО УПРАЖНЯВАНЕТО НА ОБЛАСТИТЕ
НА СПОДЕЛЕНА КОМПЕТЕНТНОСТ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

СЕ СПОРАЗУМЯВА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член единствен

Що се отнася до член 2, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз относно областите на споделена компетентност, когато Съюзът провежда дейност в определена област, приложното поле на това упражняване на компетентност обхваща само уредените от въпросния акт на Съюза елементи и следователно не обхваща цялата област.

ОТНОСНО УСЛУГИТЕ ОТ ОБЩ ИНТЕРЕС

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

ВОДЕНИ ОТ ЖЕЛАНИЕТО да подчертаят значимостта на услугите от общ интерес,

СЕ СПОРАЗУМЯВА по следните тълкувателни разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

Споделените ценности на Съюза по отношение на услугите от общ икономически интерес по смисъла на член 14 от Договора за функционирането на Европейския съюз включват по-конкретно:

- основната роля и голямата дискреционна власт на националните, регионалните и местните органи за предоставяне, възлагане и организиране на услугите от общ икономически интерес, така че да се доближават максимално до потребностите на ползвателите;
- разнообразието на услуги от общ икономически интерес и разликите в потребностите и предпочитанията на ползвателите, които могат да произтичат от различни географски, социални и културни условия;
- високо ниво по отношение на качество, безопасност и достъпност, равно третиране и насърчаване на универсалния достъп и на правата на ползвателите.

Член 2

Разпоредбите на Договорите по никакъв начин не засягат компетентността на държавите-членки да предоставят, възлагат и организират нестопански услуги от общ интерес.

ОТНОСНО ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР И КОНКУРЕНЦИЯТА

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

КАТО ОТЧИТАТ факта, че вътрешният пазар, така както е определен в член 3 от Договора за Европейския съюз, включва система, която гарантира, че няма нарушаване на конкуренцията,

СЕ СПОРАЗУМЯХА, че

за тази цел и ако е необходимо, Съюзът взема мерки в рамките на разпоредбите на Договорите, включително на член 352 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Настоящият протокол е приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз.

**ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И
ТЕРИТОРИАЛНОТО СБЛИЖАВАНЕ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ПРИПОМНЯТ, че член 3 от Договора за Европейския съюз отбелязва като една от целите насърчаването на икономическото, социалното и териториалното сближаване и на солидарността между държавите-членки и че това сближаване е една от областите на споделена компетентност на Съюза, които са изброени в член 4, параграф 2, буква в) от Договора за функционирането на Европейския съюз,

КАТО НАПОМНЯТ, че разпоредбите на част трета, дял XVIII относно икономическото, социалното и териториалното сближаване като цяло предоставят правна основа за консолидиране и по-нататъшно развитие на действието на Съюза в областта на икономическото, социалното и териториалното сближаване, включително създаването на нов фонд,

КАТО ПРИПОМНЯТ, че разпоредбите на член 177 от Договора за функционирането на Европейския съюз предвиждат създаването на Кохезионен фонд,

КАТО ОТБЕЛЯЗВАТ, че Европейската инвестиционна банка предоставя големи и увеличаващи се по размер средства в полза на по-бедните региони,

КАТО ОТБЕЛЯЗВАТ желанието за по-голяма гъвкавост на разпоредбите за разпределяне на средствата от структурните фондове,

КАТО ОТБЕЛЯЗВАТ желанието за изменение на степента на участие на Съюза в програмите и проектите в някои държави,

КАТО ОТБЕЛЯЗВАТ предложението в по-голяма степен да се отчита относителния просперитет на държавите-членки в системата за собствени ресурси,

ПОТВЪРЖДАВАТ, че насърчаването на икономическото, социалното и териториалното сближаване е от съществено значение за цялостното развитие и устойчивия успех на Съюза,

ПОТВЪРЖДАВАТ своето убеждение, че структурните фондове трябва да продължат да играят значителна роля за постигане на целите на Съюза в областта на сближаването,

ПОТВЪРЖДАВАТ своето убеждение, че Европейската инвестиционна банка трябва да продължава да отделя мнозинството от своите ресурси за насърчаването на икономическото, социалното и териториалното сближаване и обявяват своята готовност да преразгледат нуждите от капитал на Европейската инвестиционна банка веднага щом това стане необходимо, с оглед на тази цел,

СЕ СЪГЛАСЯВАТ, че Кохезионният фонд предвижда подпомагане чрез финансови средства от Съюза на проекти в областите на околната среда и на трансевропейските мрежи в държави-членки с БВП на глава от населението по-малък от 90 % от средния за Съюза, които притежават програма, насочена към изпълнението на условията за икономическото, социалното и териториалното сближаване, предвидени в член 126 от Договора за функционирането на Европейския съюз,

ДЕКЛАРИРАТ своето намерение да позволят по-голяма гъвкавост при разпределянето на финансовите ресурси от структурните фондове в съответствие със специфичните нужди, които не са обхванати при съществуващото понастоящем регулиране на структурните фондове,

ДЕКЛАРИРАТ своето желание да изменят степента на участие на Съюза в контекста на програмите и проектите на структурните фондове с цел да бъде избегнато прекомерното увеличаване на бюджетните разходи в по-слабо развитите държави-членки,

ПРИЗНАВАТ необходимостта да следят редовно постигнатия напредък в посока осъществяване на икономическо, социално и териториално сближаване и заявяват своята готовност да проучат всички необходими мерки в тази връзка,

ДЕКЛАРИРАТ своето намерение да отчитат в по-голяма степен възможностите за принос на отделните държави-членки в системата на собствените ресурси, както и да разглеждат начините за поправяне по отношение на по-слабо развитите държави-членки на регресивните елементи, съществуващи в системата за разпределение на собствените ресурси,

СЕ СЪГЛАСЯВАТ настоящият протокол да бъде приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз.

**ЗА СИСТЕМАТА НА ПУБЛИЧНОТО РАДИОРАЗПРЪСКВАНЕ
В ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО СЧИТАТ, че публичното радиоразпръскване в държавите-членки е пряко свързано с демократичните, социалните и културните потребности на всяко общество, както и с необходимостта от запазването на плурализма в медиите,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните тълкувателни разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Разпоредбите на Договорите, не накърняват компетентността на държавите-членки да финансират публичното радиоразпръскване, доколкото такова финансиране се предоставя на структурите за радиоразпръскване за изпълнение на мисията за обществена услуга така, както им е възложена, определена и организирана от всяка държава-членка и доколкото това финансиране не засяга условията за търговия и конкуренцията в Съюза до степен, която би противоречала на общия интерес, като се държи сметка за това как се изпълнява възложената мисия за тази обществена услуга.

**ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ХАРТАТА НА
ОСНОВНИТЕ ПРАВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
КЪМ ПОЛША И КЪМ ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че в член 6 от Договора за Европейския съюз Съюзът признава правата, свободите и принципите, изложени в Хартата на основните права на Европейския съюз;

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че Хартата трябва да се прилага при стриктно съответствие с разпоредбите на посочения по-горе член 6 и на дял VII от самата Харта;

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че горепосоченият член 6 предвижда съдилищата на Полша и на Обединеното кралство да прилагат и тълкуват Хартата при стриктно съответствие с предвидените в същия член пояснения;

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че Хартата съдържа както права, така и принципи;

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че Хартата съдържа разпоредби, които имат граждански и политически характер, и разпоредби, които имат икономически и социален характер;

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че Хартата потвърждава отново признатите в Съюза права, свободи и принципи и ги прави по-ясни, без при това да създава нови права или принципи;

КАТО ПРИПОМНЯТ задълженията на Полша и на Обединеното кралство по силата на Договора за Европейския съюз, Договора за функционирането на Европейския съюз и правото на Съюза като цяло;

КАТО ОТБЕЛЯЗВАТ желанието на Полша и на Обединеното кралство да се изяснят някои аспекти от прилагането на Хартата;

В ЖЕЛАНИЕТО СИ да изяснят, във връзка с това, прилагането на Хартата що се отнася до законите и административните действия на Полша и на Обединеното кралство, както и нейната защитимост по съдебен ред в Полша и в Обединеното кралство;

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО, че позоваванията в настоящия протокол на изпълнението на специфични разпоредби от Хартата по никакъв начин не засягат изпълнението на другите разпоредби от Хартата;

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ ОТНОВО, че настоящият протокол не засяга прилагането на Хартата спрямо другите държави-членки;

КАТО ПОТВЪРЖДАВАТ, че настоящият протокол не засяга другите задължения на Полша и на Обединеното кралство по силата на Договора за Европейския съюз, Договора за функционирането на Европейския съюз и правото на Съюза като цяло;

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

1. Хартата не разширява възможността на Съда на Европейския съюз или на всеки правораздавателен орган на Полша или Обединеното кралство да прецени дали законовите, подзаконовите и административни разпоредби, практики или действия на Полша или на Обединеното кралство са несъвместими с основните права, свободи и принципи, които се потвърждават в нея.
2. По-специално, и за да се разсее всякакво съмнение, нито една от разпоредбите на дял IV на Хартата не създава защитими по съдебен ред права, които са приложими към Полша или към Обединеното кралство, освен доколкото Полша или Обединеното кралство са предвидили такива в националното си законодателство.

Член 2

Когато разпоредба от Хартата се позовава на националните закони и практики, тя се прилага към Полша или към Обединеното кралство, само доколкото съдържащите се в нея права и принципи са признати в законодателството или практиките на Полша или на Обединеното кралство.

**ОТНОСНО ВНОСА В СЪЮЗА НА ПЕТРОЛНИ ПРОДУКТИ,
РАФИНИРАНИ В НИДЕРЛАНДСКИТЕ АНТИЛИ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ с по-големи подробности да уредят търговския режим, приложим по отношение на вноса в Съюза на петролни продукти, рафинирани в Нидерландските Антили,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

Настоящият протокол се прилага по отношение на петролните продукти, които попадат под номера 27.10, 27.11, 27.12, ex 27.13 (парафинов восък, петролен или шистен восък и остатъци от парафин) и 27.14 от Брюкселската номенклатура, които се внасят за употреба в държавите-членки.

Член 2

Държавите-членки се задължават да предоставят на петролните продукти, рафинирани в Нидерландските Антили тарифни преференции, които произтичат от факта на асоциирането на последните към Съюза, при условия, предвидени в настоящия протокол. Тези разпоредби се прилагат независимо от правилата за произход, прилагани от държавите-членки.

Член 3

1. Когато Комисията, по искане на държава-членка или по своя собствена инициатива установи, че вносът в Съюза на петролните продукти, рафинирани в Нидерландските Антили, в съответствие с режима, предвиден в член 2 по-горе, създава условия за реални затруднения на пазара на една или повече държави-членки, тя решава върху този внос да бъдат наложени мита, които могат да бъдат увеличавани или въвеждани отново от съответните държави-членки, доколкото и за срок, за който това е необходимо, с цел да бъде преодоляна тази ситуация. Размерите на въведените, увеличените или въведените отново по такъв начин мита не могат да превишават митата, които се прилагат спрямо трети страни за същите продукти.
2. Разпоредбите на параграф 1 могат във всички случаи да бъдат приложени, когато вносът в Съюза на петролните продукти, рафинирани в Нидерландските Антили достигне два милиона метрични тона годишно.
3. Съветът трябва да бъде информиран за всички решения, взети от Комисията, в съответствие с параграфи 1 и 2, включително и за тези, които отхвърлят искането на държава-членка. Съветът, като действа по искане на някоя държава-членка, може по всяко време да измени или отмени тези решения.

Член 4

1. Ако държава-членка счита, че вносът на петролните продукти, рафинирани в Нидерландските Антили, направен или пряко, или чрез друга държава-членка при условията, предвидени в член 2 по-горе, предизвиква действителни затруднения на нейния пазар, и че е необходимо незабавно действие за тяхното преодоляване, тя може по собствена инициатива да реши да прилага мита по отношение на този внос, чийто размер не може да превишава размера на митата, прилагани по отношение на трети страни спрямо същите продукти. Тя уведомява за своето решение Комисията, която решава в срок от един месец дали мерките, приети от тази държава да бъдат запазени, изменени или отменени. Разпоредбите на член 3, параграф 3 се прилагат по отношение на решението на Комисията.
2. Когато количествата петролните продукти, рафинирани в Нидерландските Антили и внасяни било пряко, било посредством друга държава-членка, в съответствие с режима, предвиден в член 2 по-горе, в една или повече държави-членки на Европейския съюз през календарната година превишат тонажа, определен в приложение към настоящия протокол, мерките, предприети в съответствие с параграф 1 от тази или тези държави-членки през съответната година, се считат за оправдани; Комисията, след като се увери, че определените количества са били достигнати формално, регистрира предприетите мерки. В този случай останалите държави-членки са длъжни да се въздържат от формалното повдигане на въпроса пред Съвета.

Член 5

Ако Съюзът реши да бъдат прилагани количествени ограничения по отношение на петролните продукти, независимо от това откъде са били внесени, тези ограничения могат също така да бъдат прилагани и по отношение на вноса на тези продукти от Нидерландските Антили. В този случай на Нидерландските Антили се предоставя преференциално третиране в сравнение с трети държави.

Член 6

1. Разпоредбите на членове от 2 до 5 подлежат на преразглеждане от Съвета с решение, прието с единодушие, след като той се консултира с Европейския парламент и с Комисията, когато са били приети общи правила за определяне на произхода на петролните продукти от трети страни и асоциирани страни, или когато са били взети решения в рамките на общата търговска политика за съответните продукти, или когато е била създадена обща енергийна политика.

2. При осъществяване на това преразглеждане в подходяща форма се запазват еквивалентни преференции в полза на Нидерландските Антили в размер най-малко на 2,5 милиона метрични тона петролни продукти.

3. Задълженията на Съюза по отношение на еквивалентните преференции, посочени в параграф 2 от настоящия член могат, ако това е необходимо, да бъдат разпределени държава по държава, като се вземе предвид тонажа, посочен в приложението към настоящия протокол.

Член 7

При прилагането на настоящия протокол, Комисията е отговорна за спазването на разпределението на вноса в държавите-членки на петролните продукти, рафинирани в Нидерландските Антили. Държавите-членки съобщават на Комисията всякаква необходима за тази цел информация, в съответствие с условията, препоръчани от нея, като тя има грижата за нейното разпространяване.

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРОТОКОЛА

За целите на прилагането на член 4, параграф 2 от Протокола относно вноса в Съюза на петролните продукти, рафинирани в Нидерландските Антили, високодоговарящите държави решиха, че количеството от 2 милиона метрични тона петролните продукти от Антилите се разпределят между държавите-членки както следва:

Германия ...	625 метрични тона
Белгийско/Люксембургски икономически съюз ...	200000 метрични тона
Франция ...	75000 метрични тона
Италия ...	100000 метрични тона
Нидерландия ...	1000000 метрични тона

ОТНОСНО ПРИДОБИВАНЕТО НА НЕДВИЖИМА СОБСТВЕНОСТ В ДАНИЯ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да уредят някои определени проблеми, свързани с Дания,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Въпреки разпоредбите на Договорите, Дания може да запази съществуващото си законодателство относно придобиването на втори жилища.

**ОТНОСНО ЧЛЕН 157 ОТ ДОГОВОРА
ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

СЕ СПОРАЗУМЯВА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

За целите на член 157 от Договора за функционирането на Европейския съюз облагите съгласно професионалните схеми за социална сигурност не се считат за възнаграждение, ако и доколкото те се отнасят към периоди на заетост преди 17 май 1990 г., с изключение на работниците или на лицата на тяхна издръжка, които преди тази дата са завели дело или са предявили подобен иск, според приложимото национално право.

ПРОТОКОЛ (№ 34)

ЗА СПЕЦИАЛНИЯ РЕЖИМ, ПРИЛОЖИМ ЗА ГРЕНЛАНДИЯ

Член 1

1. При спазване на механизмите на общата организация на пазара на рибни продукти, режимът на вноса в Съюза на продукти с произход от Гренландия, включва освобождаване от мита и такси с еквивалентен ефект и отсъствие на количествени ограничения или мерки с еквивалентен ефект, ако възможностите за достъп до риболовните зони на Гренландия, предоставени на Съюза по силата на споразумение между Съюза и компетентния орган на Гренландия, са задоволителни за Съюза.
2. Всички мерки, свързани с режима на внос на такива продукти, включително онези, които са свързани с тяхното приемане, се приемат в съответствие с процедурата, предвидена в член 43 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ОТНОСНО ЧЛЕН 40.3.3 ОТ КОНСТИТУЦИЯТА НА ИРЛАНДИЯ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз, към Договора за функционирането на Европейския съюз и към Договора за създаването на Европейската общност за атомна енергия:

Нито една разпоредба на Договорите, на Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия или на договорите или актовете за тяхното изменение или допълнение, няма да засегне прилагането в Ирландия на член 40.3.3. от Конституцията на Ирландия.

ОТНОСНО ПРЕХОДНИТЕ РАЗПОРЕДБИ

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че за да се организира преходът между институционалните разпоредби на Договорите, приложими преди влизането в сила на Договора от Лисабон и тези, предвидени от посочения договор, е необходимо да се предвидят преходни разпоредби,

СЕ СПОРАЗУМЯХА по посочените по-долу разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз, към Договора за функционирането на Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия:

Член 1

В настоящия протокол думите „Договорите“ означават Договора за Европейския съюз, Договора за функционирането на Европейския съюз и Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия.

ДЯЛ I

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Член 2

В съответствие с член 14, параграф 2, втора алинея от Договора за Европейския съюз, своевременно преди изборите за Европейски парламент през 2009 г. Европейският съвет приема решение, с което се определя съставът на Европейския парламент:

До края на парламентарния мандат 2004-2009 съставът и броят на членовете на Европейския парламент остават същите, както при влизането в сила на Договора от Лисабон.

ДЯЛ II

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО КВАЛИФИЦИРАНОТО МНОЗИНСТВО

Член 3

1. В съответствие с член 16, параграф 4 от Договора за Европейския съюз разпоредбите на този параграф и разпоредбите на член 238, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз относно определянето на квалифицираното мнозинство в Европейския съвет и в Съвета започват да се прилагат от 1 ноември 2014 г.
2. Между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г., когато определен акт трябва да бъде приет с квалифицирано мнозинство, член на Съвета може да поиска този акт да бъде приет с квалифицираното мнозинство, което е определено в параграф 3. В този случай се прилагат параграфи 3 и 4.
3. До 31 октомври 2014 г. се прилагат следните разпоредби, без да се засяга действието на член 235, параграф 1, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз:

За актовете на Европейския съвет и на Съвета, които изискват квалифицирано мнозинство, гласовете на членовете получават следната пропорционална тежест:

Белгия	12
България	10
Чешка република	12
Дания	7
Германия	29
Естония	4
Ирландия	7
Гърция	12
Испания	27
Франция	29
Италия	29
Кипър	4
Латвия	4
Литва	7
Люксембург	4
Унгария	12
Малта	3
Нидерландия	13
Австрия	10
Полша	27
Португалия	12
Румъния	14
Словения	4
Словакия	7
Финландия	7
Швеция	10
Обединеното кралство	29

Актовете се считат за приети, ако са събрали най-малко 255 гласа, изразяващи положителния вот на мнозинство от членовете, когато по силата на Договорите те трябва да бъдат приети по предложение на Комисията. В останалите случаи актовете се приемат, ако са събрали най-малко 255 гласа, изразяващи положителния вот на най-малко две трети от членовете.

Когато определен акт се приема от Европейския съвет или от Съвета с квалифицирано мнозинство, член на Европейския съвет или на Съвета може да изиска да се извърши проверка дали държавите-членки, съставляващи това квалифицирано мнозинство, представляват най-малко 62 % от общия брой на населението на Съюза. Ако се окаже, че това условие не е изпълнено, съответният акт не се приема.

4. До 31 октомври 2014 г., в случаите, когато, в приложение на договорите, не всички членове на Съвета участват във вота, т.е. в случаите, когато има препращане към квалифицираното мнозинство, определено съгласно член 238, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, квалифицираното мнозинство се определя като същото съотношение от претеглените гласове, същото съотношение от броя на членовете на Съвета и, ако е уместно, същия процент от населението на съответните държави-членки, както установените в параграф 3 от настоящия член.

ДЯЛ III

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО СЪСТАВИТЕ НА СЪВЕТА

Член 4

До влизането в сила на решението, посочено в член 16, параграф 6, първа алинея от Договора за Европейския съюз, Съветът може да заседава в съставите, предвидени във втора и трета алинея на същия параграф, както и в другите състави, чиито списък се установява с решение на Съвета по общи въпроси, прието с обикновено мнозинство.

ДЯЛ IV

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО КОМИСИЯТА, ВКЛЮЧИТЕЛНО ОТНОСНО ВЪРХОВНИЯ ПРЕДСТАВИТЕЛ НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Член 5

Членовете на Комисията, които са на длъжност към датата на влизане в сила на Договора от Лисабон, остават на тази длъжност до края на мандата си. Независимо от това, мандатът на члена на Комисията, който има същото гражданство като върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, се прекратява в деня на назначаване на върховния представител.

ДЯЛ V

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА СЪВЕТА, ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ ЗА ОБЩАТА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ И ОТНОСНО ЗАМЕСТНИК-ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА СЪВЕТА

Член 6

Мандатите на генералния секретар на Съвета, върховен представител за общата външна политика и политика на сигурност, както и на заместник-генералния секретар на Съвета се прекратяват в деня на влизане в сила на Договора от Лисабон. Съветът назначава генерален секретар в съответствие с член 240, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ДЯЛ VI

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО КОНСУЛТАТИВНИТЕ ОРГАНИ

Член 7

До влизането в сила на решението, посочено в член 301 от Договора за функционирането на Европейския съюз, разпределението на членовете на Икономическия и социален комитет е, както следва:

Белгия	12
България	12
Чешка република	12
Дания	9
Германия	24
Естония	7
Ирландия	9
Гърция	12
Испания	21
Франция	24
Италия	24
Кипър	6
Латвия	7
Литва	9
Люксембург	6
Унгария	12
Малта	5
Нидерландия	12
Австрия	12
Полша	21
Португалия	12
Румъния	15
Словения	7
Словакия	9
Финландия	9
Швеция	12
Обединеното кралство	24

Член 8

До влизането в сила на решението, посочено в член 305 от Договора за функционирането на Европейския съюз, разпределението на членовете на Комитета на регионите е, както следва:

Белгия	12
България	12
Чешка република	12
Дания	9
Германия	24
Естония	7
Ирландия	9
Гърция	12
Испания	21
Франция	24
Италия	24
Кипър	6
Латвия	7
Литва	9
Люксембург	6
Унгария	12
Малта	5
Нидерландия	12
Австрия	12
Полша	21
Португалия	12
Румъния	15
Словения	7
Словакия	9
Финландия	9
Швеция	12
Обединеното кралство	24

ДЯЛ VII

ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО АКТОВЕТЕ, ПРИЕТИ ВЪЗ ОСНОВА НА ДЯЛОВЕ V И VI ОТ ДОГОВОРА ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПРЕДИ ВЛИЗАНЕТО В СИЛА НА ДОГОВОРА ОТ ЛИСАБОН

Член 9

Правните последици от актовете на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, приети въз основа на Договора за Европейския съюз преди влизането в сила на Договора от Лисабон, се запазват дотогава, докато тези актове не бъдат отменени, обявени за нищожни или изменени в приложение на Договорите. Същото се отнася и за сключените между държавите-членки конвенции въз основа на Договора за Европейския съюз.

Член 10

1. Като преходна мярка и по отношение на актове на Съюза в областта на полицейското и на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, приети преди влизането в сила на Договора от Лисабон, на датата на влизане в сила на посочения договор правомощията на институциите са следните: правомощията на Комисията съгласно член 258 от Договора за функционирането на Европейския съюз не се прилагат, а правомощията на Съда на Европейския съюз съгласно дял VI от Договора за Европейския съюз във версията му, която е в сила преди влизането в сила на Договора от Лисабон, остават същите, включително когато са били приети на основание член 35, параграф 2 от посочения Договор за Европейския съюз.
2. Изменението на акт, посочен в параграф 1 води до упражняване на правомощията на посочените в същия параграф институции, така както са предвидени в Договорите, по отношение на изменения акт и за онези държави-членки, към които този акт се прилага.
3. Във всеки случай, посочената в параграф 1 преходна мярка престава да бъде в сила пет години след датата на влизане в сила на Договора от Лисабон.

4. Най-късно шест месеца преди изтичането на предвидения в параграф 3 преходен период Обединеното кралство може да нотифицира Съвета, че не приема посочените в параграф 1 и предвидени в Договорите правомощия на институциите по отношение на актовете, посочени в параграф 1. В случай че Обединеното кралство е направило такава нотификация, всички актове, посочени в параграф 1 престават да се прилагат към него от датата на изтичане на преходния период, предвиден в параграф 3. Настоящата алинея не се прилага по отношение на изменени актове, които са приложими към Обединеното кралство по силата на параграф 2.

Съветът, като действа с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията, определя необходимите произтичащи и преходни мерки. Обединеното кралство не участва в приемането на това решение. Квалифицираното мнозинство на Съвета се определя в съответствие с член 238, параграф 3, буква а) от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Съветът може също да приеме с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията решение, съгласно което Обединеното кралство понася преките финансови последици, ако има такива, които необходимо и неизбежно произтичат от прекратяването на неговото участие в тези актове.

5. Обединеното кралство може във всеки следващ момент да нотифицира Съвета за желанието си да участва в актове, чието прилагане към него е прекратено по силата на параграф 4, първа алинея. В този случай се прилагат съответните разпоредби на Протокола относно достиженията на правото от Шенген, включени в рамките на Европейския съюз или на Протокола относно позицията на Обединеното кралство и на Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, в зависимост от случая. Правомощията на институциите по отношение на тези актове са тези, предвидени в Договорите. Когато действат по силата на съответните Протоколи, институциите на Съюза и Обединеното кралство се стремят да възстановяват във възможно най-голяма степен участието на Обединеното кралство в достиженията на правото на Съюза по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, без това да засяга сериозно практическото действие на различни части от него и като се съблюдава неговото единство.

**ОТНОСНО ФИНАНСОВИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОТ
ИЗТИЧАНЕТО НА СРОКА НА ДОГОВОРА ЗА ЕОВС И
ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИЯ ФОНД ЗА ВЪГЛИЩА И СТОМАНА**

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ,

КАТО ПРИПОМНЯТ, че всички елементи на имуществото, в това число активи и пасиви, на Европейската общност за въглища и стомана, в състоянието им към 23 юли 2002 г., са прехвърлени на Европейската общност, считано от 24 юли 2002 г.;

КАТО ОТЧИТАТ желанието тези средства да бъдат използвани за научни изследвания в свързаните с въглищата и стоманата отрасли и следователно необходимостта от установяване на някои специални правила в тази връзка;

СЕ СПОРАЗУМЯХА по следните разпоредби, които са приложени към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз:

Член 1

1. Нетната стойност на тези активи и пасиви според счетоводния баланс на ЕОВС към 23 юли 2002 г. с всяко увеличение или намаление в резултат на действията по ликвидацията се смятат за активи, предназначени за научни изследвания в свързаните с въглищата и стоманата отрасли, наричани „ЕОВС в ликвидация“. След приключване на ликвидацията те се наричат „Активи на Изследователския фонд за въглища и стомана“.
2. Приходите от активите, наричани „Изследователски фонд за въглища и стомана“, се използват изключително за научни изследвания извън рамковата научна програма в свързаните с въглищата и стоманата отрасли в съответствие с разпоредбите на настоящия протокол и приетите въз основа на него актове.

Член 2

Съветът, като действа в съответствие със специална законодателна процедура и след одобрение на Европейския парламент, приема всички необходими разпоредби за прилагане на настоящия протокол, включително основните принципи.

Съветът, по предложение на Комисията и след консултация с Европейския парламент, приема мерките за установяване на многогодишни финансови насоки за управление на активите на Изследователския фонд за въглища и стомана, както и на технически насоки за научната програма на Изследователския фонд за въглища и стомана.

Член 3

Освен ако в настоящия протокол и в приетите въз основа на него актове не е предвидено друго, се прилагат разпоредбите на Договорите.

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ I

СПИСЪК ПО ЧЛЕН 38 ОТ ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

– 1 –	– 2 –
Номер според Брюкселската номенклатура	Описание на стоките
ГЛАВА 1	Живи животни
ГЛАВА 2	Месо и карантия
ГЛАВА 3	Риба, ракообразни и мекотели
ГЛАВА 4	Млечни продукти; яйца от птици; натурален пчелен мед
ГЛАВА 5	
05.04	Черва, мехури и стомаси на животни (освен риба), цели или части от тях
05.15	Животински продукти, които не са посочени или включени другаде; мъртви животни в съответствие с глава 1 и глава 3, неподходящи за човешка консумация
ГЛАВА 6	Живи дървета и други растения; луковици, корени и други подобни; рязан цвят и цветарска продукция
ГЛАВА 7	Зеленчукови, кореноплодни, грудкови и други растителни храни
ГЛАВА 8	Месести и черупкови плодове; кори от цитрусови плодове и пъпеши
ГЛАВА 9	Кафе, чай и подправки, без мате (тарифна позиция номер 09.03)

– 1 –	– 2 –
Номер според Брюкселската номенклатура	Описание на стоките
ГЛАВА 10	Зърнени продукти
ГЛАВА 11	Продукти на мелничарската промишленост; малц; нишестени продукти; глутен; инулин
ГЛАВА 12	Маслодайни семена и маслодайни плодове; различни видове зърнени храни, семена и плодове; индустриални и медицински растения; слама и фураж
ГЛАВА 13	
ex 13.03	Пектин
ГЛАВА 15	
15.01	Сланина и друга топена свинска мас; мас от домашни птици
15.02	Нетопена мас от волове, овце или кози; лой включително „от първа ръка“;
15.03	Стеарин от сланина, маслен стеарин и стеарин от лой; мас, растително масло и лой, неемулгирано или смесено, или приготвено
15.04	Мазнини и масло от риба и морски бозайници, рафинирано и нерафинирано
15.07	Готови зеленчукови масла, течни или твърди, сурови, рафинирани или пречистени
15.12	Животински или растителни мазнини и масла, хидрирани, рафинирани или не, но без допълнителна преработка
15.13	Маргарин, заместители на сланина и други приготвени мазнини за ядене
15.17	Остатъчни продукти, получени от обработката на мазнини или на животински или растителен восък
ГЛАВА 16	Изделия от месо, риба, ракообразни и мекотели

– 1 –	– 2 –
Номер според Брюкселската номенклатура	Описание на стоките
ГЛАВА 17	
17.01	Цвеклова и тръстикова захар, на кристали
17.02	Други видове захар; захарен сироп, изкуствен мед (смесен или не с естествен); карамел
17.03	Меласи, обезцветени или не
17.05 ¹	Ароматизирани или оцветени захари, сиропи и меласи (включително и ванилови и ванилирани захари), но без плодови сокове, съдържащи в добавка захар в каквото и да е количество
ГЛАВА 18	
18.01	Какао на зърна, цели или начупени, сурови или печени
18.02	Какаови шушулки, обвивки, люспи и остатъци
ГЛАВА 20	Изделия от зеленчуци, плодове или други растения или части от растения
ГЛАВА 22	
22.04	Гроздова мъст, в процес на ферментация или в процес на задържане на ферментацията по друг начин, освен чрез прибавяне на алкохол
22.05	Вино от прясно грозде; гроздова мъст, чиято ферментация е в процес на задържане чрез прибавяне на алкохол (в това число мъст)

¹ Позиция, прибавена съгласно член 1 на Регламент 7а на Съвета на Европейската икономическа общност от 18 септември 1959 г. (ОВ № 7, 30.1.1961 г., стр. 71/61).

– 1 –	– 2 –
Номер според Брюкселската номенклатура	Описание на стоките
ГЛАВА 22 (продължение)	
22.07	Други ферментирани напитки, например сайдер, сок от круши и медовина
ex 22.08(*) ex 22.09(*)	Етилов алкохол с непроменени или променени свойства, с каквато и да е сила, получен от селскостопански продукти, посочени в приложение I, с изключение на ракии, ликьори и други спиртни напитки и сложни алкохолни субстанции (познати като „концентрати“) за производство на напитки
22.10(*)	Хранителен оцет и заместители на оцет
ГЛАВА 23	Остатъци и отпадъчни продукти на хранително вкусовата промишленост; фуражни смеси
ГЛАВА 24	
24.01	Непреработен тютюн, отпадъци от тютюн
ГЛАВА 45	
45.01	Естествен корк, необработен, натрошен, гранулиран или смлян; отпадъчен корк
ГЛАВА 54	
54.01	Лен, суров или обработен, но непреден; ленени кълчища и отпадъци (включително нахъсани или нарязани на парцали)
ГЛАВА 57	
57.01	Естествен коноп (<i>Сannabis sativa</i>), суров или преработен, но непреден; кълчища и отпадъци от естествен коноп (включително нахъсани или нарязани влакна)

(*) Позиция, прибавена съгласно член 1 на Регламент 7а на Съвета на Европейската икономическа общност от 18 септември 1959 г. (ОВ № 7, 30.1.1961 г., стр. 71/61).

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ОТВЪДМОРСКИ СТРАНИ И ТЕРИТОРИИ, СПРЯМО КОИТО СЕ ПРИЛАГАТ РАЗПОРЕДБИТЕ НА ЧАСТ ЧЕТВЪРТА ОТ ДОГОВОРА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

- Гренландия,
- Нова Каледония и зависимите територии,
- Френска Полинезия,
- Френски южни и антарктически територии,
- Уолис и Футуна,
- Майот,
- Сен Пиер и Микелон,
- Аруба,
- Нидерландски Антили,
  - Бонер,
  - Кюрасао,
  - Саба,
  - Сент Еустатиус,
  - Сент Мартен,
- Ангила,
- Кайманови острови,
- Фолкландски острови,
- Южна Джорджия и Южни Сандвичеви острови,
- Монтсерат,
- Питкърн,
- Света Елена и зависимите територии,
- Британска Антарктическа територия,
- Британски територии в Индийския океан,
- Острови Търкс и Кайкос,
- Британски Вирджински острови,
- Бермуда.

ДЕКЛАРАЦИИ
ПРИЛОЖЕНИ КЪМ ЗАКЛЮЧИТЕЛНИЯ АКТ
НА МЕЖДУПРАВИТЕЛСТВЕНАТА КОНФЕРЕНЦИЯ,
КОЯТО ПРИЕ ДОГОВОРА ОТ ЛИСАБОН
ПОДПИСАН НА 13 ДЕКЕМВРИ 2007 Г.

A. ДЕКЛАРАЦИИ ОТНОСНО ОПРЕДЕЛЕНИ РАЗПОРЕДБИ НА ДОГОВОРИТЕ

1. Декларация относно Хартата на основните права на Европейския съюз

Хартата на основните права на Европейския съюз, която е правно обвързваща, потвърждава основните права, гарантирани от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и произтичащи от общите за държавите-членки конституционни традиции.

Хартата не разширява приложното поле на правото на Съюза извън областите на компетентност на Съюза, не създава никакви нови области на компетентност или задачи за Съюза и не изменя областите на компетентност и задачите, определени от Договорите.

2. Декларация по член 6, параграф 2 от Договора за Европейския съюз

Конференцията споделя мнението, че присъединяването на Съюза към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи следва да се извърши по начин, който позволява запазването на специфичните характеристики на правния ред на Съюза. В този контекст Конференцията отбелязва съществуването на редовен диалог между Съда на Европейския съюз и Европейския съд по правата на човека, който би могъл да се засили при присъединяването на Европейския съюз към Конвенцията.

3. Декларация по член 8 от Договора за Европейския съюз

Съюзът ще вземе предвид конкретната ситуация на държавите с малка територия, които поддържат с него специфични отношения на близост.

4. Декларация относно състава на Европейския парламент

Италия ще получи допълнителното място в Европейския парламент.

5. Декларация относно политическото съгласие в
Европейския съвет относно проекта на решение за
състава на Европейския парламент

Европейският съвет ще даде политическото си съгласие по преработения проект на решение относно състава на Европейския парламент за мандата 2009 - 2014 г. въз основа на предложението на Европейския парламент.

6. Декларация по член 15, параграфи 5 и 6, член 17,
параграфи 6 и 7 и член 18 от Договора за Европейския съюз

При избора на лицата, които ще изпълняват функциите на председател на Европейския съвет, председател на Комисията и върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, трябва надлежно да се отчете необходимостта от зачитане на географското и демографско многообразие на Съюза и на неговите държави-членки.

7. Декларация по член 16, параграф 4 от Договора за Европейския съюз
и член 238, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията заявява, че решението относно прилагането на член 16, параграф 4 от Договора за Европейския съюз и член 238, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз ще бъде прието от Съвета на датата на подписването на Договора от Лисабон и ще влезе в сила в същия ден като посочения Договор. Проектът за решение е представен по-долу:

Проект на решение на Съвета
относно прилагането на член 16, параграф 4 от
Договора за Европейския съюз и член 238, параграф 2 от
Договора за функционирането на Европейския съюз
между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г. от една страна,
и след 1 април 2017 г., от друга страна

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като има предвид, че:

- (1) Следва да се приемат разпоредби, позволяващи плавен преход от системата за вземане на решения от Съвета с квалифицирано мнозинство — във вида, в който е определена в член 3, параграф 3 от Протокола относно преходните разпоредби и в който ще продължи да се прилага до 31 октомври 2014 г. — към системата за гласуване, предвидена в член 16, параграф 4 от Договора за Европейския съюз и член 238, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, която ще се прилага считано от 1 ноември 2014 г., включително, за преходен период до 31 март 2017 г., и специфичните разпоредби, предвидени в член 3, параграф 2 от посочения протокол.
- (2) Припомня се, че практиката на Съвета е да полага всички усилия за засилване на демократичната легитимност на актовете, приети с квалифицирано мнозинство.

РЕШИ:

Раздел 1

Разпоредби, които следва да се прилагат
между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г.

Член 1

Между 1 ноември 2014 г. и 31 март 2017 г., ако членове на Съвета, които представляват:

- а) най-малко три четвърти от населението, или
- б) най-малко три четвърти от броя на държавите-членки,

необходими за формиране на блокиращо малцинство в резултат от прилагането на член 16, параграф 4, първа алинея от Договора за Европейския съюз или на член 238, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, изразят несъгласието си с приемането на акт от Съвета с квалифицирано мнозинство, Съветът провежда обсъждания по въпроса.

Член 2

В процеса на тези обсъждания Съветът прави всичко възможно, за да стигне, в разумен срок и без да нарушава предвидените от правото на Съюза задължителни срокове, до задоволително решение с цел да отговори на загрижеността, проявена от посочените в член 1 членове на Съвета.

Член 3

За тази цел председателят на Съвета, със съдействието на Комисията и в съответствие с процедурния правилник на Съвета, предприема всяка необходима инициатива, която допринася за постигане на съгласие на една по-широка основа в рамките на Съвета. Членовете на Съвета му оказват съдействие.

Раздел 2

Разпоредби, които следва да се прилагат от 1 април 2017 г.

Член 4

Считано от 1 април 2017 г., ако членове на Съвета, които представляват:

- а) най-малко 55 % от населението, или
- б) най-малко 55 % от броя на държавите-членки,

необходими за формиране на блокиращо малцинство в резултат от прилагането на член 16, параграф 4, първа алинея от Договора за Европейския съюз или на член 238, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, изразят несъгласието си с приемането на акт от Съвета с квалифицирано мнозинство, Съветът провежда обсъждания по въпроса.

Член 5

В процеса на тези обсъждания Съветът прави всичко възможно, за да постигне, в разумен срок и без да се нарушават предвидените от правото на Съюза задължителни срокове, задоволително решение с цел да отговори на загрижеността, проявена от посочените в член 4 членове на Съвета.

Член 6

За тази цел председателят на Съвета, със съдействието на Комисията и в съответствие с процедурния правилник на Съвета, предприема всяка необходима инициатива, която допринася за постигане на съгласие на по-широка основа в рамките на Съвета. Членовете на Съвета му оказват съдействие.

Раздел 3
Влизане в сила

Член 7

Настоящото решение влиза в сила в деня на влизане в сила на Договора от Лисабон.

8. Декларация относно практическите мерки,
които следва да се вземат при влизането в сила на
Договора от Лисабон по отношение на председателството
на Европейския съвет и на Съвета по външни работи

В случай че Договорът от Лисабон влезе в сила след 1 януари 2009 г., Конференцията приканва компетентните органи на държавата-членка, която изпълнява в този момент шестмесечното председателство на Съвета, от една страна, и лицето, което ще бъде избрано за председател на Европейския съвет, и лицето, което ще бъде назначено за върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, от друга страна, в консултация със следващото шестмесечно председателство да вземат необходимите конкретни мерки, които да позволят ефективен преход на материалните и организационни аспекти на изпълнението на председателството на Европейския съвет и на Съвета по външни работи.

9. Декларация относно член 16, параграф 9 от
Договора за Европейския съюз относно решението на
Европейския съвет относно председателството на Съвета

Конференцията заявява, че веднага след подписването на Договора от Лисабон Съветът следва да започне да подготвя решението за определяне на процедурите за изпълнение на решението относно председателството на Съвета и да даде своето политическо одобрение по него в срок от шест месеца. Проектът за решение на Европейския съвет, което ще бъде прието на датата на влизане в сила на посочения договор, е представен по-долу:

Проект на решение на Европейския съвет
относно председателството на Съвета

Член 1

1. Председателството на Съвета, с изключение на състава по външни работи, се изпълнява от предварително определени групи от три държави-членки за срок от 18 месеца. Групите се формират въз основа на равнопоставена ротация на държавите-членки, като се вземат предвид тяхното многообразие и географското равновесие в Съюза.
2. Всеки член на групата изпълнява последователно, за срок от шест месеца, председателството на всички състави на Съвета, с изключение на състава по външни работи. Останалите членове на групата подпомагат председателството във всички негови задължения въз основа на обща програма. Членовете на групата могат да постигат и други договорености помежду си.

Член 2

Председателството на Комитета на постоянните представители на правителствата на държавите-членки се изпълнява от представител на държавата-членка, която председателства Съвета по общи въпроси.

Председателството на Комитета по политика и сигурност се изпълнява от представител на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност.

Председателството на подготвителните органи на различните състави на Съвета, с изключение на състава по външни работи, се изпълнява от члена на групата, който председателства съответния състав, освен ако не е решено друго в съответствие с член 4.

Член 3

В сътрудничество с Комисията Съветът по общи въпроси осигурява съгласуваността и приемствеността в работата на различните състави на Съвета в рамките на многогодишна програма. Държавите-членки, изпълняващи председателството, с помощта на генералния секретариат на Съвета, вземат всички необходими мерки за организацията и доброто протичане на работата на Съвета.

Член 4

Съветът приема решение за установяване на мерките за прилагане на настоящото решение.

10. Декларация по член 17 от Договора за Европейския съюз

Конференцията счита, че когато Комисията вече няма да бъде съставена от граждани на всички държави-членки, тя ще трябва да обърне особено внимание на необходимостта да гарантира абсолютна прозрачност в отношенията си с всички държави-членки. Поради това Комисията следва да остане в тесен контакт с всички държави-членки, независимо дали има техен гражданин сред членовете на Комисията, и във връзка с това да обърне особено внимание на необходимостта да споделя информацията с всички държави-членки и да се консултира с тях.

Конференцията счита освен това, че Комисията следва да вземе всички необходими мерки, за да гарантира, че се отчитат изцяло политическите, социалните и икономическите реалности във всички държави-членки, включително в онези, които нямат свой гражданин сред членовете на Комисията. Тези мерки следва да включват гаранция, че позицията на тези държави-членки е взета предвид чрез приемането на съответните организационни мерки.

11. Декларация по член 17, параграфи 6 и 7 от Договора за Европейския съюз

Конференцията счита, че в съответствие с разпоредбите на Договорите Европейският парламент и Европейският съвет носят обща отговорност за доброто протичане на процедурата за избор на председател на Европейската комисия. Вследствие на това представители на Европейския парламент и на Европейския съвет ще проведат необходимите консултации в състава, който сметат за най-подходящ, преди решението на Европейския съвет. Тези консултации ще засегнат профила на кандидатите за длъжността „Председател на Комисията“, като вземат предвид изборите за Европейски парламент в съответствие с член 17, параграф 7, първа алинея. Условиата и редът за провеждане на тези консултации могат да се уточнят своевременно по общо съгласие между Европейския парламент и Европейския съвет.

12. Декларация по член 18
от Договора за Европейския съюз

1. Конференцията заявява, че ще бъдат установени съответните контакти с Европейския парламент в хода на подготвителната работа преди назначаването на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, което ще се извърши на датата на влизане в сила на Договора от Лисабон в съответствие с член 18 от Договора за Европейския съюз и член 5 от Протокола относно преходните разпоредби, като мандатът на върховния представител ще започне от тази дата и ще продължи до края на мандата на Комисията, която е на длъжност към същата дата.

2. Освен това, Конференцията припомня, че що се отнася до върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, който ще встъпи в длъжност през ноември 2009 г., по същото време и за същия срок като следващата Комисия, той или тя ще бъде назначен(а) в съответствие с разпоредбите на членове 17 и 18 от Договора за Европейския съюз.

13. Декларация относно общата външна
политика и политика на сигурност

Конференцията подчертава, че разпоредбите на Договора за Европейския съюз относно общата външна политика и политика на сигурност, включително създаването на длъжността върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и създаването на Служба за външна дейност, не засягат съществуващите понастоящем отговорности на държавите-членки при определянето и провеждането на тяхната външна политика, нито националното им представителство в трети страни и в международни организации.

Конференцията също така припомня, че разпоредбите, които уреждат общата политика за сигурност и отбрана, не засягат специфичния характер на политиката за сигурност и отбрана на държавите-членки.

Тя подчертава, че Европейският съюз и държавите-членки ще останат обвързани от разпоредбите на Устава на Обединените нации, и по-конкретно от основната отговорност на Съвета за сигурност и неговите членове за поддържане на международния мир и сигурност.

14. Декларация относно общата външна политика
и политика на сигурност

В допълнение към специалните правила и процедури, посочени в член 24, параграф 1 от Договора за Европейския съюз, Конференцията подчертава, че разпоредбите относно общата външна политика и политика на сигурност, включително по отношение на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и по отношение на Службата за външна дейност, няма да засегнат съществуващата правна основа, отговорностите и областите на компетентност на всяка държава-членка по отношение на определянето и провеждането на нейната външна политика, нейната национална дипломатическа служба, отношенията с трети страни и участието в международни организации, включително членството на държава-членка в Съвета за сигурност на ООН.

Конференцията отбелязва също така, че разпоредбите относно Общата външна политика и политика по сигурност не предоставят нови правомощия на Комисията да инициира решения, нито засилват ролята на Европейския парламент.

Конференцията също така припомня, че разпоредбите, които уреждат общата европейска политика за сигурност и отбрана, не засягат специфичния характер на политиката за сигурност и отбрана на държавите-членки.

15. Декларация по член 27
от Договора за Европейския съюз

Конференцията заявява, че веднага след подписването на Договора от Лисабон генералният секретар на Съвета, върховен представител за общата външна политика и политика на сигурност, Комисията и държавите-членки следва да започнат подготвителна работа за създаването на Европейската служба за външна дейност.

16. Декларация по член 55,
параграф 2 от Договора за Европейския съюз

Конференцията счита, че възможността за превод на Договорите на посочените в член 55, параграф 2 езици допринася за постигането на предвидената в член 3, параграф 3, четвърта алинея цел, според която Съюзът зачита богатството на своето културно и езиково многообразие. В това отношение Конференцията потвърждава, че Съюзът поддържа културното многообразие на Европа и ще продължи да отделя специално внимание на тези и други езици.

Конференцията препоръчва на държавите-членки, които желаят да се ползват от посочената в член 55, параграф 2 възможност, да уведомят Съвета в рамките на шест месеца от датата на подписване на Договора от Лисабон на кой или кои езици ще бъдат преведени тези Договори.

17. Декларация относно предимството на правото

Конференцията припомня, че съгласно установената практика на Съда на Европейския съюз, Договорите и правото, прието от Съюза въз основа на Договорите, имат предимство пред правото на държавите-членки при условията, определени от същата съдебна практика.

Освен това Конференцията реши да приложи към настоящия заключителен акт становището на правната служба на Съвета относно предимството на правото, което е представено в документ 11197/07 (JUR 260):

*„„Становище на Правната служба на Съвета
от 22 юни 2007 г.*

От практиката на Съда следва, че предимството на общностното право е основен принцип на това право. Според Съда, този принцип е присъщ на специфичното естество на Европейската общност. По времето на първото решение от тази установена съдебна практика (Решение от 15 юли 1964 г. по дело 6/64, Costa срещу ENEL⁽¹⁾) в договора не се споменава за предимството на правото. Това положение остава непроменено. Фактът, че принципът на предимството на правото няма да бъде включен в бъдещия договор, по никакъв начин не променя съществуването на този принцип, нито на установената практика на Съда.

⁽¹⁾ „Следва (...), че поради своя особен и оригинален характер произтичащото от договора право като независим законов източник не може да бъде лишено от юридическо действие от национални правни разпоредби, както и да бъдат оформени те, без да бъде лишено от характера си на общностно право и без да бъде поставена под съмнение самата правна основа на Общността.““

18. Декларация относно разграничаването на областите на компетентност

Конференцията подчертава, че съгласно предвидената в Договора за Европейския съюз и в Договора за функционирането на Европейския съюз система на разпределение на областите на компетентност между Съюза и държавите-членки всяка компетентност, която не е предоставена на Съюза в Договорите, принадлежи на държавите-членки.

Когато Договорите предоставят на Съюза споделена с държавите-членки компетентност в определена област, държавите-членки упражняват своята компетентност, доколкото Съюзът не е упражнил или е решил да прекрати упражняването на своята компетентност. Последната ситуация може да възникне, когато компетентните институции на Съюза решат да отменят законодателен акт, в частност за да гарантират по-добре постоянното спазване на принципите на субсидиарност и на пропорционалност. По инициатива на един или няколко от своите членове (представители на държави-членки) и в съответствие с член 241 от Договора за функционирането на Европейския съюз, Съветът може да поиска от Комисията да внесе предложения за отмяна на законодателен акт. Конференцията изразява задоволство от заявлението на Комисията, че тя ще отдели специално внимание на такива искания.

По същия начин представителите на правителствата на държавите-членки, които заседават в рамките на междуправителствена конференция, в съответствие с обикновената процедура за преразглеждане, предвидена в член 48, параграфи 2—5 от Договора за Европейския съюз могат да решат да изменят Договорите, на които се основава Съюза, включително с цел да разширят или намалят предоставените в тези Договори области на компетентност на Съюза.

19. Декларация по член 8 от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията споделя мнението, че в рамките на глобалните си усилия да премахне неравенството между жените и мъжете, Съюзът ще се стреми да се бори с всички форми на домашно насилие в различните си политики. Държавите-членки следва да предприемат всички необходими мерки, за да предотвратяват и наказват тези престъпни деяния, както и да подкрепят и защитават жертвите.

20. Декларация по член 16 от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията заявява, че при всяко приемане на правила за защита на личните данни въз основа на член 16, които биха могли да окажат пряко влияние върху националната сигурност, това следва надлежно да се вземе предвид. Конференцията припомня, че приложимото в момента законодателство (вж. по-специално Директива 95/46/ЕО) предвижда специфични дерогации в това отношение.

21. Декларация относно защитата на личните данни
в областта на съдебното сътрудничество по
наказателноправни въпроси и полицейското сътрудничество

Конференцията признава, че специфични правила за защита на личните данни и за свободно движение на тези данни в областта на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси и на полицейското сътрудничество въз основа на член 16 от Договора за функционирането на Европейския съюз могат да се окажат необходими поради специфичното естество на тези области.

22. Декларация по членове 48 и 79
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията счита, че ако проект на законодателен акт, основан на член 79, параграф 2, би накърнил важни аспекти на системата за социална сигурност на държава-членка, по-специално що се отнася до приложното поле, разходите или финансовата структура, или би засегнал финансовото ☐ равновесие, както е предвидено в член 48, втора алинея, интересите на тази държава-членка ще бъдат надлежно взети под внимание.

23. Декларация по член 48, втора алинея
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията припомня, че в този случай Европейският съвет се произнася с консенсус в съответствие с член 15, параграф 4 от Договора за Европейския съюз.

24. Декларация относно юридическата
правосубектност на Европейския съюз

Конференцията потвърждава, че фактът, че Европейският съюз има юридическа правосубектност, по никакъв начин не го оправомощава да законодателства или да действа извън областите на компетентност, които държавите-членки са му предоставили в Договорите.

25. Декларация по членове 75 и 215
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията припомня, че зачитането на основните права и свободи предполага да се отдели достатъчно внимание на защитата и на зачитането на правото на засегнатите физически или юридически лица да се ползват от предвидените от закона гаранции. За тази цел и за да се гарантира строг съдебен контрол на решенията, които налагат ограничителни мерки на физическо или юридическо лице, въпросните решения трябва да се основават на ясни и отчетливи критерии. Тези критерии следва да бъдат съобразени с присъщите на всяка ограничителна мярка характеристики.

26. Декларация относно неучастието на държава-членка в мярка,
основана на дял V, трета част, от Договора за
функционирането на Европейския съюз

Конференцията заявява, че когато държава-членка реши да не участва в мярка, основана на дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз, Съветът ще проведе задълбочено разискване по възможните последици и въздействия от неучастието на тази държава-членка в посочената мярка.

Освен това всяка държава-членка може да прикани Комисията да разгледа ситуацията въз основа на член 116 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Предходните алинеи не засягат възможността дадена държава-членка да сезира Европейския съвет по този въпрос.

27. Декларация по член 85, параграф 1, втора алинея
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията счита, че регламентът, посочен в член 85, параграф 1, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз, следва да взема предвид националните правила и практики относно започването на наказателни разследвания.

28. Декларация по член 98
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията отбелязва, че разпоредбите на член 98 трябва да се прилагат в съответствие с настоящата практика. Текстът „на мерки (...) необходими (...) с оглед компенсиране на предизвиканите от разделянето на Германия неизгодни икономически обстоятелства в икономиката на някои области на Федералната република, засегнати от това разделяне“ следва да се тълкува в съответствие със съществуващата практика на Съда на Европейския съюз.

29. Декларация по член 107, параграф 2, буква в)
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията отбелязва, че член 107, параграф 2, буква в) следва да се тълкува в съответствие със съществуващата практика на Съда на Европейския съюз по отношение на приложимостта на тези разпоредби към помощите, предоставени на някои региони на Федерална република Германия, засегнати от предишното разделение на Германия.

30. Декларация по член 126
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Що се отнася до член 126, Конференцията потвърждава, че укрепването на потенциала за растеж и гарантирането на стабилност на публичните финанси са двата стълба на икономическата и бюджетна политика на Съюза и на държавите-членки. Пактът за стабилност и растеж е важен инструмент за постигането на тези цели.

Конференцията потвърждава отново, че поддържа разпоредбите по отношение на Пакта за стабилност и растеж, които представляват рамката, в която трябва да се осъществява координацията на бюджетните политики на държавите-членки.

Конференцията потвърждава, че система, основана на правила, е най-доброто средство да се гарантира спазването на ангажиментите и равното третиране на всички държави-членки.

В този контекст Конференцията потвърждава също така отново, че поддържа целите на Лисабонската стратегия: създаване на работни места, структурни реформи и социално сближаване.

Съюзът се стреми да постигне балансиран икономически растеж и ценова стабилност. Ето защо икономическите и бюджетни политики трябва да очертаят адекватните приоритети в областта на икономическите реформи, иновациите, конкурентоспособността и насърчаването на частните инвестиции и на потреблението в периодите на слаб икономически растеж. Това следва да намери отражение в насоките на бюджетните решения на национално равнище и на равнището на Съюза благодарение на реструктурирането на публичните приходи и разходи, като в същото време се спазва бюджетната дисциплина в съответствие с Договорите и с Пакта за стабилност и растеж.

Бюджетните и икономическите предизвикателства, пред които са изправени държавите-членки, подчертават значението на една разумна бюджетна политика през целия икономически цикъл.

Конференцията постигна съгласие, че държавите-членки следва да се възползват активно от периодите на икономически възход, за да заздравяват публичните си финанси и подобряват своето бюджетно състояние. Целта е постепенно да се постигне бюджетен излишък в периодите на благоприятна икономическа конюнктура, което създава необходимата свобода на действие, за да се посрещне спада в конюнктурата и по този начин да се допринесе за дългосрочна устойчивост на публичните финанси.

Държавите-членки очакват с интерес евентуалните предложения на Комисията, както и по-нататъшен принос от държавите-членки с цел да се засили и изясни прилагането на Пакта за стабилност и растеж. Държавите-членки ще предприемат всички необходими мерки за увеличаване на потенциала за растеж на своите икономики. Една по-добра координация на икономическата политика би могла да способства за постигането на тази цел. Настоящата декларация не предreshава бъдещия дебат относно Пакта за стабилност и растеж.

31. Декларация по член 156 от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията потвърждава, че политиките, описани в член 156, са основно от компетентността на държавите-членки. Мерките за насърчаване и координиране, които трябва да бъдат предприети на равнището на Съюза в съответствие с разпоредбите на този член, имат допълващ характер. Те служат за засилване на сътрудничеството между държавите-членки, а не за хармонизиране на националните системи. Това не засяга съществуващите във всяка държава-членка гаранции и практики по отношение на отговорността на социалните партньори.

Настоящата декларация не засяга разпоредбите на Договорите, предоставящи компетентност на Съюза, включително в социалната област.

32. Декларация по член 168, параграф 4, буква в)
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията заявява, че мерките, които ще бъдат приети в изпълнение на член 168, параграф 4, буква в), трябва да зачитат общите интереси в областта на сигурността и да имат за цел определянето на високи норми за качество и сигурност, когато национални норми, засягащи вътрешния пазар, биха попречили на постигането на висока степен на опазване на човешкото здраве.

33. Декларация по член 174
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията счита, че посоченото в член 174 понятие „островни региони“ може да означава също островни държави в тяхната цялост, стига да са налице всички необходими условия.

34. Декларация по член 179
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията постигна съгласие, че дейността на Съюза в областта на научните изследвания и технологичното развитие надлежно ще се съобразява с основните насоки и решения, залегнали в политиките на държавите-членки в областта на научните изследвания.

35. Декларация по член 194
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията счита, че член 194 не засяга правото на държавите-членки да предприемат необходимите мерки за осигуряване на своите енергийни доставки при условията, предвидени в член 347.

36. Декларация по член 218
от Договора за функционирането на Европейския съюз за
воденето на преговори и сключването на международни
споразумения от държавите-членки в областта на
пространството на свобода, сигурност и правосъдие

Конференцията потвърждава, че държавите-членки имат право да преговарят и да сключват споразумения с трети страни или международни организации в областите, обхванати от глави 3, 4 и 5, дял V, трета част, доколкото тези споразумения са съобразени с правото на Съюза.

37. Декларация по член 222
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Без да се засягат мерките, приети от Съюза в изпълнение на задължението му за солидарност с държава-членка, която е обект на терористично нападение или жертва на природно или предизвикано от човека бедствие, нито една от разпоредбите на член 222 няма за цел да засегне правото на друга държава-членка да избере най-подходящите средства, за да изпълни задължението си за солидарност към посочената държава-членка.

38. Декларация по член 252
от Договора за функционирането на Европейския съюз
за броя на генералните адвокати в Съда

Конференцията заявява, че, ако в съответствие с член 252, първа алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз Съдът поиска броят на генералните адвокати да се увеличи с трима (единадесет вместо осем), Съветът ще приеме това увеличение с единодушие.

В този случай Конференцията се съгласява, че Полша ще има постоянен генерален адвокат, какъвто вече е случаят с Германия, Испания, Италия, Обединеното кралство и Франция, и няма повече да участва в ротационната система, а съществуващата ротационна система ще се основава на ротация на петима генерални адвокати вместо трима.

39. Декларация по член 290
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията отбелязва намерението на Комисията при изработване на проектите си на делегирани актове в областта на финансовите услуги да продължи да се консултира с определените от държавите-членки експерти в съответствие с нейната установена практика.

40. Декларация по член 329
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията заявява, че при представянето на искане за установяване на засилено сътрудничество държавите-членки могат да посочат дали възнамеряват на този етап да приложат член 333, който предвижда разширяване на гласуването с квалифицирано мнозинство, или възнамеряват да използват обикновената законодателна процедура.

41. Декларация по член 352
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията заявява, че позоваването на целите на Съюза, посочени в член 352, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, се отнася до определените в член 3, параграфи 2 и 3 от Договора за Европейския съюз цели, както и до целите, формулирани в член 3, параграф 5 от посочения договор относно външната дейност, част V от Договора за функционирането на Европейския съюз. Следователно не се допуска действие, основано на член 352 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да преследва единствено целите, определени в член 3, параграф 1 от Договора за Европейския съюз. Във връзка с това Конференцията отбелязва, че в съответствие с член 31, параграф 1 от Договора за Европейския съюз не могат да се приемат законодателни актове в областта на общата външна политика и политика на сигурност.

42. Декларация по член 352
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Конференцията подчертава, че в съответствие с установената практика на Съда на Европейския съюз член 352 от Договора за функционирането на Европейския съюз, който е неделима част от институционална система, основана на принципа на предоставената компетентност, не може да служи като основа за разширяване на обхвата на компетентност на Съюза извън общата рамка, установена от всички разпоредби на Договорите и в частност от разпоредбите, които определят задачите и дейностите на Съюза. Във всеки случай този член не може да се използва като основа за приемането на разпоредби, които по своята същност и последици биха довели до изменение на Договорите без да се следва процедурата, която те предвиждат за тази цел.

43. Декларация по член 355, параграф 6
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Високодоговарящите се страни се споразумяват, че в изпълнение на член 355, параграф 6 Европейският съвет ще вземе решение за изменение на статута на Майот по отношение на Съюза по начин, който позволява на тази територия да придобие статут на най-отдалечен регион по смисъла на член 355, параграф 1 и член 349, когато френските власти нотифицират Европейския съвет и Комисията, че текущото развитие по въпроса за вътрешния статут на острова позволява това.

**Б. ДЕКЛАРАЦИИ ОТНОСНО ПРОТОКОЛИТЕ, ПРИЛОЖЕНИ КЪМ
ДОГОВОРИТЕ**

44. Декларация по член 5
от Протокола относно достиженията на правото
от Шенген, включени в рамките на Европейския съюз

Конференцията отбелязва, че когато държава-членка е нотифицирала съгласно член 5, параграф 2 от Протокола относно достиженията на правото от Шенген, включени в рамките на Европейския съюз, че не желае да участва в дадено предложение или инициатива, тази нотификация може да бъде оттеглена във всеки момент преди приемането на мярката, основаваща се на достиженията на правото от Шенген.

45. Декларация по член 5, параграф 2
от Протокола относно достиженията на правото от Шенген,
включени в рамките на Европейския съюз

Конференцията заявява, че всеки път когато Обединеното кралство или Ирландия уведомява Съвета за намерението си да не участва в мярка, която се основава на част от достиженията на правото от Шенген, в която една от двете държави участва, Съветът ще проведе задълбочено разискване по възможните последици от неучастието на тази държава-членка в посочената мярка. Разискването в Съвета следва да се проведе в съответствие с дадените от Комисията указания относно връзката между предложението и достиженията на правото от Шенген.

46. Декларация по член 5, параграф 3
от Протокола относно достиженията на правото от Шенген,
включени в рамките на Европейския съюз

Конференцията припомня, че ако Съветът не вземе решение след първото разискване на въпроса по същество, Комисията може в предвидения четиримесечен срок да представи изменено предложение за ново разглеждане от Съвета по същество.

47. Декларация по член 5, параграфи 3, 4 и 5
от Протокола относно достиженията на правото от Шенген,
включени в рамките на Европейския съюз

Конференцията отбелязва, че условията, които се определят в решението, посочено в член 5, параграфи 3, 4 и 5 от Протокола относно достиженията на правото от Шенген, включени в рамките на Европейския съюз, могат да изискат съответната държава-членка да поеме, в случай че има такива, преките финансови последици, възникнали неизбежно и по необходимост в резултат от прекратяването на участието на тази държава-членка в част или в съвкупността на достиженията на правото, посочени в решение, прието от Съвета по силата на член 4 от този протокол.

48. Декларация относно Протокола
относно позицията на Дания

Конференцията отбелязва, че що се отнася до правните актове, които трябва да бъдат приети от Съвета, самостоятелно или съвместно с Европейския парламент, и които съдържат приложими към Дания разпоредби, както и разпоредби, които не са приложими към нея, тъй като се базират на правно основание, към което се прилага част I на Протокола относно позицията на Дания, Дания декларира, че няма да използва своето право на гласуване, за да се противопостави на приемането на разпоредбите, които не са приложими към нея.

Конференцията отбелязва освен това, че въз основа на направената от нея декларация относно член 222 Дания заявява, че участието □ в дейности или правни актове в изпълнение на член 222 ще се извършва в съответствие с части I и II от Протокола относно позицията на Дания.

49. Декларация относно позицията на Италия

Конференцията отбелязва, че Протоколът относно позицията на Италия, приложен през 1957 г. към Договора за създаване на Европейската икономическа общност, изменен при приемането на Договора за Европейския съюз, уточняваше че:

„ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СТРАНИ,

КАТО ЖЕЛАЯТ да уредят някои конкретни проблеми, свързани с Италия,

СЕ ДОГОВОРИХА за следните разпоредби, които са приложени към Договора:

ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ НА ОБЩНОСТТА

ОТБЕЛЯЗВАТ факта, че италианското правителство провежда десетгодишна програма на икономическо развитие, предназначена да поправи неравновесието в структурата на италианската икономика, по-конкретно чрез изграждането на инфраструктура в по-слабо развитите области в Южна Италия и в островите и чрез създаването на нови работни места с цел премахване на безработицата;

ПРИПОМНЯТ, че принципите и целите на тази програма на италианското правителство бяха разгледани и одобрени от организациите за международно сътрудничество, в които членуват държавите-членки;

ПРИЗНАВАТ, че в техен общ интерес е да бъдат постигнати целите на италианската програма;

СЕ ДОГОВАРЯТ, с цел да улеснят италианското правителство при изпълнението на тази задача, да препоръчат на институциите на Общността да включат в действие всички методи и процедури, предвидени в Договора, и по специално да се възползват по подходящ начин от ресурсите на Европейската инвестиционна банка и на Европейския социален фонд;

СЧИТАТ, че институциите на Общността трябва при прилагането на Договора да вземат предвид усилията, които трябва да бъдат положени от италианската икономика през следващите години, и необходимостта да се избягват опасни трусове, по-специално в рамките на платежния баланс или на нивото на заетост, които могат да застрашат прилагането на посочения договор в Италия;

ПРИЗНАВАТ, че в случаите на прилагане на членове 109 З и 109 И ще трябва да се гарантира, че мерките, поискани от италианското правителство не засягат завършването на програмата за икономическо развитие и повишаване на жизнения стандарт на населението.“.

50. Декларация по член 10
от Протокола относно преходните разпоредби

Конференцията приканва Европейския парламент, Съвета и Комисията да положат усилие да приемат, в рамките на съответните им предоставени правомощия, когато е уместно и доколкото е възможно в петгодишния срок, посочен в член 10, параграф 3 от Протокола относно преходните разпоредби, правни актове, които изменят или заменят посочените в член 10, параграф 1 от същия протокол актове.

В. ДЕКЛАРАЦИИ НА ДЪРЖАВИ-ЧЛЕНКИ

51. Декларация на Кралство Белгия относно националните парламенти

Белгия уточнява, че в съответствие с нейното конституционно право и в зависимост от областите на компетентност, упражнявани от Съюза, както Камарата на представителите и Сенатът на федералния парламент, така и парламентарните асамблеи на общностите и регионите действат като съставни части на националната парламентарна система или камари на националния парламент.

52. Декларация на Кралство Белгия, Република България,
Федерална република Германия, Република Гърция,
Кралство Испания, Италианската република,
Република Кипър, Република Литва,
Великото херцогство Люксембург, Република Унгария,
Република Малта, Република Австрия, Португалската република,
Румъния, Република Словения и Словашката република
относно символите на Европейския съюз

Белгия, България, Германия, Гърция, Испания, Италия, Кипър, Литва, Люксембург, Унгария, Малта, Австрия, Португалия, Румъния, Словения и Словакия заявяват, че за тях знамето, представляващо дванадесет златни звезди, наредени в кръг върху син фон, химнът от „Одата на радостта“ от Деветата симфония на Лудвиг Ван Бетовен, мотото „Единство в многообразието“, еврото като парична единица на Европейския съюз и Денят на Европа, 9 май, ще продължават да бъдат символи на общата принадлежност на гражданите към Европейския съюз и на тяхната връзка с него.

53. Декларация на Чешката република
относно Хартата на основните права на Европейския съюз

1. Чешката република припомня, че разпоредбите на Хартата на основните права на Европейския съюз се отнасят за институциите и органите на Европейския съюз, като се спазва принципът на субсидиарност и се отчита разпределението на областите на компетентност между Европейския съюз и неговите държави-членки, както е препотвърдено в Декларация (№ 18) относно разграничаването на областите на компетентност. Чешката република подчертава, че разпоредбите на Хартата се отнасят към държавите-членки само когато те прилагат правото на Съюза, а не когато приемат и прилагат национални правни норми, които са независими от правото на Съюза.
2. Чешката република също така подчертава, че Хартата не разширява приложното поле на правото на Съюза и не създава нова компетентност за Съюза. Тя не намалява приложното поле на националното право и не ограничава съществуващата компетентност на националните органи в тази област.
3. Чешката република изтъква, че доколкото в Хартата се признават основните права и принципи, произтичащи от общите за държавите-членки конституционни традиции, тези права и принципи трябва да бъдат тълкувани в хармония с тези традиции.

4. Чешката република още изтъква, че никоя разпоредба на Хартата не може да се тълкува като ограничаваща или накърняваща права на човека и основни свободи, които в съответните им приложни полета са признати от правото на Съюза и от международни конвенции, по които Съюзът или всички държави-членки са страни, и по-специално от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, както и от конституциите на държавите-членки.

54. Декларация на Федерална република Германия,
Ирландия, Република Унгария, Република Австрия и Кралство Швеция

Германия, Ирландия, Унгария, Австрия и Швеция отбелязват, че основните разпоредби на Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия не са били изменени по същество от влизането в сила на посочения договор и тяхното актуализиране е необходимо. Затова те подкрепят идеята за провеждане на Конференция на представителите на правителствата на държавите-членки, която следва да бъде свикана възможно най-скоро.

55. Декларация на Кралство Испания и на
Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия

Договорите се прилагат спрямо Гибралтар в качеството му на европейска територия, чиито външни отношения се осигуряват от държава-членка. Това не предполага никакви промени в съответните позиции на заинтересованите държави-членки.

56. Декларация на Ирландия относно член 3
от Протокола относно позицията на Обединеното кралство
и Ирландия по отношение на пространството на свобода,
сигурност и правосъдие

Ирландия потвърждава ангажимента си към Съюза като пространство на свобода, сигурност и правосъдие, в което се зачитат основните права и различните правни системи и традиции на държавите-членки, в рамките на които се осигурява високо равнище на сигурност на гражданите.

Ето защо Ирландия декларира твърдото си намерение да упражни правото си по член 3 от Протокола относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие и да участва в максималната степен, в която прецени, че е възможно, в приемането на мерки съгласно дял V, трета част от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Ирландия по-специално ще участва в максимална възможна степен в мерките в областта на полицейското сътрудничество.

Освен това Ирландия припомня, че в съответствие с член 8 от Протокола тя може да уведоми писмено Съвета за желанието си спрямо нея да не се прилагат повече разпоредбите на този протокол. Ирландия възнамерява да преразгледа действието на тези договорености в срок от три години от влизането в сила на Договора от Лисабон.

57. Декларация на Италианската република
относно състава на Европейския парламент

Италия констатира, че съгласно членове 10 и 14 от Договора за Европейския съюз, Европейският парламент е съставен от представители на гражданите на Съюза, като представителството на гражданите се осигурява според принципа на регресивната пропорционалност.

Италия констатира също така, че въз основа на член 9 от Договора за Европейския съюз и на член 20 от Договора за функционирането на Европейския съюз, всяко лице, което притежава гражданство на държава-членка, е гражданин на Съюза.

По този повод Италия счита, че, без да се засяга решението относно мандата 2009—2014 г., всяко решение, прието от Европейския съвет по инициатива на Европейския парламент и с одобрение на последния, за определяне на състава на Европейския парламент, трябва да спазва принципите за това в член 14, параграф 2, първа алинея.

58. Декларация на Република Латвия,
Република Унгария и Република Малта относно
изписването на наименованието на единната парична единица в Договорите

Без да се засяга еднаквото изписване на наименованието на единната парична единица на Европейския съюз, посочена в Договорите, и начина □ на изписване на банкнотите и монетите, Латвия, Унгария и Малта декларира, че изписването на наименованието на единната парична единица, включително производните му, използвано в латвийския, унгарския и малтийския текст на Договорите, не поражда никакви последици за съществуващите правила в латвийския, унгарския и малтийския език.

59. Декларация на Кралство Нидерландия
относно член 312 от Договора за функционирането на Европейския съюз

Кралство Нидерландия ще одобри решение по член 312, параграф 2, втора алинея от Договора за функционирането на Европейския съюз тогава, когато след преразглеждане на регламента, посочен в член 311, трета алинея от посочения договор, Нидерландия получи задоволително решение на проблема със своята отрицателна нетна позиция на плащанията, която е прекомерна спрямо бюджета на Съюза.

60. Декларация на Кралство Нидерландия относно член 355
от Договора за функционирането на Европейския съюз

Кралство Нидерландия заявява, че всяка инициатива за вземане на решение по член 355, параграф 6 с цел изменение на статута на Нидерландските Антили и/или на Аруба по отношение на Съюза, ще бъде представена само въз основа на решение, взето в съответствие със статута на Кралство Нидерландия.

61. Декларация на Република Полша
относно Хартата на основните права на Европейския съюз

Хартата по никакъв начин не накърнява правото на държавите-членки да законодателстват в сферата на обществения морал, на семейното право, на защитата на човешкото достойнство и на зачитането на физическата и морална неприкосновеност на личността.

62. Декларация на Република Полша
относно Протокола относно прилагането на
Хартата на основните права на Европейския съюз
спрямо Полша и Обединеното кралство

Република Полша заявява, че имайки предвид традицията, свързана с общественото движение „Солидарност“ и значителния му принос в борбата за социални и трудови права, тя зачита изцяло социалните и трудовите права, установени със законодателството на Европейския съюз, и по-специално утвърдените в дял IV от Хартата на основните права на Европейския съюз.

63. Декларация на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия
относно определението на понятието „граждани“

Що се отнася до Договорите и до Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, както и до всеки акт, приет въз основа на тези Договори или който остава в сила съгласно тези Договори, Обединеното кралство още веднъж потвърждава декларацията си от 31 декември 1982 г. относно определението на понятието „граждани“, като обаче изразът „граждани на Британските зависимите територии“ следва да се разбира като „граждани на Британските отвъдморски територии“.

64. Декларация на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия
относно правото на глас при изборите за Европейски парламент

Обединеното кралство отбелязва, че член 14 от Договора за Европейския съюз и други разпоредби от Договорите не са предназначени да изменят основата на правото на глас при изборите за Европейски парламент.

65. Декларация на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия
по член 75 от Договора за функционирането на Европейския съюз

Обединеното кралство подкрепя изцяло енергичните действия, насочени към приемането на финансови санкции за предотвратяване и борба с тероризма и свързаните с него дейности. Ето защо Обединеното кралство заявява, че възнамерява да упражни правото си по член 3 от Протокола относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие и да участва в приемането на всички предложения, внесени съгласно член 75 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

ТАБЛИЦИ НА СЪОТВЕТСТВИЕТО¹

Договор за Европейския съюз

Предидшна номерация в Договора за Европейския съюз	Нова номерация в Договора за Европейския съюз
ДЯЛ I – ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ	ДЯЛ I – ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ
Член 1	Член 1
	Член 2
Член 2	Член 3
Член 3 (отменен) ²	
	Член 4
	Член 5 ³
Член 4 (отменен) ⁴	
Член 5 (отменен) ⁵	
Член 6	Член 6
Член 7	Член 7
	Член 8
ДЯЛ II – РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ДОГОВОРА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИЧЕСКА ОБЩНОСТ, С ОГЛЕД СЪЗДАВАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ	ДЯЛ II – РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ДЕМОКРАТИЧНИТЕ ПРИНЦИПИ
Член 8 (отменен) ⁶	Член 9
	Член 10 ⁷
	Член 11
	Член 12

¹ Тези две таблици са съставени от таблиците, посочени в член 5 от Договора от Лисабон, с изключение на средната колона, която включваше междинната номерация в Договора от Лисабон.

² Заменен по същество с член 7 от Договора за функционирането на Европейския съюз (по-нататък ДФЕС) и член 13, параграф 1 и член 21, параграф 3, втора алинея от Договора за Европейския съюз (по-нататък Договора за ЕС).

³ Заменя член 5 от Договора за създаване на Европейската общност (по-нататък Договора за ЕО).

⁴ Заменен по същество с член 15.

⁵ Заменен по същество с член 13, параграф 2.

⁶ Член 8 от Договора за ЕС, който беше в сила преди влизането в сила на Договора от Лисабон (по-нататък съществуващия Договор за ЕС), изменящ Договора за ЕО. Тези изменения са включени в последния договор и член 8 е отменен. Неговият номер е използван за въвеждане на друга разпоредба.

⁷ Параграф 4 заменя по същество член 191, първа алинея от Договора за ЕО.

Предишна номерация в Договора за Европейския съюз	Нова номерация в Договора за Европейския съюз
ДЯЛ III – РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ДОГОВОРА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ ЗА ВЪГЛИЩА И СТОМАНА	ДЯЛ III – РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ИНСТИТУЦИИТЕ
Член 9 (отменен) ¹	Член 13
	Член 14 ²
	Член 15 ³
	Член 16 ⁴
	Член 17 ⁵
	Член 18
	Член 19 ⁶
ДЯЛ IV – РАЗПОРЕДБИ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ДОГОВОРА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ ЗА АТОМНА ЕНЕРГИЯ	ДЯЛ IV – РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ЗАСИЛЕНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО
Член 10 (отменен) ⁷ Членове 27 А – 27 Д (заменени) Членове 40 – 40 Б (заменени) Членове 43 – 45 (заменени)	Член 20 ⁸

¹ Член 9 от съществуващия Договор за ЕС, изменящ Договора за създаване на Европейската общност за въглища и стомана. Последният договор изтече на 23 юли 2002 г. Член 9 е отменен и неговият номер е използван за въвеждане на друга разпоредба.

² - Параграфи 1 и 2 заменят по същество член 189 от Договора за ЕО.
- параграфи 1 – 3 заменят по същество параграфи 1 – 3 на член 190 от Договора за ЕО.
- параграф 1 заменя по същество първата алинея на член 192 от Договора за ЕО.
- параграф 4 заменя по същество първата алинея на член 197 от Договора за ЕО.

³ Заменя по същество член 4.

⁴ - Параграф 1 заменя по същество член 202, първо и второ тире от Договора за ЕО.
- параграфи 2 и 9 заменят по същество член 203 от Договора за ЕО.
- параграфи 4 и 5 заменят по същество член 205, параграфи 2 и 4 от Договора за ЕО.

⁵ - Параграф 1 заменя по същество член 211 от Договора за ЕО.
- параграфи 3 и 7 заменят по същество член 214 от Договора за ЕО.
- параграф 6 заменя по същество член 217, параграфи 1, 3 и 4 от Договора за ЕО.

⁶ - Заменя по същество член 220 от Договора за ЕО.
- параграф 2, първа алинея заменя по същество член 221, първа алинея от Договора за ЕО.

⁷ Член 10 от съществуващия Договор за ЕС, изменящ Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия. Тези изменения са включени в последния договор и член 10 е отменен. Неговият номер е използван за въвеждане на друга разпоредба.

⁸ Заменя също членове 11 и 11 А от Договора за ЕО.

Предидшна номерация в Договора за Европейския съюз	Нова номерация в Договора за Европейския съюз
ДЯЛ V – РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ОБЩАТА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ	ДЯЛ V – ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ВЪНШНАТА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА И СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ОБЩАТА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ
	Глава I – Общи разпоредби относно външната дейност на Съюза
	Член 21
	Член 22
	Глава 2 – Специфични разпоредби относно Общата външна политика и политика на сигурност
	Раздел I – Общи разпоредби
	Член 23
Член 11	Член 24
Член 12	Член 25
Член 13	Член 26
	Член 27
Член 14	Член 28
Член 15	Член 29
<i>Член 22 (преместен)</i>	Член 30
<i>Член 23 (преместен)</i>	Член 31
Член 16	Член 32
Член 17 (преместен)	<i>Член 42</i>
Член 18	Член 33
Член 19	Член 34
Член 20	Член 35
Член 21	Член 36
Член 22 (преместен)	<i>Член 30</i>
Член 23 (преместен)	<i>Член 31</i>
Член 24	Член 37
Член 25	Член 38
	Член 39
<i>Член 47 (преместен)</i>	Член 40

Предидшна номерация в Договора за Европейския съюз	Нова номерация в Договора за Европейския съюз
Член 26 (отменен)	
Член 27 (отменен)	
Член 27 А (заменен) ¹	Член 20
Член 27 Б (заменен) ²	Член 20
Член 27 В (заменен) ³	Член 20
Член 27 Г (заменен) ⁴	Член 20
Член 27 Д (заменен) ⁵	Член 20
Член 28	Член 41
	Раздел 2 – Разпоредби, свързани с Общата политика за сигурност и отбрана
Член 17 (преместен)	Член 42
	Член 43
	Член 44
	Член 45
	Член 46
ДЯЛ VI – РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ПОЛИЦЕЙСКОТО И СЪДЕБНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО НАКАЗАТЕЛНОПРАВНИ ВЪПРОСИ (отменен) ⁶	
Член 29 (заменен) ⁷	
Член 30 (заменен) ⁸	
Член 31 (заменен) ⁹	
Член 32 (заменен) ¹⁰	
Член 33 (заменен) ¹¹	
Член 34 (отменен)	
Член 35 (отменен)	
Член 36 (заменен) ¹²	
Член 37 (отменен)	
Член 38 (отменен)	
Член 39 (отменен)	

¹ Членове 27 А – 27 Д от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени с членове 326–334 от ДФЕС.

² Членове 27 А – 27 Д от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени с членове 326–334 от ДФЕС.

³ Членове 27 А – 27 Д от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени с членове 326–334 от ДФЕС.

⁴ Членове 27 А – 27 Д от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени с членове 326–334 от ДФЕС.

⁵ Членове 27 А – 27 Д от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени с членове 326–334 от ДФЕС.

⁶ Разпоредбите на дял VI от съществуващия Договор за ЕС относно полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси се заменят с разпоредбите на глави 1, 4 и 5 на дял IV, трета част от ДФЕС.

⁷ Заменен с член 67 от ДФЕС.

⁸ Заменен с членове 87 и 88 от ДФЕС.

⁹ Заменен с членове 82, 83 и 85 от ДФЕС.

¹⁰ Заменен с член 89 от ДФЕС.

¹¹ Заменен с член 72 от ДФЕС.

¹² Заменен с член 71 от ДФЕС.

Предишна номерация в Договора за Европейския съюз	Нова номерация в Договора за Европейския съюз
Член 40 (заменен) ¹	<i>Член 20</i>
Член 40 А (заменен) ²	<i>Член 20</i>
Член 40 Б (заменен) ³	<i>Член 20</i>
Член 41 (отменен)	
Член 42 (отменен)	
ДЯЛ VII – РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ЗАСИЛЕНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО (заменен) ⁴	<i>ДЯЛ IV – РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ЗАСИЛЕНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО</i>
Член 43 (заменен) ⁵	<i>Член 20</i>
Член 43 А (заменен) ⁶	<i>Член 20</i>
Член 43 Б (заменен) ⁷	<i>Член 20</i>
Член 44 (заменен) ⁸	<i>Член 20</i>
Член 44 А (заменен) ⁹	<i>Член 20</i>
Член 45 (заменен) ¹⁰	<i>Член 20</i>
ДЯЛ VIII – ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	ДЯЛ VI – ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
Член 46 (отменен)	
	Член 47
Член 47 (заменен)	<i>Член 40</i>
Член 48	Член 48
Член 49	Член 49
	Член 50
	Член 51
	Член 52
Член 50 (отменен)	
Член 51	Член 53
Член 52	Член 54
Член 53	Член 55

-
- ¹ Членове 40–40 Б от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество, също са заменени с членове 326–334 от ДФЕС.
- ² Членове 40–40 Б от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество, също са заменени с членове 326–334 от ДФЕС.
- ³ Членове 40–40 Б от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество, също са заменени с членове 326–334 от ДФЕС.
- ⁴ Членове 43–45 и дял VII от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени също с членове 326–334 от ДФЕС.
- ⁵ Членове 43–45 и дял VII от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени също с членове 326–334 от ДФЕС.
- ⁶ Членове 43–45 и дял VII от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени също с членове 326–334 от ДФЕС.
- ⁷ Членове 43–45 и дял VII от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени също с членове 326–334 от ДФЕС.
- ⁸ Членове 43–45 и дял VII от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени също с членове 326–334 от ДФЕС.
- ⁹ Членове 43–45 и дял VII от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени също с членове 326–334 от ДФЕС.
- ¹⁰ Членове 43–45 и дял VII от съществуващия Договор за ЕС относно засиленото сътрудничество са заменени също с членове 326–334 от ДФЕС.

Договор за функционирането на Европейския съюз

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
ЧАСТ ПЪРВА – ПРИНЦИПИ	ПЪРВА ЧАСТ – ПРИНЦИПИ
Член 1 (отменен)	
	Член 1
Член 2 (отменен) ⁴³	
	Дял I – Категории и области на компетентност на Съюза
	Член 2
	Член 3
	Член 4
	Член 5
	Член 6
	Дял II – Разпоредби с общо приложение
	Член 7
Член 3, параграф 1 (отменен) ⁴⁴	
Член 3, параграф 2	Член 8
Член 4 (преместен)	Член 119
Член 5 (заменен) ⁴⁵	
	Член 9
	Член 10
Член 6	Член 11
Член 153, параграф 2 (преместен)	Член 12
	Член 13 ⁴⁶
Член 7 (отменен) ⁴⁷	
Член 8 (отменен) ⁴⁸	
Член 9 (отменен)	
Член 10 (отменен) ⁴⁹	

⁴³ Заменен по същество с член 3 от Договора за ЕС.

⁴⁴ Заменен по същество с членове 3 – 6 от ДФЕС.

⁴⁵ Заменен по същество с член 5 от Договора за ЕС.

⁴⁶ Въмъкване на диспозитива на Протокола относно закрилата и хуманното отношение към животните.

⁴⁷ Заменен по същество с член 13 от Договора за ЕС.

⁴⁸ Заменен по същество с член 13 от Договора за ЕС и член 282, параграф 1 от ДФЕС.

⁴⁹ Заменен по същество с член 4, параграф 3 от Договора за ЕО.

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Член 11 (заменен) ⁵⁰	Членове 326 – 334
Член 11 А (заменен) ⁵¹	Членове 326 – 334
Член 12 (преместен)	Член 18
Член 13 (преместен)	Член 19
Член 14 (преместен)	Член 26
Член 15 (преместен)	Член 27
Член 16	Член 14
Член 255 (преместен)	Член 15
Член 286 (заменен)	Член 16
	Член 17
ЧАСТ ВТОРА – ГРАЖДАНСТВО НА СЪЮЗА	ВТОРА ЧАСТ – НЕДИСКРИМИНАЦИЯ И ГРАЖДАНСТВО НА СЪЮЗА
Член 12 (преместен)	Член 18
Член 13 (преместен)	Член 19
Член 17	Член 20
Член 18	Член 21
Член 19	Член 22
Член 20	Член 23
Член 21	Член 24
Член 22	Член 25
ЧАСТ ТРЕТА – ПОЛИТИКИ НА ОБЩНОСТТА	ТРЕТА ЧАСТ – ВЪТРЕШНИ ПОЛИТИКИ И ДЕЙСТВИЯ НА СЪЮЗА
	Дял I – Вътрешен пазар
Член 14 (преместен)	Член 26
Член 15 (преместен)	Член 27
Дял I – Свободно движение на стоки	Дял II – Свободно движение на стоки
Член 23	Член 28
Член 24	Член 29
Глава 1 – Митнически съюз	Глава 1 – Митнически съюз
Член 25	Член 30
Член 26	Член 31
Член 27	Член 32

⁵⁰ Заменен също с член 20 от Договора за ЕС.

⁵¹ Заменен също с член 20 от Договора за ЕС.

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
<i>Част трета, Дял X, Митническо сътрудничество (преместен)</i>	Глава 2 – Митническо сътрудничество
<i>Член 135 (преместен)</i>	Член 33
Глава 2 – Забрана за количествени ограничения между държавите – членки	Глава 3 – Забрана за количествени ограничения между държавите – членки
Член 28	Член 34
Член 29	Член 35
Член 30	Член 36
Член 31	Член 37
ДЯЛ II – Селско стопанство	ДЯЛ II – Селско стопанство и рибарство
Член 32	Член 38
Член 33	Член 39
Член 34	Член 40
Член 35	Член 41
Член 36	Член 42
Член 37	Член 43
Член 38	Член 44
ДЯЛ III – Свободно движение на хора, услуги и капитали	ДЯЛ III – Свободно движение на хора, услуги и капитали
Глава 1 – Работници	Глава 1 – Работници
Член 39	Член 45
Член 40	Член 46
Член 41	Член 47
Член 42	Член 48
Глава 2 – Право на установяване	Глава 2 – Право на установяване
Член 43	Член 49
Член 44	Член 50
Член 45	Член 51
Член 46	Член 52
Член 47	Член 53
Член 48	Член 54
<i>Член 294 (преместен)</i>	Член 55

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Глава 3 – Услуги	Глава 3 – Услуги
Член 49	Член 56
Член 50	Член 57
Член 51	Член 58
Член 52	Член 59
Член 53	Член 60
Член 54	Член 61
Член 55	Член 62
Глава 4 – Капитали и плащания	Глава 4 – Капитали и плащания
Член 56	Член 63
Член 57	Член 64
Член 58	Член 65
Член 59	Член 66
Член 60 (преместен)	Член 75
Дял IV – Визи, убежище, имиграция и други политики, свързани със свободното движение на хора	Дял V – Пространство на свобода, сигурност и правосъдие
	Глава 1 – Общи разпоредби
Член 61	Член 67 ⁵²
	Член 68
	Член 69
	Член 70
	Член 71 ⁵³
Член 64, параграф 1 (заменен)	Член 72 ⁵⁴
	Член 73
Член 66 (заменен)	Член 74
Член 60 (преместен)	Член 75
	Член 76

⁵² Заменя също член 29 от настоящия Договор за ЕС.

⁵³ Заменя член 36 от настоящия Договор за ЕС.

⁵⁴ Заменя също член 33 от настоящия Договор за ЕС.

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
	Глава 2 – Политики относно контрола по границите, убежището и имиграцията
Член 62	Член 77
Член 63, точки 1 и 2 и член 64, параграф 2 ⁵⁵	Член 78
Член 63, точки 3 и 4	Член 79
	Член 80
Член 64, параграф 1 (заменен)	Член 72
	Глава 3 – Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси
Член 65	Член 81
Член 66 (заменен)	Член 74
Член 67 (отменен)	
Член 68 (отменен)	
Член 69 (отменен)	
	Глава 4 – Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси
	Член 82 ⁵⁶
	Член 83 ⁵⁷
	Член 84
	Член 85 ⁵⁸
	Член 86
	Глава 5 – Полицейско сътрудничество
	Член 87 ⁵⁹
	Член 88 ⁶⁰
	Член 89 ⁶¹
Дял V – Транспорт	Дял VI – Транспорт
Член 70	Член 90
Член 71	Член 91
Член 72	Член 92
Член 73	Член 93
Член 74	Член 94
Член 75	Член 95

⁵⁵ Член 63, точки 1 и 2 от Договора за ЕО е заменен с член 78, параграфи 1 и 2 от ДФЕС, а член 64, параграф 2 е заменен с член 78, параграф 3 от ДФЕС.

⁵⁶ Заменя член 31 от настоящия Договор за ЕС.

⁵⁷ Заменя член 31 от настоящия Договор за ЕС.

⁵⁸ Заменя член 31 от настоящия Договор за ЕС.

⁵⁹ Заменя член 30 от настоящия Договор за ЕС.

⁶⁰ Заменя член 30 от настоящия Договор за ЕС.

⁶¹ Заменя член 32 от настоящия Договор за ЕС.

Предидшна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Член 76	Член 96
Член 77	Член 97
Член 78	Член 98
Член 79	Член 99
Член 80	Член 100
Дял VI – Общи правила относно конкуренцията, данъчното облагане и сближаването на законодателствата	Дял VII – Общи правила относно конкуренцията, данъчното облагане и сближаването на законодателствата
Глава 1 – Правила относно конкуренцията	Глава 1 – Правила относно конкуренцията
Раздел 1 – Правила, приложими по отношение на предприятията	Раздел 1 – Правила, приложими по отношение на предприятията
Член 81	Член 101
Член 82	Член 102
Член 83	Член 103
Член 84	Член 104
Член 85	Член 105
Член 86	Член 106
Раздел 2 – Държавни помощи	Раздел 2 – Държавни помощи
Член 87	Член 107
Член 88	Член 108
Член 89	Член 109
Глава 2 – Данъчни разпоредби	Глава 2 – Данъчни разпоредби
Член 90	Член 110
Член 91	Член 111
Член 92	Член 112
Член 93	Член 113
Глава 3 – Сближаване на законодателствата	Глава 3 – Сближаване на законодателствата
<i>Член 95 (преместен)</i>	Член 114
<i>Член 94 (преместен)</i>	Член 115
Член 96	Член 116
Член 97	Член 117
	Член 118

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Дял VII – Икономическа и парична политика	Дял VIII – Икономическа и парична политика
<i>Член 4 (преместен)</i>	Член 119
Глава 1 – Икономическа политика	Глава 1 – Икономическа политика
Член 98	Член 120
Член 99	Член 121
Член 100	Член 122
Член 101	Член 123
Член 102	Член 124
Член 103	Член 125
Член 104	Член 126
Глава 2 – Парична политика	Глава 2 – Парична политика
Член 105	Член 127
Член 106	Член 128
Член 107	Член 129
Член 108	Член 130
Член 109	Член 131
Член 110	Член 132
Член 111, параграфи 1–3 и 5 (преместени)	<i>Член 219</i>
Член 111, параграф 4 (преместен)	<i>Член 138</i>
	Член 133
Глава 3 – Институционални разпоредби	Глава 3 – Институционални разпоредби
Член 112 (преместен)	<i>Член 283</i>
Член 113 (преместен)	<i>Член 284</i>
Член 114	Член 134
Член 115	Член 135
	Глава 4 – Специфични разпоредби за държавите-членки, чиято парична единица е еврото
	Член 136
	Член 137
<i>Член 111, параграф 4 (преместен)</i>	Член 138

Предидшна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Глава 4 – Преходни разпоредби	Глава 5 – Преходни разпоредби
Член 116 (отменен)	
	Член 139
Член 117, параграфи 1, 2, шесто тире и 3–9 (отменени)	
Член 117, параграф 2, първите пет тирета (преместени)	<i>Член 141, параграф 2</i>
<i>Член 121, параграф 1 (преместен)</i> <i>Член 122, параграф 2, второ изречение (преместен)</i> <i>Член 123, параграф 5 (преместен)</i>	Член 140 ⁶²
Член 118 (отменен)	
<i>Член 123, параграф 3 (преместен)</i> <i>Член 117, параграф 2, първите пет тирета (преместен)</i> <i>Член 124, параграф 1 (преместен)</i>	Член 141 ⁶³
Член 119	Член 142
Член 120	Член 143
Член 121, параграф 1 (преместен)	Член 144
Член 121, параграфи 2–4 (отменени)	<i>Член 140, параграф 1</i>
Член 122, параграфи 1, 2, първо изречение, 3, 4, 5 и 6 (отменени)	
Член 122, параграф 2, второ изречение (преместен)	<i>Член 140, параграф 2, първа алинея</i>
Член 123, параграфи 1, 2 и 4 (отменени)	
Член 123, параграф 3 (преместен)	<i>Член 141, параграф 1</i>
Член 123, параграф 5 (преместен)	<i>Член 140, параграф 3</i>

⁶² - член 140, параграф 1 възпроизвежда член 121, параграф 1.
- член 140, параграф 2 възпроизвежда член 122, параграф 2, второ изречение.

- член 140, параграф 3 възпроизвежда член 123, параграф 5.
⁶³ - член 141, параграф 1 възпроизвежда член 123, параграф 3.
- член 141, параграф 2 възпроизвежда член 117, параграф 2, първите пет тирета.

Предидшна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Член 124, параграф 1 (преместен)	<i>Член 142</i>
Член 124, параграф 2 (отменен)	
ДЯЛ VIII – Заетост	ДЯЛ IX – Заетост
Член 125	Член 145
Член 126	Член 146
Член 127	Член 147
Член 128	Член 148
Член 129	Член 149
Член 130	Член 150
ДЯЛ IX – Обща търговска политика (преместен)	<i>Пета част, Дял II, Обща търговска политика</i>
Член 131 (преместен)	<i>Член 206</i>
Член 132 (отменен)	
Член 133 (преместен)	<i>Член 207</i>
Член 134 (отменен)	
Дял X – Митническо сътрудничество (преместен)	<i>Трета част, Дял II, Глава 2, Митническо сътрудничество</i>
Член 135 (преместен)	<i>Член 33</i>
Дял XI – Социална политика, образование, професионално обучение и младеж	Дял X – Социална политика
Глава 1 – Социални разпоредби (отменена)	
Член 136	Член 151
	Член 152
Член 137	Член 153
Член 138	Член 154
Член 139	Член 155
Член 140	Член 156
Член 141	Член 157
Член 142	Член 158
Член 143	Член 159
Член 144	Член 160
Член 145	Член 161

Предидшна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Глава 2 – Европейски социален фонд	Дял XI – Европейски социален фонд
Член 146	Член 162
Член 147	Член 163
Член 148	Член 164
Глава 3 – Образование, професионално обучение и младеж	Дял XII – Образование, професионално обучение, младеж и спорт
Член 149	Член 165
Член 150	Член 166
Дял XII – Култура	Дял XIII – Култура
Член 151	Член 167
Дял XIII – Обществено здраве	Дял XIV – Обществено здраве
Член 152	Член 168
Дял XIV – Защита на потребителите	Дял XV – Защита на потребителите
Член 153, параграфи 1, 3, 4 и 5	Член 169
Член 153, параграф 2 (преместен)	<i>Член 12</i>
Дял XV – Трансевропейски мрежи	Дял XVI – Трансевропейски мрежи
Член 154	Член 170
Член 155	Член 171
Член 156	Член 172
Дял XVI – Промисленост	Дял XVII – Промисленост
Член 157	Член 173
Дял XVII – Икономическо и социално сближаване	Дял XVIII – Икономическо, социално и териториално сближаване
Член 158	Член 174
Член 159	Член 175
Член 160	Член 176
Член 161	Член 177
Член 162	Член 178

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Дял XVIII – Научни изследвания и технологично развитие	Дял XIX – Научни изследвания и технологично развитие и космическо пространство
Член 163	Член 179
Член 164	Член 180
Член 165	Член 181
Член 166	Член 182
Член 167	Член 183
Член 168	Член 184
Член 169	Член 185
Член 170	Член 186
Член 171	Член 187
Член 172	Член 188
	Член 189
Член 173	Член 190
Дял XIX – Околна среда	Дял XX – Околна среда
Член 174	Член 191
Член 175	Член 192
Член 176	Член 193
	Дял XXI – Енергетика
	Член 194
	Дял XXII – Туризм
	Член 195
	Дял XXIII – Гражданска защита
	Член 196
	Дял XXIV – Административно сътрудничество
	Член 197
Дял XX – Сътрудничество за развитие (преместен)	<i>Пета част, Дял III, Глава 1, Сътрудничество за развитие</i>
Член 177 (преместен)	<i>Член 208</i>
Член 178 (отменен) ⁶⁴	
Член 179 (преместен)	<i>Член 209</i>
Член 180 (преместен)	<i>Член 210</i>
Член 181 (преместен)	<i>Член 211</i>

⁶⁴

Заменен по същество с член 208, параграф 1, втора алинея, второ изречение от ДФЕС.

Предидшна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Дял XXI – Икономическо, финансово и техническо сътрудничество с трети страни	<i>Пета част, Дял III, Глава 2, Икономическо, финансово и техническо сътрудничество с трети страни</i>
Член 181 А (преместен)	<i>Член 212</i>
ЧАСТ ЧЕТВЪРТА – АСОЦИИРАНЕ НА ОТВЪДМОРСКИТЕ СТРАНИ И ТЕРИТОРИИ	ЧЕТВЪРТА ЧАСТ – АСОЦИИРАНЕ НА ОТВЪДМОРСКИТЕ СТРАНИ И ТЕРИТОРИИ
Член 182	Член 198
Член 183	Член 199
Член 184	Член 200
Член 185	Член 201
Член 186	Член 202
Член 187	Член 203
Член 188	Член 204
	ПЕТА ЧАСТ – ВЪНШНА ДЕЙНОСТ НА СЪЮЗА
	Дял I – Общи разпоредби относно външната дейност на Съюза
	Член 205
<i>Част трета, Дял IX, Обща търговска политика (преместен)</i>	Дял II: Обща търговска политика
<i>Член 131 (преместен)</i>	Член 206
<i>Член 133 (преместен)</i>	Член 207
	Дял III – Сътрудничество с трети страни и хуманитарна помощ
<i>Част трета, Дял XX, Сътрудничество за развитие (преместен)</i>	Глава 1 – Сътрудничество за развитие
<i>Член 177 (преместен)</i>	Член 208 ⁶⁵
<i>Член 179 (преместен)</i>	Член 209
<i>Член 180 (преместен)</i>	Член 210
<i>Член 181 (преместен)</i>	Член 211

⁶⁵

Параграф 1, втора алинея, второ изречение, заменя по същество член 178 от Договора за ЕО.

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
<i>Част трета, Дял XXI, Икономическо, финансово и техническо сътрудничество с трети страни (преместен)</i>	Глава 2 – Икономическо, финансово и техническо сътрудничество с трети страни
<i>Член 181 А (преместен)</i>	Член 212
	Член 213
	Глава 3 – Хуманитарна помощ
	Член 214
	Дял IV – Ограничителни мерки
<i>Член 301 (заменен)</i>	Член 215
	Дял V – Международни споразумения
	Член 216
<i>Член 310 (преместен)</i>	Член 217
<i>Член 300 (заменен)</i>	Член 218
<i>Член 111, параграфи 1–3 и 5 (преместени)</i>	Член 219
	Дял VI – Отношения на Съюза с международните организации и трети страни и делегации на Съюза
<i>Членове 302 – 304 (заменени)</i>	Член 220
	Член 221
	Дял VII – Клауза за солидарност
	Член 222
ЧАСТ ПЕТА – ИНСТИТУЦИИ НА ОБЩНОСТТА	ШЕСТА ЧАСТ – ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И ФИНАНСОВИ РАЗПОРЕДБИ
Дял I – Институционални разпоредби	Дял I – Институционални разпоредби
Глава 1 – Институции	Глава 1 – Институции
Раздел 1 – Европейски парламент	Раздел 1 – Европейски парламент
Член 189 (отменен) ⁶⁶	
Член 190, параграфи 1–3 (отменени) ⁶⁷	
Член 190, параграфи 4 и 5	Член 223

⁶⁶ Заменен по същество с член 14, параграфи 1 и 2 от Договора за ЕС.

⁶⁷ Заменен по същество с член 14, параграфи 1 – 3 от Договора за ЕС.

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Член 191, първа алинея (отменен) ⁶⁸	
Член 191, втора алинея	Член 224
Член 192, първа алинея (отменен) ⁶⁹	
Член 192, втора алинея	Член 225
Член 193	Член 226
Член 194	Член 227
Член 195	Член 228
Член 196	Член 229
Член 197, първа алинея (отменен) ⁷⁰	
Член 197, втора, трета и четвърта алинея	Член 230
Член 198	Член 231
Член 199	Член 232
Член 200	Член 233
Член 201	Член 234
	Раздел 2 – Европейски съвет
	Член 235
	Член 236
Раздел 2 – Съвет	Раздел 3 – Съвет
Член 202 (отменен) ⁷¹	
Член 203 (отменен) ⁷²	
Член 204	Член 237
Член 205, параграфи 2 и 4 (отменени) ⁷³	
Член 205, параграфи 1 и 3	Член 238
Член 206	Член 239
Член 207	Член 240
Член 208	Член 241
Член 209	Член 242
Член 210	Член 243

⁶⁸ Заменен по същество с член 11, параграф 4 от Договора за ЕС.

⁶⁹ Заменен по същество с член 14, параграф 1 от Договора за ЕС.

⁷⁰ Заменен по същество с член 14, параграф 4 от Договора за ЕС.

⁷¹ Заменен по същество с член 16, параграф 1 от Договора за ЕС и членове 290 и 291 от ДФЕС.

⁷² Заменен по същество с член 16, параграфи 2 и 9 от Договора за ЕС.

⁷³ Заменен по същество с член 16, параграфи 4 и 5 от Договора за ЕС.

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Раздел 3 – Комисия	Раздел 4 – Комисия
Член 211 (отменен) ⁷⁴	
	Член 244
Член 212 (преместен)	<i>Член 249, параграф 2</i>
Член 213	Член 245
Член 214 (отменен) ⁷⁵	
Член 215	Член 246
Член 216	Член 247
Член 217, параграфи 1, 3 и 4 (отменени) ⁷⁶	
Член 217, параграф 2	Член 248
Член 218, параграф 1 (отменен) ⁷⁷	
Член 218, параграф 2	Член 249
Член 219	Член 250
Раздел 4 – Съд	Раздел 5 – Съд на Европейския съюз
Член 220 (отменен) ⁷⁸	
Член 221, първа алинея (отменен) ⁷⁹	
Член 221, втора и трета алинея	Член 251
Член 222	Член 252
Член 223	Член 253
Член 224 ⁸⁰	Член 254
	Член 255
Член 225	Член 256
Член 225 А	Член 257
Член 226	Член 258

⁷⁴ Заменен по същество с член 17, параграф 1 от Договора за ЕС.

⁷⁵ Заменен по същество с член 17, параграфи 3 и 7 от Договора за ЕС.

⁷⁶ Заменен по същество с член 17, параграф 6, от Договора за ЕС.

⁷⁷ Заменен по същество с член 295 от ДФЕС.

⁷⁸ Заменен по същество с член 19 от Договора за ЕС.

⁷⁹ Заменен по същество с член 19, параграф 2, първа алинея от Договора за ЕС.

⁸⁰ Първото изречение от първа алинея е заменено по същество с член 19, параграф 2, втора алинея от Договора за ЕС.

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Член 227	Член 259
Член 228	Член 260
Член 229	Член 261
Член 229 А	Член 262
Член 230	Член 263
Член 231	Член 264
Член 232	Член 265
Член 233	Член 266
Член 234	Член 267
Член 235	Член 268
	Член 269
Член 236	Член 270
Член 237	Член 271
Член 238	Член 272
Член 239	Член 273
Член 240	Член 274
	Член 275
	Член 276
Член 241	Член 277
Член 242	Член 278
Член 243	Член 279
Член 244	Член 280
Член 245	Член 281
	Раздел 6 – Европейска централна банка
	Член 282
<i>Член 112 (преместен)</i>	Член 283
<i>Член 113 (преместен)</i>	Член 284
Раздел 5 – Сметна палата	Раздел 7 – Сметна палата
Член 246	Член 285
Член 247	Член 286
Член 248	Член 287

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Глава 2 – Общи разпоредби относно няколко институции	Глава 2 – Правни актове на Съюза, процедури за приемане и други разпоредби
	Раздел 1 – Правни актове на Съюза
Член 249	Член 288
	Член 289
	Член 290 ⁸¹
	Член 291 ⁸²
	Член 292
	Раздел 2 – Процедури за приемане на актовете и други разпоредби
Член 250	Член 293
Член 251	Член 294
Член 252 (отменен)	
	Член 295
Член 253	Член 296
Член 254	Член 297
	Член 298
Член 255 (преместен)	Член 15
Член 256	Член 299
	Глава 3 – Консултативни органи на Съюза
	Член 300
Глава 3 – Икономически и социален комитет	Раздел 1 – Икономически и социален комитет
Член 257 (отменен) ⁸³	
Член 258, първа, втора, трета и четвърта алинея	Член 301
Член 258, трета алинея (отменен) ⁸⁴	

⁸¹ Заменен по същество с член 202, трето тире от Договора за ЕО.

⁸² Заменен по същество с член 202, трето тире от Договора за ЕО.

⁸³ Заменен по същество с член 300, параграф 2 от ДФЕС.

⁸⁴ Заменен по същество с член 300, параграф 4 от ДФЕС.

Предидшна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Член 259	Член 302
Член 260	Член 303
Член 261 (отменен)	
Член 262	Член 304
Глава 4 – Комитет на регионите	Раздел 2 – Комитет на регионите
Член 263, първа и пета алинея (отменен) ⁸⁵	
Член 263, от втора до четвърта алинея	Член 305
Член 264	Член 306
Член 265	Член 307
Глава 5 – Европейска инвестиционна банка	Глава 4 – Европейска инвестиционна банка
Член 266	Член 308
Член 267	Член 309
Дял II – Финансови разпоредби	Дял II – Финансови разпоредби
Член 268	Член 310
	Глава 1 – Собствени ресурси на Съюза
Член 269	Член 311
Член 270 (отменен) ⁸⁶	
	Глава 2 – Многогодишна финансова рамка
	Член 312
	Глава 3 – Годишен бюджет на Съюза
<i>Член 272, параграф 1 (преместен)</i>	Член 313
Член 271 (преместен)	<i>Член 316</i>
Член 272, параграф 1 (преместен)	<i>Член 313</i>
Член 272, параграфи 2–10	Член 314
Член 273	Член 315
<i>Член 271 (преместен)</i>	Член 316

⁸⁵ Заменен по същество с член 300, параграфи 3 и 4 от ДФЕС.

⁸⁶ Заменен по същество с член 310, параграф 4 от ДФЕС.

Предидшна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
	Глава 4 – Изпълнение на бюджета и освобождаване от отговорност
Член 274	Член 317
Член 275	Член 318
Член 276	Член 319
	Глава 5 – Общи разпоредби
Член 277	Член 320
Член 278	Член 321
Член 279	Член 322
	Член 323
	Член 324
	Глава 6 – Борба с измамите
Член 280	Член 325
	Дял III – Засилено сътрудничество
<i>Членове II и II A (заменен)</i>	Член 326 ⁸⁷
<i>Членове II и II A (заменен)</i>	Член 327 ⁸⁸
<i>Членове II и II A (заменен)</i>	Член 328 ⁸⁹
<i>Членове II и II A (заменен)</i>	Член 329 ⁹⁰
<i>Членове II и II A (заменен)</i>	Член 330 ⁹¹
<i>Членове II и II A (заменен)</i>	Член 331 ⁹²
<i>Членове II и II A (заменен)</i>	Член 332 ⁹³
<i>Членове II и II A (заменен)</i>	Член 333 ⁹⁴
<i>Членове II и II A (заменен)</i>	Член 334 ⁹⁵
ЧАСТ ШЕСТА – ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	СЕДМА ЧАСТ – ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ
Член 281 (отменен) ⁹⁶	
Член 282	Член 335
Член 283	Член 336
Член 284	Член 337
Член 285	Член 338
Член 286 (заменен)	<i>Член 16</i>
Член 287	Член 339
Член 288	Член 340
Член 289	Член 341
Член 290	Член 342

⁸⁷ Заменя също членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от съществуващия Договор за ЕС.
⁸⁸ Заменя също членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от съществуващия Договор за ЕС.
⁸⁹ Заменя също членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от съществуващия Договор за ЕС.
⁹⁰ Заменя също членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от съществуващия Договор за ЕС.
⁹¹ Заменя също членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от съществуващия Договор за ЕС.
⁹² Заменя също членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от съществуващия Договор за ЕС.
⁹³ Заменя също членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от съществуващия Договор за ЕС.
⁹⁴ Заменя също членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от съществуващия Договор за ЕС.
⁹⁵ Заменя също членове 27 А – 27 Д, 40 – 40 Б и 43 – 45 от съществуващия Договор за ЕС.
⁹⁶ Заменен по същество с член 47 от Договора за ЕС.

Предишна номерация в Договора за създаване на Европейската общност	Нова номерация в Договора за функционирането на Европейския съюз
Член 291	Член 343
Член 292	Член 344
Член 293 (отменен)	
Член 294 (преместен)	<i>Член 55</i>
Член 295	Член 345
Член 296	Член 346
Член 297	Член 347
Член 298	Член 348
Член 299, параграф 1 (отменен) ⁹⁷	
Член 299, параграф 2, втора, трета и четвърта алинея	Член 349
Член 299, параграф 2, първа алинея, и параграфи 3–6 (преместен)	<i>Член 355</i>
Член 300 (заменен)	<i>Член 218</i>
Член 301 (заменен)	<i>Член 215</i>
Член 302 (заменен)	<i>Член 220</i>
Член 303 (заменен)	<i>Член 220</i>
Член 304 (заменен)	<i>Член 220</i>
Член 305 (отменен)	
Член 306	Член 350
Член 307	Член 351
Член 308	Член 352
	Член 353
Член 309	Член 354
Член 310 (преместен)	<i>Член 217</i>
Член 311 (отменен) ⁹⁸	
<i>Член 299, параграф 2, първа алинея, и параграфи 3–6 (преместен)</i>	Член 355
Член 312	Член 356
Заключителни разпоредби	
Член 313	Член 357
	Член 358
Член 314 (отменен) ⁹⁹	

---

⁹⁷ Заменен по същество с член 52 от Договора за ЕС.

⁹⁸ Заменен по същество с член 51 от Договора за ЕС.

⁹⁹ Заменен по същество с член 55 от Договора за ЕС.

ХАРТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Европейският парламент, Съветът и Комисията тържествено прогласяват следния текст като Харта на основните права.

ХАРТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ПРЕАМБЮЛ

Народите на Европа, като създават все по-тесен съюз помежду си, решиха да споделят мирно и основано на общи ценности бъдеще.

Като съзнава своето духовно и морално наследство, Съюзът се основава на неделимите и универсални ценности на човешко достойнство, свобода, равенство и солидарност; той почива на принципа на демокрацията и на принципа на правовата държава. Той поставя човека в центъра на своята дейност, като учредява гражданството на Съюза и създава пространство на свобода, сигурност и правосъдие.

Съюзът допринася за съхраняването и развитието на тези общи ценности при зачитане многообразието на културите и традициите на европейските народи, както и националната идентичност на държавите-членки и организацията на техните публични власти на национално, регионално и местно равнище; той се стреми да насърчава балансирано и устойчиво развитие и гарантира свободното движение на хора, услуги, стоки и капитали, както и свободата на установяване.

За тази цел е необходимо да се засили защитата на основните права в светлината на развитието на обществото, на социалния прогрес, на научните и технологични постижения като те се включат в Харта, която ги прави по-видими.

При съблюдаване на компетенциите и задачите на Съюза, както и принципа на субсидиарност, настоящата Харта потвърждава отново правата, които произтичат по-специално от общите за държавите-членки конституционни традиции и международни задължения, както и от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, от приетите от Съюза и от Съвета на Европа социални харти, от практиката на Съда на Европейския съюз и на Европейския съд по правата на човека. В този контекст Хартата ще бъде тълкувана от юрисдикциите на Съюза и на държавите-членки, като надлежно се вземат под внимание разясненията, установени под ръководството на президиума на Конвента, който изработи Хартата, и актуализирани под ръководството на президиума на Европейския конвент.

Ползването от тези права поражда отговорности и задължения, както спрямо другите, така и спрямо човешката общност и бъдещите поколения.

Въз основа на това Съюзът признава посочените по-долу права, свободи и принципи.

ДЯЛ I

ДОСТОЙНСТВО

ЧЛЕН 1

Човешко достойнство

Човешкото достойнство е ненакърнимо. То трябва да се зачита и защитава.

ЧЛЕН 2

Право на живот

1. Всеки има право на живот.
2. Никой не може да бъде осъден на смърт, нито екзекутиран.

ЧЛЕН 3

Право на неприкосновеност на личността

1. Всеки има право на физическа и психическа неприкосновеност.
2. В областта на медицината и на биологията трябва да бъдат зачитани по-специално:
  - а) свободното и информирано съгласие на заинтересованото лице при определени със закон условия и ред;
  - б) забраната на евгеничните практики, по-специално на тези, които имат за цел селекцията на хора;
  - в) забраната за превръщане на човешкото тяло и неговите части в източник на печалба;
  - г) забраната на репродуктивното клониране на човешки същества;

ЧЛЕН 4

Забрана на изтезанията и на нечовешкото или унижително отношение или наказание

Никой не може да бъде подложен на изтезания, на нечовешко или унижително отношение или наказание.

ЧЛЕН 5

Забрана на робството и на принудителния труд

1. Никой не може да бъде държан в робство или в принудително подчинение.
2. Никой не може да бъде заставян да извършва принудителен или задължителен труд.
3. Трафикът на хора е забранен.

ДЯЛ II

СВОБОДИ

ЧЛЕН 6

Право на свобода и сигурност

Всеки има право на свобода и сигурност.

ЧЛЕН 7

Зачитане на личния и семейния живот

Всеки има право на зачитане на неговия личен и семеен живот, на неговото жилище и тайната на неговите съобщения.

ЧЛЕН 8

Защита на личните данни

1. Всеки има право на защита на неговите лични данни.
2. Тези данни трябва да бъдат обработвани добросъвестно, за точно определени цели и въз основа на съгласието на заинтересованото лице или по силата на друго предвидено от закона легитимно основание. Всеки има право на достъп до събраните данни, отнасящи се до него, както и правото да изиска поправянето им.
3. Спазването на тези правила подлежи на контрол от независим орган.

ЧЛЕН 9

Право на встъпване в брак и право на създаване на семейство

Правото на встъпване в брак и правото на създаване на семейство са гарантирани в съответствие с националните закони, които уреждат упражняването на тези права.

ЧЛЕН 10

Свобода на мисълта, съвестта и религията

1. Всеки има право на свобода на мисълта, съвестта и религията. Това право включва свободата да променя своята религия или убеждения и свободата да изповядва своята религия или убеждения индивидуално или колективно, публично или частно, чрез богослужение, обучение, религиозни обреди и ритуали.
2. Правото на отказ от военна служба се признава съгласно националните закони, които уреждат упражняването на това право.

ЧЛЕН 11

Свобода на изразяване на мнение и свобода на информация

1. Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на публичните власти и независимо от границите.
2. Свободата и плурализмът на медиите се зачитат.

ЧЛЕН 12

Свобода на събранията и сдруженията

1. Всеки има право на свобода на мирни събрания и на свободно сдружаване, на всяко равнище, по-специално в областите на политическото, профсъюзното или гражданското сдружаване, включително правото да образува и членува в професионални съюзи за защита на своите интереси.
2. Политическите партии на равнището на Съюза допринасят за изразяването на политическата воля на гражданите на Съюза.

ЧЛЕН 13

Свобода на изкуствата и науките

Изкуствата и научните изследвания са свободни. Академичната свобода се зачита.

ЧЛЕН 14

Право на образование

1. Всеки има право на образование, както и на достъп до професионално и продължаващо обучение.
2. Това право включва възможността да се получи безплатно задължително образование.
3. Свободата да се създават учебни заведения при зачитане на демократичните принципи, както и правото на родителите да осигуряват образованието и обучението на децата си в съответствие със своите религиозни, философски и педагогически убеждения, се зачитат съгласно националните закони, които уреждат тяхното упражняване.

ЧЛЕН 15

Свобода при избор на професия и право на труд

1. Всеки има право да работи и да упражнява свободно избрана или приета професия.
2. Всеки гражданин на Съюза има свободата да търси работа, да работи, да се установява или да предоставя услуги във всички държави-членки.
3. Гражданите на трети страни, които имат разрешение да работят на територията на държавите-членки, имат право на условия на труд еднакви на условията, на които имат право гражданите на Съюза.

ЧЛЕН 16

Свобода на стопанската инициатива

Свободата на стопанската инициатива се признава в съответствие с правото на Съюза и с националните законодателства и практики.

ЧЛЕН 17

Право на собственост

1. Всеки има право да се ползва от собствеността на имуществото, което е придобил законно, да го ползва, да се разпорежда с него и да го завещава. Никой не може да бъде лишен от своята собственост, освен в обществена полза, в предвидените със закон случаи и условия и срещу справедливо и своевременно обезщетение за понесената загуба. Ползването на имуществото може да бъде уредено със закон до степен, необходима за общия интерес.
2. Интелектуалната собственост е защитена.

ЧЛЕН 18

Право на убежище

Правото на убежище се гарантира при спазване на правилата на Женевската конвенция от 28 юли 1951 г. и на Протокола от 31 януари 1967 г. за статута на бежанците и в съответствие с Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз (наричани по-нататък „Договорите“).

ЧЛЕН 19

Защита в случай на принудително отвеждане, експулсиране и екстрадиране

1. Колективното експулсиране е забранено.
2. Никой не може да бъде принудително отведен, експулсиран или екстрадиран към държава, в която съществува сериозен риск да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на друго нечовешко или унижително отношение или наказание.

ДЯЛ III

РАВЕНСТВО

ЧЛЕН 20

Равенство пред закона

Всички хора са равни пред закона.

ЧЛЕН 21

Недискриминация

1. Забранена е всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация.
2. В областта на прилагане на Договорите и без да се засягат техните особени разпоредби, се забранява всяка форма на дискриминация, основана на гражданството.

ЧЛЕН 22

Културно, религиозно и езиково многообразие

Съюзът зачита културното, религиозното и езиковото многообразие.

ЧЛЕН 23

Равенство между жените и мъжете

Равенството между жените и мъжете трябва да бъде гарантирано във всички области, включително заетостта, труда и възнаграждението.

Принципът на равенството не пречи на запазването в действие или приемането на мерки, предвиждащи специфични предимства в полза на по-слабо представения пол.

ЧЛЕН 24

Права на детето

1. Децата имат право на закрила и на грижите, необходими за тяхното благоденствие. Те могат да изразяват свободно своето мнение. То се взема под внимание по въпросите, които ги засягат, в зависимост от възрастта и зрелостта им.
2. При всички действия, които се предприемат от публичните власти или частни институции по отношение на децата, висшият интерес на детето трябва да бъде от първостепенно значение.
3. Всяко дете има право да поддържа редовно лични отношения и преки контакти с двамата си родители, освен когато това е против неговия интерес.

ЧЛЕН 25

Права на възрастните хора

Съюзът признава и зачита правото на възрастните хора да водят достоен и независим живот и да участват в социалния и културния живот.

ЧЛЕН 26

Интеграция на хората с увреждания

Съюзът признава и зачита правото на хората с увреждания да се ползват от мерки, които осигуряват тяхната автономност, социалната и професионалната им интеграция и участието им в живота на общността.

ДЯЛ IV

СОЛИДАРНОСТ

ЧЛЕН 27

Право на информиране и консултиране на работниците в предприятието

На работниците или на техните представители трябва да се гарантира, на съответните равнища, своевременно информиране и консултиране в предвидените от правото на Съюза, от националните законодателства и практики случаи и условия.

ЧЛЕН 28

Право на колективни преговори и действия

В съответствие с правото на Съюза и с националните законодателства и практики работниците и работодателите, или съответните им организации, имат правото да преговарят и да сключват колективни договори на съответните равнища, както и да предприемат колективни действия за защита на техните интереси, включително стачка, в случай на конфликт на интереси.

ЧЛЕН 29

Право на достъп до услугите за намиране на работа

Всеки има право на достъп до безплатна услуга за намиране на работа.

ЧЛЕН 30

Защита при неоснователно уволнение

Всеки работник има право на защита срещу всяка форма на неоснователно уволнение, в съответствие с правото на Съюза и с националните законодателства и практики.

ЧЛЕН 31

Справедливи и равни условия на труд

1. Всеки работник има право на условия на труд, които опазват неговото здраве и сигурност и зачитат достойнството му.
2. Всеки работник има право на ограничаване на максималната продължителност на труда, на периоди на дневна и седмична почивка, както и на платен годишен отпуск.

ЧЛЕН 32

Забрана на детския труд и защита на работещите младежи

Детският труд е забранен. Минималната възраст за допускане до работа не може да бъде по-ниска от възрастта, на която завършва периодът на задължително образование, без да се засяга действието на по-благоприятни за младежите правила и с изключение на ограничени дерогации.

Приетите на работа младежи трябва да се ползват от пригодени за тяхната възраст условия на труд и да бъдат защитени срещу икономическа експлоатация или срещу всеки труд, който би могъл да навреди на тяхната сигурност, на тяхното здраве, на физическото, психическото, моралното или социалното им развитие, или да възпрепятства образованието им.

ЧЛЕН 33

Семеен и професионален живот

1. Закрилата на семейството е гарантирана в юридически, икономически и социален план.
2. За да може да съчетава семейния и професионалния живот, всеки има право на защита срещу уволнение, което има за мотив майчинство, както и право на платен отпуск по майчинство и на родителски отпуск за раждане или осиновяване на дете.

ЧЛЕН 34

Социална сигурност и социална помощ

1. Съюзът признава и зачита правото на достъп до обезщетенията за социална сигурност и до социалните служби, които осигуряват закрила в случаи като майчинство, заболяване, трудова злополука, зависимо положение или старост, както и в случай на загуба на работа, в съответствие с правилата, установени от правото на Съюза и от националните законодателства и практики.
2. Всеки, който пребивава и се придвижва законно на територията на Съюза, има право на обезщетения за социална сигурност и на социални придобивки в съответствие с правото на Съюза и с националните законодателства и практики.

3. С цел да се бори срещу социалното изключване и бедността, Съюзът признава и зачита правото на социална помощ и на помощ за жилище, предназначени да осигурят достойно съществуване на всички лица, които не разполагат с достатъчно средства според правилата, установени от правото на Съюза и от националните законодателства и практики.

ЧЛЕН 35

Закрила на здравето

Всеки има право на достъп до здравна профилактика и да ползва медицински грижи при условията, установени от националните законодателства и практики. При определянето и осъществяването на всички политики и действия на Съюза се осигурява висока степен на закрила на човешкото здраве.

ЧЛЕН 36

Достъп до услугите от общ икономически интерес

С цел да насърчава социалното и териториално единство на Съюза Съюзът признава и зачита достъпа до услугите от общ икономически интерес, предвиден от националните законодателства и практики в съответствие с Договорите.

ЧЛЕН 37

Опазване на околната среда

Високото равнище на опазване на околната среда и подобряването на нейното качество трябва да бъдат включени в политиките на Съюза и гарантирани в съответствие с принципа на устойчиво развитие.

ЧЛЕН 38

Защита на потребителите

В политиките на Съюза се осигурява високо равнище на защита на потребителите.

ДЯЛ V

ГРАЖДАНСТВО

ЧЛЕН 39

Право на гражданите да избират и да бъдат избирани в изборите за Европейския парламент

1. Всеки гражданин на Съюза има право да избира и да бъде избран в изборите за Европейския парламент в държавата-членка, в която пребивава, при същите условия, както и гражданите на тази държава.

2. Членовете на Европейския парламент се избират чрез всеобщо, пряко, свободно и тайно гласуване.

ЧЛЕН 40

Право на гражданите да избират и да бъдат избирани в общинските избори

Всеки гражданин на Съюза има право да избира и да бъде избран в общински избори в държавата-членка, в която пребивава, при същите условия, както и гражданите на тази държава.

ЧЛЕН 41

Право на добра администрация

1. Всеки има право засягащите го въпроси да бъдат разглеждани от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза безпристрастно, справедливо и в разумен срок.
2. Това право включва по-специално:
  - а) правото на всяко лице да бъде изслушвано преди срещу него да бъде предприета индивидуална мярка, която би имала неблагоприятни последици за него;
  - б) правото на достъп на всяко лице до документите, които се отнасят до него, като се зачитат легитимните интереси, свързани с поверителността и професионалната и служебна тайна;
  - в) задължението на администрацията да мотивира своите решения.

3. Всяко лице има право на обезщетение от страна на Съюза за вредите, нанесени му от институциите или от техните служители при изпълнение на служебните им задължения, в съответствие с основните принципи, които са общи за законодателствата на държавите-членки.

4. Всяко лице може да се обърне към институциите на Съюза на един от официалните езици на Договорите и трябва да получи отговор на същия език.

ЧЛЕН 42

Право на достъп до документи

Всеки гражданин на Съюза, както и всяко физическо или юридическо лице, което пребивава в държава-членка или има там седалище според устройствения му акт, има право на достъп до документите на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, независимо от вида на техния носител.

ЧЛЕН 43

Европейски омбудсман

Всеки гражданин на Съюза, както и всяко физическо или юридическо лице, което пребивава или има седалище според устройствения му акт в държава-членка, има право да сезира Европейския омбудсман за случаи на лоша администрация в действията на институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, с изключение на Съда на Европейския съюз при изпълнението на неговите съдебни функции.

ЧЛЕН 44

Право на петиции

Всеки гражданин на Съюза, както и всяко физическо или юридическо лице, което пребивава или има седалище според устройствения му акт в държава-членка, има право да отправя петиции до Европейския парламент.

ЧЛЕН 45

Свободно движение и пребиваване

1. Всеки гражданин на Съюза има право свободно да се движи и да пребивава на територията на държавите-членки.
2. В съответствие с Договорите правото на свободно движение и пребиваване може да се предоставя на гражданите на трети страни, които пребивават законно на територията на държава-членка.

ЧЛЕН 46

Дипломатическа и консулска закрила

Всеки гражданин на Съюза се ползва от закрилата на дипломатическите и консулските власти на всяка друга държава-членка на територията на трети страни, в които държавата-членка, чиито гражданин е, няма представителство, при същите условия, както гражданите на тази държава.

ДЯЛ VI

ПРАВОСЪДИЕ

ЧЛЕН 47

Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес

Всеки, чийто права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в настоящия член условия.

Всеки има право неговото дело да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон. Всеки има възможността да бъде съветван, защитаван и представляван.

На лицата, които не разполагат с достатъчно средства, се предоставя правна помощ, доколкото тази помощ е необходима, за да се осигури реален достъп до правосъдие.

ЧЛЕН 48

Презумпция за невинност и право на защита

1. Всеки обвиняем се счита за невинен до установяване на вината му в съответствие със закона.
2. На всеки обвиняем се гарантира зачитане на правото на защита.

ЧЛЕН 49

Принципи на законност и пропорционалност на престъплението и наказанието

1. Никой не може да бъде осъден за действие или бездействие, което в момента на извършването му не е представлявало престъпление съгласно националното или международното право. По същия начин, не може да бъде налагано по-тежко наказание от това, което е било приложимо към момента на извършване на престъплението. Ако в по-късен момент след престъплението законът предвижда по-леко наказание, трябва да се приложи това наказание.
2. Настоящият член не засяга осъждането и наказанието на лице, виновно за действие или бездействие, което в момента на извършването му е било престъпление по смисъла на общите принципи, признати от всички народи.
3. Тежестта на наказанията не трябва да бъде несъразмерна спрямо престъплението.

ЧЛЕН 50

Право на всеки да не бъде съден или наказван два пъти за едно и също престъпление

Никой не може да бъде подложен на наказателно преследване или наказван за престъпление, за което вече е бил оправдан или осъден на територията на Съюза с окончателно съдебно решение в съответствие със закона.

ДЯЛ VII

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ТЪЛКУВАНЕТО И ПРИЛАГАНЕТО НА ХАРТАТА

ЧЛЕН 51

Приложно поле

1. Разпоредбите на настоящата харта се отнасят за институциите, органите, службите и агенциите на Съюза при зачитане на принципа на субсидиарност, както и за държавите-членки, единствено когато те прилагат правото на Съюза. В този смисъл те зачитат правата, спазват принципите и насърчават тяхното прилагане в съответствие със своите компетенции и при зачитане на предоставените в Договорите компетенции на Съюза.
2. Настоящата харта не разширява приложното поле на правото на Съюза извън компетенциите на Съюза, не създава никакви нови компетенции или задачи за Съюза и не променя компетенциите и задачите, определени в Договорите.

ЧЛЕН 52

Обхват и тълкуване на правата и принципите

1. Всяко ограничаване на упражняването на правата и свободите, признати от настоящата Харта, трябва да бъде предвидено в закон и да зачита основното съдържание на същите права и свободи. При спазване на принципа на пропорционалност ограничения могат да бъдат налагани, само ако са необходими и ако действително отговарят на признати от Съюза цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други хора.
2. Признатите от настоящата Харта права, които са предмет на разпоредби на Договорите, се упражняват при определените в тях условия и граници.
3. Доколкото настоящата Харта съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената Конвенция. Тази разпоредба не пречи правото на Съюза да предоставя по-широка защита.
4. Доколкото настоящата Харта признава основни права, които произтичат от общите за държавите-членки конституционните традиции, тези права трябва да бъдат тълкувани в хармония с тези традиции.

5. Разпоредбите на настоящата Харта, които съдържат принципи, могат да бъдат прилагани чрез законодателни и изпълнителни актове, приети от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза, както и чрез актове на държавите-членки, когато те прилагат правото на Съюза при упражняване на съответните им компетенции. Позоваването на тези принципи пред съд е допустимо само за тълкуване и проверка на законността на такива актове.
6. Националните законодателства и практики трябва да бъдат взети предвид в тяхната цялост, както е посочено в настоящата Харта.
7. Разясненията, изготвени за да направляват тълкуването на настоящата Харта, се вземат надлежно под внимание от юрисдикциите на Съюза и на държавите-членки.

ЧЛЕН 53

Степен на закрила

Никоя разпоредба на настоящата Харта не трябва да се тълкува като ограничаваща или накърняваща права на човека и основни свободи, които в съответните им приложни полета са признати от правото на Съюза, от международното право и от международните конвенции, по които Съюзът или всички държави-членки са страни и по-специално от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, както и от конституциите на държавите-членки.

ЧЛЕН 54

Забрана на злоупотребата с право

Никоя от разпоредбите на настоящата Харта не трябва да се тълкува като даваща право да се извършва дейност или действие, които имат за цел погазване на признати в настоящата Харта права или свободи, или да се ограничават правата и свободите в по-голяма степен от предвидената в настоящата Харта.

*

*   *

Възпроизведеният тук текст представлява адаптирана версия на Хартата, прогласена на 7 декември 2000 г., и я заменя, считано от датата на влизане в сила на Договора от Лисабон.